

11 458

CALENDARUL NACIA

PS. II
86

1920

Preț: lei 5.—

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

SOCIETATE ANONIMĂ CU CAPITAL DE 25.000.000 LEI
INSTITUT DE EDITURĂ, ARTE GRAFICE ȘI COMERȚ DE LIBRĂRIE

ASORTIMENT COMPLECT

DE

CĂRȚI DE ȘCOALA, PEDAGOGICE, LI-
TERARE, ȘTIINȚIFICE, JURIDICE, ȘI DE
MEDICINĂ.

REVISTE LITERARE, JURNALE POLITICE ȘI
DE MODE, ROMÂNEȘTI ȘI ÎN LIMBI STRĂINE
ARTICOLE DE BIUROU ȘI PAPETĂRIE.

Călimări și garnituri complete pentru
biurouri, Genți de piele, Agende pentru
avocați și de biurou, Albume, Notese, Re-
gistre de contabilitate, Creioane mecanice,
etc., etc.

TOATE MATERIALELE pentru CANCELARIU
ORICE ARTICOLE DE DESEMN ȘI PICTURA

Complect asortiment de toate articolele
necesare Domnilor Ingineri și Arhitecți
pentru măsurători și faceri de planuri,
Compasuri și Instrumente de precizie.

MATERIAL DE PICTURĂ ÎN ULEI,
AQUARELĂ, PYROGRAVURĂ, PY-
ROSCULPTURĂ, METALOPLASTIE
ȘI FOTOMINIATURĂ.

CULORI ENGLEZE ȘI FRANCEZE, PENSULE
HARTIE ȘI CARTOANE PREPARATE.

PS. II. 86

~~P. II. 458~~

CALENDARUL „DACIA”

PE ANUL

1920

BUCUREȘTI

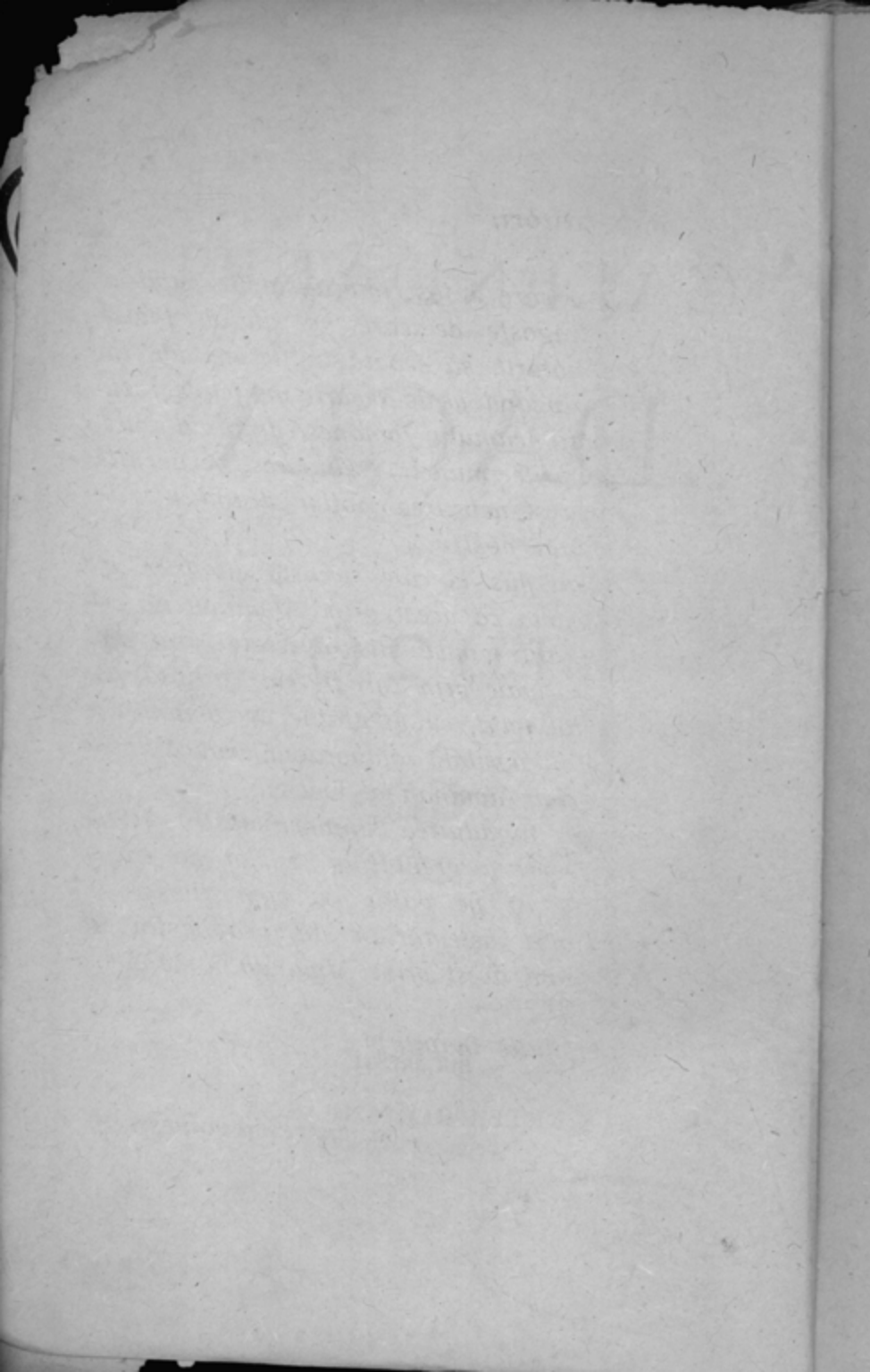
—
„CARTEA ROMANEASCĂ”

SOCIETATE ANONIMĂ

1920

P-8222-11

Iubiți cititori,

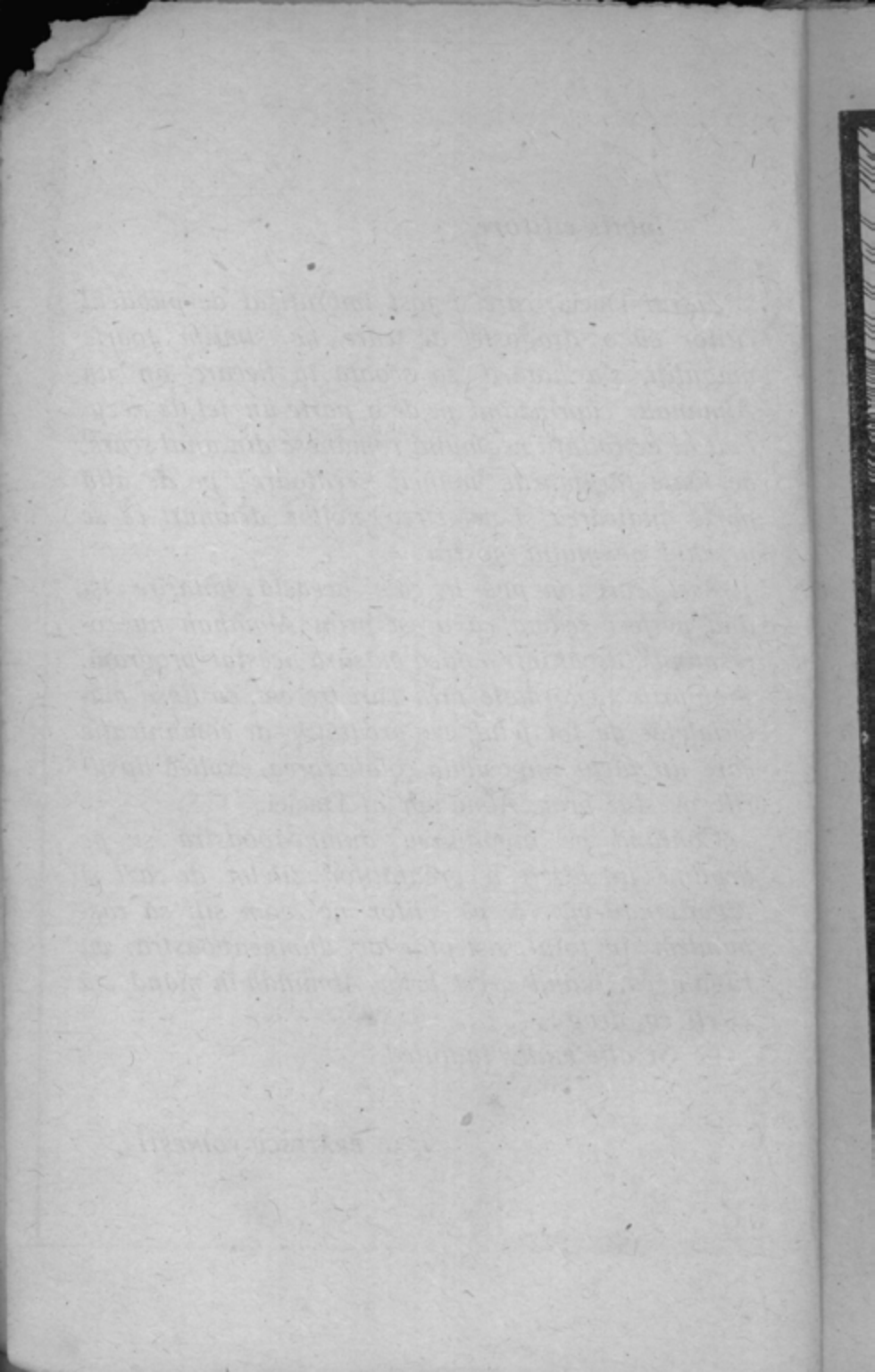
Ziarul Dacia, care a fost îmbrățișat de publicul cititor cu o dragoste de care ne simțim foarte măguliți, s'a hotărît să scoată în fiecare an un Almanah, cuprinzând pe de-o parte un fel de rezumat al activității neamului românesc din anul scurs, pe toate tărâmurile muncii creatoare; pe de altă parte indicarea și netezirea noilor drumuri ce se deschid neamului nostru.

Acei cari au pus la cale această hotărîre își dau perfect seama că acest prim Almanah nu corespunde, decât într'o mică măsură acestui program. Timpurile nenormale prin care trecem, cu lipsă materialelor de tot felul, cu greutatea de comunicație care au făcut imposibilă colaborarea, explică lipsurile acestui prim Almanah al Daciei.

Contând pe îngăduirea dumneavoastră și pe deplina înțelegere a greutăților zilelor de azi și făgăduindu-vă că pe viitor ne vom sili să răspundem în totul așteptărilor dumneavoastră, vă rugăm ca, luând acest prim Almanah în mână, să ziceți cu drag:

— Și alte multe înainte!

I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

IANUARIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Joi	1 Anul nou	19 M. Bonif. (Dec. 1919)
Vineri	2 Macariu	20 Mart. Ignatie
Sâmb.	3 Sf. Părinți	21 Mart. Iuliana
Dumin.	4 Titu	22 M. Anastasia
Luni	5 Telesfor	23 10 Mart. din Krit.
Mărti	6 (+) Botez. D.	24 Mart. Eugenia
Mercuri	7 Lucian	25 (+) Nașt. D. Is. Chr.
Joi	8 Severin	26 (+) Sobor Pr. Curat.
Vineri	9 Adelaida	27 (+) Sf. Arhid. Stefan
Sâmb.	10 Agathon	28 Sf. 200000 din Nic.
Dumin.	11 Hagenius	29 14.000 Pr. uc. de Irod
Luni	12 Arcadiu	30 + Sf. Iosif
Mărti	13 Ilariu	31 Cuv. Melania
Mercuri	14 Felix	1 (+) Sf. Vasile (Ian. 1920)
Joi	15 Mauru	2 P. Silvestru
Vineri	16 Marcelin	3 Proor. Malahia
Sâmb.	17 Antoniu	4 Sob. 70 Apost.
Dumin.	18 Prisca	5 Sf. Teopim.
Luni	19 Canut	6 (+) Botez. Doma.
Mărti	20 Sebastian	7 (+) Sf. Ioan Botez.
Merc.	21 Aloisia	8 Sf. Domnica
Joi	22 Vicențiu	9 Sf. M. Polieet.
Vineri	23 Log. Mariei	10 Cv. Grigore E.
Sâmb.	24 Timotei	11 + Păr. Teodosie
Dumin.	25 Con. Pavel	12 Sf. Mc. Tatiana
Luni	26 Policarp	13 M. Ermiel. Strat.
Mărti	27 Ion Crisost.	14 Pr. ucși M. Sin.
Merc.	28 Carol Mag.	15 C. Pavel și Ion
Joi	29 Francisc S.	16 Inc. lant. Petru
Vineri	30 Martina	17 + Cuv. Antonio
Sâmb.	31 Petru Nol	18 + Atanase, Chir.

FAZELE LUNARE. La 8 Lună nouă cu timp frumos. La 14 Pătrarul I cu timp variabil. La 22 Lună plină cu frig. La 30 Pătrarul I cu ger tare.

FEBRUARIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECIU
Dumin.	1 Ignatie	19 Cuv. Macarie Egipt.
Luni	2 (+) Purif. Mar.	20 † C. Eftim cel Mare
Marti	3 Blasii	21 Cuv. Păr. Maxim
Merc.	4 Veronica	22 Sf. Apostol Timotei
Joi	5 Agatha	23 Sf. Clement și Ag.
Vineri	6 Dorothea	24 C. Xenia Rom. (s.n.)
Sâmb.	7 Renaud	25 † Sf. Grigore Teo.
Dumin.	8 Ion de Mat.	26 Cuv. Xenofon
Luni	9 Apolonie	27 † Ad. rel. Ion Chria.
Marti	10 Scolastica	28 C. Efrem Sirul
Merc.	11 Eufrosina	29 Ad. rel. Sf. Ignatiu
Joi	12 Eulalia	30 (+) S.-li Vas. Gr. și Ion
Vineri	13 Benignus	31 Sf. Kir și Ion
Sâmb.	14 Valentin	1 M. Trifon (Feb.)
Dumin.	15 Faustina	2 (+) întâmp. Domnului
Luni	16 Iuliana	3 Sf. dr. Simeon
Marti	17 (+) Naștea gr.	4 C. Isidor Pelusiottul
Merc.	18 (+) Merc. cen.	5 Sf. Martiră Agata
Joi	19 Susana	6 C. P. Vucol Episc.
Vineri	20 Elefteriu	7 Sf. Partenie și Luca
Sâmb.	21 Eleonora	8 M. Teodor Str. (S.M.)
Dumin.	22 Petru C.	9 Sf. M. Nicefor
Luni	23 Severus	10 † Mart. Haralambie
Marti	24 Victorin	11 Martir Vlasie
Merc.	25 Ap. Matei	12 P. Meletie Arh.
Joi	26 Alexandru	13 Cuv. Martinian
Vineri	27 Simeon	14 Cuv. Păr. Axentie
Sâmb.	28 Leandru	15 Apost. Onisim
Dumin.	29 (+) Reminisc.	16 S.M. Pamfilie (L.S.)

FAZELE LUNARE. La 7 Lună nouă cu zăpadă și vânt. La 14 Pătrarul I cu me

La 21 Lună plină cu moină și ceață. La 29 Pătrarul II cu frig.

MARTIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
--------	-------------	----------------

1	Albina	17	M. Teodor Tiron
2	Simplicius	18	P. Leon Papa Rom.
3	Cunecunda	19	Sf. Ap. Arhip
4	Castimir	20	Par. Leon Ep. Gat.
5	Teophil	21	Cav. Timotei
6	Victor	22	At. tel. M. Eugenia
7	Tom. d'Ag.	23	Sf. Ieronim Polio.
8	Ion G. Aur	24	At. Capitul S. Ion
9	Franciaea	25	Ov. Par. Iaradio
10	Martiri	26	Sf. Par. Proforie
11	Eulogiu	27	C. Procopie Decap.
12	Griгорie	28	P. Vasile Mart.
13	Eutrochia	29	C. Casian Romanul
14	Maldia	30	C. Eudochia (Mart.)
15	Longinus	31	Sf. M. Teodor
16	Herbert	3	Sf. Eutrochia și Vas.
17	Gertuda	4	S. G. Gherasim (s.d.)
18	Ciril	5	Martiri Conon
19	Ioan Logof.	6	S. 42 M. din Amorea
20	Ioachim	7	M. Vasilon și Eftrem
21	Benedict	8	Sf. Teofilact Mart.
22	Octavian	9	Sf. 40 Mironici
23	Otto	10	Martiri Codrat
24	Gabriel	11	P. Sotirion Patr.
25	Romanoli	12	Cv. Par. Teofan
26	Ruppert	13	Ad. m. Sf. Nichita
27	Florile	14	Cav. Benedict
28	Bucalia	15	Sf. Mart. Agapie
29	Quirinus	16	Sf. Mart. Savin
30	Rudolf	17	P. Alexe om. Ios D.
31	Merc.	18	P. Ciri Ierua.

FAZELE LUNARE. La 7 Luna Nouă cu ră-
padă, gor și vânt. La 14 Putruai I cu
climp variabil. La 22 Luna Pînd cu moină.
La 31 Putruai II cu ploaie.

APRILIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Joi	1 (†) Iola Sfântă	19 M. Hrisănt și Dar.
Vineri	2 (†) Viner. Sf.	20 Suci și în m. S. Sava
Sâmb.	3 Ricard	21 C. Iacob Episc.
Dumin.	4 (†) Sf. Paști	22 (†) Florile
Luni	5 (†) Sf. Paști	23 Cuv. Martir Nicon
Mărti	6 Sixtus	24 Păr. Zaharia
Merc.	7 Rusin	25 (†) Buna Vestire
Joi	8 Amanda	26 Sob. Arh. Gabriel
Vineri	9 Maria	27 Cuv. Matroana
Sâmb.	10 Ezechiel	28 C. Ștefan și Ilarion
Dumin.	11 Sf. Leonc. M.	29 (†) Sf. Paști
Luni	12 Sf. Iulia	30 (†) Sf. Paști
Mărti	13 Marcoliu	31 (†) Sf. Paști
Merc.	14 Triburtiu	1 O. Maria Egipt. (Apr)
Joi	15 Anastasie	2 Cuv. Titu Romanul
Vineri	16 Casimir	3 Învorol Tămăduiri
Sâmb.	17 Anicet	4 Cuv. Părinte Iosif
Dumin.	18 Perfectus	5 (†) Sf. Ap. Toma
Luni	19 Antoniu	6 Cuv. P. Eftichie
Mărti	20 Victor	7 Cuv. Păr. George
Merc.	21 Anselm	8 Ap. Irodion
Joi	22 Calu	9 Sf. M. Epsichie
Vineri	23 (†) Sf. George	10 M. Terentie
Sâmb.	24 M. Adalb.	11 Sf. Martir Antipa
Dumin.	25 Marcu	12 Cv. Vasile Mărt.
Luni	26 Anacletus	13 Mart. Artemon
Mărti	27 Anastasie	14 Cv. Martin Episc.
Merc.	28 Vitalis	15 † Injum. Praznic.
Joi	29 Petru M.	16 M. Irina, Agapi etc.
Vineri	30 Caterina	17 Cuv. Simeon Persul

FAZELE LUNARE : La 6 Lună nouă cu vânt și frig. La 13 Pătrar. I cu ploaie apoi bine. La 20 Lună plină cu ploaie rece și vânt apoi bine. La 27 Pătr. II cu timp frumos.

U

Dar.
Sava

Nicon

trill
a
arion

(Apr)
anul
duiri
osif
a
e
erge

tipa
a
sc.
nic.
etc.
arsul

t

o.

t.

s.

MAIU

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Sâmb.	1 A. Filip	18 Cuv. Păr. Ioan
Dumin.	2 Athanasie	19 C. Ion din peșteră
Luni	3 (+) Afl. Crucii	20 M. Teodor Stratilat
Mărti	4 Monica	21 Mart. Ianuarie
Merc.	5 Pius Papa	22 Sf. Teodot Siceotul
Joi	6 Ioan P.	23 (+) Sf. Martir George
Vineri	7 Stanislaus	24 S. Sava și Elisabeta
Sâmb.	8 Mihail	25 + Sf. Ev. Marcu
Dumin.	9 Grigorie	26 C. Vasile Ep. Gazei
Luni	10 Anton	27 A. Simeon fr. Domn
Mărti	11 Numertiu	28 A. Iason, și Sosip.
Merc.	12 Pancrațiu	29 Martirii din Chizic
Joi	13 (+) Înălț. D.	30 Ap. Iacob fr. Domn.
Vineri	14 Pahomiu	1 Prof. Irimia (Maiu)
Sâmb.	15 Sofia	2 Ad. Sf. Atanasie
Dumin.	16 Honoratiu	3 M. Timotei și Laura
Luni	17 Iob	4 Sf. M. Pelaghia
Mărti	18 Viegand	5 Sf. Mart. Irina
Merc.	19 Saba	6 Sf. și dr. Iov
Joi	20 Servațiu	7 (+) Înălț. Domnului
Vineri	21 Valentin	8 + Ap. și Ev. Ioan
Sâmb.	22 Iuliana	9 Proroc. Isaia
Dumin.	23 (+) Rusalilie	10 Apost. Simon
Luni	24 (+) Rusalilie	11 Mart. Mochie
Mărti	25 Ioan	12 Păr. Epifanie
Merc.	26 Filip	13 Sf. M. Glicherie
Joi	27 Wilhelm	14 Mart. Isidor
Vineri	28 Germanita	15 P. Pahomie c.m.
Sâmb.	29 Maximin	16 Sf. Teodor Sfințitu
Dumin.	30 (+) Sf. Trelme	17 (+) Rusalilie
Luni	31 Sf. Petron.	18 (+) Sf. Trelme

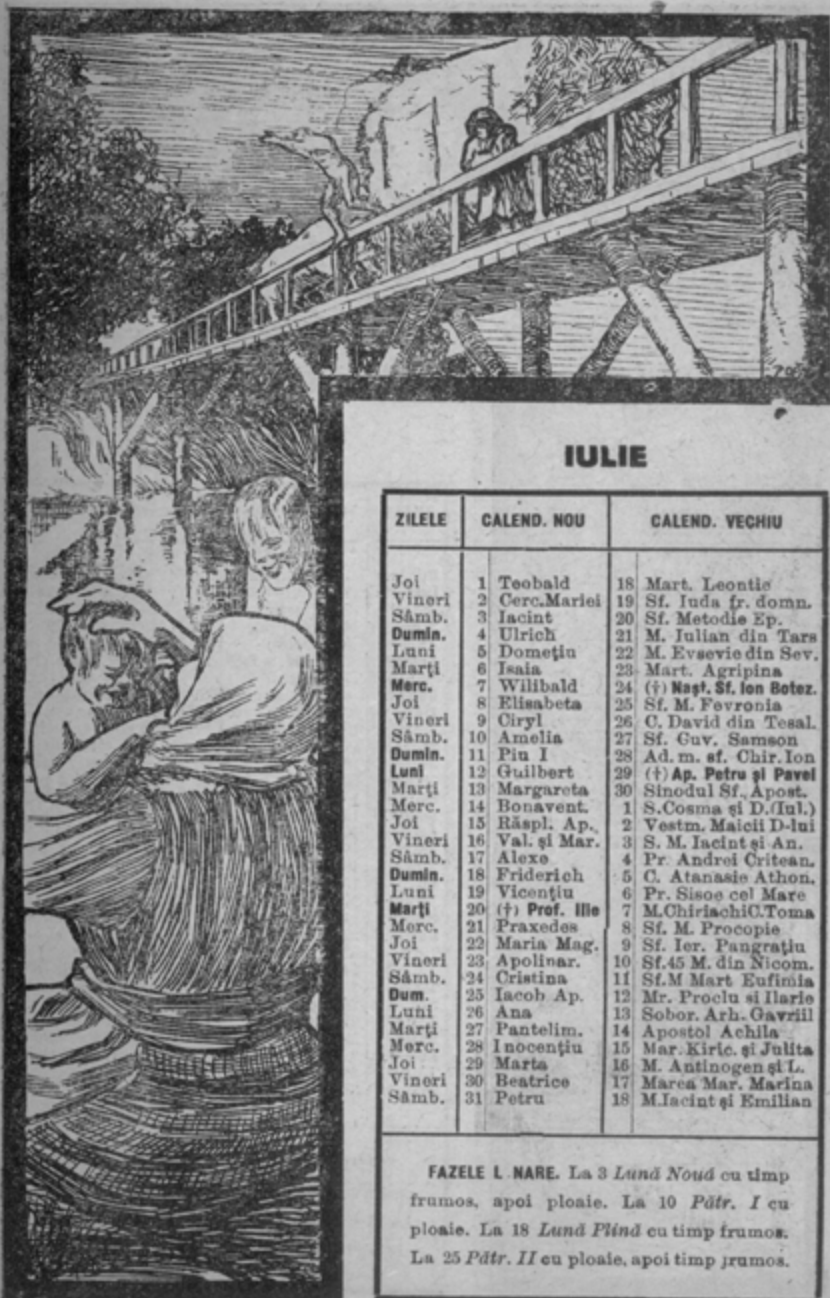
FAZELE LUNARE. La 5 *Lună nouă* cu timp înorat apoi bine. La 13 *Pătrarul I* cu senin și cald. La 20 *Lună plină* cu timp frumos. La 28 *Pătrarul II* cu vânt apoi ploie.

IUNIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Măști	1 Aratian	19 Sf. Mart. Patichie
Merc.	2 Marcelin	20 Sf. M. Talaleu
Joi	3 (†) Jola Verde	21 (†) Sf. Const. și Elena
Vineri	4 Charlota	22 Mart. Vasile
Sămb.	5 Bonifaciu	23 C. Mihail Sinadca
Dumin.	6 Norbert	24 Cuv. Simeon
Luni	7 Robert	25 † A. Saft. c. Sf. Ioan
Măști	8 Mihail	26 Apost. Carp
Merc.	9 Felicia	27 Mart. Terapont
Joi	10 Sf. Marga.	28 Păr. Nichita
Vineri	11 Barnaba	29 Mart. Teodor
Sămb.	12 Basilide	30 Cuv. Isaac
Dumin.	13 Tobias	31 Ap. Ermen și Ermie
Luni	14 Basilia	1 M. Justin Fil. (Iun.)
Măști	15 Velus	2 Păr. Nicefor
Merc.	16 Beno	3 Sf. M. Lucian
Joi	17 Adolph	4 Păr. Mitrofan
Vineri	18 Gervasiu	5 Sf. M. Dorotea
Sămb.	19 Florentina	6 Păr. Visarion
Dumin.	20 Adolf	7 Sf. M. Teodot
Luni	21 Alois	8 Sf. M. Teodor Str.
Măști	22 Iuliana	9 C. Kiril patr. Alex.
Merc.	23 Sidonia	10 Mart. Timoteu
Joi	24 † Ion Botez.	11 Apost. Vartolomeu
Vineri	25 Prosper	12 C. Onufrio și Petre
Sămb.	26 Ion și Paul	13 Sf. M. Achilina
Dumin.	27 Ladislau	14 Pr. Eliseu și C. Matei
Luni	28 Leon Papa	15 Sf. Profet Amos
Măști	29 (†) Petru și P.	16 Sf. Tihon Episcop.
Merc.	30 C. Apostoli	17 Sf. Emanoil, Savel

FAZELE LUNARE. La 4 *Lună Nouă* cu ploaie, apoi timp frumos. La 11 *Pōty*. I cu ploaie. La 18 *Lună Plină* cu ploaie mare. La 25 *Pătr. II* cu ploaie și vânt.

IULIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Joi	1 Teobald	18 Mart. Leontie
Vineri	2 Cerc. Mariei	19 Sf. Iuda fr. domn.
Sâmb.	3 Iacint	20 Sf. Metodie Ep.
Dumin.	4 Ulrich	21 M. Iulian din Tars
Luni	5 Dometiu	22 M. Evsevie din Sev.
Marti	6 Isaia	23 Mart. Agripina
Merc.	7 Willibald	24 (†) Nașt. Sf. Ion Botez.
Joi	8 Elisabeta	25 Sf. M. Fevronia
Vineri	9 Ciryl	26 C. David din Tesal.
Sâmb.	10 Amelia	27 Sf. Guv. Samson
Dumin.	11 Piu I	28 Ad. m. sf. Chir. Ion
Luni	12 Guilbert	29 (†) Ap. Petru și Pavel
Marti	13 Margareta	30 Sinodul Sf. Apost.
Merc.	14 Bonavent.	1 S. Cosma și D. (Iul.)
Joi	15 Răspl. Ap.	2 Vestm. Maicii D-lui
Vineri	16 Val. și Mar.	3 S. M. Iacint și An.
Sâmb.	17 Alexe	4 Pr. Andrei Critean.
Dumin.	18 Friderich	5 C. Atanasie Athon.
Luni	19 Vicențiu	6 Pr. Sisos cel Mare
Marti	20 (†) Prof. Ilie	7 M. Chiriachi C. Toma
Merc.	21 Praxedes	8 Sf. M. Procopie
Joi	22 Maria Mag.	9 Sf. Ier. Pangrațiu
Vineri	23 Apolinar.	10 Sf. 45 M. din Nicom.
Sâmb.	24 Cristina	11 Sf. M. Mart. Eufimie
Dum.	25 Iacob Ap.	12 Mr. Proclu și Ilarie
Luni	26 Ana	13 Sobor. Arh. Gavriil
Marti	27 Pantelim.	14 Apostol Achila
Merc.	28 Inocențiu	15 Mar. Kiric. și Julita
Joi	29 Marta	16 M. Antinogen și L.
Vineri	30 Beatrice	17 Marca Mar. Marina
Sâmb.	31 Petru	18 M. Iacint și Emilian

FAZELE L. NARE. La 3 *Lună Nouă* cu timp frumos, apoi ploaie. La 10 *Pătr. I* cu ploaie. La 18 *Lună Plină* cu timp frumos. La 25 *Pătr. II* cu ploaie, apoi timp frumos.

AUGUST

ZILELE	CALEND. NOU	CALED. VECHIE
Dumin.	1 German.	19 M. Macrina și S.
Luni	2 Portinucula	20 (?) Prof. Ilie T.
Marti	3 Eliazar	21 P. Simion și Ie.
Merc.	4 Dominic	22 S. Maria Magda
Joi	5 Oswald	23 M. Trofim și T.
Vineri	6 (?) Se. la față	24 Mart. ristina
Sămb.	7 Gaetan	25 † Ad. Sf. Ana
Dumin.	8 Chiriac	26 Sf. M. Ermola
Luni	9 Roman	27 † Sf. Dr. Pante
Marti	10 Laurențiu	28 Ap. Prochor și
Merc.	11 Susana	29 S. Mart. Calini
Joi	12 Clara	30 Ap. Sila și Sil
Vineri	13 Ipolit	31 Sf. Evdochim
Sămb.	14 Eusebie	1 † Inch. S. Cruci
Dumin.	15 (?) Ad. Mariel	2 Ad. m. Sf. Ște
Luni	16 Rohu	3 Cv. Păr. Isachi
Marti	17 Libertus	4 Sf. 6 Coconi d.
Merc.	18 Elena	5 Mart. Eusigen
Joi	19 Sebald	6 (?) Schimbarea I
Vineri	20 Bernhard	7 Mart. Dometie
Sămb.	21 Anastasia	8 Sf. Emil. Roma
Dumin.	22 Timotei	9 Sf. Ap. Mathias
Luni	23 Filip	10 M. Laurenție
Marti	24 Bartolom.	11 M. Eviplu și P.
Merc.	25 Ludovic	12 M. Fotie și Ani
Joi	26 Zeferin	13 C. Păr. Maxim
Vineri	27 Russu	14 Prof. Michen
Sămb.	28 Augustin	15 (?) Ad. Măicel
Dumin.	29 † T. cap. Ion	16 A. Mahramei
Luni	30 Roza feci.	17 Sf. Mart. Miro
Marti	31 Raimund	18 M. Flor și Leu

FAZELE LUNEI: La 1 Lună nouă cu t. fr. ap.

pl. La 9 Pătr. I. cu t. var. apol. pl. mare și

La 16 L. pl. cu t. pl. La 23 Pătr. II cu t.

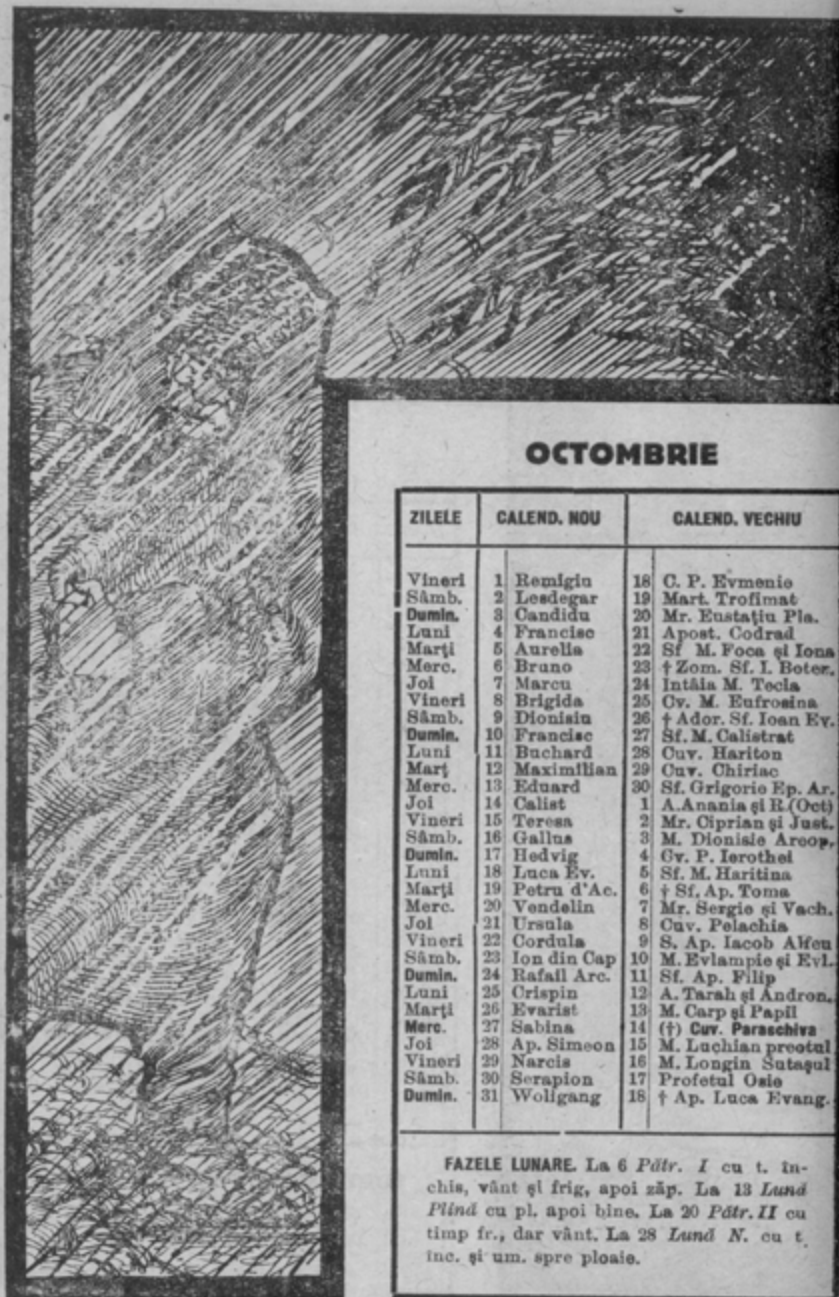
ap. pl. La 30 L. n. cu t. inc. și vânt.

SEPTEMBRIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Merc.	1 Egidiu	19 M. Andrei Stratilat
Joi	2 Stefan I	20 Prof. Samoil
Vineri	3 Mansuetus	21 Apost. Tadeu
Sâmb.	4 Rozalia	22 Mart. Agatonie
Dumin.	5 Laurențiu	23 Mart. Lupu
Luni	6 Magnu	24 Sf. Ierom. Eftichie
Mărti	7 Regina	25 Reint. m. sf. Vartol
Mercuri	8 (+) N. Mariel	26 M. Adrian și Natalia
Joi	9 Gorgoniu	27 C. Păr. Pimen
Vineri	10 Nicolae T.	28 C. Moisi Arapu
Sâmb.	11 Protus	29 (+) T. Cap. Sf. Ion
Dumin.	12 Guido	30 Sf. Alexandru, Ioan
Luni	13 Teofil II	31 Brăul M. D-lui
Mărti	14 (+) Lsf. Crucl	1 + S. Simeon S. (Sep)
Merc.	15 Constantin	2 M. Mamant și Ioan
Joi	16 Corneliu I	3 Sf. Antim și Teoct.
Vineri	17 Lambert	4 Sf. M. Vavila
Sâmb.	18 Toma Ap.	5 Sf. Pr. Zaharia
Dumin.	19 Ianuarie	6 Mart. Eudoxia
Mărti	20 Eustațiu	7 Sf. M. Sozont
Mărti	21 Ap. Mat. iu	8 (+) Nașt. M. Domn.
Merc.	22 Mauriciu	9 Sf. P. Ioachim Ana
Joi	23 Tecla	10 M. Minodora, Mitr.
Vineri	24 Conc. S. I.	11 Cuv. Teodora
Sâmb.	25 Cleophas	12 Sf. M. Autonom
Dumin.	26 Ciprian	13 S. M. Corneliu Cen.
Luni	27 Cosma D.	14 (+) Înălț. Sf. Crucl
Mărti	28 Vincelas	15 Sf. Nichita și Via.
Merc.	29 Mihail	16 Sf. M. Eftimia
Joi	30 Ierouim	17 Sf. Sofia, Agapi, El.

FAZELE LUNARE. La 6 Pătr. I cu timp frumos. La 15 Lună plină cu timp frumos și cald. La 21 Pătr. II cu timp frumos. La 29 Lună nouă cu vânt și nor, apoi ploaie.

OCTOMBRIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHI
Vineri	1 Remigin	18 C. P. Evmenie
Sâmb.	2 Leodegar	19 Mart. Trofimiat
Dumin.	3 Candidu	20 Mr. Eustațiu Pla.
Luni	4 Francisc	21 Apost. Codrad
Marti	5 Aurelia	22 Sf. M. Foca și Iona
Merc.	6 Brano	23 † Zom. Sf. I. Boter.
Joi	7 Marcu	24 Intâia M. Tecla
Vineri	8 Brigida	25 Cv. M. Eufrosina
Sâmb.	9 Dionisia	26 † Ador. Sf. Ioan Ev.
Dumin.	10 Francisc	27 Sf. M. Calistrat
Luni	11 Buchard	28 Cuv. Hariton
Marti	12 Maximilian	29 Cuv. Chiriac
Merc.	13 Eduard	30 Sf. Grigorie Ep. Ar.
Joi	14 Calist	1 A. Anania și R. (Oct)
Vineri	15 Teresa	2 Mr. Ciprian și Just.
Sâmb.	16 Gallus	3 M. Dionisie Areop.
Dumin.	17 Hedvig	4 Cv. P. Ierothel
Luni	18 Luca Ev.	5 Sf. M. Haritina
Marti	19 Petru d'Ac.	6 † Sf. Ap. Toma
Merc.	20 Vendelin	7 Mr. Sergie și Vach.
Joi	21 Ursula	8 Cuv. Pelachia
Vineri	22 Cordula	9 S. Ap. Iacob Afeu
Sâmb.	23 Ion din Cap	10 M. Evlampie și Evl.
Dumin.	24 Rafail Arc.	11 Sf. Ap. Filip
Luni	25 Crispin	12 A. Tarah și Andron.
Marti	26 Evarist	13 M. Carp și Papil
Merc.	27 Sabina	14 (†) Cuv. Paraschiva
Joi	28 Ap. Simeon	15 M. Luchian preotul
Vineri	29 Narcis	16 M. Longin Sutașul
Sâmb.	30 Serapion	17 Profetul Osie
Dumin.	31 Wolfgang	18 † Ap. Luca Evang.

FAZELE LUNARE. La 6 Pătr. I cu t. închis, vânt și frig, apoi zăp. La 13 Luni Plină cu pl. apoi bine. La 20 Pătr. II cu timp fr., dar vânt. La 28 Luni N. cu t. înc. și um. spre ploaie.

NOEMBRIE

ZILELE	CALEND.'NOU	CALEND.'VECHIU
Luni	1 (†) Toți Sf.-ții	19 Prof. Ioil și Mr. Uar
Mărti	2 Pom. Răp.	20 M. D. Artemie c. m.
Merc.	3 Humbert	21 C. Hariton c. m.
Joi	4 Carol Bor.	22 Păr. Averchie
Vineri	5 Emeric	23 Ap. Iacov fr. D.
Sâmb.	6 Leonhard	24 M. Mart. Aretha
Dumin.	7 Engelbert	25 S. Marchian și Mar.
Luni	8 Gottfried	26 (†) Sf. M. Dimitrie
Mărti	19 Teodor	27 † Sf. Dimitre Basar.
Merc.	10 Andrei	28 S. Terentie și Neon.
Joi	11 Martin Ep.	29 M. Atanasia Rom.
Vineri	12 Gunibert	30 M. Zenovia și Zen.
Sâmb.	13 Stanislau	31 Ap. Stachie și Am.
Dumin.	14 Jucunda	1 Cosma și D. (Noem.)
Luni	15 Leopold	2 Sf. M. Akintin
Mărti	16 Edmond	3 Sf. M. Acepșina
Merc.	17 Grigorie	4 Păr. Ioanichie
Joi	18 Otto	5 M. Galaction
Vineri	19 Elisabeta	6 Căv. Păr. Pavel
Sâmb.	20 Felicia	7 Sf. 33 M. d. Metitin
Dumin.	21 (†) Ietr. Ia Bis.	8 (†) Arh. Mihail și Gavril
Luni	22 Cecilia	9 M. Onisifor și Prof.
Mărti	23 Clement	10 A. Olimpie, Radion
Merc.	24 Crisogen	11 M. Mina, Victor Vic.
Joi	25 Catherina	12 P. Ion Patr. Al.
Vineri	26 Conrad	13 † Sf. Ion Crisos.
Sâmb.	27 Virgiliu	14 † Sf. Ap. Filip
Dumin.	28 Sostene	15 M. Gurie, Sam.
Luni	29 Saturnin	16 † S. Ap. și Ev. Matei
Mărti	30 Ap. Andrei	17 Păr. Grigor. Ep.

FAZELE LUNARE. La 4 Pătr. I cu timp închis, vânt și frig, apoi zăpadă. La 12 Luni Pl. cu ger și ceață. La 19 Pătr. II cu timp închis, frig, apoi zăp. La 26 L. N. cu moină și nor.

DECEMBRIE

ZILELE	CALEND. NOU	CALEND. VECHIU
Merc.	1 Elgia	18 M. Platon și Roman
Joi	2 Fabiana	19 P. Avidia, și S. Var.
Vineri	3 Francisc X	20 S. Grigorie Decap.
Sâmb.	4 Barbara	21 (+) Intrarea în Bis.
Dumin.	5 Sava	22 Sf. Ap. Filimon
Luni	6 (+) Sf. Nicolae	23 C. Amfilochie Epis.
Mărti	7 Ambrosie	24 P. Climent Papa
Merc.	8 + Concep. M.	25 + M. Ecater. și Mer.
Joi	9 Leocadia	26 C. Alipie Stălp.
Vineri	10 Malachie	27 M. Iacob Persul
Sâmb.	11 Damaschin	28 C. Ștefan c. nou
Dumin.	12 Epimach	29 M. Paramon și Fil.
Luni	13 Lucia	30 + Ap. Andrei
Mărti	14 Nicasie	1 P. Naum 558 (Dec.)
Merc.	15 Celian	2 P. Avac. 446 în Chr.
Joi	16 Valeriu	3 Sofonia 600 în Chr.
Vineri	17 Adelaida	4 + M. Varvara
Sâmb.	18 Lazăr	5 + C. Sava cel Sfin.
Dumin.	19 Achil	6 (+) Sf. Ierarh Nicolae
Luni	20 Nemesiu	7 + Sf. Filoftea
Mărti	21 Amon	8 Cuv. Patapie
Merc.	22 Flavin	9 Zămis. Sf. Ana
Joi	23 Victoria	10 M. Mina Erm. Egr.
Vineri	24 Adamsi Eva	11 Cuv. Daniil Stălp.
Sâmb.	25 (+) Nașt. Chr.	12 + Sf. Spiridon Epis.
Dumin.	26 (+) Ștefan M.	13 Sf. Axentie, Eustat.
Luni	27 Ioan Evan.	14 S. Thirs, Lifkie, etc.
Mărti	28 Copil mart.	15 + M. Elefterie
Merc.	29 Toma Ep.	16 Profetul Ageu
Joi	30 David	17 Profetul Daniil
Vineri	31 Silvestru	18 M. Sebastian și Zoe

FAZELE LUNARE. La 3 Pătr. I cu moină și vânt, apoi ploaie. La 11 Lună plină cu timp variabil, închis și umed. La 18 Pătr. II cu timp închis și moină, apoi senin. La 25 Lună nouă cu senin, frumos și vânt.

SĂRBĂTORI NAȚIONALE ȘI ALE FAMILIEI REGALE

- 24 Ianuarie. Unirea Principatelor Române (1859).
 14 Martie. Proclamarea Regatului României (1881).
 27 » Unirea Basarabiei cu România (1918).
 24 Aprilie. Onomastica A. S. R. Principesei Elisaveta.
 10 Mai. Proclamarea Independenței României (1877).
 11 Iunie. Proclamarea Revoluției Române (1848).
 22 Iulie. Onomastica M. S. Reginei Maria și A. S. R. Principesei Marioara.
 5 August. Nașterea A. S. R. Principelui Nicolae (1903).
 6 » Bătălia dela Mărășești (1917).
 11 » Nașterea M. S. Regelui Ferdinand I (1865).
 14 » Intrarea României în Războiul Intregirei Neamului (1916)
 30 » Luarea Griviței (1877).
 28 Sept. Proclamarea M. S. Ferdinand I ca Rege al României (1914).
 30 » Nașterea A. S. R. Principesei Elisaveta (1894).
 3 Oct. Nașterea A. S. R. Principelui Moștenitor Carol (1893).
 16 » Nașterea M. S. Reginei Maria (1875).
 15 Nov. Unirea Bucovinei cu România (1918).
 18 » Unirea Transilvaniei cu România (1918).
 28 » Căderea Plevnei (1877).
 6 Dec. Onomastica A. S. R. Principelui Nicolae.
 23 » Nașterea A. S. R. Principesei Ileana (1903).
 27 » Nașterea A. S. R. Principesei Marioara (1899).
 29 » Căsătoria MM. LL. Regele și Regina (1892).

ANIVERSĂRI NECROLOGICE.

- 18 Februarie. Moartea M. S. Reginei Elisaveta (1915).
 27 Sept. » M. S. Regelui Carol I (1914).
 29 Oct. » A. S. R. Principelui Mircea (1916).

BÂLCIURILE DIN ROMÂNIA

Februarie în 2, *Int. Domnului*, la Roznov (Neamț), Cărbunărești, Galați. În 8 la Piatra.

Martie în 9, 40 *Mucenici*, la Comănești, Oncești (Bacău), Grind (Ialomița), Roznov (Neamț), Brâncoveni (Roman), Jupa, Oropagea (Vlașca), Câmpu-Mare (Argeș), Tecuciu (Teleorman), Giurgeni (Ialomița). În 13 la Bogdănești, Onești (Bacău). În 25 *Buna-Vestire*, la Greci (Olt), Tigveni (Argeș), Chiojdeni, Stănești (R.-Sărat), Negrești (Vaslui), Bălănești (Gorj). La *Sf. Teodor*, în Iași. În săptămâna brânzei *Mărți* și *Mercuri* la Vaideeni (Vâlcea). În *D. Florilor*, la Iași, Sutești (Brăila), Giurgeni, Ciocina (Ialomița).

Aprilie în 23, *Sf. Gheorghe*, la Moinești (Bacău), Bărgoani (Neamț), Botesti, Nesporești (Roman), Slatina, Caracal, Pitești, Lupoaia (Mehedinți), R.-Sărat, Polovraci (Schitul), Preajba (Gorj), Slobozia (Ialomița), Frătești (Vlașca), Iași, Bârlad.

Maiu în 21, *Sf. Constantin și Elena*, la Ocna, Dărmănești (Bacău), Dobroteni (Olt), Roznov (Neamț), Galați. La *Înălțarea Domnului*, în Pitești, T.-Jiu, Uda (Olt), Câmpu-Mare (Argeș), Mărculești (Muscel), Iași, Ceacăr, Brăila, Slobozia (Ialomița), Neamț, Trifești (Roman), R.-Sărat. La *Moși*, în București, Mayrodin (Teleorman). *Oltenița* (Ilfov). *Duminica Rusaliilor*, la Alexandria (Teleorman), Vaideeni (Vâlcea). În *Duminica tuturor Sfinților*, la Piatra-Neamț, Chiojdeni (Ialomița), în Pitești, Ulmeni (Argeș), Negoști (Dolj), Iaciu, Sălcii (Ialomița), Jilava (Ilfov), Piatra, Negrești (Vaslui).

Iunie în 24, *Drăgaica*, la Buzău, Focșani, Ipătești (Olt), Buda (Râmnicu-Sărat), Oolentina-Teiu (Ilfov), Giurgeni (Ialomița), Pitești, Câmpu-Lung, Cornățel, Cărbunest, Broșteni (Mehedinți). În 29, *Sf. Petru*, la Bacău, Onești (Bacău), Viziru-de-Sus (Brăila), Broșteni (Ialomița), Talpa (Neamț), Boghecea, Sagna, Buruenest (Roman), Giurgiu.

Iulie în 20, *Sf. Ilie*, la Câmpu-Lung, Florești (Vaslui), Dărmănești (Bacău), Sutești (Brăila), Budeștii-Ghicăi (Neamț), Bârlad, Falticeni, Băile Slănic (Bacău), Radiana (Bacău), Giurgeni (Ialomița), Dumitrești (R.-Sărat). În 24 la Jilava (Ilfov), Tupilați (Roman). În 27 *Sf. Pantelimon*, la Ocna (Bacău), Davideni (Neamț), Curtea de Argeș, Argintoaia (Mehedinți), Drăghiceni (Olt), Vaideeni (Vâlcea), Pantelimon (Ilfov).

August în 6, *Schimbarea la Față*, la Luciu (Mehedinți), Poenari (Argeș), Neamț (Muscel), Mogoșești (Roman), Damienest (Roman), Bogdana (Tutova), Galați. În 15 *Sf. Maria Mare*, în T.-Jiu, Curtea de Argeș, Constanta, Ulmeni (Ilfov), Vârtești, Dumitrești (R.-Sărat), Giurgiu, Iași (Abatoriu), Giurgeni (Ialomița), Cotroceni (Ilfov), Voinest, Deleni (Vaslui), Cașin (Bacău), Sinaia (Prahova). În 29, *Tăierea capului Sf. Ion*, la Bacău, Comănești, Onești (Bacău), Călărași (Ialomița), Davideni (Neamț), Mogoșești, Mircești, Iugani (Roman). În 30, la Bârlad, Cornățel (Dâmbovița).

Septembrie în 8, *Sf. Maria Mică*, la Răureni (Vâlcea), ține 25 zile, Cărbunest (Gorj), Giurgeni (Ialomița), Buda (R.-Sărat), Bogdana (Bacău), Ciocina (Ialomița), Valea Hălăucești (Roman), Băstani (Prahova). În 14, *Ziua Crucii*, la Drăgășani (Olt), Negrești (Vaslui), Scheia, Dolj (Roman), Bârlad, Telegra (Prahova).

Octombrie în 14, *Vinerea Mare*, în Târgu-Jiu, Râmnicu-Vâlcei, Go-

deni (Muscel), Slobozia (Ialomița), Galați. In 26, Moinești (Bacău), Lupoarca (Romanati), Negrești (Vaslui).

Noembrie in 8, Sf. Voevozi, la Ocna, Dărmănești, Bârlad, Piatra, Telega (Prahova).

Decembrie in 2, la Comănești (Bacău). In 5, la Piatra. In 7, la Moinești (Bacău), Sutești (Brăila), Neamțu, Borosești, Negrești (Vaslui).

SOSIRILE ȘI PLECĂRILE TRENURILOR DIN BUCUREȘTI (GARA DE NORD)

(Indicațiunile din acest tablou pot suferi modificările ulterioare stabilite de direcțiunea generală C. F. R.).

PLECĂRI				SOSIRI			
No. Trenului	Categoria Trenului	Plecă la	Ora după orarul de 24 ore	No. Trenului	Categoria Trenului	Sosește dela	Ora după orarul de 24 ore
139	Pers.	Constanța	7,05	176	Pers.	Căinoni	5,40
13	Acc.	Predeal	7,15	180	Pers.	Cernăuți	6,55
15	Acc.	Verc.-Paris	7,30	178	Pers.	Predeal	9,25
121	(Simplon) Pers.	Verciorova	7,45	450	Pers.	Oltenița	9,35
125	Pers.	Cernăuți	8,05	10	Acc.	Predeal	10,10
123	Pers.	Galați	8,50	134	Pers.	Giurgiu	10,35
449	Pers.	Oltenița	15,50	30	Acc.	Galați	11,40
9	Acc.	Predeal	17,05	124	Pers.	Galați	16,20
177	Pers.	Predeal	15,10	140	Pers.	Constanța	16,55
133	Pers.	Giurgiu	17,45	16	Acc.	Verciorova	17,40
29	Acc.	Galați	18,20	14	(Simplon) Acc.	Predeal	19,25
17	Acc.	Cernăuți	22,5	124	Pers.	Verciorova	20,20
175	Pers.	Căineni	23,50	122	Pers.	Cernăuți	19,55
3	Acc.	Verciorova	18,05	4	Acc.	Verciorova	11,55

(Toate trenurile accelerate spre vechea frontieră a Ardealului au legătură directă cu rețeaua C. F. R. transilvănene (aparținând direcțiunei centrale din Oluj). Numai tr. 3 și 4 la și dela Verciorova sunt trenuri locale fără legătură).

TARIFUL C. F. R.
PENTRU CALATORI, BAGAJE ȘI CAINI
Valabil în vechiul regat dela 1 Noembrie 1919

(Prețul biletelor de călătorie se află căutând distanța kilometrică cuprinsă în **Tabloul B.** socotită dela București la stațiune, și cercetând costul distanței respective în **Tabloul A.**)

TABLOUL A.

Kilometri	La trenurile accel.			La trenurile de pers.			T A X A	
	C L A S A						Pentru fiecare 10 kg bagaje	Pentru un câine
	I	II	III	I	II	III		
	L e i						L e i	
1—8	2.40	1.20	0.50	2.00	1.10	0.40	0.20	0.60
9	2.80	1.40	0.60	2.20	1.10	0.50	0.20	0.60
10	3.00	1.50	0.60	2.40	1.20	0.50	0.20	0.60
11	3.20	1.70	0.70	2.60	1.40	0.60	0.20	0.60
12	3.60	1.80	0.80	2.80	1.50	0.60	0.20	0.60
13	3.80	2.00	0.80	3.00	1.70	0.70	0.20	0.60
14	4.20	2.10	0.90	3.40	1.70	0.80	0.20	0.60
15	4.40	2.30	1.00	3.60	1.80	0.80	0.20	0.60
16	4.80	2.40	1.00	3.80	2.00	0.90	0.20	0.60
17	5.00	2.60	1.10	4.00	2.10	0.90	0.20	0.80
18	5.40	2.70	1.20	4.40	2.30	1.00	0.20	0.80
19	5.60	2.90	1.20	4.60	2.40	1.00	0.20	0.80
20	5.80	3.00	1.30	4.80	2.60	1.10	0.20	0.80
21	6.20	3.20	1.40	5.00	2.70	1.10	0.20	0.80
22	6.40	3.30	1.50	5.40	2.90	1.20	0.20	0.80
23	6.60	3.50	1.50	5.60	2.90	1.30	0.20	1.00
24	7.00	3.60	1.60	5.80	3.00	1.30	0.20	1.00
25	7.20	3.80	1.60	6.00	3.20	1.40	0.20	1.00
26	7.60	3.90	1.70	6.20	3.30	1.40	0.20	1.00
27	7.80	4.10	1.80	6.60	3.50	1.50	0.20	1.20
28	8.00	4.20	1.90	6.80	3.60	1.50	0.20	1.20
29	8.40	4.40	1.90	7.00	3.60	1.60	0.40	1.20
30	8.60	4.50	2.00	7.20	3.80	1.70	0.40	1.20
31	9.00	4.70	2.10	7.40	3.90	1.70	0.40	1.20
32	9.20	4.80	2.10	7.60	4.10	1.80	0.40	1.20
33	9.60	5.00	2.20	7.80	4.20	1.80	0.40	1.40
34	9.80	5.10	2.30	8.20	4.20	1.90	0.40	1.40
35	10.00	5.30	2.30	8.40	4.40	1.90	0.40	1.40
36	10.40	5.40	2.40	8.60	4.50	2.00	0.40	1.40
37	10.80	5.60	2.50	9.00	4.50	2.00	0.40	1.40
38	11.00	5.70	2.50	9.20	4.70	2.10	0.40	1.60

Kilometri	La trenurile accel.			La trenurile de pers.			T A X A	
	C L A S A						Pentru fiecare 10 kg bagaje	Pentru un chine
	I	II	III	I	II	III		
	L e i						L e i	
39	11.20	5.90	2.60	9.40	4.80	2.20	0.40	1.60
40	11.60	6.00	2.70	9.60	5.00	2.20	0.40	1.60
41	11.80	6.20	2.70	9.80	5.10	2.30	0.40	1.60
42	12.20	6.30	2.80	10.00	5.30	2.30	0.40	1.60
43	12.40	6.50	2.90	10.40	5.40	2.40	0.40	1.80
44	12.80	6.60	2.90	10.60	5.40	2.40	0.40	1.80
45	13.00	6.80	3.00	10.80	5.60	2.50	0.40	1.80
46	13.20	6.90	3.10	11.00	5.70	2.50	0.40	1.80
47	13.60	7.10	3.10	11.40	5.90	2.60	0.40	1.80
48	13.80	7.20	3.20	11.60	6.00	2.70	0.40	1.80
49	14.00	7.40	3.30	11.80	6.00	2.70	0.60	2.00
50	14.40	7.50	3.30	12.00	6.20	2.80	0.60	2.00
51	14.60	7.70	3.40	12.20	6.30	2.80	0.60	2.00
52	15.00	7.80	3.50	12.40	6.50	2.90	0.60	2.00
53	15.20	8.00	3.50	12.80	6.60	2.90	0.60	2.20
54	15.40	8.10	3.60	13.00	6.80	3.00	0.60	2.20
55	15.80	8.30	3.70	13.20	6.80	3.00	0.60	2.20
56	16.00	8.30	3.70	13.60	6.90	3.10	0.60	2.20
57	16.40	8.40	3.80	13.80	7.10	3.20	0.60	2.20
58	16.80	8.60	3.90	14.00	7.20	3.20	0.60	2.40
59	17.00	8.70	3.90	14.20	7.40	3.30	0.60	2.40
60	17.20	8.90	4.00	14.40	7.50	3.30	0.60	2.40
61	17.60	9.00	4.10	14.60	7.50	3.40	0.60	2.40
62	18.00	9.20	4.10	14.80	7.70	3.40	0.60	2.40
63	18.20	9.30	4.20	15.20	7.80	3.50	0.60	2.60
64	18.40	9.50	4.30	15.40	8.00	3.50	0.60	2.60
65	18.80	9.60	4.30	15.60	8.10	3.60	0.60	2.60
66	19.00	9.80	4.40	15.80	8.10	3.70	0.60	2.60
67	19.40	9.90	4.50	16.00	8.30	3.70	0.60	2.60
68	19.60	10.10	4.50	16.40	8.40	3.80	0.60	2.80
69	20.00	10.20	4.60	16.60	8.60	3.80	0.80	2.80
70	20.20	10.40	4.70	16.80	8.70	3.90	0.80	2.80
71	20.60	19.50	4.70	17.00	8.90	3.90	0.80	2.80
72	20.80	10.70	4.80	17.20	8.90	4.00	0.80	2.80
73	21.20	10.80	4.90	17.60	9.00	4.00	0.80	3.00
74	21.40	11.00	4.90	17.80	9.20	4.10	0.80	3.00
75	21.60	11.10	5.00	18.00	9.30	4.20	0.80	3.00
76	22.00	11.30	5.10	18.20	9.50	4.20	0.80	3.00
77	22.20	11.40	5.10	18.40	9.60	4.30	0.80	3.00
78	22.60	11.60	5.20	18.60	9.60	4.30	0.80	3.20
79	22.80	11.70	5.30	19.00	9.80	4.40	0.80	3.20
80	23.20	11.90	5.30	19.20	9.80	4.40	0.80	3.20
81	23.40	12.00	5.40	19.40	10.10	4.50	0.80	3.20
82	23.80	12.20	5.50	19.80	10.20	4.60	0.80	3.20

Kilometri	La trenurile accel.			La trenurile de pers.			T A X A	
	C L A S A						Pentru fiecare 10 kg bagaje	Pentru un călător
	I	II	III	I	II	III		
	L e i						L e i	
83	24.00	12.30	5.50	20.00	10.40	4.60	0.80	3.40
84	24.20	12.50	5.60	20.20	10.40	4.70	0.80	3.40
85	24.60	12.60	5.70	20.40	10.50	4.70	0.80	3.40
86	24.80	12.80	5.70	20.60	10.70	4.80	0.80	3.40
87	25.00	12.90	5.80	20.80	10.80	4.80	0.80	3.40
88	25.40	13.10	5.90	21.20	11.00	4.90	0.80	3.60
89	25.80	13.20	5.90	21.40	11.00	4.90	1.00	3.60
90	26.00	13.40	6.00	21.60	11.10	5.00	1.00	3.60
91	26.20	13.50	6.10	21.80	11.30	5.00	1.00	3.60
92	26.60	13.70	6.20	22.00	11.40	5.10	1.00	3.60
93	27.00	13.80	6.20	22.40	11.60	5.20	1.00	3.80
94	27.20	14.00	6.30	22.60	11.60	5.20	1.00	3.80
95	27.60	14.10	6.30	22.80	11.70	5.30	1.00	3.80
96	27.80	14.30	6.40	23.00	11.90	5.30	1.00	3.80
97	28.00	14.40	6.50	23.40	12.00	5.40	1.00	3.80
98	28.20	14.60	6.50	23.60	12.20	5.40	1.00	4.00
99	28.60	14.70	6.60	23.80	12.20	5.50	1.00	4.00
100	29.00	14.90	6.60	24.00	12.30	5.50	1.00	4.00
101—105	30.40	15.60	7.00	25.20	12.90	5.80	1.00	4.20
106—110	31.80	16.40	7.30	26.40	13.70	6.10	1.20	4.40
111—115	33.20	17.10	7.70	27.60	14.30	6.40	1.20	4.60
116—120	34.60	17.90	8.00	28.80	14.90	6.70	1.20	4.80
121—125	36.00	18.60	8.30	30.00	15.50	6.90	1.20	5.00
126—130	37.60	19.40	8.70	31.20	16.10	7.20	1.40	5.20
131—135	39.00	20.00	9.00	32.40	16.70	7.50	1.40	5.40
136—140	40.40	20.70	9.30	33.60	17.30	7.80	1.40	5.60
141—145	41.80	21.50	9.70	34.80	17.90	8.10	1.40	5.80
146—150	43.20	22.20	10.00	36.00	18.50	8.30	1.60	6.00
151—155	44.60	22.80	10.20	37.20	18.90	8.50	1.60	6.20
156—160	46.00	23.30	10.40	38.40	19.20	8.60	1.60	6.40
161—165	47.60	23.80	10.50	39.60	18.70	8.80	1.60	6.60
166—170	49.00	24.00	10.70	40.80	20.00	8.90	1.80	6.80
171—175	50.40	24.50	10.90	42.00	20.40	9.10	1.80	7.00
176—180	52.00	25.10	11.10	43.20	20.90	9.20	1.80	7.20
181—185	53.40	25.50	11.30	44.40	21.20	9.30	1.80	7.40
186—190	54.80	26.00	11.40	45.60	21.60	9.50	2.00	7.60
191—195	56.20	26.40	11.60	46.80	21.90	9.60	2.00	7.80
196—200	57.60	26.90	11.80	48.00	22.40	9.80	2.00	8.00
201—210	59.00	27.80	12.20	49.20	23.10	10.10	2.00	8.40
211—220	60.40	28.70	12.50	50.20	23.90	10.40	2.00	8.80
221—230	62.00	29.70	12.90	51.60	24.60	10.70	2.00	9.20
231—240	63.40	30.60	13.30	52.80	25.50	11.00	2.00	9.60
241—250	64.80	31.50	13.60	54.00	26.30	11.30	2.20	10.00
251—260	66.20	32.30	13.90	55.20	26.90	11.60	2.20	10.40

Kilometri	La trenurile accel.			La trenurile de pers.			T A X A	
	C L A S A						Pentru fiecare 10 kg bagaje	Pentru un căline
	I	II	III	I	II	III		
	L e i						L e i	
261—270	67.60	32.90	14.30	56.40	27.30	11.90	2.20	10.80
271—280	69.20	33.60	14.60	57.00	27.80	12.10	2.40	11.20
281—290	70.60	34.20	14.90	58.80	28.40	12.40	2.40	11.60
291—300	72.00	34.80	15.20	60.00	29.00	12.70	2.40	12.00
301—310	73.20	35.60	15.50	60.80	29.40	12.90	2.40	12.40
311—320	74.00	36.20	15.90	61.60	30.90	13.20	2.60	12.80
321—330	75.00	36.80	16.20	62.40	30.50	13.45	2.60	13.20
331—340	75.80	37.50	16.50	63.20	31.10	13.70	2.60	13.60
341—350	76.80	38.10	16.80	64.00	31.50	14.00	2.80	14.00
351—360	77.80	38.60	16.90	64.80	32.00	14.10	2.80	14.40
361—370	78.80	39.00	17.00	65.60	32.30	14.10	2.80	14.80
371—380	79.80	39.50	17.00	66.40	32.70	14.20	3.00	15.20
381—390	80.60	39.90	17.10	67.20	33.20	14.30	3.00	15.60
391—400	81.60	40.40	17.20	68.00	33.50	14.30	3.20	16.00
401—410	82.40	40.80	17.30	68.60	33.90	14.40	3.20	16.40
411—420	83.20	41.30	17.40	69.40	34.40	14.50	3.20	16.80
421—430	84.20	41.90	17.40	70.20	34.70	14.50	3.40	17.20
431—440	85.00	42.30	17.50	70.80	35.10	14.60	3.40	17.60
441—450	85.80	42.80	17.60	71.60	35.60	14.60	3.60	18.00
451—460	86.60	43.20	17.70	72.20	36.00	14.60	3.60	18.40
461—470	87.40	43.70	17.80	73.00	36.30	14.70	3.60	18.80
471—480	88.40	44.10	17.90	73.60	36.80	14.80	3.80	19.20
481—490	89.20	44.60	17.90	74.40	37.10	14.90	3.80	19.60
491—500	90.00	45.00	18.00	75.00	37.50	15.00	4.00	20.00
501—510	91.80	45.90	18.40	76.40	38.10	15.30	4.00	20.40
511—520	93.60	47.00	18.70	78.00	39.00	15.60	4.00	20.80
521—530	95.40	47.70	19.10	79.40	39.80	15.90	4.20	21.20
531—540	97.20	48.60	19.40	81.00	40.50	16.20	4.20	21.60
541—550	99.00	49.50	19.80	82.60	41.30	15.50	4.40	22.00
551—560	100.80	50.40	20.20	84.00	42.00	16.80	4.40	22.40
561—570	102.60	51.30	20.50	85.40	42.80	17.10	4.40	22.80
571—580	104.40	42.20	20.90	87.00	43.50	17.40	4.60	23.20
581—590	106.20	53.10	21.30	88.60	44.30	17.70	4.60	23.60
591—600	108.00	54.00	21.60	90.00	45.00	18.00	4.80	24.00
601—610	110.00	54.90	22.00	91.60	45.80	18.30	4.80	24.40
611—620	111.80	55.80	22.30	93.00	46.50	18.60	4.80	24.80
621—630	113.60	56.70	22.70	94.60	47.30	18.90	5.00	25.20
631—640	115.40	57.60	23.00	96.00	48.00	19.20	5.00	25.60
641—650	117.20	58.50	23.40	97.40	48.80	19.50	5.20	26.00
651—660	119.00	59.40	23.80	99.00	49.50	19.80	5.20	26.40
661—670	120.80	60.30	24.10	100.60	50.30	20.10	5.20	26.80
671—680	122.60	61.20	24.50	102.00	51.00	20.40	5.40	27.20
681—690	124.40	62.10	24.90	103.60	51.80	20.70	5.40	27.60
691—700	126.00	63.00	25.20	105.00	52.50	21.00	5.60	28.00

Kilometri	La trenurile accel.			La tr�nurile de pers.			T A X A	
	C L A S A						Pentru fiecare 10 kg. bagaje	Pentru un c�line
	I	II	III	I	II	III		
	L e i						L e i	
701—710	128.00	63.90	25.60	106.60	53.30	21.30	5.60	28.40
711—720	129.80	64.80	25.90	108.00	54.00	21.60	5.60	28.80
721—730	131.60	65.70	26.30	109.40	54.80	21.90	5.80	29.20
731—740	133.40	66.60	26.70	111.00	55.50	22.20	5.80	29.60
741—750	135.20	67.50	27.00	112.60	56.30	22.50	6.00	30.00
751—760	137.00	68.40	27.40	114.00	57.00	22.80	6.00	30.40
761—770	138.80	69.30	27.80	115.60	57.80	23.10	6.00	30.80
771—780	140.40	70.20	28.10	117.00	58.50	23.40	6.20	31.20
781—790	142.20	71.10	28.50	118.60	59.30	23.70	6.20	31.60
791—800	144.00	72.00	28.90	120.00	60.00	24.00	6.40	32.00
801—810	145.80	72.90	29.20	121.60	60.80	24.30	6.40	32.40
811—820	147.60	73.80	29.50	123.20	61.50	24.60	6.40	32.80
821—830	149.40	74.70	29.90	124.60	62.30	24.90	6.60	33.20
831—840	151.20	75.60	30.30	126.00	63.00	25.20	6.60	33.60
841—850	153.00	76.50	30.60	127.60	63.80	25.50	6.80	34.00
851—860	154.80	77.40	31.00	129.40	64.50	25.89	6.80	34.40
861—870	156.60	78.30	31.30	130.60	65.30	26.10	6.80	34.80
871—880	158.40	79.20	31.70	132.00	66.00	26.40	7.00	35.20
881—890	160.20	80.10	32.00	133.60	66.80	26.70	7.00	35.60
891—900	162.00	81.00	32.40	135.00	67.50	27.00	7.20	36.00

TABLOUL B.

Distanțele kilometrice dela București (Gara de Nord)
la toate stațiile din Țară.

NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri
Adjud	241	Băicoiu	82	Bărlad	228
Afumați	306	Bălaci	167	Basarabia	422
Agem.	223	Balg	219	Bazargic-nord	289
Agăși	338	Banca	304	Bazargic	298
Albești	77	Barboși	219	Belcești (prin-Iași)	428
Alexandrina	227	Barcea	246	Bercești	340
Andrășești	144	Băilești	321	Berheci	253
Arcești	217	Bălca (H.)	261	Beuca	176
Arman	259	Bălteni	349	Biul-biul mic.	211
Așău	223	Băneasa	55	Bibesti	312
Azuga	136	Bărbătești	323	Blejoaia	67
Băbeni	274	Bărnăva	338	Boboc	140
Bădila (H.)	168	Bărzeghi	357	Bogdana	90
Bacău	302	Băscov	117	Bolintineanu.	84

NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri
Borcea	155	Constanța port	232	Gârleni	315
Botoșani	476	Conțești	42	Ghergani	96
Brâncoveni	120	Copăcioasa	343	Ghelengic	285
Brănești	30	Corabia	280	Ghibărteni	333
Brăila	229	Corbu	156	Ghidigeni	266
Brazi	52	Cornet	335	Ghimpați	96
Breaza (H)	101	Cosmești	230	Gilort	298
Broșteni	166	Costești	130	Giurgiu (dela G.N.)	75
Bucegia	451	Cotești	191	» (dela Filaret)	168
Bucu-Tândărei	86	Cotnarii (prin Iași)	462	» Ramadan(G.N.)	82
București-Filaret	8	Coțofeni	269	» Ramadan (Fil.)	75
Buda	70	Craiova	251	Gluvenia	237
Budești(dela Obor)	38	Crasna	324	Goioasa	332
Buftea	18	Cretești	345	Golești	101
Buhărești	363	Cristești	433	Govora	283
Buhuși	326	Crivina	40	Grădiștea	32
Burdea	144	rucea de jos	237	Grajdari	384
Burdujeni	447	Cucuteni	432	Golenți	316
Bușteni	133	Curcanii(dela Obor)	49	Grăvița	295
Butoești	299	Curtea de Argeș	147	Gropeni	110
Buzău	128	Dăla	85	Gugești	189
Buzescu	217	Dăngeni	514	Gura Beliei	107
Căineni	317	Dărmănești	310	Gura Odoboi	153
Căluți	268	Dealul-Spirea	5	Gura Văii	374
Calafat	357	Dedulești	179	Hagieni	162
Calărași	136	Diochești	232	Halauceni	366
Călimănești	311	Dobrina	352	Hanu-Conachi	266
Călinești	98	Docăneasa	308	Hârâu	472
Cămpina	96	Doftana	102	Heci-Lespezi	397
Cămpinița	98	Doicești	90	Herghelia	178
Cămpulung	156	Dolhasca	408	Huși	357
Căndesti	143	Dorobanțu	200	Ialomița	103
Canionul 3 (H)	59	Dorohoi (pr. Iași)	561	Ianca	189
Caracal	239	Dorohoi (pr. Pașc.)	482	Iași (via Pașcani)	462
Carasu	493	Drăgănești	117	Iași (via Tecuci)	407
Carbunestii	332	Drăgășani	240	Independența	270
Cârcea	242	Dudești	195	Inotești (H.)	86
Carol I	311	Dunărea	163	Ionești	264
Cara Omer	246	Elena	137	Ișalnița	261
Casicea	228	Elie Radu (H)	343	Ivănești	103
Casim	269	Fălticeni	432	Ivești	256
Căzănești	147	Fântânele	314	Jilava	17
Cătelul (dela Obor)	8	Fărașani	282	Jibla	309
Cernavoda pod	167	Făurei	169	Lăculețe	95
Cărnăia (dela Obor)	20	Fetești	147	Lămotestii dela Ob.	29
Chiriac	84	Fleniș	108	Larga	443
Chitila	10	Filaret	8	Lascăr-Catargi	315
Ciair	277	Filești	253	Lehliu	70
Cilibia	148	Filiși	286	Leorda	461
Cioara	198	Florica	101	Leordeni	87
Ciocănești	24	Focșani	199	Liești	264
Cioranii	86	Făltești	296	Lipănești	80
Cireși	185	Frăsinet	253	Liteni	419
Cislău	178	Frătești	68	Lița	230
Ciulința	110	Frumușița	287	Livezi	203
Ciumești	115	Frunzeasca	247	Lotru	326
Ciurea	399	Fulgerești	325	Măgura	152
Cînciu	139	Fundulea	42	Măgurelele	85
Clucereasa	122	Furnicoși	143	Mărășești	218
Cobadin	217	Găești	70	Mărculești	122
Comana	37	Găgeni (H.)	77	Maria	308
Comănești	318	Galăț	261	Măruntșu	183
Comarnic	110	Galbini	323	Mătășaru	59
Constanța	230	Galbinași (G.Obor)	39	Merișani	126

NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri	NUMELE STAȚIEI	Kilometri
Medjidia	191	Portărești	296	Stolnici	146
Medjidia sud	193	Potcoava	168	Strejești	228
Mierlești (H.)	176	Predeal	144	Strehaia	310
Mihăești	138	Prahova	46	Studius	260
Mircea-Vodă	181	Prajani	100	Tăbărești	138
Mircești	361	Preazna	62	Tălăsmeni	313
Miroși	168	Prunișor	335	Tamna	326
Mizil	94	Pucioasa	101	Tândărei	176
Megorșoia	7	Pufesti	233	Tânganu (dela Ob.)	20
Moinești	326	Putna-Seacă	211	Teiș	84
Monteoru	118	Răcăciuni	276	Târgoviște	80
Moțăței	333	Răcari	280	T.-Frumos (p. Paș.)	417
Movileni	436	Radiana	276	» (pr. Iași)	452
Muftiu	207	Radu-Negru	138	Târgu Jiului	356
Muncel	375	Râmnicu-Sărat	163	Târgu Ocna	294
Muntești	314	Râmnicu-Vâlcei	293	Tecucia	237
Murgeni	188	Răzoarele	229	Teleajen	65
Murfatlar	209	Ritul-Vadului	352	Titu	49
Negri	267	Rebricea	362	Tigănești	237
Nehoias	201	Rediu	472	Todireni	481
Nehoiu	200	Remus Opreanu	188	Toporu	108
Netotu	76	Răureni	387	Troian	208
Nicolina (H.)	405	Roman	346	Trusești	504
Nucet	64	Romula	231	Tulucești	275
Obor (dela gara N.)	14	Rosetti	159	T.-Măgurele	242
Oenele-Mari	294	Roșiești	386	T.-Măgurele (port)	248
Ocița	292	Roșiori	195	T.-Severin	364
Odobești	216	Rosnov	347	Tutova	273
Oltenești	237	Ruginoaia	401	Ulmeni	113
Oltenița dela Obor	64	Roșiavețu	118	Ungheni { v. Paș.	487
Onești	282	Săcueni	333	» { v. Tec.	429
Orlești	255	Salcea	217	Ungheni (Ruși)	432
Ovidiu	155	Saligny	173	Ungureni (Veresti)	516
Palas-ca-Ghimes	347	Sălcuța	277	Ungureni (Iași)	528
Palanca Ojasca	149	Sărătuica	138	Unguria	158
Palas	223	Sărulești	54	Urechești	253
Palota	345	Sărca	428	Urleasca	198
Păltineni	197	Săscut	2-8	Urziceni	115
Panciu	236	Scăeni	75	Văcărești	74
Pantelimon	17	Scăioși	90	Vădulești	473
Papa	186	Scănteia	377	Vădeni	241
Părscovul	151	Scănu-Golești	149	V.-lea-Călugărească	71
Pârva	119	Segarcea	289	Valea-Largă	119
Pășcani	386	Serban-Vodă	85	Valea-Seacă	291
Păterlagele	187	Sețul (H.)	195	Valul lui Traian	216
Pătești	205	Serbești	262	Văleni de Munte	95
Pelești	233	Sighireanu	78	Vameșul	279
Peret	206	Sihlea	176	Vaslui	340
Periș	31	Siliștea	125	Vărciorova	382
Piatra-Neamțu	360	Siliștraru	219	Verești	432
Piatra-Olt	208	Simian	350	Vernești	171
Pietrosița	78	Simileasca	129	Vidra	26
Pietrosița	125	Sinaia	125	Vintileanca	101
Piscu (Mărășești)	283	Sintesti	21	Viperești	111
» (Barboși)	270	Slănic (Prahova)	104	Vișina	266
Pitești	109	Slăvești	295	Vlădeni	454
Plătărești dela Ob.	22	Slăvițești	270	Vlăduțeni	221
Plocești	60	Slatina	189	Vorniceni (Pașc.)	504
Plopieni	82	Slobozia (Buc. C.)	126	Vorniceni (Vaslui)	539
Ploșca	210	Smârdioasa	242	Zăvideni	251
Podoleni	338	So mul	250	Zimnicea	268
Podul-Iloaei	430	Soldana	464	Zlătinoasa	494
Poenari B. (Slob.)	135	Șpinoasa (pr. Iași)	463	Zolța	151
Poenari B. (Plocești)	168	Ștălpeni	131	Zorleni	295
Poiana	94	Ștănești	90		
Poiana Țapului	130	Ștefan-Vodă	305		

BILETELE DE CALATORIE VALABILE PENTRU DUCERE ȘI ÎNTOARCERE ÎN CLASA III.

Kilometri	Tren de persoane	Kilometri	Tren de persoane	Kilometri	Tren de persoane	Kilometri	Tren de persoane
	L e i		L e i		L e i		L e i
1—8	0.60	17	1.30	26	2.00	35	2.80
9	0.70	18	1.40	27	2.10	36	2.80
10	0.80	19	1.40	28	2.10	37	2.90
11	0.90	20	1.50	29	2.20	38	2.90
12	1.00	21	1.70	30	2.30	39	3.00
13	1.00	22	1.80	31	2.40	40	3.10
14	1.10	23	1.80	32	2.50		
15	1.20	24	1.90	33	2.60		
16	1.20	25	2.00	34	2.60		

Aceste bilete se eliberează în toate stațiunile care sunt situate în comunele rurale pentru stațiunile situate în comunele urbane vecine până la distanțe de 40 kilometri inclusiv.

Aceste bilete sunt valabile pentru întoarcere 24 ore, socotite dela emiterea lor și sunt valabile numai la trenurile de persoane.

TRENURI SPECIALE

Afară de cursele regulate publicate, se pot îndruma, după cerere, și curse speciale, dacă se cer în stațiunile principale cu cel puțin două ore, și în celelalte stațiuni cu o zi înaintea celui tren regulat care circulă imediat înainte la stațiunea de destinațiune, pentru care se cere îndrumarea trenului special.

Trenuri speciale se îndrumază numai întrucât permit împrejurările circulației.

Prețul de parcurs pentru un tren special de călători este prescris de tariful următor și se plătește anticipat la comandarea trenului:

De kilometru: 4.20 bani pentru locomotivă, 1.20 pentru fiecare osie și 60 de fiecare vagon în plus. Taxa de așteptare pentru fiecare jumătate de oră lei 100.

TAXELE PLATITE ÎN TREN

Dacă un călător comunică conductorului imediat după suirea în tren și până a nu fi întrebat, că din cauza întârzierii nu a mai putut cumpăra bilet, el plătește dacă i se permite să călătorească, taxa de călătorie, plus 2 lei 50⁰ bani. Dacă un călător se găsește fără bilet sau cu un *bilet nevalabil*, el plătește pentru toată distanța ce a parcurs și dacă stațiunea din care călătorul a plecat nu se poate constata imediat pentru toată distanța parcursă de tren, *dublul taxei* de călătorie fixate pentru trenul respectiv, cel puțin însă suma de 15 lei.

Călătorul care voește să treacă într-o clasă superioară aceeaia pentru care este valabil biletul său va înștiința prealabil pe conductor și dacă va fi loc disponibil în clasa superioară va plăti diferența de taxe între clasele respective.

SERVICIUL MARITIM ROMÂN

MERSUL VAPOARELOR POȘTALE

Direcțiunea Serviciului Maritim Român a stabilit următorul mers al vapoarelor poștale, aplicabil cu începere de la 1 Noembrie 1919:

1. Linia Galați-Constanța-Constantinopol.

VAPOARE	Galați		Constanța		Constantinopol		Constanța		Galați	
	Plecarea ora 9	Sosire ora 8	Plecarea ora 17	Sosire ora 10	Plecarea ora 15	Sosire ora 8	Plecarea ora 17	Sosire ora 16	Plecarea ora 17	Sosire ora 16
Principesa Maria	3 Noem.	4 Noem.	4 Noem.	5 Noem.	7 Noem.	8 Noem.	8 Noem.	9 Noem.		
Regele Carol I.	8 »	9 »	9 »	10 »	12 »	13 »	13 »	14 »		
Principesa Maria	13 »	14 »	14 »	15 »	17 »	18 »	18 »	19 »		
Regele Carol I.	18 »	19 »	19 »	20 »	22 »	23 »	23 »	24 »		
Principesa Maria	23 »	24 »	24 »	25 »	27 »	28 »	28 »	29 »		
Regele Carol I.	28 »	29 »	29 »	30 »	2 Dec.	3 Dec.	3 Dec.	4 Dec.		
Principesa Maria	3 Dec.	4 Dec.	4 Dec.	5 Dec.	7 »	8 »	8 »	9 »		
Regele Carol I.	8 »	9 »	9 »	10 »	12 »	13 »	13 »	14 »		
Principesa Maria	13 »	14 »	14 »	15 »	17 »	18 »	18 »	19 »		
Regele Carol I.	18 »	19 »	19 »	20 »	22 »	23 »	23 »	24 »		
Principesa Maria	23 »	24 »	24 »	25 »	27 »	28 »	28 »	29 »		
Regele Carol I.	28 »	29 »	29 »	30 »	1 Ian.1920	2 Ian.1920	2 Ian.1920	3 Ian.1920		
Principesa Maria	3 Ian.1920	4 Ian.1920	4 Ian.1920	5 Ian.1920	7 »	8 »	8 »	9 »		
Regele Carol I.	8 »	9 »	9 »	10 »	12 »	13 »	13 »	14 »		
Principesa Maria	13 »	14 »	14 »	15 »	17 »	18 »	18 »	19 »		
Regele Carol I.	18 »	19 »	19 »	20 »	22 »	23 »	23 »	24 »		
Principesa Maria	23 »	24 »	24 »	25 »	27 »	28 »	28 »	29 »		
Regele Carol I.	28 »	29 »	29 »	30 »	1 Ian.1920	2 Ian.1920	2 Ian.1920	3 Ian.1920		
Principesa Maria	3 Ian.1920	4 Ian.1920	4 Ian.1920	5 Ian.1920	7 »	8 »	8 »	9 »		
Regele Carol I.	8 »	9 »	9 »	10 »	12 »	13 »	13 »	14 »		
Principesa Maria	13 »	14 »	14 »	15 »	17 »	18 »	18 »	19 »		
Regele Carol I.	18 »	19 »	19 »	20 »	22 »	23 »	23 »	24 »		
Principesa Maria	23 »	24 »	24 »	25 »	27 »	28 »	28 »	29 »		
Regele Carol I.	28 »	29 »	29 »	30 »	1 Febr.	2 Febr.	2 Febr.	3 Febr.		

2. Linia Galați-Constanța-Constantinopol-Pireu-Messina-Neapoli.

VAPOARE	Galați		Constanța		Constantinopol		Pireu		Messina		Neapoli	
	Plecare ora 9		Sosire ora 8 Plecare ora 17		Sosire ora 10 Plecare ora 15		Sosire ora 8 Plecare ora 16		Sosire ora 8 Plecare ora 15		Sosire ora 8	
România	1 Noem.	16 >	2 Noem.	17 >	3 Noem.	18 >	4 Noem.	19 >	6 Noem.	21 >	8 Noem.	23 >
Dacia	1 Dec.	16 >	2 Dec.	17 >	3 Dec.	18 >	4 Dec.	19 >	6 Dec.	21 >	8 Dec.	23 >
Impăratul Traian	1 Dec.	16 >	2 Dec.	17 >	3 Dec.	18 >	4 Dec.	19 >	6 Dec.	21 >	8 Dec.	23 >
Dacia	1 Ian. 1920	16 >	2 Ian.	17 >	3 Ian.	18 >	4 Ian.	19 >	6 Ian.	21 >	8 Ian.	23 >
Impăratul Traian	1 Ian. 1920	16 >	2 Ian.	17 >	3 Ian.	18 >	4 Ian.	19 >	6 Ian.	21 >	8 Ian.	23 >
Dacia	1 Ian. 1920	16 >	2 Ian.	17 >	3 Ian.	18 >	4 Ian.	19 >	6 Ian.	21 >	8 Ian.	23 >

VAPOARE	Neapoli		Messina		Pireu		Constantinopol		Constanța		Galați	
	Plecare ora 16		Sosire ora 8 Plecare ora 17		Sosire ora 7 Plecare ora 19		Sosire ora 7 Plecare ora 15		Sosire ora 8 Plecare ora 17		Sosire ora 16	
România	27 Noem.	12 Dec.	28 Noem.	13 Dec.	30 Noem.	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >
Dacia	27 >	12 Dec.	28 >	13 Dec.	30 >	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >
Impăratul Traian	27 >	12 Dec.	28 >	13 Dec.	30 >	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >
Dacia	27 >	12 Dec.	28 >	13 Dec.	30 >	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >
Impăratul Traian	27 >	12 Dec.	28 >	13 Dec.	30 >	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >
Dacia	27 >	12 Dec.	28 >	13 Dec.	30 >	15 Dec.	2 Dec.	17 >	4 Dec.	19 >	5 Dec.	20 >

Din cauza aglomerației de călători neputându-se îndeplini formalitățile de îmbarcare (viza pașapoartelor, revizia vamală etc.) înainte de ora plecării din Galați, prevăzută în itinerar, călătorii sunt rugați a îndeplini aceste formalități și a se îmbarca în ajunul plecării vaporului, cunoscând că în niciun caz vaporul nu va pleca din Galați mai târziu de ora 9 dimineața.

Tarifele telegrafice, poștale și telefonice, actualmente în vigoare.

TAXELE TELEGRAFICE

Taxa, pe cuvânt la telegramele interne, este de 10 bani, cu unminimum de un leu până la 10 cuvinte.

Cuvintele cari compun adresa intră în numărul cuvintelor de taxat.

Chitanța pentru înregistrarea unei telegrame este obligatorie și costă 10 bani.

Telegramele de presă în orele fixate de administrațiunea poștelor vor beneficia de o reducere până la 50 la sută din taxa pe cuvânt.

Această reducere se va putea aplica și la telegramele de presă externe cu țările care vor admite reciprocitatea.

Se admite la expediere cărți de cizită telegrafice, care se fixează cu 50 bani, dacă sunt scrise pe bonuri speciale, contrariu se vor taxa după tarifa telegramelor.

Asemenea se admit la expediere cărți cu expres loca-
contra taxei de 25 bani fiecare și se vor depune numai la ofi-
ciile poștale.

Se mai admite la expediere cărți telegrafice închise, cu taxa de 50 bani fiecare, ce se vor depune asemenea numai la oficii.

La taxare se vor observa prescripțiunile următoare :

1) Maximum lunigmii unui cuvânt este fixat la 15 caractere după alfabetul Morse, excedentul până la concurența de 15 caractere se socotește totdeauna drept un cuvânt.

2) Cu toate acestea, se va socoti drept un singur cuvânt :
a) Orice caractere, orice literă, orice cifre isolate ; b) Subli-
niera ; c) Paranteza (cele două semne ce o formează) ; d) Guillemetele (semnele distinctive așezate la capul și la finele unui pasagiu).

3. Expresiunile reunite prin o trăsură de unire se socotesc drept atâtea cuvinte câte s'au întrebuințat pentru a le forma. Cuvintele separate pri apostrof se socotesc drept cuvinte izolate.

4. Impreunarea sau alterarea cuvintelor contrarii uzului limbii, nu este de loc admisă.

5. Numerile scrise în cifre se socotesc drept attea cuvinte de câte ori conține 5 cifre, plus un cuvânt pentru excedent. Aceiaș regulă se aplică și la calculul grupelor de litere.

6. Se socotesc drept o cifră punctele și virgulele ce intră în formarea numerilor, precum și barele de fracțiune.

7. Literile adăogate la cifre, pentru a însemna numerele ordinare, se socotesc fiecare drept o cifră.

Telegramele cu adresă convenită se admit în serviciul telegrafic și se remit destinatarului, cu condițiune ca acesta să-și aibă adresa înregistrată la oficiul din localitate.

Înscrierea adreselor convenite la oficiu este supusă la o taxă fixă de 50 lei pe an, cu titlul de abonament, plătit de destinatar.

Telegramele particulare urgente, se încarcă cu o supra taxă specială socotită, la însoțitul taxei ordinare a telegrammei.

În cazul unei telegramme cu răspuns plătit, dacă expeditorul nu a indicat numărul cuvintelor plătite pentru răspuns, se va considera ca fiind plătit pentru 10 cuvinte.

Expeditorul poate cere dela corespondentul său un răspuns urgent; în asemenea caz trebuie să scrie înainte de adresă indicațiunea: „răspuns plătit urgent“ (R. P. D.) și va plăti taxa unei telegramme urgente după numărul cuvintelor ce cere să-și răspundă.

O telegramă multiplă poate să fie adresată în aceeași localitate, la mai mulți destinatari, sau unui destinatar la mai multe domiciliu din aceeaș localitate.

Telegrama multiplă se taxează ca o singură telegramă și este supusă, afară de taxa prevăzută, la un drept de copie.

Dreptul de copie pentru telegramme multiple se fixează la un leu pentru fiecare 100 cuvinte sau fracțiune de 100 cuvinte.

O telegramă care va trebui să urmărească pe destinatar prin stațiuni în interiorul țării, va fi supusă de atâtea ori la taxa prevăzută, la câte oficii va fi adresată.

Telegramele adresate la localități unde nu există oficiu telegrafice pot fi expediate prin xpres de către oficiul cel mai apropiat.

Pentru telegrammele cu xpres, pe lângă taxa telegrafică și a adevărării de primire telegrafică, expeditorul este obligat a lăsa un deposit la oficiul de depunere, din care se va lichida

SERVICIUL CORESPONDENȚELOR

Serviciul poștei de scrisori cuprinde: a) Scrisorile; b) Cărțile postale deschise și închise; c) Jurnalele; d) Scrisori oficiale; e) Imprimare de orice natură; f) Hârtii de afaceri; g) Probele de mărfuri.

Taxe poștale.

Pentru transportul corespondențelor poștale în toată întinderea României, inclusiv predarea la domiciliul destinatarilor, se fixează următoarele taxe :

a) Scrisori închise, adresate „loco” sau în țară, 15 bani de fiecare 20 grame sau fracțiune de 20 grame și cu dublu în caz de nefrancare.

Scrisorile nefrancate adresate militarilor de grade inferioare din armată, vor fi încărcate la destinație numai cu porto de 15 bani de fiecare 20 grame sau fracțiune de 20 grame, iar în timp de război vor fi scutite de plată ; b) Cărți poștale deschise 10 bani ; c) Cărți poștale închise 15 bani ; d) Imprimătele, probele de mărfuri și hârtii de afaceri câte 5 bani de fiecare sută de grame sau fracțiune de sută de grame, cu un minimum de 10 bani pentru probele de mărfuri și de 15 bani pentru hârtiile de afaceri ; e) Ziarele și orice publicațiuni periodice care apar cel puțin odată pe lună, se taxează cu un ban de fiecare 50 de grame sau fracțiune de 50 grame și de fiecare număr simplu sau însoțit de suplimentul său.

Pentru pachetele conținând mai multe foi din același ziar sau publicațiune periodică se fixează o taxă de un ban de fiecare 50 grame, sau fracțiune de 50 grame.

f) Cărțile poștale de industrie privată și cărțile ilustrate se axează de pe tariful cărților poștale, litera b și c, taxarea integrală fiind obligatorie ; contrariu vor cădea în rebut.

Introduse în plicuri aceste cărți poștale se vor taxa după tariful scrisorilor.

g) Cărțile de vizită se taxează cu 5 bani, dacă plicul este deschis și după tariful scrisorilor dacă plicul va fi închis.

În caz de francare insuficientă obiectele corespondenței de orice natură sunt supuse în sarcina destinatarilor la o dublă taxă pentru suma insuficientă.

Cu toate acestea, afară de scrisori și cărți poștale, nu se vor da curs :

a) Obiectelor care nu va fi cel puțin o parte francată sau nu vor îndeplini condițiunile cerute de moderațiunea taxei ;

b) Obiectele de natură a murdării sau deteriora corespondența când nu vor fi împachetate în condițiunile prevăzute de regulament ;

c) Pachetele de probe de mărfuri care au valoare comercială, asemenea nici a celor a căror greutate trece peste 350 grame sau care prezintă dimensiuni mai mari de 30 centimetri în lungime, 20 în lățime și 10 în grosime, precum și celor în formă de sul având lungime mai mare de 30 centimetri și 15 centimetri de diametru.

Se exceptează la aceste reguli probele de cereale, care se pot admite până la greutate de 550 grame ;

Pachetele de hârtie de afaceri și imprimate de orice na-

tură, a căror greutate trece peste 2 kilograme sau care prezintă pe una din fețele lor o dimensiune mai mare de 45 centimetri; cu toate acestea pachetele în formă de sul, având lungimea de 75 centimetri și diametru de 10 centimetri, vor fi admise.

Taxa de recomandare.

Correspondențele de mai sus pot fi expediate cu recomandare; orice trimitere recomandată este supusă în sarcina trimițătorului:

a) La taxa de francare ordinară a trimiterii după natura sa; b) La un drept fix de recomandare de 25 bani.

Trimițătorul unui obiect recomandat poate obține un avis de primirea acestui obiect, plătind înainte un drept fix de 25 bani.

Correspondențele recomandate pot fi expediate cu ramburs până la suma de 500 lei și se vor trata ca și celelalte corespondente recomandate.

Suma încasată dela destinatari trebuie să fie transmisă expeditorului, prin mandat postal.

Obiectele reexpediate din cauza schimbării de domiciliu a destinatarilor nu sunt supuse la nici o suprataxă.

Este cu desăvârșire oprit de a se introduce în scrisori fie simple, fie recomandate, bani, valori în hârtii sau obiecte prețioase de orice natură.

Când se descoperă asemenea obiecte, se taxează și expediază la destinație ca mesagerii, fără a se scădea valoarea timbrelor aplicate, iar contravenienții vor fi supuși la o amendă dela 10 — 100 lei.

Abonamente de ziare. Căsuțe postale.

Toate oficiile postale pot primi și face abonamente la jurnale, atât interne cât și internaționale. Pentru cele interne se va percepe, peste taxa jurnalului și a transportului, un drept de comision de 2 lei la sută, în profitul administrației postelor, care drept însă nu poate fi mai mic de 25 bani. Pentru cele internaționale se va urma conform convențiilor speciale.

În oficiile postale principale se va pune la dispoziția persoanelor, cari vor face cerere, căsuțe speciale în care se vor depune corespondențele ce le sunt adresate.

Abonamentele la căsuțele postale se fixează: 4 lei lunar pentru o căsuță simplă și 6 lei pentru o căsuță dublă.

Dreptul de a avea o căsuță nu scutește pe nimeni dela plata imediată a taxelor cu care sunt încărcate corespondențele.

Mandate postale.

Oficiile postale, stațiunile de cale ferată ale Statului sau de interes particular, birourile rurale și agențiile speciale vor putea primi, emite și achita mandate postale până la suma maximă de 1000 lei.

Taxa mandatelor postale, pe lângă timbrul încrunstat pe carton, se fixează astfel:

a) Pentru mandatele până la 100 lei, câte 25 bani de fiecare 25 lei sau fracțiune de 25 lei.

b) Pentru mandatele mai mari de 100 lei până la 1000 lei inclusiv, afară de taxa cuvenită pentru prima sută de lei, se mai percepe câte 50 bani de fiecare sută de lei sau fracțiune de 100 lei inclusiv.

c) Mandatele până la 10 lei inclusiv, adresate militarilor, grăde inferioare înecarmați, sau concentrați, se taxează cu 10 bani.

Mandatele pot fi expediate și prin telegraf în schimbul unei taxe fixe telegrafice de un leu și 50 bani, pe lângă taxa mandatelor.

Expeditorul unui mandat postal poate obține un aviz de plata acestui mandat, achitând de înaintea o taxă fixă de 25 bani.

Mandatele postale și telegrafice plătite la domiciliul destinatarilor, sunt supuse la un drept de factaj de 10 bani de mandat pentru mandatele până la 100 lei și de 20 de bani de mandat pentru mandatele cu vlaoare mai mare de 100 lei.

Încasarea cupoanelor și efectelor de comerț.

Sunt admise la încasarea prin postă: cuponele, chitanțele, facturile, biletele la ordin, tratele și în general toate valorile comerciale și altele plătibile fără cheltueli și ale căror valori nu întrec, pentru fiecare trimitere, suma de 1000 lei efectivi sau o sumă echivalentă.

Suma valorilor de încasat prin postă trebuie să fie exprimată în moneda țării adică lei și bani.

Trimiterea valorilor de încasat se face sub formă de scrisoare recomandată, adresată direct de către depunător, oficiului postal care trebuie să încaseze fondurile.

Aceiași trimitere nu poate să conțină mai mult de cinci valori de încasat de același birou postal asupra diferiților debitori în profitul aceleiaș persoane.

Taxa unei trimiteri este aceea a unei scrisori recomandate de greutate acestei trimiteri.

O recipisă se va libera gratuit celui interesat pentru fiecare trimitere în momentul depunerii.

Plata parțială nu este admisă. Fiecare valoare trebuie să fie plătită integral și într-o singură dată; dacă nu, se consideră ca refuzată.

Oficiul postal de destinațiune, însărcinat cu încasarea, percepe asupra sumei fiecărei valori încasate, o retribuțiune de 10 bani.

Suma încasată după ce se va scădea:

a) Retribuțiunea fixată:

b) Taxa ordinară a mandatului și, în caz eventual, drepturile fiscale aplicate valorilor, se convertește de către oficiul care a operat încasarea într'un mandat postal în profitul depunătorilor. Acest mandat i se trimite fără nici o cheltuială.

Afară de cazul de forță majoră, în caz de pierdere unei scrisori recomandate, conținând efecte de încasat, Statul plătește depunătorului o indemnitate de 50 lei.

În caz de pierdere a sumelor încasate, Statul plătește depunătorului valoarea integrală a sumelor pierdute.

Taxele mesageriilor.

Serviciul mesageriilor cuprinde operațiunile postale de bani, valori, scrisori de valoare și obiecte de greutate.

Bazele pentru taxarea obiectelor de mesagerii în interiorul României, sunt:

a) Greutatea; b) Valoarea.

Taxele obiectelor de mesagerii se fixează pe greutate și valoare, după cum urmează:

a) Taxa pe greutate a obiectelor de mesagerii până la 5 kilograme, este de un leu, iar pentru greutăți mai mari de 5 kilograme se va încasa câte 25 bani de kgr. sau fracțiune:

b) Taxa pe valoare se fixează la 30 bani de fiecare mie sau fracție de 10 de lei.

Când mai multe obiecte de mesagerii sunt expediate sub aceeași adresă, cu o singură foaie de însoțire, taxa se percepe pentru fiecare obiect în parte.

Este interzis:

a) A se așeza și expedia într'un pachet mai multe obiecte închise cu diferite adrese:

b) A se declara, pentru orice trimitere, o valoare mai mare sau mai mică decât valoarea trimiterii: în caz de constatare, contravenienții se vor pedepsi cu o amendă până la 500 lei.

Pentru obiectele de mesagerii fără valoare declarată, cu greutate până la 5 kgr., francarea este obligatorie la prezentare, iar pentru celelalte obiecte de mesagerii, francarea este facultativă.

Obiectele nefrancate, vor fi supuse la destinațiune încă la o taxă de 25 bani de obiect.

Se admit la expedierea prin poștă obiecte încărcate cu ram-burs până la suma de 1000 lei, pentru care francarea este obligatorie la prezentare.

Rambursarea nu se poate face expeditorului decât după depunerea banilor de către destinatar.

Obiectele de mesagerii voluminoase, peste taxa cuvenită după greutate, mai sunt supuse și la o jumătate din această taxă.

Sunt considerate ca obiecte voluminoase :

a) Acele cari au o lungime mai mare de 1.50 metri.

b) Acele cari, după felul lor, nu se pot încărcă cu înlesnire cu alte obiecte și au necesitate de un spațiu mai mare.

Expeditorul unui obiect de mesagerii are dreptul de a opri expedierea, însă, dacă obiectul nu va fi expedit, în caz de francare i se va restitui taxa depusă, oprindu-se un drept fix de 25 bani ; această taxă se va plăti și pentru obiecte nefrancate în caz de retragere ; iar dacă obiectul a fost expedit el va trebui să achite taxa pentru parcursul efectuat, atât pentru ducere cât și pentru întoarcere, în caz de a nu fi fost francat, iar în caz de francare numai taxa de înapoiere.

Pentru depunerea obiectelor de mesagerii expeditorii vor primi chitanțe constatatoare în mod gratuit.

Expeditorul unui obiect are dreptul a cere la prezentare și un aviz de primire, sau în urmă, constatarea predării obiectului la adresă, plătind înainte taxele speciale.

Obiectele de mesagerii vor fi predate destinatarilor în raionul orașului și sunt supuse la un drept de factagiu de 20 bani de bucată până la greutatea de 5 kilograme și de 50 bani pentru cele care trec peste 5 kilograme.

Taxa de factagiu poate fi plătită și la prezentare de expeditor.

În caz când nu s'ar fi putut predă obiectul la domiciliul destinatarului, acesta va fi în drept a și-l retrage singur în termen de trei zile cel mult, socotite din ziua predării avizului la domiciliu, plătind taxa de factagiu în orașele unde există acest serviciu.

În orașele unde nu există serviciul de predarea mesagiilor la domiciliu, destinatarii sunt ținuti a ridica obiectele dela oficiul poștal în termen de trei zile cel mult dela primirea avizului.

În mod general, după expirarea acestui termen, obiectele vor fi supuse, pentru timpul cât vor sta în depozitul oficiului, la plata unui drept de magazinaj care se fixează la 20 bani pe zi de fiecare obiect.

Serviciul transporturilor călătorilor prin diligențe. — Taxele călătorilor și ale bagajelor lor.

Pentru serviciul diligențelor, taxa pentru fiecare kilometru se fixează după cum urmează :

20 bani un loc clasa I-a; 15 bani un loc clasa II-a; pentru copiii până la 5 ani taxa va fi pe jumătate.

Bagajul se taxează cu 50 bani de fiecare 10 kilograme pe orice distanță.

Bagajul unui călător ce trece peste greutatea de 50 kilograme se poate refuza; asemenea se poate refuza bagajul în caz de lipsă de loc.

Taxe telefonice. — Abonamente și instalațiuni.

Se percepe pentru o instalare o taxă ce se determină prin lege, și care se achită prin anticipare administrațiunei poștelor și telegrafelor, care execută lucrările.

Intretinerea cade în sarcina administrațiunii.

Orice stricăciune cauzată instalațiunilor telefonice, prin neglijență sau cu intențiune, cade în sarcina abonatului.

Unitatea de convorbire este de 5 minute. Convorbirile de orice categorie pot fi întrerupte după 10 minute, când așteaptă rând și alte persoane ca să vorbească. Orice convorbire telefonică de la orele 10 seara până la 6 dimineața se taxează îndoit. Convorbirile cari ating siguranța publică sau buna cuviință sunt interzise.

Abonamentele încep la 1 Aprilie sau la 1 Octombrie al fiecărui an. În caz când un post telefonic, sau orice altă instalațiune, se înființează înainte de aceste epoce, abonatul plătește analogia cuvenită din taxa de abonament fixată de lege pe timpul dela înființarea postului până la 1 Aprilie sau 1 Octombrie al aceluiaș an.

Taxa abonamentului se plătește în două rate egale la începutul fiecărui semestru sau trimestrial, dacă abonamentul va cere astfel.

Abonamentul dă dreptul abonatului să convorbească cu toți abonații aceleiași rețele în timpul orelor de studiu stabilite de direcțiunea generală a telegrafelor și poștelor.

Oricine posedă afară din cuprinsul unei rețele urbane un post la domiciliul său e obligat, pentru convorbirile telefonice diverse, a avea un deposit bănesc, ce se va hotărâ prin regulament, la postul cu care e legat, pentru achitarea convorbirilor prin decompuri asupra acelei sume.

Taxe de instalare și abonament în rețelele urbane sunt:

Instalare: Lei 300, plătiți odată pentru totdeauna.

Abonament: Lei 150 pe an pentru posturile instalate la domiciliul sau locuința unde abonatul nu-și exercită nici o profesiune sau comerț.

Lei 200 pe an pentru posturile instalate la biourul sau domiciliul unde abonatul își exercită profesiunea sau comerțul, la instituțiunile Statului, comunelor sau județelor, la instituțiunile de credit, de binefaceri, spitale, etc.

Lei 400 anual pentru posturile instalate la stabilimentele industriale, fabrici, hoteluri, localuri publice, precum: cafenele, restaurante, berării, cărciumi, băcănii și în genere orice localuri publice de consumație.

Posturi suplimentare în aceeaș rețea urbană, comunicând cu postul principal, fără însă a comunica cu stațiunea centrală.

Instalarea: Lei 300 plătiți odată pentru totdeauna.

Abonament: anual lei 00.

Pentru posturile telefonice suplimentare de interior în acelaș imobil cu postul principal, și deservite de linia de comunicațiune a acestui post:

Instalarea lei 150 plătiți odată pentru totdeauna.

Abonament anual la întreținere: lei 40.

Instalațiunile telefonice afară din raza orașului, la orice distanță în cuprinsul județului, în legătură prin fir individual cu rețeaua urbană:

Instalare lei 30 plătiți odată pentru totdeauna pentru stabilirea liniei până la raza orașului, inclusiv instalația postului, plus taxa după devizul Direcției pentru construirea liniei în afară de raza orașului.

Abonament: După tarifa rețelei urbane:

Întreținerea: câte 20 lei anual de fiecare kilometru de linie sau fracțiune socotită dela raza orașului în afară.

Pentru posturile telefonice ale vechilor abonați cari la data decretării mobilizării armatei se vor găsi în posesiunea aparatelor ce li s'au încredințat se va percepe ca taxă de instalație, diferența dintre noile și vechile taxe, adică numai lei 150 în loc de 300.

Pentru aparate de un model special suplimentare, sonerii suplimentare, etc. se plătește costul lor după devizul direcțiunei generale a telegrafelor și postelor și un supliment de abonament de 25 lei anual.

Pentru mutările de posturi telefonice se peprcep următoarele taxe:

a) Mutarea unui post principal sau suplim. dintr'o cameră în alta: 40 lei. b) Mutarea unui post principal sau suplim. de exterior dintr'un imobil în altul: 100 lei. c) Mutarea unui post suplimentar interior dintr'un imobil în altul: 50 lei, dacă mutarea se face odată cu postul principal și 100 lei dacă mutarea se face separat.

Pentru trecerea instalațiunilor dela un abonat la altul, prin schimbări de domiciliu, se plătește o taxă de 60 lei.

Trecerea folosinței instalațiunilor la alte persoane, prin succesiuni la moșteniri, la firme comerciale sau prin fuziuni de firme comerciale sau industriale, nu sunt admise decât în schimbul taxelor fixe de instalare, conform articolelor de mai sus.

Abonamentul dă dreptul de a primi și expedia telegrame telefonate, dela și pentru oficiile telegrafice urbane, abonament (supliment) lei 25.

Taxa unei convorbiri de 5 minute din cabinele publice cu posturile din aceeași rețea urbană, bani 25.

Taxe pe convorbiri.

Această taxă este obligatorie pentru toți și chiar pentru autorități și abonați, cari nu sunt scutiți de plata taxei decât la cabinele publice dela oficiul central și bursă.

Expedierea prin telefon dintr'o cabină publică, a unei telegrame telefonate, taxa telegrammei plus o supra-taxă de un leu.

Fonogramele se taxează după tarifa telegrafică câte 10 bani de cuvânt.

Instalațiuni și taxe pe rețelele inter-urbane și județene.

Pentru instalațiuni de posturi telefonice la domiciliul particularilor, la stabilimentele publice sau particulare la autoritățile statului, comunelor sau județelor, etc. din coprinsul aceluiaș județ, în comunicațiune cu posturi publice comunale sau oficiile statului se stabilesc următoarele taxe:

Instalare: după devizul Direcțiunei Generale a Poștelor și Telegrafelor.

Abonament obligatoriu: 100 lei anual.

Întreținere: câte 20 lei anual de fiecare kilomentru de linie sau fracțiune.

Taxa de abonament de 100 lei anual se reduce cu 50% pentru instalațiunile și autoritățile dependente, de autoritatea județeană, conform art. 126 al. 4 din legea telegrafo-poștală.

Un abonat la rețeaua particulară inter-urbană dintr'un județ poate contracta abonamente pentru convorbiri, cu rețeaua urbană din aceeași județ, plătiind un abonament suplimentar de 200 lei anual sau 120 lei semestrial.

Abonamente la rețelele urbane din alte județe nu sunt admise.

Pentru o convorbire de 5 minute, dela cabinele publice, în rețelele județene și inter-urbane se fixează următoarele taxe:

a) 25 bani între două posturi din aceeaș comună. b) un leu între două posturi din cuprinsul județului. c) un leu 50 bani între două posturi din județe vecine. d) 2 lei între două posturi din județe nelimitrofe.

Ziarele sau corespondenții autorizați ai ziarelor pot vorbi în rețeaua inter-urbană cu o reducere până la 50% însă numai în orele stabilite de administrația poștelor și telegrafelor prin regulament.

Această reducere se va face atât în serviciul intern cât și cu țările străine, cari vor primi reciprocitatea reducerii.

Convorbirile urgente se plătesc dublu și au precădere.

Taxa unui aviz de chemare la telefon se fixează la 50 bani.

Taxa unei fonograme în raionul aceluiaș județ este aceea stabilită la art. 138 pentru o rețea urbană.

MIHAI VITEAZUL

Proect de monument de sculptorui D. PAVELESCU-DIMO

CRONICA ANULUI

1 Ianuarie. — O telegramă din Paris anunță că armistițiul general care trebuia să expire la 17 Ianuarie 1919 a fost prelungit până la încheierea preliminarilor de pace.

2. — La Paris a sosit delegația americană pentru începerea tratativelor de pace.

3. — D. Brătianu a plecat la Paris.

6. — D. gen. Berthelot adresează o scrisoare de mulțumire consiliului dirigent, pentru frumoasa primire ce i s'a făcut în cursul călătoriei în Ardeal.

8. — La Paris s'a deschis conferința păcii.

9. — Comunicatul oficial anunță că în luptele din Transilvania s'a capturat dela Unguri un tren ucrainian cu 2 tunuri de 150 mm.

— D. Clémenceau a fost ales președinte definitiv al conferinței.

11. — În Basarabia bandele bolșevice care trecuseră Nistrul la Nord au fost respinse. S'au reocupat Sicurenii și Ocnita. La Ocnita bandele au lăsat 100 morți. Ai noștri n'au avut nici-o pierdere.

13. — În Basarabia de Nord continuă operațiile contra bandelor bolșevice. S'au reocupat satele Naslavcea, Lincăuți, Codreni și Ataki capturându-se multe mitraliere, arme și tunuri. Pierderile bolșevicilor sunt de 400 morți.

14. — Ziarele publică articole de laudă pentru gen. Stan Poetaș ucis de bolșevici în Basarabia.

18. — În Nordul Basarabiei trupele noastre au atacat bandele bolșevice care ocupaseră linia satelor Grozincea-Nedobăuți. Lupta în special la aripa dreaptă, a fost foarte îndârjită, bandele rezistând pe liziera satelor cu mitraliere și tunuri. Învinși de trupele noastre, bolșevicii s'au retras în debandadă cu pierderi mari. Linia ocupată e: Nedobăuți, Dolianțani-Tolburiani-Cozârceni. Operațiile continuă.

19. — Marele cartier dă un comunicat adresat consiliului dirigent prin care îi anunță că România e hotărâtă să ocupe

cu armata linia indicată de Înțelegere în Ardeal și că va reprimă energie orice nouă provocare din partea Ungurilor

22. — La Paris s'a numit o comisiune pentru alcătuirea programului Ligii Națiunilor.

24. — Consiliul dirigent ordonă mobilizarea ardelenilor

25. — Anatole France adresează un apel către conferința păcii în favoarea aspirațiilor grecești.

27. — D. Brătianu expune chestiunea românească la conferință.

30. — Se începe procesul de trădare al fostului colonel Verzea.

3 Februarie. — Conferința discută chestiunea Banatului.

7. — Imprumutul Unirii se deschide. Ziarele anunță succesul primelor subscrieri.

8. — Ziarul „Dacia” deschide o expoziție a tablourilor lui Grigorescu.

9. — A murit în închisoare luptătorul socialist I. Frimu.

10. — Fostul colonel Verzea e condamnat la moarte și degradare.

11. — La Paris un anarhist atentează la viața lui Clémenteau.

12. — Armata regulată maghiară face o năvală în Siria, din județul Arad, unde masacrează populația.

14. — Țăranii Ardealului cer ajutorul armatei române împotriva Ungurilor.

15. — Chestiunea Banatului e din nou în discuție la Paris.

16. — Luptele cu Ungurii ne sunt favorabile.

17. — Regina pleacă în străinătate. Va vizita Roma, Paris și Londra.

20. — Fruntașii socialiștilor ardeleni au fost în București unde s'a pus la cale constituirea unui bloc socialist.

22. — În urma hotărârilor dela Paris, care au stabilit o nouă linie demarcațională pentru Ardeal, consilierul afacerilor streine din Sibiu dă un comunicat anunțând că armata română va ocupa întreg Ardealul.

23. — La Paris s'a pus în discuție valabilitatea tratatului României din 1916.

24. — Regina e la Paris unde face intervențiuni în favoarea țării.

25. — Franța a admis în întregime punctul de vedere român față de Dobrogea.

26. — Ziariștii din București oferă o masă colegială d-lui Robert de Flers care pleacă la Paris.

— Se începe desbaterea procesului ziariștilor acuzați de trădare.

28. — La Paris mulțimea strigă pentru Regina Maria — Trăiască regina democratică!

1 Martie. — În senatul american, președintele Wilson își exprimă vederile asupra Ligii națiunilor arătându-și nemulțumirea față de chipul cum a fost înțeleasă la Paris această instituție.

4. — Atentatele ungurești continuă.
5. — Presați de conferință totuși, ungurii se hotărâse să se retragă peste linia demarcațională.
7. — Chestiunea Banatului devine anevoioasă. Conferința e dispusă în favoarea Sârbilor.
10. — Regina a sosit la Londra.
- Se dă sentința în procesul ziariștilor. Sunt condamnați: Karnabatt și Grossmann la 10 ani reclusiune, Slavici, D. Teodorescu și Teodorescu-Arghezi la câte 5 ani reclusiune.
11. — În Ardeal se ține un congres preotesc.
12. — La Budapesta se petrec tulburări. Se anunță căderea contelui Karoly dela guvern.
13. — Știrile din Budapesta vin cu amănunte. S'a format un guvern socialist sub președinția lui Al. Gorbay. Președinte al republicii e proclamat Kumi.
14. — În Ungaria regimul sovietist se întinde. Guvernul comisarilor se pune în legătură cu Moscova.
17. — Se începe procesul socialistilor organizați.
22. — Trupele române dela Rosdehaia și Tirasopol înaintază în Ucraina.
23. — Academia franceză trimite o adresă Academiei române felicitând-o pentru eroismul poporului român.
26. — Gen. Franchet d'Espéray a sosit în București.
27. — S'a prezentat la Rege, apoi a plecat prin Vârciorova.
28. — Se aniversază un an dela unirea cu Basarabia.
29. — Generalul englez Smuts e trimis la Budapesta pentru a ancheta chestiunea ungurească.
31. — Conferința a hotărât ca despăgubirile plătibile de Germania să fie de 150 miliarde.
- 1 April. — Se adoptă calendarul cel nou.
14. — În tratativele urmate între gen. Smuts și Bela Kuhn comisarul externelor din Budapesta, acesta s'a arătat recalcitrant mai cu seamă în ce privește zona neutră spre România, fixată de aliați.
15. — La Paris dl Robert de Flers a tipărit o carte cu titlul „Sur les chemins de la guerre” în care sunt multe pagini în-sufletite despre războiul nostru.
- Aliații și-au retras trupele din Odesa în Basarabia de Sud. Același lucru și cu trupele noastre din regiunea Tiraspol.
- În Ardeal Ungurii ne atacă meren.
16. — Comisiunea Ligii națiunilor și-a terminat lucrările.
18. — Se începe ofensiva contra Ungurilor. Trupele noastre au trecut la atac pe tot frontul.
19. — Comunicatul oficial anunță primele succese contra Ungurilor. Trupele noastre au ajuns pe linia Horod-Hereclean-Igoriste-D. Bălătruc-D. Danilei-Soborosin. În Basarabia se face „Cordonul dela Nistru”.
20. — Consiliul dirigent din Ardeal, a statuat 8 ore de muncă și ziua de 1 Mai ca sărbătoare oficială.
25. — Ofensiva din Ardeal continuă cu succes. Capetele de

coloane au atins linia Mates-Zalaca-Samson-Haida-Vamos-Peres.

1 Mai. — Regina primește pe ziaristii din București comunicându-le impresiile din străinătate.

2. — Sosește în București învățatul dr. Urban Iarnik, profesor la universitatea din Praga, și ține mai multe conferințe în limba română.

— Trupele noastre au ajuns la Tisa. Se vorbește de înaintarea asupra Budapestei.

4. — Guvernul comunist maghiar ne cere pace. Guvernul nostru o refuză.

— Generalul Berthelot pleacă la Paris. Va fi înlocuit cu gen. Graziani.

5. — La Paris se ivește incidentul italian. Delegații italieni nemulțumiți de chipul cum se rezolvă chestiunea italiană sunt hotărâți să se retragă.

— Trupele noastre au trecut la Est de Tisa.

6. — În București și-n toată țara se sărbătorește victoria de la Tisa.

— Inamicul a cerut armistitiu. Cererea nu se ia în considerare.

7. — Guvernul Bela Kuhn a demisionat.

8. — Szolnok a căzut în mâinile noastre. Trupele noastre înaintază.

10. — La Paris sosesc delegații germani. Se face ceremonia lui remiterii preliminărilor.

14. — Conferința păcii hotărăște anularea tratatului din București cu puterile centrale.

16. — Se serbează semicentenarul Academiei române. M. S. Regele ține o cuvântare despre poezia populară.

17. — Sosește în București delegația universitarilor francezi, veniti pentru reorganizarea învățământului nostru.

18. — În Banat se țin mari întruniri pentru alipirea la România.

20. — Trupele române au ocupat Aradul care le-a primit în chip sărbătorec.

27. — În București se ține un mare meeting pentru Banat.

28. — La Academie, sedință solemnă pentru primirea d-lui Ienculeț. Noul academician vorbește despre „Spatiul și timpul în noua lumină a științei”. Răspunde d-l Poni.

29. — Partidul socialist își lansează programul.

30. — Regele intră triumfal în Alba Iulia.

— La Academie, recepția d-lui St. Ciobanu cu comunicarea despre: „Originea și moartea mitropolitului Dosoftei”. Răspunde d-l I. Blănu.

31. — Studenții țin o mare întrunire în București, pentru Banat.

— Călătoria suveranilor în Ardeal devine din ce în ce un drum de triumf.

1 Iunie. — Conferința dela Paris a numit o comisiune care va studia chestiunea minorităților. În comisiune România va fi reprezentată de d-l Valda Voevod.

2. — Din pricina întârzierii semnării tratatului, se amână alegerile.

— La Academie, recepția d-lui Ovid Densusianu care face o comunicare asupra lui Barbu Delavrancea. Răspunde d-l I. Bianu.

3. — În toată țara se țin întruniri pentru Banat.

4. — Aliații ne opresc să înaintăm asupra Budapestei.

5. — D-l Brătianu face obiecțiuni la Conferința păcii asupra chipului cum e rezolvată chestiunea românească.

8. — Mare grevă la C. F. R.

12. — Academia împarte premiile.

14. — Academia face primire solemnă universitarilor francezi.

15. — Grevele muncitorești se întind.

17. — Ceferiștii au reluat lucrul.

18. — D-l Clémenceau a făcut o comunicare României prin care i se cere să-și retragă trupele pe linia hotărâtă de Conferință.

20. — Bela Kuhn intervine la București în același sens. Telegrama sa însă nu se ia în considerare.

23. — Ungurii ne atacă din nou.

— Adunarea națională germană a hotărât să semneze pacea.

26. — Se constituie noul cabinet italian sub președinția d-lui Nitti.

29. — Germanii semnează pacea.

30. — În țară se lansează ideea frontului unic pentru răsturnarea guvernului Brătianu.

1. Iulie. — Se prepară tratatul cu Bulgaria și Turcia.

2. — D-l Nitti declară că nu se schimbă întru nimic atitudinea Italiei în chestiunea Fiume.

4. — D-l de Flers publică în „Figaro” o serie de articole în favoarea chestiunii românești.

5. — D-l Brătianu a plecat de la Paris spre București.

9. — Înțelegerea hotărăște blocusul Ungariei.

11. — Ziarele discută ideea politice de rezistentă față de Aliați.

14. — La Paris se serbează victoria.

16. — La Fiume are loc un incident între Francezi și Italiani. Sunt morți și răniți.

20. — Delegații bulgari sunt chemați la Paris.

21. — Moartea generalului Eremia Grigorescu.

23. — Ungurii iar ne atacă.

24. — Lupte înversunate pe Tisa.

26. — Ziarul „Dacia” lansează ideea unei „Ligi a consumatorilor”.

27. — După lupte înversunate Ungurii, care trecuseră Tisa, sunt alungați pe tot frontul.

28. — Trupele noastre înaintează victorioase.

30. — La Sibiu se adună marele sfat național.

31. — Luptele cu Ungurii continuă victorioase. Orașul Szolnec e în flăcări.

1 August. — Funeraliile fostului ministru V. G. Mortun.

5. — Guvernul Bela Kuhn a căzut. Trupele noastre sunt la

12 klm. de Budapesta. Aliații se opun intrării noastre în capitala Ungariei.

6. — Trupele noastre capturează 4 divizii maghiare. Budapesta capitulează.

7. — La Budapesta un detașament român de 3 arme a defilat în mijlocul orașului în fața comandamentului trupelor din Transilvania. Publicul a primit intrarea trupelor cu încredere și liniște. Orașul e pavozat cu tricolorul nostru.

8. — Trupele noastre continuă dezarmările. Budapesta e liniștită.

9. — Noile trupe intrate în Capitala ungurească au fost primite cu flori. Armata noastră urmărește dincolo de Budapesta resturile unităților ungurești.

— Ziarele franceze ne lămuresc că Aliații au fost împotriva intrării noastre în Budapesta. Colonelul italian Romanelli care ne somase să ne oprim la porțile orașului, lucra sub inspirația consiliului suprem. El a fost însă arestat de trupele noastre și ținut astfel până la venirea delegaților aliați, când a fost liberat. Incidentul s'a rezolvat mai târziu, dându-ni-se dreptate.

10. — Guvernul ungar e prezidat de d. Fridrich.

— În Budapesta intră mai multe detașamente interaliatate.

11. — Presa franceză cere să se încredințeze trupelor române ordinea ungurească.

13. — Ungurii primesc armistițiul dictat de noi.

16. — Bolșevicii de peste Nistru au încercat să treacă în Basarabia. Luptele au fost destul de serioase dar s'au terminat cu victoria noastră.

— La Budapesta a avut loc o lovitură de stat. Arhiducele Iosif a pus mâna pe putere luând titlul de „prînt regent”

19. — Aniversarea Mărășestilor.

22. — La Budapesta se urmează cercetarea și pedepsirea bolșevicilor de către noul guvern.

27. — Arhiducele Iosif s'a retras. Lovitura de stat încercată pentru restaurarea monarhiei a dat astfel gres. S'a format un guvern de coaliție cu participarea socialistilor.

29. — Consiliul de miniștri român a redactat un protest contra condițiilor păcii. Protestul va fi înaintat Conferinței.

31. — Sârbii au jefuit trenul Simplon.

2 Septembrie. — Noul guvern ungar de sub prezidenția lui Friedrich își anunță programul: Zdrobirea bolșevismului, restabilirea justiției și a administrației, asigurarea continuității aprovizionării și a producției, etc. Tot odată guvernul multumeste și concursului pe care armata română îl oferă acestei restabiliri de ordine.

3. — În Bulgaria trupele aliate desarmează unitățile bulgare și populația civilă.

4. — Conferința a adresat României o notă prin care i-se cere să renunțe la rechizițiile din Ungaria. Textul notei n'a sosit încă, dar se vorbește de un ton foarte energic.

6. — Guvernul român face cunoscut că granițele Banatului nu s'au delimitat încă definitiv. Linia demarcațională existentă e numai provizorie.

8. — Camera franceză a luat în discuțiune tratatul cu Germania.

9. — Sir George Clark a primit mandatul să expună guvernului român hotărârile puterilor aliate și va pleca la București. Mandatarul aliaților va remite guvernului Brătianu o notă în privința diferendelor ivite, între România și Conferință.

10. — În timpul discuțiilor din Camera franceză privitoare la tratatul cu Germania, d-l Franklin Bouillon a ținut un discurs în care fiind vorba și de România la capitolul „protecția minorităților“, d-sa a dat dreptate deplină punctului de vedere românesc. Camera a făcut o manifestație calduroasă României.

11. — A murit Friedrich Neumann teoreticianul Mitteleuropei. Proiectul său murise mai de mult.

13. — Presa franceză comentează favorabil refuzul României de a semna pacea.

14. — În țară se cere cu stăruință un guvern de rezistență sub conducerea d-lui I. Maniu.

— Cancelarul austriac dr. Renner a semnat tratatul de pace în castelul St. Germain. După el au semnat și delegații aliați. Românii, după ce Consiliul suprem le-a refuzat alternativă de a semna tratatul cu rezerve, s-au hotărât să nu semneze de loc. N'a semnat nici delegația jugo-slavă.

15. — Guvernul Brătianu a demisionat.

18. — Criza ministerială continuă. D-l Maniu e solicitat să primească formarea cabinetului. Nu primește însă.

20. — Poetul Gabriele d'Annunzio a dat o lovitură armată la Fiume. Cu 2000 soldați și câteva automobile blindate a ocupat orașul, unde a lansat o proclamație prin care înștiințează cucerirea, liberarea și anexarea definitivă a Fiumelui.

21. — Ziarul „Dacia“ înființează cea dintâi baracă a „Ligii consumatorilor“.

22. — Criza ministerială continuă.

23. — Tratatul cu Bulgaria a fost alcătuit.

24. — Se vorbește de un guvern Manolescu-Râmniceanu.

25. — Primul ministru italian Nitti face o declarațiune în privința loviturii lui d'Annunzio pe care o numește o aventură literară. Populația și presa italiană însă e de partea poetului. Presa aliată comentează gestul cu arindere socotindu-l ca pornit cu asentimentul guvernului italian.

27. — Expresul Simplon e în continuu jefuit de autoritățile sârbești.

28. — Muntelegrul protestează contra alinirii la Serbia.

29. — Criza ministerială s'a rezolvat. Se formează un guvern de generali sub conducerea d-lui gen. Văitoianu.

30. — Ungurii cer să nu părăsim Budapesta.

1 Octombrie. — Guvernul a hotărât ridicarea cenzurei și a stării de asediu.

2. — D-l Clarcq a plecat la Paris unde va prezenta un memoriu Conferinței.

3. — În București se deschide congresul preotesc.

5. — Aliatii au somat guvernul german să-și retragă trupele din Baltică de sub comanda gen. von der Goltz.

8. — Opoziția se hotărăște să nu ia parte la alegeri.

10. — Guvernul a hotărât să ordone evacuarea Budapestei.

11. — Președintele Americiei, care e bolnav de câțva timp, a suferit un acces de alienație mintală.

13. — Sir George Clarke înfățișează Conferinței primejdia ce va rezulta pentru siguranța Europei din părăsirea Budapestei de către trupele române.

14. — În București se ține congresul general al partidului socialist din România Mare.

15. — Raportul d-lui Clark asupra României nu s'a publicat. Ziarele franceze îl anunță însă favorabil.

17. — Președintele Franței a semnat ratificarea tratatului.

20. — Academia comemorează 100 de ani dela nașterea lui N. Bălcescu. Vorbește d-l Densușianu.

26. — Aliatii au adresat o nouă notă României, în urma raportului d-lui Clark. Nota e concepută pe un ton foarte amical. Totuși cererile noastre nu sunt deplin satisfăcute.

1 Noembrie. — M. S. Regele adresează o scrisoare către președintele de consiliu recomandându-i ca alegerile să fie făcute în mod absolut liber.

2. — Se încep alegerile pentru Cameră. Socialiștii declară greva de protestare.

4. — Sărbătoarea victoriei italiene dela Vittorio Veneto.

7. — Rezultatul alegerilor pentru Cameră aduce căderea vechilor partide și triumful peste așteptări al tânărului partid țărănesc.

13. — Alegerile dela Senat lămuresc aproape același raport între partidele politice, ca și cele dela Cameră.

— Noul parlament care se va deschide la 20 Noembrie va exprima astfel năzuințele noi ale țării.

Rezumatul acțiunilor principale dela a doua mobilizare.

- La 26, X—1918, Trupele române intră în Bucovina.
- La 28. X—1918, A doua mobilizare și trecerea din nou a munților în Ardeal, unde armata română înaintează până pe linia Mureșului.
- La 23. XII—1918. După numeroase intervenții obținându-se depășirea liniei Mureșului, trupele române încep înaintarea pentru a ocupa și restul Ardealului până la frontiera stabilită prin tratatul de alianță din 1916.
- La 6/7. I—1919 : Bolșevicii ruși trec Nistrul la Ataki.
- La 9/10. I—1919 : Bolșevicii trec Nistrul și pe la Hotin.
- La 12. I—1919 : Trupele române se găseau în Ardeal pe linia Sighetul Maramureș-Baia Mare-Zalău-Ciucea-Abrud, așteptând retragerea Ungurilor până la frontiera stabilită de tratat.
- La 12. I—1919 : Bolșevicii care trecuseră pe la Ataki sunt contraatacați, bătuți și trecuți peste Nistru.
- La 18. I—1919 : Bolșevicii dela Hotin sunt și ei svârliți peste Nistru.
- La 16. IV—1919 : În urma atacurilor Ungurilor armata română trece la ofensivă și în 10 zile asvârle pe Unguri, peste Tisa, capturând : 7818 prizonieri dintre cari 1178 ofițeri, 27 tunuri și obuziere, 45 mitraliere și numeros material de războiu.
- La 5. V—1919 : Trupele române intră și ocupă însfârșit Dobrogea veche.

- La 24. V—1919 : Trupele române trec frontiera Bucovinei și ocupă Pocuția până la linia de demarcație cu Polonia.
- La 18. VII—1919 : Se începe evacuarea Pocuției.
- La 20. VII—1919 : Ungurii sprijiniți pe o numeroasă artilerie atacă pe tot frontul Tisei și reușesc să o treacă în câteva locuri.
- La 21, 22 și 23. VII—1919 : Inamicul este oprit și silit în unele părți să treacă Tisa înapoi, afară de regiunea Szolnok unde au fost lăsați să înainteze.
- La 24. VII—1919 : Inamicul este contraatacat și începe a se retrage și din sectorul Szolnok.
- La 25 și 26. VII—1919 : Inamicul este complet bătut și aruncat peste Tisa.
- La 29/30. VII—1919 : Trupele române trec Tisa și urmăresc de aproape pe inamic.
- La 3. VIII—1919 : 4 divizii inamice sunt complet înconjurate și sunt silit să capituleze.
- La 4. VIII—1919 (orele 16) : Avangarda trupelor române, intră în Budapesta.
- La 5. VIII—1919 : Alte două divizii inamice capitulează. După ocuparea Budapestei trupele române, continuă înaintarea în interiorul Ungariei, unde se opresc pe linia Raab-Veszprem-Szekesfehervar. Rezultatul acțiunii a fost câteva zeci de mii de prizonieri, sute de tunuri și mult material de război.
- La 13. IX—1919 : Trupele române încep evacuarea Budapestei.

Sub legea tunului.

I

*Ard zi și noapte marile furnale
In vastele uzine ale morții;
Din mii de coșuri — funerare torții —
Se 'nalță limbi de flacări infernale*

*Ce spun că toate s șubrede pe lume,
Că vremea-și sparge formele ei goale,
Dând celui tare dreptul să se scoale
Asupra celui slab și să-l sugrume.*

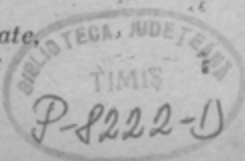
*Se prăbușesc cetăți, credinși și pravili
Ce ni-le 'nchipuiam nestrămutate;
Un vânt turbat asupra lumii bate —
Pieire e, și rupte-s orice stavili.*

II

*Ce tristă și amară 'nvățătură
Din vișorul acesta se rădică!
Iar vei trăi, sărmane om, în frică,
Iar te-a rob în tunecata ură.*

*Popoarele 'nvrăjbite între ele,
Sub apriga 'narmărilor osândă,
Din nou vor sta ca fiarele la pândă
Cătând unul pe altul să se 'nșele.*

*Căci răni adânci, în veci nevindecate,
Vor sângera 'n tăcerea așteptării;*

*Copii crescuți în setea răsbunării
Vor duce 'n luptă proaspete armate, —*

*Și iarăși vor acoperi pământul,
Mormanele de morți și de ruine.
Și toată lumea trude spre mai bine
Ca pulberea va risipi-o vântul.*

III

*Lanț, ruginit, verigă cu verigă,
Iubirea dintre oameni se desface:
Când ura ostenită 'n Cain tace, —
E sângele lui Abel care strigă.*

Iași, 1917.

A. VLAHUȚĂ.

FRÂNGURELE

*Nu tuturor li-i dat să sboare,
Dar — câți nu știu să se târască!*

A. VLAHUȚĂ.

M'ai învâțat, Durere, ce e să ai o țară.

A. VLAHUȚĂ.

*Nu de moarte mă cutremur,
Ci de veșnicia ei.*

A. VLAHUȚĂ.

VIOLONCELUL

AMINTIRI

Intrând în odaia în care se țin troacele scoase din uz, cel dintâiu lucru de care dau cu ochii e violoncelul. Cu două coarde pleznite, cari îi atârnă jalnic înlături, cu călușul strâmb, stă acolo, într'un colț, prăfuit și părăsit. Mă apropii de el, tăcân cu degetul în pântecul lui răsunător; apoi cere să gonesc o înduioșare de care mă simt cuprins, și mă învârtesc de colo până colo, silindu-mă să-mi aduc aminte ce am venit să caut în această odaie. Dar silințele mele sunt stânjinite de amintirile legate de violoncel și care acum au pus stăpânire pe mintea mea întreagă. După lungă căutare ies, dar în prag îmi aduc aminte ce căutam: undița. Mă întorc... e lângă ușă, o iau și mă scobor la gârlă... Și acum, pe când dopul plutește pe luciul apei, mă las pradă amintirilor...

Acum patruzeci de ani, în puține case din țară se cânta atâta, cât în casa noastră părintească. În afară de tata, care, deși foarte iubitor de muzică, nu știă să scoată o notă, toți erau muzicanți: mama cântă la pian, o soră a ei din gură, un frate din vioară; iar celălalt frate, nenea Alexandru, fredonă și flueră pe din afară, dela început până la sfârșit, fără o greșală, sonate, rapsodii și opere întregi. Ar fi fost în stare să le fluere și deandaratele.

Regulat, de două ori pe săptămână, pe când în odaia de alături prietenii vechi ai casei făceau un talon de preferanță, în salonaș se făcea muzică. Acolo, îmi aduc aminte că, în frageda mea copilărie, am văzut și am auzit pe Dumitrache Florescu cântând și, acompaniindu-se la pian, *Steluța*.

La aceste seară muzicale asistam și noi copii stând

cuminiți de-o parte, potoliți și de strășnicia madamei, și de efectul demolitor ce muzica produce până și asupra fiarelor, — dar mai ales de mimica lui nenca Alexandru, care făcea pe capelmaiestrul și ale cărui gesturi le urmăream cu mare încordare.

Ar fi fost firese ca măcar unul din copii să învețe să cânte din vreun instrument; și am fi învățat, dacă mama, îngrozită de soarta fratelui ei, nu s'ar fi împotrivit în rupful capului. Acest frate al mamei plecase în străinătate să învețe dreptul; dar după cinci ani se întoarse, în loc de licențiat ori doctor în drept, diplomat al conservatorului de muzică, la vioară.

Câtăva vreme copil răsfățat în saloanele de pe atunci ale Bucureștiului, fusese numit prefect într'un oraș din Oltenia. Înlocuit la schimbarea regimului, nevoia îl silise să primească, în alt județ, slujba de subprefect. Căsătorit din dragoste cu o fată săracă, îl năpădiseră copiii și acum, împovărat de nevoile unei familii numeroase, trăgea targa pe uscat, ca vai de lume, într-o plasă obscură, la marginea pământului.

Toată nefericirea soartei lui mama o puneă în sarcina muziceii; și, temându-se ca nu cumva unul din noi să ajungem ea fratele ei, nu ne dă voie nici măcar să ne apropiem de clavir, să-i atingem clapele.

La protestările noastre, sau ale altora, răspundea:

— Nu se poate, că *arta robește pe om, îl moleșește*. Nu vreau să ajungă ca frate-meu Nae... Au destulă vreme mai târziu, dacă or vrea, să învețe și muzică, dar întâi carte.

Și iată cum, într'o casă de muzicanți, n'am învățat nici unul să cântăm nici cu drăngul. Nu e vorbă, — de artă n'am scăpat, că dacă mi-a închis drumul muziceii, a răbufnit în altă parte și m'am apucat de literatură; dar rămâne unul din cele mai mari regrete ale mele, că n'am învățat muzica; pentru că, cu drept sau fără drept, mi s'a părut în totdeauna că muzica e izvorul celei mai pure fericiri, din câte poate procura omului viața; iar mai târziu, când, după ce mi-am dat seama câte suferințe, câte deziluzii și câte amărăciuni sunt legate de existență, — mi s'a impus minții chinuitoarea întrebare: *pentru ce există lumea asta?* — mi-am răspuns că existența ei n'ar putea avea un sens mai rațional, decât ca goana miilor de aștri ce fug în spațiu, să producă sunete, cari, toate la un loc, să întocmească o simfonie uriașă și divină.

Gânduri copilărești de sigur, dar ele dovedesc din ce adâncimi izvoră părerea mea de rău, că nu pot și eu să scot din nici un instrument sunete armonioase...

Dar din toate instrumentele, acela al cărui sunet m'a fermecat mai mult, e violoncelul. Glasul violoncelului e pentru mine maximul de plăcere auditivă, precum lumina scripitoare a luceafărului e maximul de plăcere vizuală; și poate din pricina asta nu pot auzi violoncelul, fără să mă gândesc la tremurarea strălucitoare a luceafărului, precum nu pot privi luceafărul fără să mă gândesc la sunetul duios al violoncelului. Atât îmi place, încât, oricât de numeroasă ar fi o orchestră, pot cu voință, să fac să tacă pentru auzul meu toate instrumentele celelalte și să ascult numai violoncelul. De nenumărate ori mă hotărâsem să-mi cumpăr și eu unui șir să învăț să cânt; dar mă dam după altele și trecea vreme peste vreme, până acum vreo nouă ani, când am întâlnit pe Gușoi. Eră, ăst Gușoi, un țigan lăutar, urât, bleg și prost... prost... cel mai prost om din câți am văzut. Numele lui trebuie să fi fost la început o poreclă, pe care or fi meritat-o n'or fi meritat-o părinții lui, dar care lui i se potrivea de minune. Peltic și gângav, trebuia să spue de trei ori un lucru, până să poți desluși ce vrea să zică, și iar de trei ori trebuia să-i spui ceva până să te priceapă; iar când râdea, te uital fără să vrei la gâtul lui, să vezi dacă are gușă... Și cânta din violoncel, da, cânta și cânta binișor... Cânta fleacuri: *Știi tu când te țineam pe brate, Trecând pe lângă cruce, Suspine crude*, romane banale și răsuflate; dar e vorba, ținea violoncelul în brate și știă să seoață dintr'insul sunete duioase. Aflând că cunoaște notele, i-am cumpărat câteva bucăți: *Ave Maria, Träumerei, Tre giorni* și le-a învățat și le cântă bine...

Atunci m'a apucat un parapon grozav. Cum se poate, — mi-am zis, — ca țiganul ăsta, urâtul și prostul, să știe să cânte, iar eu nu? Dar bine, eu desenez nițel, joc binișor bileard, sunt îndemânatce și, dacă urâtul ăsta a putut învăța, adică de ce n'aș învăța și eu?

Și n'am mai stat pe gânduri, a doua zi am și venit la București, am găsit un prieten violoncelist, i-am spus că vreau să dăruiesc cuiva un violoncel bun de ocazie, pe care îl puteam lua ieftin. Ne-am dus împreună pe o stradă lăturalnică, la un fabricant de viori; a luat violoncelul, l-a acordat și, după ce a făcut câteva game și arpegii, a cântat o arie, de mi-a mers la inimă. Doamne, ce frumos sună violoncelul în odăița aia cu tavanul jos. Și ce luceafăr scripitor vedeam înaintea ochilor pe când îl ascultam!... Am dat negustorului o sută cincizeci de lei, mi l-a băgat într'un sac de mușama, mi-am cumpărat încă două rânduri de coarde, sacăz, o metodă de Piatî, și nici la sfârșitul anilor școlari, nici după luarea bacalaureatului, nu m'am întors acasă mai fericit,

de cum mă întorceam acuma cu violoncelul. Cum am sosit, am mâncat din trei îmbucături și, măcar că era seara târziu, mi l-am desfăcut, am deschis metoda și, conform prescripțiilor ei, m'am așezat în fața oglinzii dulapului, ca să supraveghez ca arcusul să umble orizontal și fără mâna stângă, numai pentru învățarea mânuirii arcusului, am început să-i trag, când pe-o coardă, când pe alta.

— Destul, dragă, mai lasă și pe mâine, — se ruga nevestă-mea din când în când.

Dar eu îi trăgeam înainte și numai după a zecea rugăciune când, aruncându-mi ochii spre ceasornic, am văzut că era două după miezul nopții, m'am hotărât să mă culc.

A doua zi am și trecut la geam, dar nu mergea. Toate silințele mele și în ziua aceea și în zilele următoare de a scoate un sunet suportabil erau zadarnice. Coărdele zornăiau, scârțâiau, bâzâiau; nu mergea de loc; dar de loc.

Am crezut că mi s'a stricat violoncelul pe drum și am chemat pe Gușoi. Când a dat cu ochii de violoncel, a rămas cu gura căscată. N'avea aface dibla lui pântecoasă și diformă cu frumutea asta de instrument. L-a luat în brațe, l-a mângâiat, l-a sucit, l-a învărtit și a început să cânte *Ave Maria*. Sub degetele lui negre și păroase coardele sunau nepomenit de frumos. După ce a cântat tot repertoriul dăruit de mine, s'a plesnit cu palma peste obraz, întovărășind acest gest de admirație cu exclamări șuerătoare: „Tiii! Ptii!“ Pe urmă, după ce s'a uitat de câteva ori, când la violoncel, când la mine, m'a rugat să i-l vânz lui, că eu tot n'o să învăț să cânt. Când, după ce am văzut cum sună violoncelul de frumos în mâinile lui, am mai văzut și liniștea și siguranța cu care prezecea că eu n'o să pot învăța, m'a cuprins un necaz, încât mi a venit. Doamne iartă-mă, să-l plesnesc cu ceva în cap... Și m'am pus pe muncă, hotărât să învăț cu orice pret. Cum aveam un moment liber, luam violoncelul și trage-i. Ajunsesem de mă urau toți ai casei. Când mă vedeau că pun mâna pe violoncel, ori mi-o spuneau, ori și de nu ziceau nimic, citeam în ochii lor îngroziți întrebarea: „Iar, frate?“

Și aveau dreptate, săracii, că-i supuneam la mare canon. În zadar am încercat în toate felurile, în zadar mă așezam înaintea oglinzii spre a supraveghea poziția arcusului, în zadar îl frecam cu sacăz de vătăia, în zadar apăsam degetele pe coarde cât puteam... Am mutat călușul, mai sus, mai jos: am schimbat coardele, le-am uns cu untdelemn... de geaba!.. În loc de sunete, produceau niște drăcii de zgomote cari îți dădeau prin creeri. Crezând că e vina monotoniei gamelor, am trecut la exerciții; dar era mai grozav. Unele, cari, descifrate la pian de nevastă-mea, erau foarte frumoșele,—

sub arcușul meu deveneau îngrozitoare, mioreăiau lugubru ca horeăitul unei lighioane gătuite, ori cobitor, ca urletul unui câine pe pragul unei case pustii... Puneam violoncelul de o parte, mă uitam la el și mă întrebam disperat: Cum se poate ca instrumentul ăsta, care sună așa de duios, până și în mâinile lui Gușoi, să miorlăe, să orăcăe și să guițe așa de urât în mâinile mele! Și disperarea mea se învenină și mai rău, de câte ori mă întâlneam cu Gușoi, care mă întreba cu un zâmbet în doi peri: „Te... te fa... fatem tu vi... violontetelul?...“

Iar după ce am încercat în toate felurile, după ce m'am mutat din odae în odae, până la magazie, ca să nu mă auză nimeni; după ce m'am încredințat că e o nebunie să te înveți să cânti din violoncel la 40 de ani, când degetele au început să se îngroașe și să se îmbătoșeze, s'a împlinit prezicerea lui Gușoi, l'am lăsat, spre marea mulțumire și liniștire a familiei...

Și cu toate astea a fost o ființă care răbdă, ba chiar prețuia cântatul meu. O lighioană, un gândăcel mic cât un bob de grâu. De unde se prăsisse, de unde venea, nu știu. Il căutam de multe ori cu tot dinadinsul și cu deamănuntul prin toată casa și nu dam de urmele lui de loc. Și cum începeam cu violoncelul, se ivea, aici, alături, lângă mine. Am crezut într'un rând că poate își avea locuința chiar în violoncel și că, din pricina cântatului meu, își luă câmpii și-mi da tjrcoale, așteptând să isprăvesc, ca să se întoarcă acasă. Dar nu locuia în violoncel, ci, pesemne, în scânduri, undeva; iar sunetului violoncelului, departe de a-l goni, îl atrăgea. Venea, se învârtea împrejurul piciorului violoncelului, ori stă pe loc, ascultând cu mare luare aminte. E drept că unele note nu-i plăceau nici lui. Eră mai cu seamă un *mi bemol*, care horeăia rău de tot și pe care de câte ori îl auzea, se cabră și lua o atitudine de vădită protestare.

În general însă, nu încapă îndoială, că muzica mea îi plăcea. Un gândăcel cafeniu, cu pete negre, blând, așezat. Vorba mamei: il moleșea muzică. Nu se sfiă, se lăsa să-l iau în mână și mi umblă cuminte pe degete. M'am uitat cu lupa la el. N'avea nici ghiare ascuțite, nici mandibule tari: nu putea să fie vătămător. Nu e vorba că și vătămător de-ar fi fost, tot prieteni am fi rămas.

Mă rog, singura ființă care prețuia talentul meu muzical. Neștiind cum îl cheamă, îl botezasem: *Pic*; și chemam pe toți ai casei de li-l arătam: „Uite *picul*, — a sosit *picul*“. Într'o zi l-am căutat într'un album de entomologie. L-am găsit. Trăiește în lemne și poartă, sărăcuțul de el, trei nume latinești, cari, scrise cu litere mărunte, ocupă un loc de șapte-

opt ori mai lung decât trupul lui... Da, a fost o ființă careia îi plăcea cum cânt; dar, bine înțeles, nu puteam pentru plăcerea unui gândăcel să-mi chinuesc toată familia..

Acum vreo doi ani, după ce mi-a trecut necazul împotriva lui Gușoi, m'am gândit să-i dărnesc violoncelul. Întâlnind pe un alt lăutar, l-am rugat să-l trimeată la mine, că am să-i dau ceva...

— Gușoi? A! a murit de-acum un an, săracul!

De-atunci am dus violoncelul în odaia troacelor scobite din uz... Și acum, cu două coarde pleznite, care-i atârnă jalnic în lături, stă acolo, într'un colț, prăfuit și părăsit.

IOAN AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI.

Daruri regale.

Regele Italiei a rugat guvernul să-i reducă lista civilă de la 15 milioane de lire la 11 milioane. Acelaș rege a cedat în folosul luptătorilor pentru patrie o parte din castelele și proprietățile sale particulare.

Se știe că încă din 1917 regele nostru Ferdinand I a fost cel dintâiu care pe lângă sumele mari de bani cu care a venit în ajutorul săracilor, a cedat moșiile sale țăranilor.

Cine își închipuia că va veni așa de repede vremea când regii trăiesc pentru țara lor, iar nu țara pentru regii ei?

Amurg și zori.

Popoarele sunt duse de visuri. În evoluție, ca și 'n revoluție — căci ce-i și războiul de cât o revoluție în afară? — fiecare popor se mișcă în calea visurilor lui, ca'n trâmba de lumină a unui reflector.

Războiul acesta — ultima răfuială prin argumente de explozibile și gaze asfixiante — a fost o ciocnire năpraznică între două lumi de visuri: de o parte visuri de stăpânire mondială, trufașe visuri imperialiste, de un imperialism feroce, întunecat și refractar la orice sentiment omenesc, la ecm de cuceriri, de bogății și de triumfuri zgomotoase, — de alta visuri de libertate, de largă înfrățire a popoarelor în uriașă muncă pentru înălțarea și fericirea tuturor, generoase visuri de dreptate, cum dela Hristos nu s'au mai rostit, de sfântă și poruncitoare dreptate, în fața căreia toate puterile, și toate măririle pământești să se plece. De-o parte era balaurul înviforat cu limbile lui veninoase și cu ghiarele de oțel, de alta sta arhanghelul cel fără de frică, — senin și încrezător în biruință, pentru că se știa în slujba dreptății. Dintre aceste două puteri, una — și e uimitor cum atâția n'au înțeles până'n ultimul ceas care va fi aceea — trebuia să fie definitiv și pentru totdeauna răpusă. Cum și în lumea morală sunt legi nestrămutate, ca și în cea fizică, acei cari au crezut că le vor putea prinde și doborî sub focul tunurilor lor au trebuit să-și primească pedeapsa, isvorită din însăși nesocotita lor greșală.

Acum catastrofa drama s'a terminat. S'a terminat așa cum se termină conflictul dintre bine și rău în orice tragedie mare. A triumfat Dreptatea. — Lumea, încă aiurită, ea ieșită din întunecimile iadului, răsuflă ușurată, și parcă nu-i vine să-și creadă ochilor. În sfârșit!...

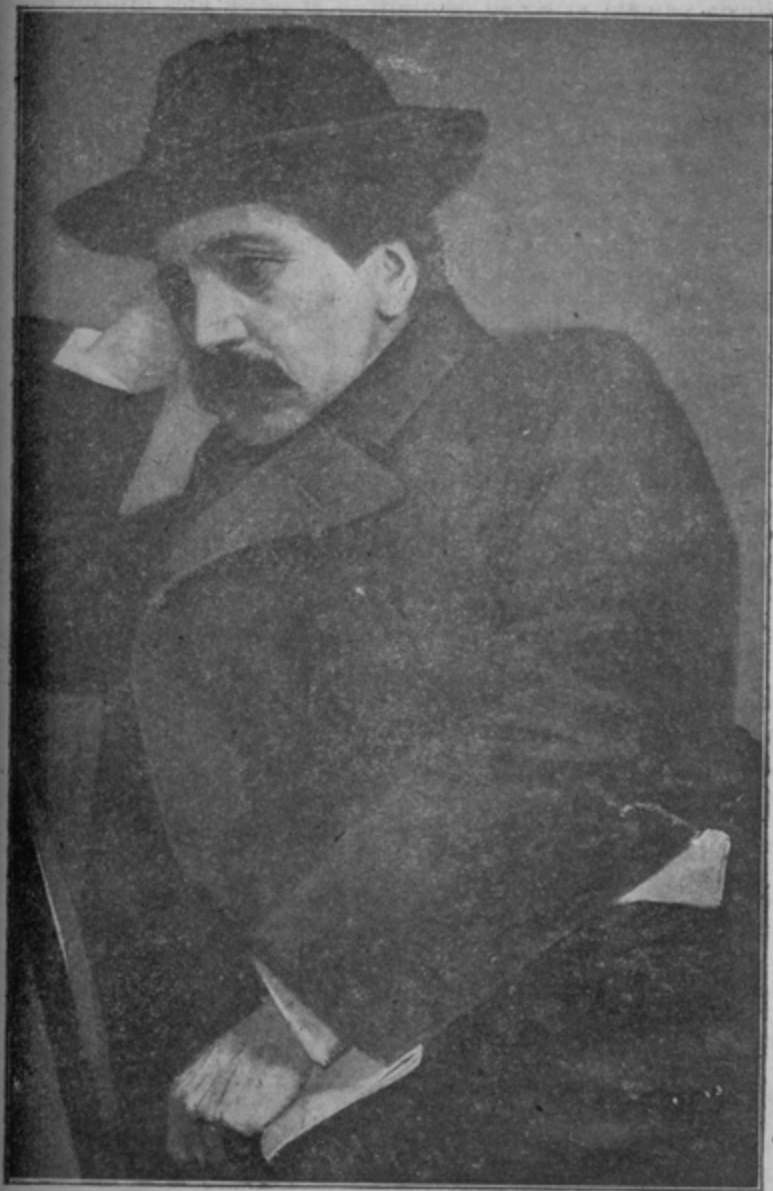
Iar noi, în viforul acesta, ne-am ales singura cale care ne putea scoate la liman. De altfel, visurile noastre — stâlpu

de pară care nu e decât răsfrângerea 'n afară a unui mare act de credință — în mod firesc trebuia să ne-aducă aici. Aici... Și gândul mă duce pe cel mai înalt vârf al Carpaților noștri, — îmi fac ochii roată, și toate podoabele țării mi se desvălesc într'o lumină de vis. Toată mândra Doinei țară, din cântările Tisei până la „Marea cea mare“, iat'o acum întreagă și lămurită. Imi port privirea desfăcută din lacrimi peste hotarele ei, și par'că nu mă'nered... Sfintele noastre hotare, cât sânge românesc s'a mai vărsat și pe ele! — Câte rânduri de școlari le-au urmărit cu vârguța pe harta din părete fără să-și dea seama că dorul și gândurile lor, trecând mereu pe-acolo, au să sfârșească odată prin a le desface din ghiarele nedreptății! Și iată că le-au desfăcut. Ei le-au desfăcut, cu vârguța aceea în care se adunau puteri misterioase din fiecare suflet, din fiecare mână care o purta pe hartă...

Toate s'au întâmplat așa cum trebuiau să se întâmple. Nici o jertfă n'a fost de prisos, nici o cruzime n'a fost fără învățătura ei. Chiar și îndelungata nehotărîre a luptei, cu stîngerea atîtor focare de civilizație, a fost necesară, pentru ca pomenirea acestei prăbușiri „cu sunet mare“, cum ziceau bătrânii, să rămîie pururea vie în mintea generațiilor viitoare, ca un strașnic *memento*: „Adu-ți amînte de nebulnia Germaniei!“

Mari au fost suferințele pe care le-am îndurat, dar mare-i și răsplata jertfelor noastre. Poate că niciodată n'a încăput atîta fericire între hotarele țării ce s'a chemat cîndva „Dacia felix“. Mult mai curînd de cum credeau vinovații a venit înfricoșata zi a judecării. — Iată, am ajuns să vedem cum se sfîșie între ei, ca lupii după ce-au isprăvit prada, cei ce pînă ieri jurau pieirea noastră. Cu spaimă fug regii și cărmuitorii lor și, ca tâlharii, se ascund de vederea oamenilor. Unde-i Impăratul falnic ce se lăuda că va zdrobi lumea cu pumnul lui de fier? Cu ce ură s'a fost năpustit și pe țărișoara noastră, s'o steargă de pe fața pămîntului! Și iată-l acum învins și umilit, el, cel mai trufaș monarh din cîți a cunoscut istoria, părăsinduși tronul și împărăția ce nu-l mai încăpea și neștiind unde să-și mai afle un adăpost...

Și pe cînd toți vrăjmașii noștri îngenunchiați gem sub greutatea blestemelor de pretutindeni s'a urii ce și-au stărnit-o cu fără de legile lor, steaguri de biruință și cîntee de bucurie sărbătorească mărețul act al întregirii Neamului Românesc. — Nu, nu e vis ceea ce vedem. A fost vis și s'a făcut realitate. S'acum alt vis ne chiamă pe toți la lucru — unirea cea sufletească, singura care dă neamurilor adevărata mărire și tăria cea nestricată de arme. Fără această unire, toate câte le-am dobîndit nimica nu înseamnă. Iar unirea aceasta

† AL. VLAHUȚĂ

numai pe dreptate se poate așeza. Că dacă n'a mai avut Rusia pământ și norod de-ajuns — și ce s'a ales din tot colosul acesta? Noi încă nu ne-am spus pe lume cuvântul nostru. Noi n'am adus partea noastră de contribuție la civilizația omenirii: trăiam împrăstiați, și nu puteam lucra într'un cuget. In oamenii noștri mari nu putea vorbi neamul întreg. Eram izvorul răsfirat care nu-și putea strânge undele laolaltă, să-și taie drumul lui spre mare, să-și scrie și el un nume în cartea râurilor. Acum iată că și viața noastră, după milenare zbuciumări, începe să curgă între malurile ei. Nici o undă, nici un strop să nu se mai risipească fără de folos. Suntem râul tânăr care n'a ajuns încă la mare. Toate gândurile și toate brațele o singură putere vie să alcătuiască de azi înainte. Dela muncitorul cu sapa până la muncitorul cu condeiul, toți să-și ia locul în oastea cea mare a luptei pentru întărirea și înălțarea neamului, a sfintei lupte care adesea cere mai multă uitare de sine și mai susținută viteză decât războiul, pentru că de greutățile ei numai moartea te desleagă.

În lupta aceasta, hotărâți a-i închina toate puterile noastre, cu care ne simțim datori poporului din care ne-am ridicat, ne înrolăm și noi astăzi, sub mândra fâlfăire a stindardului „Dacia”.

Indărătul nostru e o lume pe care se lasă amurgul, cel din urmă amurg. Înaintea noastră mijese zorii zilei pe-o lume nouă.

(Din primul număr al ziarului „Dacia”).

AL. VLAHUȚĂ

Terține pentr'un arbore.

*Cum stai aici din veacuri legendare
Și pasările cerului le crești
Sub vaste coviltire de frunzare,*

*Tu pari un patriarh ce stăpânești
Cu seminția ta de cântărețe
Nemărginirea vieții câmpenești.*

*Sălbatica naturii tinerețe
Prin miile de frunze o respiri
Și soarelui, măreț îi dai binețe*

*Când, deșteptat de 'ntăiele sclipiri,
Arunci din cuiburi, în prelungi ecouri,
O grindină de repezi ciripiri.*

*Imensitatea bolții, pân'la nouri
Cu sboruri ca săgeata o despici.
De bura bucuriilor te'nrouri.*

*Apoi gigantic bratele-ti ridici
S'aduni din largul vânăț pe 'nserate
Poporu 'mprăștiat de păsărici.*

*O, clipa asta când, reînturnate
Se potolesc pe câte o rămurea
Cu stelele prin frunze strecurate,*

*De-aș fi avut-o poate 'n viața mea,
Bătrâne patriarh de slurătoare,
Eu n'aș râvni la farmecul din ea!*

*Că 'n vremi am adumbrit și eu popoare
De năzuinți — și 'n suflet le purlam
Prin frunze de simțiri tremurătoare.*

*Cânta un cuib pe fiecare ram
Și dulce păsărelelor povară
Pe crengi de gânduri lin o clătinam.*

*Dar când spre răsărit se avântară,
Svârlind în spațiu ciripitul vin,
Mi s'au topit în zarea solitară.*

*Și 'n urma lor, pe cerul sângerieu,
Vulturi greoi pluteau în rotocoale...
De-atunci, te'nalți, o suflete 'n pustiu*

Cu ramuri vestește și cuiburi goale.

NICHIFOR CRĂINIC

POEZIA POPULARĂ, CÂNTEC ISTORIC

CUVÂNTAREA

REGELUI FERDINAND I

La serbarea semicentenară a Academiei Române

Evenimentele războinice ne-au împiedecat să prăznuim așa cum am fi dorit în anul 1916 jubileul Academiei Române. O putem face azi cu inima recunoscătoare către Pronia cerească când visul atâtor generații de vrednici Români s'a îndeplinit. Am venit deci cu deosebită bucurie în mijlocul dv., împreună cu Regina și principele moștenitor, ca după acești ani de lupte grele și mari să reluăm firul însemnatelor preocupări de cultură ale Academiei Române, sărbătorind roadele unei activități de o jumătate de secol.

În lupta sfântă pentru unirea tuturor Românilor, Academia Română și-a avut partea ei importantă pe terenul cultural; de aceea izbânda țării este și izbânda ei.

Când din imboldul lui N. Crețulescu și a lui C. A. Rosetti se pusese bazele soc. literare cu scopul de a se ocupa mai ales de limba și literatura română, alegerea întâilor membri ne arată gândul de înalt patriotism ce-a călăuzit generația din 1866, care bine încredințată că numai pe baza unității de limbă și cultură se poate clădi trainic viitorul unei națiuni,

a reunit în cercul restrâns al viitoareii Academii pe bărbații luminați din toate ținuturile românești și astfel, România Mare de azi își găsea de o jumătate de secol patria comună sub acoperișul tănărului așezământ.

Arunecând privirile asupra istoriei noastre, rămânem uimiți cum Neamul Românesc a putut ieși biruitor din atâtea greutăți, din atâtea primejdii și cum n'a fost înghițit de prăpastia ce adeseori i-o deschideau în drumul lui. Citind și recitind însă poezia populară, găsim cheia acestei extraordinare puteri de împotrăvire. În doinele și cântecele lui se oglindește toată durerea acestui popor care cu atâtea trudă s'a luptat cu vremurile întunecate ce stânjeneau sborul lui spre soare, dar în clipele de cea mai neagră restriște tot din poezia populară trăgea nădejdea într'un viitor mai fericit; în ea găsea forțe noi ce-l îmbărbătau în lupta uriașă pentru existență. În ea se putea citi ca într'o carte deschisă toată gândirea, toată simțirea, întreaga filosofie atât de simplă și tot odată atât de adâncă a unui popor care azi ca plugar trage brazda cea adâncă în ogorul său, punând într'însa toată nădejdea anului, mâine ca ostaș credincios țării și tronului făcând scut din pieptul său, luptă și moare ca un erou cu un zâmbet pe buze.

I-am urmat la munca pașnică pe acești copii ai unui pă-mânt roditor și am admirat răbdarea lor, i-am văzut în luptă și am binecuvântat avântul lor, dar când pe front am ascultat doinele lor, atunci în inima mea s'a înfipt încă mai tare convingerea neștrămutată că, un popor care în toată luptei își tălmăcește cugetul și simțirea în versuri, — că un atare popor nu poate pieri. Și multe din aceste poezii culese sub bubuitul tunului sunt așa de frumoase ca cugetare și ca limbă că ele merită să fie cunoscute mai pe larg.

Academia Română prin menirea ei era chemată să fie păzitorul credincios al limbei și al culturii naționale, în timpul când întemeietorul Dinastiei atât de strâns legată de institutul nostru științific își închină toată munca pentru câștigarea neatârării și clădirei Regatului, sprijinit fiind în opera sa de o pleiadă de bărbați luminați dintre cari un număr însemnat au fost podoaba acestei învățate adunări.

Dumnezeu a binecuvântat munca dv. atât de roditoare pe terenul istoric, științific și literar. Semințele aruncate cu credință și dragoste în ogorul întelenit al culturii românești în curgere de o jumătate veac și-au adus rodul însuțit. Iar lupta pentru unitatea limbii ne-a condus prin vitejia ostașului român la sfărâmarea granițelor vitregi dintre frați și la întregirea statului român în hotarele sale firești până la marginile graiului românesc.

Do'na de jale a lui Eminescu :

*Dela Nistru pân'la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a*

a vrut Domnul să se preschimbe în cântec de vitejie și biruință.

Au căzut lanțurile cari ne împiedecau mersul liber, s'au prăbușit hotarele care ne încătuseau ; respira-vom în voie azi mai larg, după măsura întregului nostru neam.

Dar față de acest mare eveniment istoric al realizării vi-sului de unire a tuturor Românilor în acelaș Stat, și da-toriile noastre se sporesc într'o măsură neînchipuită. Cele mai grele probleme de organizare economică și culturală ne stau înaintea și pentru a păși cu sorti de izbândă la sănătoasa lor deslegare, se cere mai presus de toate, unire în cugete și hotărîrea la muncă fără răgaz a tuturor forțelor ce ne-au mai rămas în urma grelelor jertfe ale războiului.

Nu mă îndoiesc că Academia Română căreia i-a fost dat să lupte cu atâta spor în domeniul pașnic al culturii unitare românești ne va da și în viitor pilda înălțătoare a unirii tuturor la munca pentru trainica așezare a României noi pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu.

Costul unui soldat francez.

Un soldat francez din armata de ocupație în Germania a fost asasinat de nemți. După socoteala unui ziar berlinez, Germania a trebuit să plătească 100.000 de mărci ca despă-gubire familiei celui ucis, iar statului francez, 1 milion de mărci în aur, sumă ce va fi folosită pentru Crucea Roșie in-ternațională.

Cu ce-ar plăti Germania asasinatele pe care le-a comis în cei cinci ani de război ?

M. TEIȘANU : Panou decorativ.

Pe ruina unui templu.

Stau răzimat de stâlpul unui templu în ruină...

In întuneric

Olivi cu părul despletit

S'apleacă'n fața tristului altar..

...Și cum mă pierd pe urmele lăsate

De pașii resniciei pe tărie,

Sînt,

Sub scăpărarea stelelor —

Ca la un semn făcut în taină

De ochii unor magi —

Cum prinde'n mine a clipi din aene-un dor:

E dorul,

De-a te simți pe tine-aproape și de-ați soarbe vraja

Deodată' cu 'nfricosatele minuni, ce le cuprinde noaptea

În sfântul ei potir fără de margini...

Stau răzimat de stâlpul unui templu în ruină —

Și-un gând

Mă ispitește cu durerea-i să-l rechem în minte:

Oh, stelele !

Un visător mi-a spus cândva

Că dintre dorurile multe, multe,

Ce le purtăm în suflet adormite ca 'ntr'un leagăn,

Stelele trezesc... în noi... numai pe cele... osîndite

Să nu se... isbîndească... niciodată...

...Și lin, cu'nfiorări de toamnă, din corola lunii

Se scutură mărunt polenul neste templul în ruină

Și peste dorul meu...

LUCIAN BLAGA

Cuvinte ' de salutare pentru membrii ardeleni, basarabeni și bucovineni

rostitute de d. N. Iorga în ședința festivă a Academiei Române
în ziua de 14 Maiu 1919.

Pentru întâia oară membrii Academiei Române cari vin să participe la lucrările ei, închinată în cea mai mare parte cunoașterii limbii și trecutului românesc, n'au de trecut granița pe care mari nenorociri îngreniate de povara veacurilor și cumplite fatalități împotriva cărora s'au pornit în zădăr puterile slabe ale înaintașilor noștri le-au însemnat, ca niște singeroase șanturi în carne, peste cuprinsul, de o așa de evidentă unitate, al pământului românesc.

Și, totuși, astăzi când Basarabeanul Inuleț, Bucovineanul Nistor, Ardeleanul Birseanu stau lângă noi liberi să rostească tot ce le spune inima, fără nicio teamă de răspundere față de vre-un stăpîn străin, când sentimentul tuturor se poate rosti cu aceeași sinceritate înaintea Regelui care e al lor ca și al nostru, al celor de aici, înaintea Reginei a cărei mîloasă bunătate are dreptul să cerceteze și suferințele lor, și înaintea Moștenitorului de Tron supt conducerea căruia copiii noștri vor îndeplini aceeași operă națională românească, nu e nimic care, — într-o bucurie așa de firească, de și nu caută, după datina unui popor cuvințios, discret, cuvintele tari, — să samene cu o nimore sau măcar cu cea mai de așteptat mirare.

Era așa de natural să ajungem aici, la cea d'întăiu revizuire rațională a hîrtii lumii, ca accia la care se procedează astăzi, supt ocrotirea unor arme biruitoare pentru drept și cu înțeleapta chibzuire a unor șefi de State și unor miniștri cari sînt cugetători, scriitori politici, istorici și profesori de Universitate!

Nenaturale au fost numai hotarele pe care le-au tras, niodată cu sabia, în luptă, ci prin încete infiltrații viciene, ca în Ardeal și Banat, ori prin intrigi la masa verde a diplomației, pe suferitoarea hîrtie, ca în Bucovina și Basarabia, rîvnitorii de pămînturi străine și de robi. Ele n'au intrat

niciodată în conștiința poporului, căci Ardelenii, Bănățenii au venit aici și mai departe, de-a lungul veacurilor, ca „în țară“, Bucovina a fost privită numai ca un „Cordon“, după cordonul sanitar în dosul căruia s'a făcut actul de corupție și de brigandagiu, iar Basarabeni, cari n'au vrut să știe de firma scrisă în slove rusești supt icoana păsării hrăpărete, nu s'au crezut vre-odată altfel de Moldoveni decât ceilalți.

Cărturarii cred, ce e drept, în forme, și în alte forme decât acelea, urite, ale intereselor lor personale, care-i pot duce, când sufletul e slab, la picioarele străinului cuceritor, de unde, cu oricâtă pocăință, omul nu se mai ridică întreg. Au fost de sigur Români cu studii și Români de însemnătate în viața politică și socială cari au admis ceea ce conștiința populară a răspins, adesea în tăcere, une ori însă cu indignată mișcare pe care a făcut-o în 1918, când călăii poporului nostru, barbarii culturali și cei naturali, ne-au înfățișat spăimântătoarea figură diformă a unei Români fără muni și fără mare, simplu ogor de lucru pentru negrii albi ai Europei Centrale, fără a-și da sama că desființau pentru totdeauna un hotar și că hotarul nedrept, în epoca naționalităților, poate face loc la orice alta decât la unul și mai nedrept decât dînsul.

Dar, de câte ori s'a întreprins o acțiune mai vastă în ordinea politică și tot așa și în ordinea culturală, ea a dus în chip firesc la unitatea primitivă, la unitatea necesară, la unitatea inevitabilă.

Cel d'întăiu Stat românesc la Dunăre, în veacul al XI-lea, s'a numit în limba slavă a cancelariilor Tara-Românească, una singură pentru toți. Fundațiunea de la Argeș, în veacul al XIV-lea, a fost o „Domnie a toată Tara-Românească“. Moldova, întemeiată de străini ca Stat de concurență, a tîns, în veacul al XIV-lea și în al XV-lea, către desființarea hotarului absurd. Dacă în Ardeal s'a ridicat, fie și în armura nobilului ungar, Ioan Corvinul, el a căutat să întrebuinteze pentru aceiași operă, cu atât mai românească, cu cât era mai creștină, puterile militare ale celor trei țări, și Ștefan-cel-Mare, stăpîn peste Secuî, creator de Domnii la București, în timp ce lupta cu Turcii pentru Cruce, nu făcea decât să urmeze aceiași tradiție. Aceasta a fost și linia de conduită a lui Petru Rareș care-și mărita fetele la Munteni, care-și făcea intrările domnești în Bistrița ardeleană și-și adăpostia pribegia în cetatea Ciceului, după ce luase vamă la Prejmerul brașovean și-și așezase dregătorii săi, pe urmele puternicului părinte, în inima însăși a Ardealului, la Cetatea-de-Baltă. Și, când, după decăderea Moldovei, norocul care adusese în

Scaun pe Mihai Viteazul dădu principatului muntean călăuzirea avântului românesc, în ciuda sfătuitorilor cari-i înfățișau coroana bizantină, deschizându-i prin răscoale balcanice drumul către Sfînta Sofia, Voievodul trecătoarelor îndepliniri s'a îndreptat, furat de marile puteri ascunse ale neamului, spre pasurile Carpaților, chiar dacă erau să-l ducă la osteneli, la suferință și moarte.

Iar apoi, unul după altul, Domni unei țeri și ai celeilalte, Radu Șerban, năvălitorul în Ardeal, Movileștii, cari domnesc în ambele țări de aice, Radu Mihnea, care din Moldova își pune feciorul Domn în București și ale cărui oase se aduc din Curțile de la Hîrlău la mănăstirea lui din acest oraș al nostru, petrecute de boierii unui principat ca și de ai celui alt, Gașpar Gratiani, Morlacul care visează de Transilvania, Vasile Lupu, care, de și solicitat și el neconținut să fie Împărat pentru Greci, rîvnește Muntenia și ochește cu o lacomă privire Ardealul însuși, — ce sînt altceva decît succese unelte ale unei voinți mai tari decît dinșii!

La capătul veacului care începuse văzînd martiriul lui Mihai la Turda, Constantin Brîncoveanu, dispunând de tronul Moldovei și hotărînd situația Ardealului, unde cumpără pămînturi tipărește cartea românească pentru toată România, în același timp cînd Munteanul Constantin Cantacuzino Stolnicul cutează a scrie istoria acestei Românimi pînă în Pînd și Moldoveanul Dimitrie Canțemir pregătește Hronicul Româno-Moldovlahilor. Fanarioții însă, mutindu-se dintr-o țară în alta, cu boieri cu tot, erau, pe neștiute, în sljba sortii, și, de cîte ori, războaiele Turcilor i-au dus în Ardeal, ei, un Mihai Racoviță ca și un Nicolae Mavrogheni, n'au rămas nesimțitori față de sensul pămîntului pe care-l călcau și de sufletul acelor cari salutau pe modestele steaguri nouă vechile steme ale cuceririlor glorioase.

Grecul Fctino scria la București Istoria Daciei, treizeci de ani după ce Rusul Potemchin voise Dacia pentru el și zece ani abia după ce Constantin Vodă Ipsilanti fusese din mila rusească uu fel de rege al Daciei dunărene.

Iar, îndată ce puterile ne-au revenit în veacul al XIX-lea, cel d'întăi avînt a fost acela de unire, și Kogălniceanu a pus numele Daciei în fruntea primei opere mari de cultură conștientă. Casa de țară a Bucoveanului Hurmuzachi a strâns în cultul aceluiași ideal pe Alecsandri și Kogălniceanu, ca și pe Bariț, și Basarabeanul Stamati a venit în Iași de la 1840 și în Suceava, robită ca „la altarul jertfelor pentru un mai fericit viitor, și s'a întors și el apostol al unității neamului, deschizând astfel calea unui Hașdeu. Și cînd, la 1859, Moldova și Muntenia se îndreptau spre uni-

tatea de Stat, diplomația austriacă s'a însărcinat ca însăși să spuie Europei întregi că următoarele capitale nu pot să fie decât: Bucovina, Ardealul și Banatul.

Ca și Statul, Biserica ea însăși, oricare ar fi fost misiunea ei deosebită, fixată prin așezămintele ei proprii, a fost adusă, de la începutul acțiunii sale de cultură până în momentul când această misiune a intrat în alte mâini, să joace rolul îndeplinitoarei și, firește, păstrătoare de unitate națională. Prin mijloacele ei, Domnii moldoveni, de la Ștefan-cel-Mare încôace, au legat sufletește de Români de dincoace pe Ardelenii ascultători de Vlădica Vadului pe Someș, și Domnii munteni poate încă de la Mircea-cel-Bătrân, stăpânitor al Făgărașului și al satelor de peste Olt, de-asupra Sibiiului, și-au alipit prin alte Scaune episcopale, la Galații olteni, la Prislop și la Geoagiu, cealaltă parte din România ardeleană. Mihai Viteazul, care n'a strălucit numai ca un fulger pe cerul ursitelor noastre, ci a făcut să crească roadă din pământul românesc prin apriga ploaie a furtunilor sale, a legat bisericește Maramurășul de Ardeal și Ardealul de Mitropolia lui, a Ungrovlahiei. Pe baza acestei unități ierarhice s'a dezvoltat o întreagă cultură unitară. Și, când influențe străine urmăreau îngenucherea și sub acest raport a fraților de peste munți, în numele lor contra Habsburgului, ajuns Domn în Ardeal pentru a rupe legăturile cu Domniile noastre, a protestat, tare și îndrăzneț, Teodosie, Mitropolitul din București. Iar, după un veac, când s'a pornit printr'un străin, format însă la școala moldovenească a lui Varlaam și Dosofteiu, prin Paisie, reforma călugăriei, prefăcută iarăși în slujitoare a cărții, aceiași lumină s'a aprins în chiliile de la Dragomirna, de la Neamț și Secu și în acelea de la Poiana Mărului, Cernica și Căldărușani, și, trecând în episcopii, Veniamin Costachi a fost însuflețit de același spirit românesc mai mult de cât bisericesc ca și un Dionisie Lupu și un Grigorie. Și acest spirit li-a îngăduit să cheme Ardeleni, fie și de altă confesiune, Bucovineni pentru a întemeia, potrivit cu nevoile vremii, seminariile de la Socola și Buzău. Iar ucenicii acestor Seminarii au fost călduroși luptători pentru Unirea de la 1859.

De șapte veacuri, de când s'au desfășurat statornicele note dominante ale cântecului popular : baladă întru slava Domnilor luptători, doină pentru rostirea nădejdlor și durerilor fiecărui suflet omenesc, el n'a cunoscut hotar : această dintrăiu producție de frumuseță a sufletului românesc a străbătut, de la primii alcătuitori cari n'au fost țărani, întru cât

pe vremea aceea putea fi cineva care nu era țăran, tot întinsul Țării Românești fărămîțate de Domnii interioare și de cotropiri străine. Nicio deosebire provincială, de cât între Românii izolați ai Sudului balcanic și noi, cești de aici, nu se poate observa în cântecul multimilor, cea mai adevărată rostire a ființei noastre morale. De la o Curte la alta treceau vechii lăutari, vechii zicători, cîmपोеșii cari întovărășiau versurile cântecului bătrânesc în clipa chiar care încheia luptele, — o, dacă am avea astăzi pe urmașii lor. Și, odată intrat în mintea păstorilor, ei l-au dus acest cântec din sat la munte pentru a se întoarce adesea din munte cu alt vers pentru ses.

Putin după 1400, într'un colț maramureșan sau în marginea vecină a Ardealului, un cleric necunoscut: preot, călugăr, poate din vechiul lăcaș de la Peri, îndemnându-se de pornirea husită, a preschimbării scripturilor în graiu viu, făcu să fie românesc și Cuvântul lui Dumnezeu, după ce era acuma de mult românesc rostul biruștelor domnești. Așa se născu proza românească. Îndată Moldovenii o copie în alte mănăstiri, unde s'au găsit fărămile operei inițiale, și acel care a pus în slavă de tipar pentru o largă răspândire Psaltirea, Evanghelia husită a fost, peste un secol, un diacon muntean, fugăr în Ardeal și „scriind“ cu meșteșugul său pentru Români din toate părțile, Coresi.

Spuneam că în chip deosebit se întemeiaseră Bisericele noastre, care, de la început, ținură să nu fie simple sucursale constantinopolitane. Dar monahii cărturari de la Tismana fură întemeietorii Prislopului în Ardeal și ai Neamțului în Moldova. Și, îndată ce 'n viața bisericească a Românilor pătrunse limba țării, cărțile se alcătuiră și se tipăriră pentru Români din toate provinciile. Până astăzi Cazania Mitropolitului moldovenesc Varlaam, fiu de țăran din părțile Putnei, aproape de hotarul muntean și lângă Vrancea moca-nească, unde a răsunat balada Mioriței, este învățătura religioasă cea mai iubită pentru sătenii de peste munți. Și din truda comună a cărturarilor cari, fiecare în țara lui, lucrau la aceasta de aproape două veacuri, din ostenele lui Dosofteiu, ale lui Nicolae Milescu, ale urmașilor munteni ai lui Udriște Năsturel, sub ocrotirea unui domn care-și avea rudele în amândouă Domniile și care hrănia ambiții împărătești, a luat ființă Biblia lui Serban-Vodă de la 1688. Meșterul de tipar la Buzău era în zilele acelea Mitrofan Moldoveanu, și Ardealul își luă de aici tipăritori, până ce Mihai Iștvanovici Ardeleanu ajunsse meșter al cărților Brâncoveanului ca să lucreze apoi pe seama lui versuri românești și en literă georgiană în Caucas.

Idelle lui Miron Costin sunt aie lui Constantin Cantacuzino; ale acestuia sunt ale lui Dimitrie Cantemir. Toți vorbesc de unitatea românească neconținută și absolută. O legiune de modeste ostași ardeleni ai luptei gândului, călugări și preoți, ieau asupra lor, întărindu-se și prin contactul cu vechea lume romană a strămoșilor, propovedania națională.

Pe când aici poezia nouă răsare spontan în aceeași clipă aproape prin versul lui Enăchiță Văcărescu Munteanul și a lui Costachi Conachi Moldoveanul, cântecul nou umblând apoi de la o țară la alta, crezul unitar național, îndrăsnit roman, venind la noi cu Lazăr, nu face de cât să se întoarcă de unde plecase și, fără a deriva dintr'nsul, aceeași învățătură aproape o dă în acelaș moment sub același formă la Iași Gheorghe Asachi, pe care altă soartă cu alt scop îl dusese la același Romă. Când Lazăr se va duce, Eliad îi va urma, și cei doi educatori ai neamului vor lupta alături, iar, din partea lui, Ardealul va da de la sine sub același povată a timpului un om de acelaș temperament pentru aceeași misiune, Bariț. Iar, într'o generație nouă, Mihai Kogălniceanu ca și V. Alecsandri vor fi oamenii „Daciei literare” și a unei singure „Români”.

Poruită cu un program de critică, mișcarea de la „Convorbiri literare” e întrecută îndată în intențiile sale prin covârșitoarea personalitate a celui Eminescu pe care o putere nevăzută pare a-l fi dus la Botoșani prin Cernăuți la Blaj și de acolo la Viena, unde se pregătește, în mediu pan-romănesc, omagiu României întregi adus împărăteștii umbre a lui Ștefan-cel-Mare, la mormântul său robii. Iar Academia noastră, intimidată pentru restrânse scopuri de ortografie, de dicționar, de adunare a materialelor istorice, se prefăce prin aceeași misterioasă și iresistibilă forță, oricare ar fi fost rezistențele individuale, într'un organ de rostire fățișă și energică a credinței în necesara unitate națională. Nu eram irendentiști în totalitatea noastră doar fiindcă înfățișam mamei răscumprirea, mântuirea însăși în cultura făcătoare de minuni.

Ea și-a făcut datoria pretutindeni : și aici. Când urmașii își vor închipui România Mare cum zugrăvii vechi înfățișează, fundațiunile sfinte de pe vremuri, purtate pe mâinile cetitorilor, la dreapta va sta, în locul Domnului ziditor, regele Ferdinand I-lea, șef de oaste biruitoare ; la stânga însă unde apare în smerite haine mohorâte Vlădica pregătitor, sfătuitor și consacrat, cerem un loc, cerem acest loc din stânga, pentru cântărilor române, propovăduitor neobosit de-a lungul secolelor, al unității naționale.

N. IORGA

TEODORESCU-SION : Logodnicii (pictură).

A. L. VLAHUȚĂ

Miercuri 19 Noembrie, la 7 dimineata s'a săvârșit din viață poetul care însemna cea mai mare glorie a noastră literară și sufletul cinstit și cald în care pălpăia cea mai frumoasă iubire de țară.

Suferința multă a rășboiului îi biruise în anii din urmă trupul încetul cu încetul. Căci n'a fost durere obștească, în vremea cumplitelor noastre încercări, care să nu-i fi chinuit cu cruzime sufletul. Refugiul nu-i crutase nici chiar mizeriile fizice pe care poetul, discret și modest, n'a vrut să le imblânzească prin favoarea nimănui. În Moldova bântuită de foamete, de frig, de boli, poetul Vlahuță a fost un simplu

om de multimea de martirizați ai iubirii de țară. În vremea de aici, dușmanii îi pustiau casa, din care făcuseră un grajd, el, bolnav și bătrân, cu o mână de prieteni și cu o mână de lucruri, rătăcea într-o căruță țărănească de-alungul drumurilor moldovene semănate de suferință. Era un calvar pe care îl îndura cu seninătatea unui iluminat al idealului. Și în odăita din Bârlad unde primea pe cei ce-l căutau, credința biruinții învăluia sufletele, religios ca o mireasmă de tămâie.

Dar suferința îi cotopea puterile. Clipă cu clipă, sufletul și trupul trebuiau să îndure asprimea nemiloasă a durerilor. Vlahuță era însă dintre înțelepții ce nu pretuese viața de cât prin biruința ei de fiecare zi asupra morții. Și'n fiecare zi, sufletul lui mare, era un biruitor al morții, prin fapta bună pe care o arunca oricui, în mulțime, prin cuvântul său, muiat în bunătate și înțelepciune, prin gândul totdeauna iremătat de credință. Era dintre cei ce pot să-și numere seara faptele bune ale zilei.

Și aceeași înțeleaptă luptă de cucerire a vieții, a dus-o până'n clipa din urmă. Activitatea lui publicistică din anul acesta e o mărturie. Își scria adeseori articolele inimoase și calde de credință, rezemat între perne sau în lungile sale insomnii, fără să țină seamă oboseli. Cei care i-am fost aproape, știm cu câtă seninătate și stoicism își presimțea, își aștepta sfârșitul, maestrul și prietenul nostru neprețuit.

Nici-un cuvânt despre suferința lui fizică, nici-un cuvânt de descurajare. Ca un filosof antic își pregătea frumusețea morții, liniștit și scrupulos, și în privirea caldă cu care își învăluia întotdeauna prietenii, nu simțiai decât îngrijorarea pentru durerea celor ce-l vor pierde. Poetul își pregătea, frumoasă cum îi fusese întreaga viață, această ultimă „predare” a celui ce-și făcuse toată datoria.

Când, cu trei patru zile înainte de a muri, se întorsese de la Câmpina unde își căutase o scurtă odihnă, cuvântul cu care își primea cunoscuții, ce nici nu-i bănuiau atunci sfârșitul, a fost acesta:

— E bine să mori în casa ta. Și m'am întors!

Iar două zile după aceea, când doctorii îi stau îngrijați la căpătâi, el își păstra aceeași resemnată voioșie. Dintre perne își întâmpina prietenii cu gluma ce nu mai putea lăsa nici-o îndoială:

— Morituri te salutant!

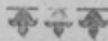
S'a stins apoi liniștit, aproape fără agonie, păstrându-și până'n clipa din urmă întreaga lumină a conștiinței. Ai fi zis că nu rămăsese în trupul acela chinuit de suferință mută, nici-o picătură de viață ce să nu fi fost trăită, până la urmă conștiincios și înțelept. Vlahuță n'a cunoscut spaima morții. Sufletul său întreg s-l retrăsese par'că clipă cu clipă în pâlpâiala cuminte și înțelegătoare a ochilor în care nu puteai citi durerea luptei. Din pragul vieții, el se întorcea încă odată către tot ce-i făcuse până atunci bucuria și noblețea existenței sale. Și noaptea din urmă, și-a petrecut-o recitind versuri latinești sau italienești, minunându-se de frumusețea imaginilor, minunându-se de frumusețea limbii. Între cei ce îi stau la căpătâi, maestrul oficia par'că o misterioasă și ultimă ceremonie a artei.

Așa s'a stins omul acesta în care trăia încă cea mai frumoasă epocă a literaturii noastre și care și din viață își făcuse o adevărată operă de artă. Și ultimul cuvânt așa i-a fost:

— Mi-am făcut toată datoria!

Pentru cei care în anul din urmă i-am fost tovarășii de muncă, și la „Dacia”, și la „Lamură” pe care o înflințase decurând, și la acest calendar chiar, care e pornit din ideea lui și pe care l-a dirijat până la urmă, amintirea lui Vlahuță rămâne îndemnul viu către cinste și frumos. În fața mormântului său proaspăt ne plecăm genunchii îndurerăți. I-am pierdut numai trupul. Sufletul însă îi va rămâne amestecat în lucrurile cu care a trăit și pe care le iubea. El va rămâne pentru totdeauna zeul nostru familiar.

AL. AL. BUSUIOCEANU.

ROMÂNIA ȘI NOUA EUROPĂ

Perspective politice. — Societatea Națiunilor. — Prietenii și dușmanii noștri. — Problema capitală. — Rusia de mâine. — Dunărea noastră.

Este cel puțin pretentios să încerci a întrevădea viitorul, chiar cel mai apropiat, al politicii europene după un război așa de lung care a răsturnat totul și a provocat cele mai mari schimbări cunoscute în istoria lumii. O asemenea încercare pare, în primul rând, lipsită de un fir conducător pentru că este foarte greu să apreciezi viitorul numai după criteriile și cu mentalitatea trecutului.

Totuși, atât cât ne îngăduie lipsa de perspectivă a zilelor în care suntem actori și spectatori deodată, se pot face unele încercări timide pe temeiul transformării concepției despre societatea internațională.

În prima linie sunt principiile demult propagate în toate țările de către susținătorii păcii și ai înfrățirii universale. Chiar dacă aceste principii nu-și vor căpăta înlăptuirea deplină, pare de pe acum câștigat că *forța nu va putea să fie în viitor singurul element pentru conservarea păcii*. Pacifismul de frică va trebui să fie înlocuit, cel puțin parțial, prin pacifismul de rațiune. O bună parte din principiile turnate în forme juridice investite cu sancțiuni pentru societatea indivizilor vor deveni realitate și'n societatea națiunilor. Întrebarea care chinua de atâția ani, fără răspuns, mintea cugetătorilor pacifismului universal: de ce să se îngăduie între popoare ceea ce este oprit între oameni? — începe să capete o deslegare fericită.

Societatea națiunilor este primul pas timid care justifică multe scepticisme. — mai ales după rezervele pe care Senatul american le-a făcut asupra statutelor acestei societăți. — dar care îndreptățește și mai mult toate speranțele celor convinși de relativitatea operelor omenești. Desigur, statutele au multe

insuficiente, în primul rând pentru că din ele nu rezultă supra-statul care să reglementeze suveranitatea statelor așa după cum, în cuprinsul fiecărui Stat, se reglementează prin legi libertatea,— adică suveranitatea indivizibilă.

Dar embrionul acestui supra-stat există, el se poate desăvârși: art. 19 din statute admite principiul revizuirii. Și cum însăși statutele sunt înscrise în textul tratatului de pace dela Versailles cu care alcătuiește un întreg, rezultă că însuși acest tratat ar putea fi revizuit, la nevoie, tocmai întru ajungerea țintei urmărită de societatea națiunilor.

Alături de acest fericiit început pentru așezarea temeliiilor unei lumi noi, trebuie pus principiul *publicității desăvârșite, a acțiunii desfășurată în văzul și cu controlul posibil al tuturor, întru tot ce privește lucrul public*. De acest principiu, formulat din prima zi a războiului de către socialistii din toată lumea prin strigătul „jos diplomația secretă!”, atărnă înlăturarea alianțelor cu scopuri ascunse și democratizarea dreptului de a declara război.

Astfel, pentru ca să fie viabilă și perfectibilă, societatea națiunilor trebuie asigurată prin garanții constituționale în pactul fundamental al fiecărui Stat.

Astăzi, după înfăptuirea unității sale naționale, România cea nouă poate fi campionul cel mai sincer și cel mai hotărât al acestor principii de pacifism internațional pentru că astăzi nici un Român nu mai trebuie să invoace formula lui Cavour care a spus, cândva, că ar fi partizanul păcii universale dacă aceasta n'ar trebui plătită cu prețul libertății popoarelor. Am putea spune chiar că garanția cea mai sigură a dezvoltării și libertății neamului românesc va fi în viitor tocmai această utopică pace internațională.

* * *

Si acum prietenii și dușmanii noștri.

Să începem cu cei din urmă pentru că ei sunt cei mai mulți, deși ar trebui să-i facem să fie cei mai puțini.

În primul rând ne sunt vecinii cu cari am avut de lichidat procese seculare: Ungurii și Rușii.

Oricât ar răshi în lume principiile consolidate prin opera distrugătoare a războiului, este sigur că multă vreme — poate secole — Ungurii ne vor păstra resentimentul decăderii lor din situația de națiuni stăpânitoare și parazitară... Numai nevoile economice și înlesnirile de bună vecinătate, care vor afla la noi o generoasă satisfacere, vor putea șterge încet-încet aceste resentimente și aduce poporul maghiar la simțul adevăratei sale însemnătăți în societatea națiunilor.

Același lucru despre Ruși, cu deosebire că și numericește și

economiceste Rusia viitoare va fi covârșitoare față de noi, astfel că primejdia dela răsărit rămâne întreagă pentru viitor. Aceasta cu atât mai mult cu cât progresul idellor noui va fi încet și greoi în ținuturile fără de sfârșit ale anarhiei orientale. Dovadă am avut-o în manifestările succesive ale acestei Rusii, fie ea țaristă sau bolșevistă, care a căutat să ne înghită. Iar acestor manifestări uniforme în afară le-a corespuns totdeauna înlăuntru o singură tendință: atât bolșevismul Lenin-Trotzki, cât și țarismul trinității Kolceak-Denikin-Judenici nu urmăresc decât refacerea unității Rusiei. O criză lungă care ne dă răgaz să ne refacem atât nouă, vecinii imediat amenințați, cât și Europei întregi,—criză care în Apus nu-i privity decât prin prisma cursurilor dela Bursă sau a unui înșelător sprijin viitor împotriva renașterii Germaniei imperialiste.

Cu Bulgarii ne găsim într'o dușmănie, relativ veche, pe care dezvoltarea strălucită ce va lua-o statul nostru nu va face decât s'o ațâțe în adâncul sufletelor vecinilor noștri dela Sud, înzestrați cu reale însușiri practice, dar lipsiți de elevațiune spirituală. Pentru noi, însă, nu poate exista ciocnire de interese cu Bulgarii pentru că direcția dezvoltării viitoare a statelor dela Dunărea de jos merge în sens invers: pe noi ne chiamă Apusul spre centrul Europei și spre Adriatică, pe ei îi împie Sudul.

La ceilalți vecini dunăreni sudici, la Jugo-Slavi, am întâmpinat pentru prima oară în istorie o dușmănie și o îndărătnicie inexplicabilă când era vorba de un colț de Bănat,—cu atât mai ciudate cu cât noul stat sporit privește spre Adriatică. Oare prețul prieteniei viitoare trebuie să-l plătim numai noi, așa cum s'a dovedit ulterior că l-am plătit față de aceiași vecini, prin pacea dela Bueurești, întru tot ce privea soarta Românilor din Balcani?

Prietenii ni-i arată geografia și istoria.

Polonii sunt, și printr'un consemn al Europei occidentale, tovarășii noștri pentru alcătuirea zăgazului proteguitor față cu Răsăritul anarhic de astăzi și —cine știe?— cuceritor de mâine. Suferințe îndurate în comun dela acelaș dușman dela care ne pândeste o primejdie comună, ne unesc cu Polonia în chip indiscutabil. Nu putem dori decât consolidarea cât mai grabnică a republicii poloneze.

Acelaș lucru l-am putea spune despre Ucraina, dacă va putea trăi chiar în afară de o Rusie federală, încă primejdioasă,— cu singurul regret că între Polonia și Ucraina mărunte neînțelegeri de chilometri pătrați le fac să uite interesul comun, după cum dincolo se uită alt interes comun între Polonia și Ceho-Slovacia.

În sfârșit, cu cellat stat eșit din prăbușirea monarhiei habsburgice, Ceho-Slovacia, ne pot lega amintiri comune în trecut și reale interese politico-economice în prezent și viitor.

Deținători ai gurilor Dunării, noi putem avea în acest fapt cel mai prețios gaj de prietenii solide la popoarele din întreg bascul marelui fluviu, după cum mandatul nostru poate deveni prilej de cele mai vii resentimente și cea mai desăvârșită desconsiderare din partea unor neamuri de a căror stimă avem nevoie în primul rând. Partizani cinstiți și înțelegători ai societății națiunilor, putem face din Dunărea străbună baza cea mai solidă a desvoltării noastre viitoare, așa cum a și fost până acum marele fluviu.

N. DAȘCOVICI

P â r g ă.

*Am fost un pom zăbavnic, târziu am răsărit...
Nu m'au cruțat nici grindeni, nici secetă 'ndelungă,
Mi-s crengile sucite și cresc pipernicit,
Iar biata rădăcină, căsnindu-se s'ajungă
În lutul gras și reavăn, prin pietre-a sfredelit.*

*Dar astăzi, peste kremuri, rodesc : prin mii de porți
Din fund amara sevă suind, se îndulcește
Și-a soarelui lumină o plăzmuște'n flori...
Azi visul rădăcinii pe ramuri înflorește,
Voios stă rodul ciucur și 'ncet se pârguește,*

Și, 'ncovoiat sub pârgă, aștept culegători.

V. VOICULESCU

Sfântu Ilie.

Trupele de Cetate se mutaseră de curând la forturi, spre marea bucurie a soldaților de la țară și chiar a ofițerilor cari trebuiau să facă în fiecare zi, drumul din oraș la forturi și înapoi, ceea ce era foarte igienic. Dar nici unul nu se bucura mai mult de această mutare decât căpitanul Băltărețu care izbutise cu ajutorul unui grădinar din compania lui să prefacă fortul Porumbacu într'un adevărat paradis.

Un ofițer, deprins cu gospodăria uniformă dela celelalte forturi, nu-și putea crede ochilor când intra în curtea fortului unde comanda și ca militar și ca gospodar căpitanul Băltărețu.

Baracamentul — o urâtă și sărăcăcioasă magazie de scânduri — care servea de adăpost în timp de pace, fusese îmbărcată în ederă și viță de Canada ale căror tulpini se urcau pe el ca niște șerpi, acoperindu-i fața cu un zid de verdeață. Acest zid nu se întrerupea de cât în dreptul ferestrelor care se deschideau ca niște ochi mari în desișul de frunze, ce le înconjura, și priveau spre trecători nămite, mute, neînțelegătoare. Când unele rămurele crșteau prea mult în spre o fereastră, amenințându-i lumina, ele erau imediat retezate, întocmai cum se retează la un copil anumite suvițe de păr care, crescând prea lungi, îi dau în ochi.

Pe pereții de șipei ai unui chioșc, construit pe o ridicătură de pământ, erau conduși trandafiri urecători, iar de jur împrejurul lui: tufişuri de liliac, de clocotici, de caprifoi și de lasomie râdeau ici colea, îmbălsămând văzduhul, primăvara.

Vreo zece — doisprezece plopî piramidali în fața baracamentului de-a lungul șoselei de centură, cântau mai totdeauna din frunzele lor fără astâmpăr.

Dincoace de șosea, de amândouă părțile drumeacului ce ducea în cancelarie, ronduri de părăluțe și pansele, fâși de mixandre și de nu-mă-uita înveseleau ochii cum se încălzea puțin pământul.

Prin curtea fortului fuseseră trase anumite drumuri care erau strejuite pe amândouă marginele de garduri vii de păducel, împrejmuindu-se în acest chip și plantațiile de pomi roditori.

La o aripă a fortului era o grădină de legume iar dincolo de ea, o pajiște verde și veselă, deasă : perie, unde căpitanul aducea din când în când soldații și-i puneă să se ia la luptă, ori să joace mingea.

Cum să nu se bucure deci căpitanul Băltărețu de mutarea la forturi, când el trăia în acest raiu ?! Și cum să nu crească inima de bucurie când auzea și pe camarazi și pe colonel spunându-i că par'că nu le mai vine să plece de la el ?!

Se înțelege că nu se mai ducea seara în oraș ci dormea la fort.

El adevărat că toate aceste lucruri n'ar fi putut lua ființă fără meșteșugul grădinăresc, dar ele ar fi tânjit, ar fi pirotit, s'ar fi ofilit și ar fi murit încet-încet fără iubirea și grija de fiecare zi, de fiecare ceas a căpitanului. Căci acest ofițer era foarte aspru, dar foarte drept cu oamenii, iubea cu ardoare pământul cu roadele lui și cerul cu lumina lui. El pedepsea însă cu strășnicie minciuna, despre care spunea că e arma prostului, și trândăvia. Prin pilda neconținută de adevăr și muncă pe care o da el însuși soldaților, prin îngrijirea de foarte aproape de traiul lor, el ajunsese să facă din bateria lui cea dintâi baterie pe regiment și căpitanul Băltărețu era socotit cu drept cuvânt ca un om fericit.

Dar într-o zi, o mare turburare se ridică în sufletul lui : colonelul convocase pe toți comandanții de companii într-o ședință secretă și le aduse la cunoștință că la fortul Ghionoaia au fost prinși niște indivizi suspecți pe când schitan o anumită vedere a lui. Colonelul le recomandă să ia cele mai strașnice măsuri spre a feri forturile de vizitele unor astfel de oaspeți cari ar trebui chiar prinși.

După esirea dela regiment, ceilalți ofițeri rămaseră în oraș până a doua zi dimineață. Căpitanul plecă însă pușcă la fort. Avea nevoie de liniște și nicăeri nu o găsea decât acolo.

Ajuns la fort, el încredință ordonantei calul și sabia și începuse a se plimba prin curte. Se gândea la cele spuse de colonel și la mijloacele de a lupta cu acei nelegiuți cari ar încerca să se apropie de fort spre a-i smulge vreun secret.

Cine să înțeleagă tainicele lor semnale ? Cine să le simtă mișcările ușoare ca de pisică ? Cine să-i urmărească pas cu pas, fără a le da nimic de bănuit ? Cine să-i prinză în momentul cel mai potrivit ?

Pentru căpitanul Băltărețu urmărirea unui spion care ar căuta să se apropie de fort, se aseamănă cu o partidă de șah. Intocmai ca la acest joc, unul din adversari — spionul — încearcă prin orice mijloc a se apropia de fort, adică de Rege, pe când celălalt adversar trebuie să ia toate măsurile spre a-l împiedica. Dacă spionul e viclean ca o vulpe, cel ce îl urmărește trebuie să fie și mai viclean. Acesta din urmă trebuie să răsară ca din pământ unde nici cu gândul nu gândești. El trebuie să înțeleagă scopul fiecărei mișcări a spionului și să răspundă cu o mișcare care să-l facă să creadă că are a face cu un prost. Cel ce urmărește un spion, trebuie să pară că doarme, dar de fapt să nu lase nici un amănunt neobservat; trebuie să se îndepărteze de văzul spionului pentru ca în clipa următoare să-i fie pe urme, venind pe altă cale, și trebuie să se arunce ca o panteră asupra lui tocmai când trebuie, spre a nu-l scăpa din mâini.

Cu gândul la aceste lucruri, căpitanul nici nu băgă de seamă când eși din curtea fortului. Apucase pe un drum de țară și după câțva timp se opri și privi în jurul lui.

Sub rodnică desmerdare a soarelui, pământul tresărise înfiorat. Aerul cald al primăverii înmuia depărtările în străvezii museline albastrii, iar cerul părea că se înălțase mai mult deasupra pământului și parcă fusese văpsit de curând cu un azur fermecător care spăla sufletul de griji chemându-l spre el.

Sătenii eșiră la câmp : cari arând, cari semănând. Cio-cârliile păreau a se juca sburdalnice cu plugarii. Aci săreau înaintea boilor, aci rămăneau în urma plugului, aci se înălțau ca de o svârlitură de băț și întovărășiau ciripind prin văzduh pe cei ce rămăneau pe pământ, aci se urcau la înălțimi unde abia se mai zăreau și de unde porneau ca glonțul, cu capul în jos cu aripioarele strânse pe lângă corp, fără nici un sgomot, până aproape de pământ unde cu o mișcare ușoară treceau din pozițiunea de cădere în cea de zbor, începând iar a ciripi.

Mici vietăți se târau pe pământ printre firele de iarbă care străluceau în bătaia soarelui și creșteau fără nici un sgomot.

Căpitanul se uita la toate acestea, dar gândul lui nu se îndepărta de cele auzite dela colonel.

Către seară se întoarse la fort și ordonă să i se aducă fugarul spre a da o raită prin împrejurimi. În așteptarea lui,

chemă pe plutonierul major. Acesta veni într'un suflot, se opri scurt la distanța reglementară și salută:

— Să trăiți, domnule căpitan !

Era un reangajat de vre-o 25—26 de ani, înalt, bălan, slăbuț și cam ciupit de vărsat.

Căpitanul îl măsură din ochi spre a vedea dacă are ceva nereglementar în uniforma lui și îi ordonă să se dea mai aproape de el. Plutonierul major făcu un pas spre ofițer și se opri, uitându-se drept în ochii căpitanului.

Acesta îl întrebă atunci :

— Ai auzit că la fortul Ghionoiaia au fost prinși mai zilele trecute niște indivizi suspecti ?

— Am auzit ! — răspunse reangajatul.

— Înțelegi ce fel de negustori sunt ăia ?

— Da ! — se grăbi a spune subalternul.

— Ei, astfel de nelegiuți nu trebuie să se apropie de fortul nostru.

— Am înțeles !

— Pentru aceasta trebuie să veghem cu toții.

— Da, să trăiți, domnule căpitan !

— Să îndesești chiar de astăzi santinelele, repetându-le consemnul de a nu lăsa pe nici un străin să se apropie de fort, să înveți pe soldați să nu intre în vorbă cu orice drumet și să nu răspundă aceloră ce-i întreabă cine știe ce despre fort.

În acest timp ordonanța veni cu calul. Căpitanul se opri și spuse soldatului să-l mai plimbe puțin. Dar calul nu se lăsa dus. Era un roib deschis, bine legat, plin la trup, cu flurele subțiri și copita ca de cremene, cu pântecele supt, cu fruntea pătrată pe care se lăsa un moț lung, cu niște ochi neastâmpărați, cu nările mari, roșii ca jăratecul. Il chema Smeu. Venind lângă stăpânul lui, el începu a necheza voios și apoi a juca. Toate efortările ordonantei de a-l îndepărta erau zadarnice. Căpitanul se apropie de el și începu a-i vorbi :

— Ce vrei tu, mă hoțule ? Vrei zahăr ? Hai ?

Apoi îl mângâie pe ochi, îl trase ușor de moț, îi dădu două bucăți de zahăr pe care calul le ronțăi cu multă plăcere, îl bătu ușor cu palma pe gât și făcu semn ordonantei să se depărteze cu el. Animalul se lăsă în cele din urmă dus de lângă stăpânul său, iar acesta se întoarse către plutonierul major care stătuse tot timpul în poziție de „drepti“ și-i zise :

— Trebuie să alegem vreun gradat mai deștept care să dea târcoale prin prejurul fortului și să observe toate drumurile și potécile.

— Da, să trăiți, domnule căpitan !

— Dacă întâlnești vreun drumeț care fii dă de bănuir, întră în vorbă cu el și începe a' l. descoase. Cât vei vedea că se cam încrecă în răspunsuri, pune-i mâna în ceafă și adu-l în fața mea.

— Am înțeles !

Ordonanța se apropie cu calul. Căpitanul mai aruncă o privire de înțelegere plotonierului major, încăleacă și pleacă.

Rămas singur, plotonierul major începu a se gândi la cele ce-i spusese căpitanul. El citise pe ici pe colea câte ceva despre spioni și își închipuia ce sunt în stare să facă acești nelegiuiri pe cari el îi ura cu toată puterea sufletului său primitiv și drept. Să-i fi dat căpitanul pe seamă un spion, el i-ar fi cuprins gâtul cu amândouă mâinile și l-ar fi sugrumat fără cea mai mică muștrare de cuget. Căci după credința plotonierului major Iordache Marin, un spion e o fiară spurcată care trebuie pur și simplu stărpită de pe fața pământului.

La „teoria“ din acea seară, plotonierul major învăță pe soldați să fie băgători de seamă, să nu prea lege vorbă cu oricine și să nu lase pe nici un strein să intre în fort.

Chiar în clipa când plotonierul major isprăvi de vorbit, plecă și căpitanul Băltărețu care spusese cu voce tare :

— Bună seara, tunari de cetate !

— Trăiți — răspunseră soldații, cântând puțin acest cuvânt.

Căpitanul se întoarse către plotonierul major pe care îl întrebă despre ce a vorbit soldaților.

— Despre spioni — răspunse Iordache

— Foarte bine ! — zise căpitanul.

Apoi către soldați și gradați :

— Un spion e cea mai ticăloasă ființă de pe fața pământului, un șarpe înveninat, o dihanie foarte primejdioasă. El se furisează printre soldați și trage cu urechea la ce vorbesc ei. Aude un cuvânt dela unul, alt cuvânt dela altul, alt amănunt dela alții și le leagă, spre a pătrunde adevărul. De aceea datoria voastră cea dintâi și cea mai grea este să tăceți ! Să vă țineți gura ! Să nu vorbiți între voi nimic despre ce este sau despre ce se întâmplă în fort, față de streini. Să fiți muți !

Dacă vă întreabă cineva cine știe ce despre fort, voi să vă uitați bine la el și să-l întrebați numai atât : dar pentru ce vrei să știi dumneata acest lucru ? Și să nu-i dați nici o lămurire.

Cel mai mulți din spioni nu întreabă însă nimic pentru că se gândesc ei că poate nu prea ar afla cine știe ce lucru mare. De aceea ei vor să vadă cu ochii lor ceea ce le trebuie

și pentru aceasta nu numai că nu intră în vorbă cu nimeni, dar se ascund de lume, se furișează cât pot mai mult spre a nu atrage luarea aminte a nimănui. Voi să fiți deci cu ochii 'n patru ! Să vă uitați cu același băgare de seamă și la un cerșetor zdrențăros și la un călugăr bărbos și la un vânător și la orice străin — ori cum ar fi el îmbrăcat — care 'și face drum pe lângă fortul nostru.

Sunt alte dibăanii de astea care înadins se asă, a fi arestate de voi spre a fi aduse în curtea fortului unde până să dați voi de veste șefilor voștri, ele au și ochit ceea ce urmăreau și și-au însemnat în minte ceea ce le trebuia. Unii sunt atât de ageri că dintr'o singură aruncătură de ochi au prins în mintea lor toate amănuntele întocmai ca un aparat de fotografie. L-ai prins, îl cauți, îl descoperi, îl sucești, nu găsești nici o umbră de dovadă că ar fi vreun spion și trebuie să-i dai drumul. Atât a vrut și el !

Prin urmare nu prea cărați pe toți streinii prin curtea fortului. Ori dacă-i apropiați, legați-i la ochi.

Isprăvind de vorbit, căpitanul își plimbă liniștit privirea peste trupă. Toată lumea îl ascultase cu cea mai mare luare aminte. Acum era momentul de a alege vrut gradat pe care să-l însărcineze cu supravegherea împrejurimilor fortului. El chemă deoparte pe plutonierul major și-l întreabă care ar fi după părerea lui gradatul căruia i-ar putea da o astfel de însărcinare. Reangajatul se gândi puțin apoi șopti :

— Nici unul nu e mai potrivit decât caporalul Haiducu. Asta e cel mai ager, cel mai desghetat și cel mai curajos.

Căpitanul aprobă : caporalul Haiducu i se părea și lui cel mai bun.

De aceea, fără să piardă timp, îl chemă în cancelarie și acolo îi făcu o adevărată școală învățându-l cum să se furișeze ziua spre a nu fi observat, cum să se miște când e descoperit, cum și ce să întrebe pe drumetii suspecti cum și ce să răspundă, cum să observe, cum să însemneze observațiile lui, cum să atace, cum să se apere și cum să înconjoare vreo primejdie.

Apoi îl examinează întocmai ca pe un școlar spre a vedea dacă a înțeles pe deplin cele spuse. Și când eși din cancelarie, Haiducu avea urechile roșii de par'că i le frecase cineva tot timpul în mâini.

Brigadierul Haiducu dormi foarte puțin și foarte agitat în noaptea care urmă. Visă numai spioni. Pe unu din aceștia era aproape să-l prindă, dar când mai avea de făcut numai câțiva pași până la el, picioarele nu-l mai slujiră. El se o-pintea, se sbuciuma, dar în zadar : mădularele nu-l mai

ascultau și el se vedea cum e pironit locului ca lovit de dambla.

O furtună care se scorni prin puterea nopții mări și mai mult turburarea lui nervoasă.

Noaptea întunecoasă de primăvară gemea, plângea, urla, Plopi din fața baracamentului vuiau ca talazurile mării.

Abla în spre ziuă vântul se domoli încet-încet și o ploaie binefăcătoare începu a cădea pe pământul uscat de secetă și de vânturile primăverii. Iar brigadierul Haiducu adormi adânc.

A doua zi se repezi în oraș și pe înserate se întoarse la fort îmbrăcat în haine civile.

După învățul căpitanului Băltărețu, el trebuia să observe în ziua următoare împrejuririle fortului spre Turburata, o gârlă ale cărei ape bătând mereu în malul ei stâng, îl surpan neconținut. Pe malul ei drept fugea un drum nisipos care lega mai multe comune și care ducea la mănăstirea apropiată. În dreptul fortului un vad puțin adânc asigura trecerea căruțelor, a vitelor, a locuitorilor. Dincolo de Turburata se întindea o luncă plină de câtină și de nisip.

Caporalul nostru cunoștea în toate amănuntele această parte de loc și știa că dintr'un anumit punct al fortului putea îmbrățișa cu privirea o mare întindere de pământ. De aceea în ziua sorocită pentru observarea ei, se sculă prin zori și plecă fără a fi simțit de nimeni. Apucă pe o potecă, străbătu plantația de salcâmi și căută un loc de unde să nu fie văzut. Orbecăi câțva timp și când se lumină de ziuă, găsi o veche „groapă de lup“ în care intră până la piept. De jur împrejurul ei un desiș de mărăcini, câțiva pueți de salcâm, tufe de osul epurelui și de pelin ascundeau vederilor pe cel ce sta la pândă în ea.

Haiducu se cuibări bine în groapă și începu a se uita cu băgare de seamă în jurul lui.

Nu simțea nici cea mai mică mișcare. Faptul zilei răcorea mult văzduhul. Cerul se roșea spre răsărit și nu după multă vreme soarele se sălta în pragul pământului, roșu ca o ghiulea scoasă din cuptor și mai mare ca în timpul zilei. Haiducu, își făcu cruce și se uită multă vreme la el, văzând ce repede se înălța. Dar când își întoarse privirea de la el, un glob roșu îi juca mereu în ochi. Încet încet imaginea soarelui răsărind se stinse din ochii lui și caporalul începu a se uita spre apă. Tocmai atunci un flăcău trecea călare prin ea, fluerând. Peste puțin timp se ivi pe malul apei și căreada unui sat învecinat. În fruntea ei mergea o vacă porumbă, înaltă, cu coarnele țapoiate. Ea purta la gât un clopot de acioaie care picura sunetele dulci, prelung tremurătoare în

liniștea dimineții. Un buhai cu coarnele lacii, bușan, boncâia din când în când, sălbatec.

În urma cirezii trecu o sprintenă căruță cu cai, apoi alta, apoi câteva fete cu sapele pe umăr.

Soarele se înălțase binîșor și fieceare firîșor de iarba, spălat de roua căzută peste noapte părea mai înviorat. Mierle începură a șuera ca niște haiduci, glasuri gingașe de păsă-

Desen de Teodorescu-Ston.

rele fărâmau liniștea strălucitoarei dimineți și din când în când undele aerului legănau pe ele cele două note sonore ale cucului, care uneori erau preschimbate într'un fel de gălgăitură fără nici un ritm. Când căldura începă a se revărsa din ce în ce mai mult, ea deșteptă și fluturașii cari porniră prin aerul luminos, înotând greoi.

Se bucura caporalul Halducu de strălucirea acelei minunate zile de primăvară și de frumusețile risipite de Dumnezeu pe pământ, dar ochii lui nu întârziiau prea mult asu-

pra lor, căci el nu uita că era acolo spre a îndeplini un ordin precis.

El urmări toată ziua cu băgare de seamă orice mișcare a împrejurimilor, dar nu observă nimic deosebit.

Spre seară ieși din ascunzătoarea lui și porni spre pădurea din apropiere unde ajunsese pe la scăpătatul soarelui.

Lumina sfântului soare se stingea prin desigurii, curgea greoaie pe pomi, și țara prin luminisuri, fără strălucire, fără viață în răsfrângeri roșietice. Pădurea tăcea ca o apă lină. Copacii începeau a se mohori, a se întrista, tufisurile a se întineca, frunzele a se închina pentru somn. Glasul pasărilor amuțise.

Caporalul Haiducu mergea gânditor, ținând drumul bătut de toată lumea. Părea un drumet ce vine de departe. După oareșcare vreme, l-se păru c'aude pași în urma lui. Bucuros că în sfârșit poate schimba o vorbă cu cineva, el înceteni mersul spre a fi ajuns din urmă. Dar nimeni nu se mai simți în urma lui și sgomotul de pași încetă deodată.

„Mi s'o fi părut !“ — se gândi el și iuți cadența. Dar după câteva minute iar îi veni în auz un sgomot ca de pași. Caporalul nostru se opri și ascultă cu auzul încordat. Nici flpenie de om.

Abia la marginea pădurii se întâlni cu un călugăr voinic și negricios care-i dădu bună seara și trecu repede pe lângă el, fâlfâindu-și poalele veștinântului și pierzându-se îndată în întunericul pădurii ca un mare liliac de noapte ieșit din cine știe ce ascunzătoare. Si-o îndoială îi răsări în suflet : dacă acela va fi fost un spion ?

Târziu, obosit, amărât se întoarse în seara aceea la fort caporalul nostru. Îi era par'că rușine să dea ochi cu camarazii, deși el nu se știa vinovat cu nimic.

A doua zi, același așteptare zadarnică, în alt loc. A treia zi la fel. A patra, a cincea, a șasea zi fură de asemenea pierdute fără nici o ispravă. Haiducu fierbea, nu altceva. De vre-o două ori s'a rucit de căpitan să-i ia de pe umeri aceeaș sarcină, dar Băltărețu i-a ordonat să aibă răbdare. Și bietu caporal Haiducu a trebuit să se supună. A urmat a sta la pândă săptămâni de zile de-a rândul. Dar în vremea din urmă i se urăse grozav cu meseria ce învățea și nu stia cum să se scape de ea. Căpitanul însă îl înjura mereu și-i făgăduia că dacă va pune mâna pe spion va face raport să-l decoreze. Îi dădu un cuțit mare de vânătoare care se închidea ca un briceag și un revolver încărcat cu nouă gloanțe cu care îl învăță cum să umble. Apoi îl sfătui să stea la pândă mai mult într'un anumit loc.

Caporalul Haiducu își făcuse o ascunzătoare minunată de

unde putea să vadă orice mișcare fără ca el să fie câtuși de puțin zărit. De acolo observa cu o băgare de seamă pe care fâgăduiala decorației o ascuțise din nou.

Și într'una din zile, așa pe la chindii, de odată tresări : un necunoscut se apropia de forț și după direcția pe care apucase, părea a nu trece prea departe de el. Caporalul simți inima pocnindu-i în coșul pieptului și sângele vâjăindu-i în urechi ca un torent vijelios. Temându-se de a nu fi cumva zărit, el se plecă binișor în genunchi și 'nfipse privirea în strein. Acesta părea a nu se grăbi. Se oprea deseori și se uita când într'o parte, când în alta.

Totuși după câțva timp, străinul acela se apropie în deajuns și caporalul îl observă cu cea mai mare atenție. Era un om voinic, oacheș, în puterea vârstei, bărbos, cu capul gol, cu părul creț, cu pantalonii sumeși până aproape de genunchi. Peste haine purta un fel de suman învechit și peste aceasta se încinsese cu o funie de teiu. O traistă atârnată pe umărul stâng îi bătea șoldul drept. Capul și-l încoronase cu o panglică albastră spălăcită și într'o mână ținea o carte din care părea că citește.

Haiducu simți alunecându-i pe spinare o broboadă de ghiată. Necunoscutul acela nu putea fi decât un nebun. Totuși caporalul nostru nu se clinti din locul lui și nu-l părăsi din ochi nici un moment. Streinul trecu la câțiva pași de ascunzătoarea lui și se îndreptă spre cupola unde erau tunurile cele mai mari. Haiducu îl văzu oprindu-se într'un rând și uitându-se vreme de câteva clipe într'un anumit punct din depărtare ca și cum ar fi măsurat din ochi o distanță oarecare. Și după aceea îl văzu ridicând ochii la cer și închinându-se. Apoi își urmă drumul pe care nu-l ținea drept.

Haiducu eși din ascunzătoarea lui și începu a se târi pe pânțele ca un șarpe de-alungul unui șant care-l apropia foarte mult de locul unde se găsea necunoscutul. Când crezu că a ajuns în dreptul lui, el se opri și ridică binișor capul deasupra șantului. Necunoscutul se oprise și seria ceva.

Haiducu așteptă ca necunoscutul să pornească iar și atunci svăcni din șant și se luă după el. Streinul încetinise mersul și se uita în toate părțile. Haiducu fu din câțiva pași lângă el. Necunoscutul se întoarse ca mușcat de șarpe, băgă ceva în gură și începu a mesteca, întorcând capu 'ntr'altă parte.

— Ce cauți d-ta pe aici, prietene? — întrebă caporalul Haiducu.

Necunoscutul nu răspunse nimic și Haiducu observă că el nu putea vorbi din cauză că mesteca. Măsură din ochi pu-

terea streinului și văzu că era foarte voinic. De aceea el își pipăi revolverul în buzunar și îl așeză în așa fel în cât să-l poată scoate imediat când va avea nevoie de el. Chiar în acea clipă necunoscutul se întoarse spre el și începu a motăi din cap.

Caporalul îl întrebă atunci a doua oară :

— Ce cauți d-ta pe aici ?

— Nădejdea păcătoșilor ! răspunse necunoscutul.

— Mila cerească ! — răspunse cel întreat.

— Ce zici ? — îl întrebă Haiducu.

Caporalul făcu un pas spre el și coprinse în mâna dreaptă revolverul în buzunar. Apoi, întrebă pentru a treia oară :

— N'auzi ce te întreb eu ?... Ce cauți d-ta pe aici ?

Streinul se uită la cer și se 'ntunecă la față. Apoi zise :

— Când omul se va spăla de păcate va pluti prin văzduh ușor ca un fulg.

Sfârșind de vorbit, streinul vru să se îndepărteze. Haiducu îi aținu calea și-i strigă :

— Stăi !

Dar necunoscutul zise :

— Norii se prăbușesc unii peste alții și diavolii surpă temeliile pământului. Hai să-i cufundăm în focul gheenei..

Pe când vorbea, el cânta ceva din ochi. Caporalul nu înțelegea ce anume cânta, dar credea că dorește să fugă. De aceea el scoase revolverul din buzunar și-l îndreptă spre necunoscut, comandându-i :

-- Stai !... La stânga 'nprejur ! Înainte... marș !... Nu crâeni că te curăț !

Streinul se întoarse și începu a cânta bisericește, apoi a urla.

Haiducu trase un foc în vânt, fără să prea știe bine nici el de ce, și zise :

— Fă bine și mergi drept pe cărare !... Nu pe acolo !... Mai la stânga ! Drept înainte... Asa, lighioană !

Când intrară în curtea fortului, soldații cari se aflau tot mai în repaos, se luară după ei ca după urs. Plotonierul major le eși în cale în dreptul fântânei cu roată. Streinul motăi din cap la el, apoi se închină și se uită la cer. Căpitanul îl opri în fața baracamntului. Necunoscutul se închină și în fața lui, zicându-i :

— Să trăiți, domnule colonel !

— Ce-i cu asta ? — întrebă căpitanul.

Caporalul Haiducu raportă cele observate de el. Căpitanul se uită cu băgare de seamă la necunoscut. Acesta se afla tot mai lângă plop. În clipa în care ochii căpitanului se piro-

niră în ai lui, el începu a se închina și a săruta copacul. Apoi zise :

— Eu sunt Sfântu Ilie cel din cer, stăpânul tunarilor și spaima diavolilor. Dați-vă la o parte din calea mea că vă trăsnesc pe toți.

Căpitanul îl lăsă până isprăvi de boscorodit, apoi se dete chiar lângă el și-l întrebă :

Desen de Teodorescu-Sion.

— Cum te cheamă pe d-ta ?

Necunoscutul nu răspunse deocamdată nimic, ci se mulțumi a motăi din cap și a surâde. Apoi se închină, sărută cartea ce avea în mână și începu a motăi din cap la toată lumea. În cele din urmă zise :

— Ci-că umblă necuratul prin nori ! Părea că vorbește cu cineva de lângă el.

— Ce ai spus ? îl întreabă căpitanul.

Dar în loc să răspundă, necunoscutul se feri într-o parte ca spre a se apăra de o lovitură și fața lui arăta o spaimă grozavă.

Căpitanul așteptă câteva clipe și iar îl întrebă :

— Cum te cheamă ?

De astădată streinul răspunse :

— Ilie.

— Ilie și mai cum ?

— Ilie, Sfântu Ilie care trăsnește pe cei păcătoși.

Băltărețu stătu câțva timp pe gânduri. Apoi ordonă :

— Căutați-l bine prin traistă, prin buzunare, prin sân !

Necunoscutul părea a nu înțelege ordinul. Dar când soldații puseră mâna pe el spre a-l căuta, începu a urla și a se svârcoli cu putere.

Atunci căpitanul chemă de o parte pe plutonierul major căruia îi șopti ceva. Reangajatul făcu vânt spre grajd unui soldat care se întoarse din fugă cu o frânghie și în câteva clipe streinul fu legat de mâini. Apoi fu scotocit. Din traistă secoaseră trei cărți de rugăciuni, un căpețel de lumânare de ceară, o cutie de tinichea în care avea niște nasturi și un ciob de oglindă. În buzunare i se găsi o tabachere veche de lemn, având în ea o jumătate de pachet de tutun mahorecă și foiță proastă, o cutie de chibrituri, o batistă ruptă, un plic boțit și câțiva bani. În sân nu i se găsi nimic și căpitanul dădu poruncă să i se deslege mâinile.

Privind la toate aceste felurite lucruri, vedea bine că ele nu putea fi decât ale unui vagabond, ale unui cerșetor sau ale unui nebun.

Ofițerul sta pe gânduri, cu ochii țintă la acest ciudat drumeț și într'un târziu iar începu vorba cu el :

De unde ești d-ta ?

— Dela Dumnezeu ! răspunse necunoscutul.

— Unde locuiești ?

— În cer și pe pământ. Uneori sbor printre nori.

— D-ta ești bolnav ? — zise căpitanul.

— Dintr'o căzătură mi-a venit asta ! — răspunse streinul.

— De unde ai căzut ?

— Dintr'un nor care ardea !

— Vrei să te băgăm la spital ?

Streinul nu mai răspunse nimic și se închină.

Căpitanul nu știa ce să creadă și nu putea lua nici o hotărâre. Rușinea de a nu chinuț un biet nebun și teama de a nu fi păcălit de un spion care făcea pe nebunul, se luptau într'însul. În cele din urmă el ordonă :

— Desbrăcați-l până la cămase și căutați-i bine sumanul, vesta și pantalonii.

Haiducu ajutat de doi soldați, îl desbracă fără ca streinul să facă vreo împotrivire. — Dar când văzu că a fost uşurat şi de traistă şi de haine, un neastâmpăr ciudat îl cuprinsese. Caporalul începuse să caute cu băgare de seamă haina carea avea mai multe petece pe ea. După câteva minute descoperi un buzunărel ascuns sub unul din aceste petece. El tăie căptuşala şi găsi acolo trei hârtii de câte o mie de lei pe care le arătă căpitanului. Soldații încremeniseră. Atunci necunoscutul se dădu binișor câțiva pași înapoi şi repezindu-se de odată înainte, isbi cu capu'n pânțec pe un soldat ce-i împiedeca drumul, îl răsturnă la pământ şi o rupse la fugă.

— După el, băeți !

Soldații se repeziră ca niște lei şi după câțva timp puseră mâna pe el.

Căpitanul ordonă atunci :

— Să nu se atingă nimeni de acest om ! Numai să-l păziți bine să nu fugă.

Apoi se apropie de grupul în mijlocul căruia era caporalul Haiducu. Acesta descoperise că pe alocuri căptuşala hainei era cusută de stofa ce se găsea sub petece, formând astfel anumite despărțituri ascunse. Într-una din acestea găsi o hârtie pe care erau schițate câteva figuri, iar într'alta planul amănunțit al unei cupole.

Căpitanul strânse toate aceste „hârtii“ şi chemând pe plutonierul major Iordache Marin lângă el, îi zise arătând spre strein :

— Bagă-l în turelă şi pune-i santinelă. Să nu fugă că te degradez şi te arunc în puşcărie ! Dar să nu vă atingeți nici de un fir de păr din capul lui... Spune să-mi aducă pe Smeu !... Repede !

Plutonierul plecă în pas alergător.

După câțva timp ordonanța veni cu calul. Căpitanul încălecă, dar când să plece, plutonierul major veni în fugă şi-l întrebă :

— Să trăiți, domnule căpitan : ce facem cu lucrurile streinului ?

— Dați-i hainele să se îmbrace ! — răspunse căpitanul. Dar celelalte lucruri găsite asupra lui, puneți-le de o parte şi păstrați-le, căci trebuiesc arătate la cercetare.

— Vrea să fumeze — zise iar plutonierul. Ne cere tabacherea. Să i-o dăm ?

Căpitanul stătu puțin pe gânduri. El nu fuma, dar auzise pe fumători ce greu le venea când n'aveau țigări la îndemână şi de aceea răspunse :

— Dați-i-o !

Apoi încălecă și plecă glont la oraș spre a raporta șefului său.

A doua zi spionul fu găsit mort în turelă. Lângă el, tabacherea lui de lemn, cu fundul stricat. Căcătându-se mai de aproape, se văzu că tabacherea lui avea fundul dublu. Între aceste două funduri, spionul avea un praf otrăvitor pe care îl înghițise în timpul nopții spre a-și încălesta gura pe vecie..

C. SANDU-ALDEA.

La Răscruce:

*În suflet, ca pe-o cale pustie, sânt răscruci,
Întrețări de drumuri sălbatice, streine
Ducând spre patru colțuri... Pe care să apuci?
Meleagurile-s rele și nimeni nu-i cu tine.*

*Răspântia e moartă și câți s'au perindat
Nu ți-au lăsat o urmă, un semn care s'arate
De-a nimerit vre unul pe drumu-adevărat.
Doar cruci fără de slove de-alungu-s presărate.*

*Un han, din care numai pereții au rămas,
Cu hruba părăsită, un put fără isvoare
Și-un plop uscat alături ca o spânzurătoare,
Îți spun că nu e locul făcut pentru popas.*

*Te simți pierdut departe, răscrucile-s pustii
Și-ai vrea să fugi din aste paragini blestemate...
...În suflet sânt răspântii: ajungi fără să știi
Și șovăi la o furcă de drumuri neumbrate.*

V. VOICULESCU

G. SÂNCILĂ.

MAX

In
teni
după
socie
restu
nomi
mat
față,
Ca
echill
inven

Rev
vileg
in lo
infin
clase
pline
atunc
de ră
biblic
țarin
mani
gie s
tutur
bolse

Cu
toare
socia

Pri
a pu
al sc

MÂINELE ALBE ȘI MÂINELE NEGRE

În frământările sociale de azi, fiecare categorie de cetățeni trebuie să ajungă să aibă drepturile pe care le merită după capacitatea integrală, în mecanismul funcțional al societății. Era, necontestat, până ieri un dezechilibru între restul muncitorimii în corpul social și între situațiunea economică și de drept, pe care ea o avea. Războiul a sfârșit acest dezechilibru, a pus în mișcare forțe ce-și stau față, în lupta ce se dă pentru a se asigura un echilibru.

Ca în orice reacțiune puternică, până la stabilirea unui echilibru normal, vedem producându-se anomalii prezente inverse anomaliilor trecute, dar perfect analoage.

Revoluția a dărâmat în Rusia autocratismul țarist și privilegiile unei întregi clase rafinate, lenese și corupte. Dar în locul echilibrului așteptat vedem azi autocratismul unei infime minorități de proletari și privilegiile unei noi clase, tot așa de corupte ca cea nimicită. Temnițele erau pline atunci, acum sunt arhipline; crimele erau numeroase atunci, acum moare un popor. Atunci se desvoltă, de bine de rău, o civilizație, care era bunul comun al omenirii; azi bibliotecile se ard, tablourile se fură, fabricile se pustiesc, țările se părăginesc, tipografiile nu mai tipăresc decât manifeste de ură, trenurile nu mai merg, izvoarele de energie stau neutilizate ca în epoca de piatră, iar învățații vând tutun, distribuie manifeste, ori văxuiesc cizmele de iuft ale bolșevicilor.

Cum a putut un popor mare, un popor cu orașe înfloritoare și cu o zdrobitoare majoritate de țărani, categoria socială cea mai așezată, să ajungă într-o asemenea stare?

Prin tirania unei minorități, care la un moment dat nu a putut fi înlocuită de altcineva în mecanismul funcțional al societății.

Prin specializarea foarte înaintată în industrie, prin concentrare în mari uzine, prin dezvoltarea mijloacelor de transport, lucrătorii organizați au dobândit o situație de privilegiu, îndată ce au prins conștiință de puterea lor. Un oraș este la discreția lucrătorilor dela uzinele de iluminat, de apă, etc., o țară întreagă este la discreția muncitorilor și funcționarilor din transporturi, de pildă.

Și restul societății, marea ei majoritate, muncitorii în toate celelalte domenii, nu poate reacționa, se lasă terorizată, cedează intimidată și lipsită de organizare. Și astfel profesiunile libere, intelectualii, elementele de conducere, tind spre proletarizare, iar uvrierul spre privilegiu.

Perspectiva evoluției viitoare e foarte întunecată și s'ar putea ca omenirea să piardă, mergând pe această cale, toate cuceririle unei culturi milenare, să reentre în faza gospodăriei caznice patriarhale, și apoi în anarhia ancestrală.

Primejdia nu e ipotetică ci reală, iminentă, după cum o dovedește Rusia și Ungaria. Și orice om cu conștiința clară, cu durere pentru ceea ce omenirea a eucerit după sforțări milenare, trebuie să se întrebe încotro e salvarea, cum să stabilim echilibrul.

Acest echilibru se poate stabili prin două mijloace:

Unul îl privește pe muncitorul manual, al doilea pe toți ceilalți muncitori din conducere, din școală, din profesiunile libere.

Lucrătorul manual pentru a merita revendicările pe care le formulează și le și obține, trebuie să fie în stare a lua parte și la opera de conducere. Un lucrător nu poate pretinde participarea la beneficii, câtă vreme nu înțelege nimic din conducerea unei fabrici, din detaliile științifice, din secretele tehnice, din aprovizionarea cu materii prime, din cunoașterea pieței. Lucrătorii nu pot pretinde un rol de conducere în stat, câtă vreme ei nu înțeleg sau nu vor a înțelege nimic din ceea ce se chiamă solidaritatea socială, din datoria de a munci a tuturor, din nevoia de a spori producția, de a apăra libertatea, de a promova cultura.

Iată socialismul rus a dus la bolșevism, la anarhie, la distrugere, la tirania asiatică, la crime și foamete, la ziua de muncă de 2 ore, la munca sub baionetă. Iar socialismul german conduce imperiul, elimină grevele și cere sau acceptă ore suplimentare peste cele opt, pentru însănătoșirea statului.

Tirania unei minorități nepregătite, avide după bună stare fără muncă, se stabilește prin lipsa de apărare și de organizare a celorlalte categorii sociale. Și astfel ajung la al doilea mijloc pentru realizarea sau menținerea echilibrului:

educarea și organizarea categoriilor nesocialiste. Pentru a nu fi expuși tiraniei unei minorități a cărei forță reală o vedem foarte mică, a cărei capacitate integrală e redusă în comparație cu restul, trebuie să știm să facem ceea ce face această minoritate; trebuie să ne putem dispensa într'un anumit moment, mai multe zile, vreme îndelungată chiar, de serviciile acestei minorități, care iese revoluționar din corpul social, pentru a cuceri mai mult decât corespunde capacității sale integrale.

Fiecare cetățean trebuie să fie în stare a îndeplini, pe lângă rostul lui obicinuit, o muncă manuală indispensabilă societății, fiecare cetățean trebuie să aibă două profesii. Și educația și școala ar trebui recondiționate în acest spirit. O organizare de mobilizare economică, la vreme de nevoie, trebuie să se înfăptuiască în orice societate consolidată și cu grije pentru liniștea ei. În clipele de primejdie când lucrătorul va dezerta de la postul său și ne va teroriza cu această dezertare, impunându-ne conducerea sa, pentru care nu are pregătirea, sau privilegiul său pe care nu-l merită, ne vom mobiliza. Vom suspenda activitatea curentă indispensabilă nouă dar și lucrătorilor, vom închide magazinele, școlile, curțile de justiție, conturile, băncile, laboratoriile, vom suspenda consultațiile medicale sau juridice, ne vom îmbrăca în haina albastră și vom merge unul la apă, altul la gaz, altul la pâine, altul la tramvai, la poștă, la drumul de fier. Vom răspunde la greva uvrieră, cu greva „burgheză” cum s'a făcut în Germania, în mai multe rânduri. Și mai ales vom paraliza teroarea suspendării funcțiunilor sociale, punând în mișcare propria noastră energie. Așa a făcut Anglia cu prilejul ultimei mari greve a transporturilor.

Aceasta nu e o amenințare, ci dreptul elementar de apărare. Omul viitorului, într'o epocă când izvoarele de energie ne pun la dispoziție forța, trebuie să poată fi un conducător dar și un executor. Tipul purului intelectual, ca și tipul robului de execuție va dispărea.

Astfel când din lucrători vor putea eși și conducători reali, și când categoriile conducătoare, intelectualii „mânilor albe” de azi, vor putea ține în mână nu numai condeiul, dar și ciocanul, lupta socială își va fi găsit limanul, în care se vor amortiza valurile. Omenirea va scăpa de amenințarea prăbușirii societății și-și va regăsi liniștea.

G. IONESCU-SISEȘTI

NOROCIA.

MÂNTUITORUL (MOZAIC).

ST. POPESCU.

MARINAR BRETON

DIN ETNOGRAFIA TRANSILVANIEI

Limba este pecetea neamului.

Socotind populația Transilvaniei după limbă, găsim în statistica de acum 10 ani această împărțire :

Români	1.472.000	adică	55	la sută
Unguri	380.815	adică	14.2	la sută.
Săcui	537.402	adică	20.1	la sută.
Sași	234.000	adică	8.7	la sută
Alte neamuri	54.044	adică	2	la sută.

În total, 2.678.000. Ce schimbări va fi adus războiul nu știm, până la o altă numărătoare.

Dacă ții seamă și de biserica fiecărui neam, găsești unele lucruri ciudate. De pildă, afli Săcuil ortodoxi ! Și dacă cercetezi mai de aproape, vezi că satul acela până nu de mult vorbea românește, dar fiind strâmtorat de numărul Săcuilor din preajmă, limba a fost părăsită pe încetul și-a rămas numai biserica ortodoxă, ca zid de apărare al neamului.

De aceea, dacă ținem seama și de „shematisme”, adică dicționarele statistico-geografice ale preoției românești, care își număra și ea credincioșii din fiecare parohie, iese la seceală o nouă împărțire a populației din Ardeal :

Români	1.540.000	adică	57.5	la sută.
Unguri	289.470	adică	10.8	la sută.
Săcui	496.606	adică	18.5	la sută.
Sași	234.085	adică	8.8	la sută.
Evrei	64.074	adică	2.4	la sută.
Alte neamuri	54.044	adică	2	la sută.

De aci se vede că cei mai mulți Evrei erau trecuți în rândul Ungurilor. Abia număratoarea din 1920 ne va lămurii mai bine care este proporția adevărată a diferitelor neamuri din Ardeal, și care sunt schimbările pe care le va fi adus războiul.

În orice caz, ne așteptăm la un spor al Românilor, căci, oricare vor fi fost pierderile pe câmpul de război, elementul românesc a căpătat după război o nouă întărire prin întoarcerea la cămin a multor Români pribegiti în America.

Însfârșit, abia statistica din 1930 ne va lămurii în ce măsură noua întocmire politică va fi prielnică pentru sporirea neamului românesc, ținut până azi în strimtoare.

În lupta aceasta pașnică dintre neamurile din Transilvania e de un mare interes să înlăturăm unele idei greșite, răspândite înadins de stăpânii de eri ai Ardealului și celor lalte ținuturi românești din răposata împărăție austro-ungară.

Spre pildă: și Ungurii, și Sașii, și Săcuii au ajuns să creadă că ei ar fi mai vechi decât Românii în acele ținuturi. Istoricii lor vorbesc de pustietăți (*desertum*) în care, părinții lor s'ar fi așezat, cum se așază o pasăre într'un cuib gol.

Adevărul e altul. Un ținut care acuma două mii de ani era plin de sate și orașe, încât te puteai crede în Italia, Elada sau altă țară de pe malul Mediteranei, nu s'a mai putut deserta de locuitori. Năvălirile, începând cu a Goților, au adus numai stăpâniri streine, nu măturarea întregii populații de pe locurile unde se hrănea. Orașele au suferit mult, au scăzut, au ajuns sate ori chiar au pierit, dar satele s'au ținut de ogoare și de pășuni, cum se țin firele de iarbă cu rădăcinile lor de țarina, din care își scot hrana.

O mică dovadă: Români zic și azi *sorb, ferigă, periel și juniper*.... Ar fi fost cu puțință să țină minte numele acestor copăcei și buruieni de munte, dacă s'ar fi deslipit vreodată de vâile și vârfurile munților lor? Dar *grâul, orzul, secara și meiul*, nu's dovezi pipăite că ei au trebuit să fie *totdeauna* și plugari, păstrând armele plugăriei lor latine?

Așa dar, închipuirea multor istorici streini și români că năvălirile barbare ar fi fost un cataclism, care a măturat ca un vârtej Dacia, silind pe localnici a se ascunde ca urșii în pesterile munților, sau a o părăsi, sunt idei cu totul copilărești. Nicăieri și niciodată, năvălitorul n'a stins urma vreunui neam de pe fața pământului. Prădăciuni, luare de robi, și ucideri într'un ținut mai mult sau mai puțin întins, da. Cataclism, nu. Etnografia nu admite cataclisme, după cum nici geografia fizică nu le mai admite. Marile fenomene ale naturii au un ritm potolit. Chiar vulcanii și

cutremurele în şirul lung al timpului devin cauze mărunte, al căror efect e de obicei mic faţă de cauzele mai generale. Aşa dar, *a priori* (chiar dacă n'am lua în samă dovezile aduse mai sus), părăsirea unei ţări ca Dacia de o populaţie deasă, aşezată în multe sate şi oraşe ale Daciei *felix*, este o absurditate pe care numai lipsa de legătură între istorie şi etnografie a făcut-o până azi posibilă.

La aceeaşi încheiere ajungem şi pe altă cale. Ungurii se ivesc în Transilvania cam pe la anul 1000. Ei vin dinspre şesul Tisei şi se suie pe poarta Someşului către podiş. Dar poarta era păzită. Au trebuit să cuprindă două mii ducate româneşti: unul în valea Someşului mic şi mare, altul în ţara Crişului. Aşa dar, dela cel dintâi pas au trebuit să dea bună ziua Românilor. (Cronicarii lor pomenesc că chiar dela descălecarea Ungurilor în şesul Tisei au dat de ciobani romani (*Blachy et pastores Romanorum*) şi e vrednic de pomenit că Clujul care e socotit azi ca o temelie ungurească în Ardeal, e un nume românesc: e forma slovenească a numelui *Claudius*...)

Abia după vre-o 100 ani ajunge stăpânirea ungurească din valea Someşului în valea Mureşului şi Transilvaniei, adică în mijlocul Transilvaniei. Si a trebuit să mai treacă altă sută de ani până ce ajunge la munţi în Ţara Bârsei (1210). Chiar împrejurarea că le-au trebuit peste 200 de ani ca să cuprindă tot podişul Ardealului e o dovadă că nu era pustiu. De altfel numele de sate şi alte locuri împrumutate dela Romani nu mai lasă nici o îndoială că ţara nu era un deşert, ci locuită de neamul românesc în care se strecurase pe încetul o populaţie de neam slav, romanizată însă deplin până la venirea Ungurilor.

Drumul Ungurilor în aceste două veacuri a fost o diagonală: au mers pieziş dinspre Someş către şesul Bârsei şi al comitatului Trei Scaune. La punctul de oprire, au rupt pe Săcu, cu un fel de pază a prăgurilor dintre Valea Trotuşului şi a Buzăului. De atunci şi până azi, neamul secuiesc a rămas răsleţit în acest colt de ţară, aşa că limba, portul şi obiceiurile Săcuilor au ajuns deosebite de ale Ungurilor.

Dela 1200 până la 1900, şleaul acesta al Ungurilor a rămas presărat cu populaţie ungurească-slăvească. Si aceasta a fost gândul cel mai scump al oamenilor politici dela Budapesta, să cureţe măcar din şleaul acesta pe Români, pentru ca dela Pesta peste Oradea Mare, Cluj şi Trei Scaune să fie o largă cale de penetraţie ungurească, despărţind masa Românilor în două. În ceasul cel mai greu dintre toate, în 1917—1918, se făcuse chiar planul unei desrădăcări a elementului românesc din tot ocolul munţilor, unde

trăiește de 2000 de ani, spre a fi risipit în pusta ungurească.

Procesul de o mie de ani dintre cele două neamuri a fost câștigat de Români. Ungurii rămân în Ardeal ca un element de penetrare, nu ca băștinași.

Cât despre Sași, care au venit și mai târziu, aduși ca *«aspeți, (hospites) de regii unguri, situația lor e și mai clară: ei au umplut un gol economic, nu etnic. Ca negustori întemeind orașe și ca mineri s'au așezat mai ales în valea Târnavelor. Dar după cum înflorirea latină a orașelor a fost urmată de vestejire în evul mediu, de asemenea înflorirea sasească din veacul al XIV-lea a fost urmată de vestejire în vremea năvălirilor turcești. Singură iarba cea multă și smerită a populației românești care acoperia muntele, dealurile și văile s'a ținut strâns de țărâna strămoșească, până ce azi unitatea de stat a Românilor o află ca temelie cea mai largă și mai veche a oricărei formațiuni sociale și politice pe amândouă clinele Carpaților, atât spre Tisa, cât și spre Dunăre și Mare.*

Deceniile viitoare vor arăta în raporturi normale echilibrarea neamurilor sosite în vechea Dacie.

S. MEHEDINȚI

STERIADI.

CASA VECHĂ.

Darul lui Moș Miron.

Era în vara anului 1916. Războiul bântuia de-atât amar de vreme prin fundul Galiției, prin Polonia rusească, la Italia. Din vreme 'n vreme își trimetea răniții și bolnavii până prin satele noastre. Aduceau cu ei, uniforme spălate și murdare, pe fețele supte și înnegrite de vânturile lui Dumnezeu și de uraganele mașinilor iscodite de oameni, mirosul, aerul războiului depărtat.

Cât de schimbați erau oamenii cari se întorceau din fața morții !

Moș Miron, în satul lui dela poalele munților, intra cu greu în vorbă cu cei ce se întorceau de pe câmpul de luptă. Avea o sfială ciudată înaintea lor, deși i-ar fi putut fi cei mai mulți nepoți. I se părea lui că-s vrednici de-o cinste deosebită, că știu lucruri pe cari nime altul în lume le poate ști.

Dar, de vorbit cu ei, trebuia să vorbească numai decăt. Dela o vreme era nelipsit dela gară, și cel dintâi sătean care-i dădea binețe soldatului ce se cobora, era Moș Miron.

Cei ce erau întâmpinați de moșul nu-l prea înțelegeau, nu prea știau ce vrea să afle moșul dela ei. Și, oricât ar fi voit să-și ascundă adevăratul gând, bătrânul tot era silit în urmă să mărturisească ce vrea, și să vorbească deslușit.

— Uite ce-i, nepoate. Noi pe- aici nu mai știm ce să credem. Toți mințesc, numai sufletul din noi, nu. Voi, pe-acolo, trebuie să aflați mai iute veștile: Au intrat ai noștri în război sau n'au intrat ?

— Pân'acum nu, moșule. Dar nădăjduim dela Dumnezeu...

Nădăjduia și bătrânul dela Dumnezeu, dar prea-i era lui greu să aștepte. Din felul cum i se lungia fața bătrână, din felul cum îi clipeau ochii în cap, se vedea limpede că în

vorbele spuse de cei ce veniau acasă bolnavi ori în concediu, nu putea fi mulțumit.

De cum a dat gură de primăvară moșul o ducea greu de tot. Își isprăvisese tot ce strânsese peste vară, și bucatele erau scumpe foc : în câteva săptămâni și-a dat și cel din urmă ban, pe care abia l'a pescuit dintr'o cotitură a șerparului.

A văzut el că oamenii bătrâni, femeii bătrâne se tot duc pe la Primărie și se 'ntorc cu bani acasă. Locuia departe în capătul satului spre munte, pe la Primărie n'a dat de zece ori în viața lui ; dar lipsa îi dete brânci și într'o zi iacătă-l în fața primarului.

— Văd că toată lumea duce banii de aici. Va fi, pe seifine, vr'un ajutor pentru oamenii bătrâni și săraci ca mine, în vremea asta de scumpete crâncenă. Pân'acum am mai avut câte ceva, de-amu !, și el făcu un semn cu degetul lui gros și nodoros că s'a tăiat așa.

— Dumneata nu poți căpăta, moș Miroane, îi răspunse primarul. N'ai pe nime în război.

— Dar nici acasă !

— Adevărat că vei duce-o greu. Dar stai, mi se pare că tot mai ai dumneata ceva. Ai vândut otava ?

Moșul își încruntă sprâncenile și privi în pământ.

— N'am vândut-o !

— Apoi vezi, rău faci că n'o vinzi. Se plătește foarte bine. Poate aștepti să mai crească prețurile ?

— Nu aștept !

— Atunci mi-o poți vinde chiar și mie.

Bătrânul îl privi cu dușmănie.

— N'ai dumneata bani să-mi cumperi otava mea !

Și s'a ridicat de pe scaun ș'a oblit trupul îngârbovit, ș'a ieșit din primărie apăsând greu pașii. De-atunci n'a mai dat pe-acolo.

Dar lipsa — tot mai grea.

Avea doi frați mai tineri, avea și alte neamuri mai apropiate prin sat. Azi era la unul, mâine la altul, până când i s'a tăiat apa și dela moara asta.

Rudeniile aduseră și ele vorba despre otavă, că ar putea-o vinde, și ar lua bani frumoși pe ea.

— N'o vând, răspunse moșul mânios.

— Doar nu-i vrea s'o rumegi dumneata ? Noi știm că ai în pod încă și otava din anul trecut.

— O am.

— Să vede că aștepti s'o vinzi pe-un car de bani. Până când o tot aduni ? Ce s'adune ? Abia era un cărncean de otavă, că moșul n'avea alt loc de coasă decât pe sub pruniș din grădinița lui.

Când auzi așa s'a dus ca din pușcă, și mai mult n'a călcat pragul neamurilor.

Lipsa era și acum dar moșul o mai putea strânge și de grumazi : se începuse prășitul porumbului, și de-acîi încolo se țineau lanț prilejurile de câștig.

Bătrân era, dar tot era cîntat, în lipsa mare a pălmașilor.

Dela Sfîntă-Măria mare, de cînd intrase România în Războiu, moșul nu se mai duse nicăiri la lucru. Nu-și mai părăsia casa, curtea, mai ales grădina, din care trăgea cu erechea în depărtări să prindă vuetul războiului.

Veghia noapte după noapte și nu-i scăpa nici cel mai mic sgomot. Trecu o săptămână, trecură două ; în săptămîna a treia, noaptea de Luni spre Marți, moșul cum stătea în grădină, prinse sunetul unei copite. Într-o clipă fu în drum înaintea casei.

— De bună-seamă e un roșior, își zise el adulmecînd depărtările. În clipa asta, din noaptea neagră se auzi un glas, aproape de tot.

— Cine-i acolo ?

— Om bun, răspunse moșul.

— Dacă ești bun, vino aici.

Moș Miron, sprinten ca un flăcăiandru se înfundă în noapte.

Era o patrulă de cavalerie românească. Bătrânul nu-și putu ascunde mirarea cum au venit atîția, așa pe nesimțite. Stăruiră tot ce se putea afla dela bătrîn și voiră să-și continue drumul.

— O mică rugăminte am, nepoților : să vă dau o mîna de otavă la cai. Sergentul zâmbi și zise :

— Nu-i vreme pentru asta moșule.

— Dar cînd vă întoarceți ? Am niște otavă ca strămătura. Sergentul zâmbi din nou.

— Atunci nu zicem ba. Dacă ne întoarcem cu bine.

Și peste două ceasuri, în puterea nopții, călăreții s'au întors cu bine.

Moș Miron făcuse șapte legături de otavă și le scoase la poartă.

— Să vedeți ce otavă : strămătură, nu alta.

Călăreții luară 'n sea sarcinele făcute de bătrîn, îi mulțumiră și dispărură în noapte.

Peste trei zile treceau coloanele armatei române pe drumul dinaintea casei lui Moș Miron. Frontul fusese împins înainte. Era învălmășeală mare și o căldură...

Carele, unele treceau, altele odihneau. Și prin învălmășala aceea de oameni și de vite se vedea un bătrîn în strae albe, cu capul gol, cum tot iasă pe porțiță cu câte-o sarcină

de otavă, și cum o împrăstie înaintea boilor sau cailor. În spate aducea otava, în mână ținea o pâine albă, căpătată dela soldați. Pălăria îi căzuse prin pod, la otavă, și nici prin gând nu-i trecu să o mai ridice. Și, tot astfel, nu băga de seamă că pâinea albă era picurată adeseori, când mușca din ea, de lacrimi mari ce picurau în neștire din ochii lui bătrâni.

I. AGĂRBICEANU

Procentul mobilizațiilor

Un statistician francez stabilește următorul procent al mobilizațiilor în vremea marelui războiu:

Franța 20.5 la sută; Anglia 12.5 la sută; Canada 0.6 la sută; Statele-Unite 3.7 la sută; Belgia 5.02 la sută; Portugalia 3.35 la sută; Serbia 15 la sută; România 14 la sută.

Carnegie capitalistul.

Carnegie, celebrul miliardar american, a lăsat prin testament c avere de 30 milioane de dolari. Darurile pe care le-a făcut în timpul vieții ating fantastica cifră de 350 milioane de dolari.

Capitalul se îndumnezeiește când îl întrebuințezi în folosul tuturor și cel mai convins bolșevic n'ar avea nimie de zis împotriva unui capitalist cum a fost Carnegie.

Cleopatra.

*Cetatea, zace'n umbra grădinei tropicale
Iar lângă scări, de veacuri, pe negre pedestale,
Inaripații tauri și monștrii grei de piatră,
Domnesc fără suflare pe-o lume idolatră.*

*Disc uriaș de aur, în ziduri, luna bate,
Pe lespezi eroglife se desvelesc ciudate,
Și-acum acoperite de praf și de uitare,
Mumiile visează prin albe sanctuare.*

*Un joc de chilimbare, par în bazinuri stropii,
Înaltă forme svelte spre cer eliotropii,
Olendrii se 'mpreună cu deșii sicomori,
Și sângeră văzduhul sub purpura de flori!*

*Un mag cu barba albă stă cufundat în zodii,
Pe gârbovita-i față, ning florile de rodii;
Privirea lui străpunge, nemăsurate spații,
Iar, către el din slavă, râd mii de constelații.*

*Înăbușă tot cerul, mireasma primăverii!
Cu brațe reschirate s'apleacă palmieri;
Spre tufele de lotus și peste macii roșii,
Iar pe nisip, albastră, svârl umbra chiparoșii.*

*Egiptul, cu mistere și mituri năzdrăvane,
Cu stepele bătute de negre caravane,
Cu brâul său de temple și de mausolee,
Sub inundări de lună, nețârmurit scântee.*

*Se leagănă platani lăsându-și umbra deasă;
Ea stă cu ochii'n zare pe antica terasă,*

*Si-un sclav sfios desleagă micuțele-i sandale
Pe-un baldachin, ca focul, ard stemele regale.*

*Pe bolta dogorită, luceferi, nasc și-apun :
Paji răcoresc văzduhul cu pene de păun,
Pe când în vale, Nilul, răstoarnă valuri sfinte,
Spre țărmlu plin de idoli și plin de oseminte.*

*Ea stă cu ochiu'n zare !... Frunzișul floarea-și ninge
Cu-aripi de aur visul, din sboru-i o atinge,
Și ziduri o 'mpresoară cu slava lor antică :
Toți cîrînii primăverii, spre dânsa se ridică!*

*Augustul cap se 'nclină sub grele matostate,
Prin geana-i de matasă, rîd ceruri înstelate ;
Privirile-i scîntee și se 'npînzesc mereu,
Ca flacărele smulse de vechiul Prometeu.*

*Pe negre pedestale, sub mreaja de scînteii,
Se 'nflorează monștrii de piatră 'n jurul ei ;
Se 'nsuflește stîncă de ochiu-i săgetată,
Și'n piept de idoli, inimi, prind calde ca să bată.*

*Aprinsul ei răsuflet se pierde 'n depărtare,
Și turbură pustiul cu sulele de fiare,
Iar, cum îi arde trupul sub zărilor toride,
Un trandafir de sânge la pieptu-i se deschide.*

*Ușoară de pe umeri, căzu tunica-i greacă ;
Lovite ca de fulger, priviri, în jur s'apleacă,
Văzduhul radiază și-acum pămîntul pal,
E-o perlă risipită sub pasul ei regal.*

*Alunecându-i lenes, un braț pe balustradă
S'a 'ntins ca o ispită și pasări, mari de pradă,
Izbite de mireasma ce urc' ametoitoare,
În sălfăit de aripi, îi cad lângă picioare.*

ARTUR ENĂȘESCU

SITUAȚIA ECONOMICĂ A ROMÂNIEI MARI

Izvoarele de bogăție ale solului.

Din suprafața totală a solului României Mari, se poate utiliza pentru a scoate din ea bogății:

25.667.770 ha, ca suprafață agricolă 7.019.075 ha, acoperite cu păduri.

La aceste întinderi, se adaugă terenurile inundabile, surse viitoare de bogată producție agricolă și bălțile de pește.

Suprafața agricolă se repartizează, după regiuni, în modul următor:

România veche	9.973.663 ha.
Transilvania	5.501.438 »
Basarabia	3.617.480 »
Banatul (întreg)	2.083.954 »
Orișana (fără jud. ungurești)	1.956.044 »
Maramureș	1.526.622 »
Bucovina	1.008.570 »

Iar suprafața păduroasă se împarte pe regiuni, astfel:

Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș	4.200.000 ha.
România veche	2.086.185 »
Bucovina	469.890 »
Basarabia	263.000 »

Dintre toate culturile, care se fac pe suprafața agricolă a României Mari, cerealele ocupă primul loc. Cu aceste produse am apărut și vom apărea încă pe piața mondială. Ele vor forma, multă vreme, prisosul de căpetenie al muncii popo-

¹⁾ Dintr'un studiu mai mare asupra Politicii economice a României mari.

ruinii nostru și cu acest prisos vom plăti la alte popoare ceea ce ne lipsește.

S'a cultivat cu cereale, înainte de război, în toate ținuturile românești, o suprafață de 13.642.545 ha. și anume:

România veche aprox.	5.443.380 ha.
Ardealul, Banat și celelalte ținuturile românești din fosta Ungarie.	5.274.631 »
Basarabia	2.539.227 »
Bucovina	385.307 »

Aceste suprafețe se vor menține, cam în aceleași raporturi, și în cuprinsul României Mari, și pe această bază putem evalua prin urmare producția în cereale a țării.

Producția anuală de cereale pe suprafețele indicate era aproximativ de 13.589.402 tone sau 1.358.940 vagoane, ceea ce ar reveni la o producție medie de aproape 1000 kgr. de ha. Producția medie din vechiul regat a fost însă, înainte de război, mult mai inferioară decât aceea din ținuturile alipite. Astfel, pe regiuni, producția medie de cereale se prezintă astfel:

Banatul	1.370 kgr. la ha.
Orășana	1.240 » » »
Transilvania.	1.229 » » »
Bucovina	1.220 » » »
Maramureș	948 » » »
Basarabia	861 » » »
România veche	820 » » »

Numai prin ajungerea producției mijlocii din regiunile cele mai bine cultivate, care nu au în toate cazurile și terenurile cele mai bune, se poate prevedea o creștere imediată a producției de cereale în România Mare. Când însă tehnica agricolă ne va face să ridicăm producția mijlocie la nivelul țărilor mai înaintate în această privință, creșterea producției noastre de cereale se va face în proporții și mai mari.

Luând însă de bază chiar numai producția dinainte de război și menținând același raport între producție și export, se poate evalua surplusul anual în cereale al României Mari la aproximativ 500.000 vagoane.

Valoarea acestei bogății anuale disponibile este relativă și variabilă și orice apreciere actuală nu poate forma o bază de concluzii în politica noastră economică viitoare. După prețurile actuale ale pieții mondiale, exprimate în valuta franceză, valoarea acestui disponibil ar trece de 3 jum. miliarde franci. Dar până să revenim la cultura normală — ceea ce poate fi și în anul agricol următor — prețurile și evaluarea vor fi altele.

Sigur este că valoarea relativă a disponibilului nostru anual de cereale nu poate fi mai mică decât cea de azi. Cu reluarea vieții economice normale, cerealele nu vor scădea în preț mai mult decât alte mărfuri internaționale.

De aceea, oricât ne vom deda și la alte ramuri de producție, nu se poate ca politica noastră economică să nu urmărească mărirea producției agricole, prin ridicarea producției mijloecii și prin utilizarea terenurilor inundabile.

Sub ce formă urmează să mergem pe piața internațională cu disponibilul nostru de cereale, se va vedea după ce vom examina posibilitățile industrializării României Mari.

Pământul nostru agricol îngăduie însă și alte culturi. În situația lor actuală, ele nu pot alcătui un disponibil al economiei naționale românești, ci numai factori indispensabili ai acestei economii. Preocuparea noastră în această privință trebuie să fie îndrumată de satisfacerea consumației interioare. De îndată ce nu se satisface această consumație și un import din afară intervine, urmează îngreueri anormale ale condițiilor de viață ale poporului și sarcini nejustificate ale economiei naționale. Rezultă din această, că este necesară o protecție conștientă, chiar și pentru unele culturi agricole, pentru un timp determinat.

O sursă viitoare de bogăție, disponibilă spre a fi valorificată pe piața mondială, o formează animalele și produsele lor. Pășunile întinse pe ambele poale ale Carpaților ne indică politica ce trebuie să urmărim în această privință. Cine vede limpede și departe, înțelege că preocuparea noastră nu trebuie să se mărginească la ieftenirea cărnei, care nu va ajunge niciodată și nici nu e rațional să mai ajungă prețurile dinainte de război. Producția abundentă a unei mărfi poate să nu ieftenească acea marfă pe piața internă, dar să determine în mod hotărâtor întreaga viață economică a unui popor.

Stocul nostru de vite este redus, în anumite regiuni și pentru anumite spețe chiar epuizat. Se impune o economie în consum pentru a ne reface matca în fiecare speță, și apoi o valorificare maximă a animalelor.

O bogăție disponibilă pentru piața mondială, o poate forma în viitor și peștele. Până acum, abia dacă s'au pescuit anual 20.000.000 kgr. în vechiul regat și 10.000.000 kgr. în Basarabia. Este un defect principal de exploatare și administrare a acestei bogății, agravat acum din cauza războiului. Numai pentru satisfacerea consumației populației din România Mare, exploatarea și administrarea acestei bogății trebuie fundamental revăzută. Dar bălțile vechiului regat și ale Basarabiei, dau speranțe mai mari și ne impun datorii mai poruncitoare.

Din producția solului, putem merge chiar astăzi pe piața internațională, cu o mare cantitate de lemn.

Dacă am socoti o creștere anuală numai de 1.5 m³ la ha. și dacă am exploata numai această creștere, pentru a conserva actuala împădurire, am putea obține în fiecare an 10 jum. mil. m³ sau 450.000 vagoane. Din această cantitate, socotind cam 3 jum. mil. m³ pentru repararea căilor și a instalațiilor și 4 jum. milioane m³ pentru construcții și foc, în interior, ne-ar rămâne un disponibil de aproape 2 jum. mil. m³, adică peste 100.000 vagoane. Valoarea acestor cifre se ridică cu atât mai mult cu cât vom face să avem disponibil în obiecte de lemn, în loc de lemn brut.

Un câmp vast de industrializare a produselor pământului României Mari se deschide generației noastre. Pentru aceasta, sunt de îndeplinit oarecare condiții naturale, pe care le prezintă România Mare, dar nu le prezentau singure nici unul din ținuturile românești, astăzi unite într-o singură țară.

Izvoarele de energie.

Intreg lanțul Carpaților este astăzi în stăpânirea poporului românesc. Din Carpați pornesc izvoarele de energie, care sunt în stare să miște tot mecanismul celei mai dezvoltate producții. Forța motrice, lumina și căldura, care completează pe ale soarelui, izvorăsc de aci. Însăși viața materială a neamului românesc este legată de aceste izvoare de energie ale Carpaților.

Petrolul.

Progresul în producția economică modernă se bazează pe aplicarea forței motrice în orice ramură de producție. Sursa acestei forțe o dă în primul rând petrolul, care prin multiple lui întrebuințări accesorii, până chiar și în alimentare, a devenit astăzi cea mai căutată dintre mărfurile internaționale.

Rolul, ce ne hotărăște natura în mijlocul popoarelor contemporane, se poate vedea și din faptul că suntem printre cele dintâi țări din lume, în ce privește producția de petrol, și stăm în al doilea rând, după Statele Unite ale Americii, în ceea ce privește exportul de petrol și derivate. Fiind conștienți de ceea ce avem, nu trebuie să ezităm a ne arăta politica economică ce ne convine.

Până acum, petrolul s'a găsit numai pe panta Carpaților

din vechiul regat. Se exploatează o suprafață petroliferă de 2500 ha. Totuș, terenul recunoscut petrolifer este de 20.000 ha. După studii științifice, fără să se fi făcut încă o recunoaștere în fapt până acum, am avea însă o întindere de aproape 150.000 ha. teren petrolifer.

Producția de petrol, care s'a putut obține până în ultimul timp normal, a fost aproximativ de 2 mil. tone sau 200.000 vagoane. Din acestea, consumul intern al vechiului regat lua aproape jumătate, rămânând disponibil pentru export cam 100.000 vagoane. Pentru a se menține acest disponibil în România Mare, trebuie să se intensifice producția cel puțin cu atât cât să acopere consumul ținuturilor alipite. Iar în ceea ce privește valorificarea cea mai bună a disponibilului, acesta nu trebuie să iasă din țară decât sub forma derivatelor petrolifere. Față de revoluționarea valorilor adusă de război, nu se poate aprecia astăzi valoarea acestei avutii, cu care mergem pe piața internațională. Totuși, cu prețurile cu care se vând acum produsele petrolifere și care par a fi în urcare, exportul nostru de petrol ar valora 3—400.000.000 franci, în valută franceză.

Exploatarea petrolului în România se face cu un capital investit de aproximativ 400.000.000 lei, din care 10 la sută românească și 90 la sută străină. Iar în ceea ce privește producția întreprinderile românești fiind mici și cu mijloace restrânse, de abia dau 4 la sută și cele străine 96 la sută din întreaga producție.

Aceasta este situația. Ce schimbări sunt de făcut, se va vedea mai în urmă, când vom arăta care trebuie să fie principiile politicii noastre economice față de capitalul străin...

Cărbunii.

Cele mai înaintate țări din Europa, ca Anglia spre exemplu, și-au bazat întreaga lor industrie pe forța motrice dată de cărbune. Viitorul acestor țări depinde de existența cărbunilor în țara lor. De aceea, a fost o consternare generală când anumiți oameni de știință au prezis epuizarea cărbunilor într-un termen relativ scurt. Indiferent dacă termenul acesta este exact ori nu, fapt este că politica țărilor producătoare de cărbuni tinde la economisirea cât mai mare a acestui izvor de energie și la înlocuirea lui prin altă forță motrice, al cărui izvor să fie nepuizabil sau cu perspective mai mari în viitor.

Care este situația României Mari în această privință?

Avem și noi astăzi o țară producătoare de cărbuni.

Cea mai mare producție de cărbuni o dă până acum Ardealul și în genere panta de nord și vest a Carpaților... Din minele de cărbuni ale Ardealului se extrag în mod normal cam 2 jum. mil. tone cărbuni de pământ, la care s'ar mai adăuga 780.000 tone cărbuni de piatră.

Exploatarea de cărbuni din vechiul regat au dat până acum aproape 250.000 tone anual de lignit, la care s'ar mai adăuga cam 7.200 tone antracit dela Sechela.

În genere, am avea deci în România Mare, o producție totală anuală cam de 3—3 jum. milioane tone de cărbuni.

Nu putem ști exact dacă alte mine de cărbuni nu se vor mai descoperi în cuprinsul țării noastre. După studiile științifice ce posedăm până acum, o rezervă probabilă de cărbuni în minele noastre ar fi cam de 800 milioane tone, din care 300 milioane tone numai în Ardeal și Banat. Aceasta înseamnă că am avea cărbuni, cu exploatarea actuală, aproape pentru două secole.

Desigur că în aceste calcule nu intră neprevăzutul. Descoperirea unei singure regiuni miniere poate să mai prelungească rezerva de cărbuni cu secole. În orice caz, punerea unor astfel de probleme ne duc la rezultatul că trebuie să economisim și noi acest combustibil ca și alte țări, înlocuindu-l cu ceea ce este mai nepuizabil, și mai ales păstrându-l în primul rând pentru nevoile noastre.

Gaze naturale.

Se poate economisi energia extrasă din petrol și din cărbune prin utilizarea energiei gazului natural. Nu se cunoaște de multă vreme la noi, în special în vechiul regat, întrebuințarea și perspectivele întrebuințării gazului natural. El formează însă un izvor de bogăție atât de mare, încât merită să atragă atenția noastră a tuturor.

Se știe că gazul natural se întrebuințează la iluminat, încălzit și pentru obținerea de forță motrice. Un m³ de gaz natural are 8600 calorii, adică aproape de două ori mai mult decât un kgr. de cărbune. Când se arde, el nu produce cenuse, zgură sau fum. Se transportă foarte ușor prin țevi la distanțe mari. El poate duce binefacerile calităților lui până în cel din urmă sat și până la cea mai mică uzină sau atelier. (A se vedea: dr. ing. C. Moțaș, „Probleme industriale din Transilvania”, în Analele Statistice și Economice).

În așa numita „Câmpie Ardelenască” (Mezőség) s'au găsit în ultimii ani rezerve mari de gaz natural și o mare parte s'a și utilizat. În această regiune, teritoriul de gaz se în-

tinde
găse
și chi
miliar
ziție c
In v
zul, ca
utilize
restul
Din
activit

Conf
utiliza
țară. C
tă cul
ruriu
surile
ușoară
Tend
ce în
central
nele și
neepui
incepe
acestei
se arat
Când
sirii co
cât ma
dacă n
ția mo
de avu
Ceeac
lor Ron
bue înc

Prin
tinent
rea, Ni

tinde pe o suprafață de aproximativ 530 km. pătrați. Se mai găsește gaz natural în apropiere de Arad, de Oradia Mare și chiar de Sibiu. Se calculează rezerva de gaz la cifra de 240 miliarde m. Prin lucrările de până acum s'a pus la dispoziție circa 2,5 milioane m³ în 24 ore.

În vechiul regat se socotește cam la 1 jum. miliard m³ gazul, care iese anual din pământ. Din acesta se captează și utilizează în exploatarea de petrol numai circa 70 mil. m³, restul se risipește.

Din aceste câteva date, se poate vedea ce perspective de activitate ni se deschid pe acest teren.

Căderi de apă.

Configurația terenului României Mari ne dă putința să utilizăm cea mai mare forță hidroelectrică, ce o poate avea o țară. Culmea Carpaților străbate mijlocul țării și din această culme pornesc în toate direcțiile ape, care merg pe teritoriul nostru până în mare. Pe platoul Transilvaniei, cursurile sunt mai regulate și utilizarea forței hidroelectrice mai ușoară.

Tendința tuturor statelor moderne este să folosească din ce în ce mai mult forța hidroelectrică, pentru producerea de centrale electrice, de unde apoi să se împrăstie la toate uzinele și la cele mai depărtate sate. Forța hidroelectrică este mai nepuizabilă decât orice altă forță. De aceea, în Franța se începe acum executarea unui vast program de utilizare a acestei forțe și de creare de centrale electrice. În alte țări, se arată tendințe identice.

Când lumea întreagă merge pe această cale a economisirii combustibilului, pentru asigurarea unui viitor economic cât mai bun, nu ne-am face datoria către poporul nostru, dacă n'am folosi toate mijloacele pe care știința și civilizația modernă ni le pun la îndemână, precum și toate izvoarele de avuție, pe care natura ni le oferă în această țară.

Ceeace este utilizat până acum din forța hidroelectrică a apelor României Mari este aproape fără nici o însemnătate. Trebuie începută acum o operă nouă în această privință.

Situația geografică și economică.

Prin așezarea geografică, legăm centrul Europei de continentele învecinate Asia și Africa. Râurile mari ca: Dunărea, Nistrul, Prutul și Tisa formează artere de comunicație,

care duc până în inima continentului. Marea, care udă ți-nuturi românești, ne duce deadreptul până la cele mai mari și mai depărtate centre ale industriei și comerțului mondial.

Avem o țară de tranzit internațional și de înercușare a bogățiilor circulante a tuturor continentelor. E cea mai fericită situație pe care a dat-o vreodată natura unei țări, dar pe care n'am putut-o folosi până acum, din cauza împărțirilor politice și a subjugărilor, la care ne-au supus alte popoare.

Dar, tocmai din această cauză, ne găsim astăzi, la începutul vieții noastre de stat unitar, fără cadrul și fără puterea de exploatare a acestei situațiuni. Cursurile unor din apele mari interioare sunt neregulate, iar flota noastră comercială de fluvii și de mare este prea redusă față de traficul cu bogățiile noastre sau aduse pentru noi și cu traficul de tranzit internațional peste noi.

Conceptiile vremii, privitoare la libertatea comerțului și a tranzitului internațional, nu se poate înfăptui fără resentimente din partea noastră, decât atunci când participarea noastră în apele și porturile noastre e cel puțin atât de însemnată cât a altor popoare străine de aceste ape. Cea mai perfectă concepție nu se poate înfăptui cu distrugerea sau ruina economică a unui popor. Transporturile sunt o sursă însemnată de venit al unei economii naționale și, prin excluderea dela exploatarea acestei surse de venit, un popor poate fi condamnat la ruină și moarte, neavând putința să-și valorifice prin el produsele muncii lui.

Populația României Mari și educația ei profesională

Cu cât bogățiile unei țări sunt mai mari și situația ei mai favorabilă, cu atât se impune poporului său o efortare mai puternică spre a le păstra și utiliza. Dacă poporul e incapabil să-și însușească instrumentele producției vremii, el va fi înlocuit pe nesimțite de altul, și bogățiile țării nu le va putea ține ascunse nici cu forța armelor, nici cu sălbăciea procedeelor. Este datoria supremă a generației noastre să facă efortările cuvenite, pentru a săvârși pe pământul nostru opera celei mai înalte civilizații și a celei mai dezvoltate tehnice.

În România Mare suntem o populație de 17—18 milioane de locuitori. Din aceștia, mai mult de 14 milioane sunt locuitori ai satelor, și 3—4 milioane locuitori ai orașelor.

Afară de elementele administrației, învățământului și culturai, aproape toate populația satelor este formată din a-

gri
milic

Nu
ina
nu n
trele

Cân
atunc
mater
lucru
erea

rând
seră
niei
indica
motri

'Agr
nilor

crează
dustri
dicate
finess

socia

Cea
marea
națion
ne im
avem

apoi
nevoil

Ran
dustrii

care
lipsite

guver

în tim
noastr

ne tr
scop, c

Dacă
concur

fecțion

aceasta
noastre

și o ci
crasta

griculitori. Iar din populația orașelor, de abia dacă jumătate milion formează clasa muncitorimii propriu zisă.

Nu avem concentrările enorme de populație din țările mai înaintate astăzi. Și se pare că tehnica economică modernă nu ne duce în mod fatal spre aglomerări de populații în centrele orașenești, odată cu dezvoltarea industriilor.

Când transportul de apă sau uscat se face cu înlesnire, atunci întemeierea industriei este condiționată de apropierea materiei prime necesară, a forței motrice și a mâinei de lucru mai suficientă și mai puțin costitoare. La întemeierea unei industrii viabile, trebuie să se examineze în primul rând acel loc propice, aceea ce economiștii germani numiseră „Standort der Industrie“. Politica economică a României Mari trebuie să tindă la crearea industriilor în locurile indicate, și să caute a duce până la aceste locuri forța motrice trebuitoare.

Agricultura se industrializează chiar în mijlocul regiunilor de producție agricolă bogată, industria lemnului se crează în apropierea pădurilor și a căderilor de apă, industria textilă și metalurgică au deasemenea locurile lor indicate. Politica de stat are să urmeze și să ușureze acest mers firesc al lucrurilor și nu să-i dea alte direcții prin acțiuni sociale neraționale și neprevăzătoare.

Cea dintâi și mai necontestată datorie a Statului este formarea populației pentru a putea pune în valoare bogățiile naționale. N'avem aproape nimic până acum, față de ceea ce ne impune noua situație a patriei noastre. Puținele școli ce avem în vechiul regat nu ne dau toate elementele cerute și apoi multe din ele se bazează printr-o lipsă de acomodare la nevoile noastre reale.

Ramuri însemnate de producție și industrie agricolă, industrii cu temelie puternică și perspective mari, comerț, pe care ni-l impun raporturile noastre cu alte popoare, sunt lipsite de un învățământ corespunzător. Rutina și tradiția guvernează acțiunea națională în aceste ramuri de muncă, în timp ce de aiurea perfecțiunii tehnice bat la porțile țării noastre, nu pentru a se pune în folosul nostru, dar pentru a ne transforma în simple instrumente oarbe, închinat unui scop, care nu e al nostru.

Dacă producția noastră națională nu va putea susține concurența și vom fi nevoiți să recurgem la sistemele protecționiste, care îngreuiază traiul consumatorilor dinlăuntru, aceasta se va datori în România Mare mai mult lipsei noastre de pregătire profesională. Dacă nu va fi o unitate și o ciordonare de forțe în economia noastră națională, aceasta se va datori lipsei unui învățământ economic siste-

matie, prin care se împedică urile și conflictele dintre clasele producătoare și prin care se croește un program de muncă comună, pentru înfăptuirea unui scop vast al gospodăriei economice a unui popor întreg.

Nu trebuie să fie un cetățean, care, în meseria lui, să nu fi avut un învățământ pregătitor, acomodat. Nu trebuie să fie un cetățean, care să nu aparțină unei asociații profesionale, prin care să primească, în tot cursul vieții, noi învățăminte pentru profesia lui. Numai astfel, progresul realizat undeva se împrăstie în toate părțile și este folosit de întreaga forță de muncă a națiunii.

Acest program vast, nu poate fi numai opera Statului. Statul poate fi îndrumătorul, dar nu înfăptuitorul. E o problemă asupra căreia trebuie să se pronunțe toate clasele conducătoare ale țării și este cea mai urgentă.

N. I. ANGELESCU

Profesor la Academia de înalte studii comerciale.

CÂNTEC

*Zi de jale, măi țigane, zi de dor,
Inima să mi se frângă și să mor;
Zi de jale că-i voinicul supărat
Stă la masă și bea vinul ne'nchinat.*

*Zi de jale, mă țigane, zi de dor,
Inima să mi se frângă și să mor.
Inima să mi se 'nnece în venin,
Vezi, așa-i căine pe lume e străluc.*

*Zi de jale, mă țigane, zi de dor,
Inima să mi se frângă și să mor.
Când m'or duce către groapă liniștit,
Draga mea să se 'nfiore, c'a minții!*

I. U. SORIN.

Avea
locul
mai b
de Arg
de am
le ave
de vre
luxul
epocilo
coisim
dar vi
cei de-
lui Du
multă
de aur
Curt
bre, au
lue to
care p
tins în
au-i c
Curtea
Cine
Cine i
pe alăt
cul ace
măneaz

Pe drumuri domnești.

Legenda Doamnei Clara.

Avem un orașel plin de poezia romantică a trecutului. E locul de așezare al celei dintâi rase de domni munteni. Cea mai bogată și mai frumoasă epocă a istoriei noastre. Curtea de Argeș păstrează încă în ruinele sale toată bogăția accasta de amintiri care a creat cele mai frumoase legende pe care le avem. Săracele noastre pietre istorice, puține și fărâmate de vreme, năpădite de erburi și mușchi, nu închid bogăția și luxul criptelor regale din Apus, în care s'a adunat toată arta epocilor de strălucire. La noi au fost vremuri de evlavie și ~~arostim~~, cu mai puțină artă, cu mai multă iubire și naivitate, dar viața simplă și cinstită, credincioasă și vitează, pe care cei de-acum șase-șapte sute de ani o închinau pământului și lui Dumnezeu, a pus în umilele noastre ziduri istorice mai multă poezie decât e în strălucitoarele Alhambre ale epocilor de aur.

Curtea de Argeș forfote de amintiri. Lucrurile ascund umbre, au suflète. Misterul altei vieți, ascunsă și ciudată, învăluie toate înegritele pietre. Îl surprinzi, îl stârnești la fiecare pas. Un scârțâit de tătană ruginită, sau zidul atins în treacăt, de curiozitate: Și lumea morților, pe care nu-i credeai așa de aproape, năpădește din toate părțile. Curtea legendarului Negru Vodă, se umple atunci de freamăt.

Cine i-a desgroptat însă istoria? Cine i-a descifrat arta? Cine i-a cules legendele? Cine i-a cântat poezia? Am trecut pe alături fără să bănuim măcar ce comoară pălpăie în adâncul aceluia pământ în care doarme cea mai bogată epocă românească.

Mă gândesc la ruina fantastică a Sân Nicoarei, biserica acelei ciudate și semețe Doamnă Clara, care înfigea acolo o cetate a credințelor ei streine. Își profilează și acum îndrăzneala în mijlocul orașelului tăcut. Dar în fiecare an, câte o bucată nouă se dăramă. O macină și vremea și blestemul. Nu cunoaștem decât un nume și o legendă. Cine a urmărit însă drumul de care vorbește legenda? E o poiană a Doamnei, și e un râu al Doamnei. Alungată de dușmănia poporului și de mânia Domnului, frumoasa Doamnă Clara s'a înecat fugind. Și legenda vorbește și de clopotele bisericii. În ziua fugii, ele au fost aruncate în fundul unui puț pe care de mult pământul l-a înghițit. Poate că nu e decât o legendă. Dar cine a căutat acolo în fund? Cine a răscolit pământul înfiorat de mister al Sân Nicoarei?

Am petrecut o noapte pe vârful dealului. În bătaia lunii pline, zidurile dantelate ciudat ale ruinei, estompate fantastic de lumina șovăitoare a nopții, înconjurată de arabescul curios al erburilor, cufundate în tăcere, zugrăveau un decor romantic în care poezia se amesteca cu misterul. Era par'că silueta încremenită a unui schelet uriaș ce se 'ntindea spre lună. Singură, în vârful dealului năpădit de erburii și poleit par'că 'n lumina unui vis, Sân Nicoară părea un strigoi. Iar jos, orașelul dormea. Erau căsuțe țuguiate și pornite într-o coastă, acoperisuri de șindrilă ca niște pălării mari de sub care nu se vedeau ochii, erau bisericuțe discrete, ascunse de pomi ca niște schituri romantice, erau șiruri lungi de plopi ce stau neclintiti de-alungul drumurilor și sub bătaia lunii fluturau par'că fire lungi de betcăla prinsă 'n frunze și era sgomotul nesfârșit și tremurat al Argeșului ce răsărea dintre buchetele de sălcii și de plopi răsucindu-se printre dealuri ca o șopărlă uriașă și metalică. De-asupra plutea tăcerea adâncă și senină ca somnul. Și cum cădeau printre pomi petele de lună, lumina lor stinsă și moartă părea eșită mai mult din pământul întunecat și mut. E atâta nebanuită viață ascunsă în lutul unei cetăți de șapte sute de ani!

Și urmăreau cu gândul tragedia acelei femei curagioasă și fanatică. O urmăream în decorul ei medieval, amestecat în eroism și evlavie. Poate o iubire cavalierească o atrăsese din castelul ei bogat de peste munți în părașinile virgine ale Argeșului. Un cavaler tânăr și frumos, cu fața bronzată și pume 'ntunecat îi întinsese mrejele iubirii. Nu vechi hri-soave cu peceti domnești și nici meșteșugurile dibace ale prinților savanți în arta iubirii, nu cu acestea desigur o ademînise cuceritorul. Negru Vodă era prințul țăran ce abia atunci își făurea pecetia domnească din humă frământată 'n sânge. Era cavaler, dar fața lui bătută de vânt și arsă de soare n'avea nimic din chipurile palide și blonde ale castela-

nilor din apus. Intregerile lui de arme nu stârniseră urale în fața damelor și cavalerilor strânși la sărbătoare, dar spintecaseră pădurile și munții de chiote vitejești și ametiseră fiarele de groază. Doamna Clara se va fi prins în mrejele acestui voinic cum adeseori în goana din păduri căprioarele munților îi cădeau biruite la picioare. Și prințul acesta străin și 'ndrășneț i-a clădit în taina munților curtea de piatră de pe malul Argeșului.

Pe urmă? Pe urmă a venit tristețea depărtării. Doamna Clara nu s'a putut lipi de pământul nostru. La Argeș oamenii aveau alte suflete, cu alte gânduri și alte credințe. La Argeș pădurile erau prea friguroase, munții întunecați și pământul dușmănos. Iar palatul domnesc, fără săli strălucitoare de aur și de marmoră, fără galerii strămoșești acoperite de figuri în armură, și fără forfoteala cavalerilor acoperiți de mătase și pafale, palatul îi părea strein. Când străbătea sălile lungi și friguroase i-se părea că lespezile mari de piatră rupte din munții dușmănoși dimprejur stârnesc în urma ei muștrări și amenințări. Și poate în serile lungi petrecute sub candelă, Doamna Clara vedea pământul ei de-acasă, fără munți și fără păduri, cu oameni ce o înțelegeau, cu soare ce risipea frigul lespezilor de piatră, cu chipuri blonde și palide, cu cavaleri acoperiți de mătase și pafale și cu frumoasele întreceri de arme din curtea castelului desfășurate 'n sgomotul trâmbițelor și 'n fâlfăitul flamurilor. Și cine știe? De la chipul bronzat și 'ntunecat al Domnului ei, voinic și aspru, poate că se va fi întors blonda Doamnă cu gândul la vre-un chip de cavaler cu sânge vioriu sub tâmple, cu mâna albă și fină ca o mănuse, cu gestul elegant și blând ca o desmierdare. Și când toaca bisericii domnești suna pentru vecernie, poate că în mintea cotropită de nostalgiile a Doamnei răsuna acordurile vreunei mandoline rămasă acolo în castelul ei de peste munți.

Cine știe ce s'a petrecut în sufletul acelei femei de s'a trezit atâtă semetie și curaj! Cine știe ce se poate petrece în sufletul unei femei! O fi vrut să aducă ceva din sufletul pământului ei, acolo la noi, schimbând măcar credința streină ce o înconjura. Sau numai atâtată de dor, nerăbdarea femească a împins-o să înfrunte credința poporului și a Domnului. Intr-o zi, când poate Domnul se 'ntorcea de la o lungă vânătoare, ori din învălmășala vreunei lupte, a găsit acolo sus, pe dealul din față, la doi pași de curte, drept în pieptul palatului domnesc, biserica aceasta din care Doamna își făcuse o cetate a ei. Intre icoanele sfintite de Papa, la umbra vitraliilor aduse 'n taină de peste munți, Doamna Clara visa poate la câte lăsase acasă și nu mai putea găsi aici și poate blestema poporul aspru și rășboinic de care se legase. Atunci

s'a deslănțuit tragedia. Intr'o noapte, cu cea mai credincioasă servitoare, Doamna a fugit către munții pe care de atâta vreme îi privea cu ciudă. Și 'n aceeași noapte fugările s'an înecat.

Cine ar putea spune ce taină s'a petrecut în noaptea aceea? A rămas închisă între zidurile palatului domnesc, iar palatul de mult a fost înghițit de pământ.

În preajma Săn Nicoarei nu mai trăește decât legenda. Dar legendele însuflețesc și coboară mister asupra lucrurilor. Suflul Doamnei tot mai stăruie în jurul zidurilor blestemate. Și 'n aiurarea nopților cu lună, poate că umbra ei alunecă pe sub bolta zdrențuită, unde altă dată era iconostasul la care ngenunchia. Am spionat o noapte întreagă zidurile mute și goale. N'am văzut nimic. Odihna pietrelor îmbătrânite și mucede n'o mai tulbură de cât arar perechile de îndrăgostiți întârziati. Săn Nicoară era cufundată în tăcere. Dar uneori, mi se părea că aud unde-va, aproape, din fundul puțului misterios, vaele de aramă ale clopotelor Doamnei Clara.

AL. AL. BUSUIOCEANU

Sămănătorul.

Poate-i sorită Sămănătorul
Și-a brazda neagră, umedă de rouă,
Aruncă 'ntre 'un noroc viată nouă,
Pe care va lega-o viitorul.

Sunînd grăantelă pe bulgări-plonă:
Speranța, dragostea lui speră, dorul
Și-a 'nbelșuga cu tîmcea lui-ogorul,
Le samănă cu mîinile-amîndouă.

Trudește, făcătorul de bine,
Veni-vor, roini, alții-după tine,
Și vor culege rodul - bogăției.

Tu fii-soldatul jertfei-mari, depline:
Ca dintr'un bob să-odrească miea,
Cu lingeli tău cald strofeste glicia.

A. Vladuță

Amintirile.

Amintirile

*Sunt clopote turnate în cleștar
Ce bat în noapte liniștit și rar ;
Trezind simțirile...*

*Le-auzi cum sună,
Și sună și sunt multe și îți par
Un cântec vechiu, un cântec legendar
Vuit pe strună...*

*Și fiecare clopot de cleștar
E-o despărțire, e o renunțare,
Și fiecare clopot e-o chemare
Pe care o asculți și e 'n zadar...*

*Bat ani întregi în cântecul lor clar,
Și bat atunci când nu ai vrea să bată,
Urechile ți-astupi cu mâna, dar
Bătaia lor e fără de hotar,
Ființa ta întreagă, sbuciumată,
Le-aude încă cum răsună rar...*

*Si plângi, și plângi...
Trecutul e-un calvar
Pe care-l urci cu tot ce-a fost odată
Să mori și să învie în urmă iar...*

Si plângi, și plângi...

*Dar clopotele par
Ades că întrerup sonora gamă
Căci nepăsarea noastră le sfăramă
Cum sfărâmi, fără grije... un pahar.*

ALFRED MOȘOIU

Un drum de triumf.

Momente din călătoria Suveranilor în Ardeal.

Itinerariul suveranilor noștri în Ardeal vorbește simplu și modest de o „călătorie” regală pe pământurile desrobite. Nu e totuși o călătorie oarecare de plăcere, precum nu este o intrare trufașă ca acelea ale marilor cuceritori ai istoriei cari aduceau la porțile cetăților ingenuchiate și palide de spaimă teroarea unui triumf al forței. E drept că drumul de azi al regelui Ferdinand e pregătit de puterea eroică a armatelor românești, dar principiul în numele căruia se deschide acest drum de flori și de lumină nu este cruzimea salbatică ce sugrumă și robeste, ci dragostea care desface lanturi milenare și mântuiește din robie un popor de frați. Cuceritorii regelui nostru și cuceriiții lui sunt deopotrivă de biruitori, deopotrivă de părtași la gloria sărbătorească de acum și călătoria lui e o superbă revedere fraternă, e un descălecat voevodal pe plaiurile Ardealului nostru. Ce zadarnică ne pare astăzi toată silința și toată faima acelor salbatici venetici cari începând cu Darius al lui Histaspes și sfârșind cu Mackensen cel de miseră memorie, au străbătut furioși veacurile neamului nostru și s’au făcut „toți o apă și un pământ!”.

Regele coboară în Ardeal cu prestigiul vechilor întemeietori de țară, cari vin să aducă pe pământ românesc „legi și datini” românești. De aceea leagănul străbun de eroi naționali dintre Carpați și Tisa freamătă în aceste zile, iluminat de o bucurie clocotitoare.

In prag.

— Vine regele ! Vine regina !

Cine i-a văzut atât de des la București, la Iași, cine i-a

urmărit cu îngrijorare ori cu mândrie pe câmpurile de luptă, cine și-l-a știut — în tihna satelor depărtate, — domnind de-acolo din Capitală, peste întinsurile libere ale regatului, nu-și poate închipui extraordinarul fior de fericire pe care îl scapără în inima ardelenilor vestea aceasta: Vin suveranii noștri !

Trenul care precede pe cel regal, lasă în urmă valea Prahovei ce pare, în lungul șir de clădiri dărâmate de ghiulele, o adâncă rană încă nevindecată. La Predeal așteaptă lume de aici și de dincolo, cu aceleași cântece, cu aceleași steaguri, cu aceleași ghirlânzi, cu acelaș suflet. Ce rost putea să aibă o graniță tirană care parcă nici n'a fost ? Coborîm spre Brașov. Burează încetinel. În urmă. Bucegii cearcă să se desfacă din neguri. E ca o solemnă ocrotire ce se coboară peste cetate. Pe Tâmpa, statuia țănoșă a lui Arpad nu mai sgârie albastrul cerului ; s'a prăvălit pentru totdeauna. Liceenii Brașovului cari, păcălind straja maghiară, isbuteau la zile mari să-și anine colorile naționale de granitul statuei, așteaptă acum în gara, căre freamătă. Ei sunt generații, părinți și feciori, agitatori de ieri, autorități de astăzi : în pâinea și sarea pe care vor da-o peste un ceas suveranilor, ei le întind o veche conștiință și o inimă care, aici la poalele munților, a bătut vreme lungă de dorul regalității naționale.

Inserează. Gările care urmează împodobite de cetini verzi gâlgăie de cântece și de veselie. Poporul satelor în straie de sărbătoare, se înșiruie de-alungul liniei de fier și așteaptă. Corurile de fete cântă imnurile din țară, lăutarii reped din arcușuri marșurile vioaie. Se văd și grupuri cari în amurgul ce se lasă, par și mai mohorîte, la vestmânt, cu steaguri deosebite lângă steagurile noastre; sunt Sași cari cu gospodăreasca chibzuială, s'au alipit cei dintâi puterii românești.

Până târziu în noapte, ecourile cântecelor și uralelor se prelungesc din vale în vale, din câmpie în câmpie, și pământul susură din ierburi și din lanuri sub pașii scumpi cari îl ating întâia oară.

*

Oradea Mare se bucură cea dintâi de oaspeții regali. E o dimineată calmă, răzîmată înspre răsărit pe coamele vinete ale munților apuseni și prelungită înspre Tisa pe câmpia limpede și verde a Crișurilor.

Deasupra noastră, cerul albastru festiv licăre imens printre petele norilor. Aici, în ținutul Bihorului, suntem către marginea vestică a neamului nostru. Orașul e spațios, e

numeros, cu străzi, cu aspecte și cu clădiri ce amintesc Bucureștii.

Aici a trăit și a scos *Familia* bătrânul cu tenace bunăvo-

La Tebea.

intă pentru literatura românească: Iosif Vulcan. Vorbim despre dânsul cu sprintenul diacon și luptător naționalist Gh. Tulbure. Bătrânul a fost un timid în Oradea-Mare. Revista lui a apărut câteva decenii, a adus până aci începuturile celui adolescent genial care avea să fie M. Eminescu.

dar astăzi e ea și cum n'ar fi fost. Ea n'a creat nici un curent local de cultură și n'a lăsat nici o tradiție. Am înțeles cu durere zădărnicia ei, trecând prin acest frumos oraș în care apar șase ziare ungurești și în care abia din toamna trecută mijeste săptămânal și scrisă cu suflet și cu talent *Tribuna* diaconului Tulbure.

În oraș e un ramăt fără pereche. Biharea cea cu doine trăgănate și-a golit văile de cântăreți și de chiuitori și i-a trimis înaintea Craiului care vine. Multime nenumărată mărginește străzile. Aerul e plin de steaguri fâlfâitoare, de arcuiri triumfale, de imnuri naționale și de doine și urale. De la gară, unde d. Iuliu Maniu a rostit scurt salutul Ardealului liber, perechea regală trece prin vuetul sguduitor al străzilor, spre catedrala ortodoxă.

Intâiul gând al biruinței se cuvine lui Dumnezeu ! Așa e românul, din strămoși. Episcopul Ion Papp, venind din Arad în vicariatul Oradei, slujește. Oricât de spațioasă ar fi biserica aceasta, azi nu e de cât un căuș umplut cu câțiva stropi din oceanul care murmură afară până la mari depărtări, și mai puțin încăpătoare sunt bielele mele cuvinte față de emoția uriașă care a tremurat în ziua aceea între cer și între pământ. Sub boltile luminoase corul tăcu și în sunetul potolit și prelung al fanfarei, episcopul cetii evangheliei unde spune Iisus : „Dați cesarului ce este al cesarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu !“ Fiecare vorbea pleca de pe pagina sfântă cu o lacrimă din ochii noștri. Noi le dam cesarului ; cesarul ingenuchiat lângă noi le da lui Dumnezeu.

Se urca din sufletul nostru o pornire violentă d-a îmbrățișa cerul și de-al înstela cu sărutări de flacără. Era nevoea de a mulțami, de a svârli în nemărginire strigătul bucuriei noastre, de-a contopi cu infinitul norocul acesta, răsbunător al istoriei, pe care l-au vestit profetii, l-au schițat spadele vitejilor, l-am îndurat în tragica lui zămislire și-l respirăm din aerul libertății.

În față, de cealaltă parte, Octavian Goga nu-și mai poate pridi plânsul. Mi-a rămas în minte imaginea aceasta de extaz înlăcrimat, scânteietor, în fundul unei străni. În bucuria poetului, descărcată grav ca o tortură, mi s'a părut că plâng toate acele generații de strămoși cari au turnat un suflet profetic în pieptul „feciorului lui Iosif preotul“. Octavian Goga e tot ce ne-a dat Ardealul mai caracteristic de două decenii încoace. Sufletește, ei amândoi au fost una. Și dacă pământul rob trăia mai înainte în creierul nostru, poezia lui Goga ni l-a vărsat în inimă ca un dor otrăvit. Acolo, pe plaiurile lui natale, înrouate de jale, viitorul s'a

apleca
zi a iz
Plân
care i
și că

Fie
gestie
gea ca
ghesul
văznt
infierb
indepe
ei fată
mie de
tremur
liberat
gest de

În p
sfântul
celui r
borene
în fru
servete
glasuri
mers,
viziune
Maria
toarsă
câtre c
bătrân
cruce,
ochii l
gitan f
gest, —
scurtă
în toat
donan
ca un
implea
e nu
grit al

La E
esului

aplecat către dânsul și i-a șoptit prin neguri de apropiată zi a izbăvirii. Cu clocot și cu vifor ni-a vestit-o cântărețul.

Plângi și te bucură, înainte mergătorule ! Sărbătoarea care se odihnește pe crestele munților pacifică până în adânc și cântecul tău sbuciumat.

*

Fiecare centru de popas al acestei călătorii era ca o congestie etnică. Popor din două trei ținuturi vecine se strângea ca împins de puteri magnetice, se îngrămădea, se înghesuia cât abia mai putea răbda spațiul unui oraș. N'am văzut o mulțime liberă mai conștientă de libertatea ei, mai înfierbântată de bucuria acestei libertăți, mai mândră de independența ei, mai pornită și mai duioasă în mulțumirea ei față de cel care le-a dat-o. Marele eveniment, unic într-o mie de ani, stăpânea cu totul și cu totul sufele de mii de cutremura cea din urmă fibră din ființa lor. Ardeau să-și vadă liberatorii, să le trimită o privire fierbinte, un strigăt, un gest de salutare, o urare din adânc.

În piața largă a Oradei, sub privirea întunecată a statuei sfântului Ladislau deoparte, sub ochiul vesnic umed al regelui nostru de ceastăaltă parte, am văzut multele sate bihorene defilând unul după altul, cu preotul și cu învățătorul în frunte, cu drapele naționale și cu steaguri încărcate de servete, fote, scoarte și panglici. Într'un vnet nesfârșit de clasuri și de pași, veneau, cântau, salutau, strigau, jucau în dans, se opreau în fața tribunei regale, fascinați de acea tribune de frumusețe în costum românesc, care era regina Maria, porneau mai departe având fața multă vreme încoarsă încoace, învăpăiată, ca un lan de floarea soarelui către craiul zilei. Câte-un moșneag juca și el de bucurie, o bătrână bătea mătânii până în pământ, mulți își făceau cruce, fetele aruncau flori, copiii trași de mână deschideau ochii mari și luminoși, flăcăii și sprinteni hăuleau și așteptau în aer stoluri de păsări. Strigăt, cântec, lacrimi, joc, cântec, — bucuria acestui popor bihorean scăpat numai de curată vreme de groaza bolșevismului maghiar, își păstra în toate aceste forme de expresie un ritm măreț și impresionant. Era în toate acestea un suflet care curgea energic ca un torent, tășnea și gâlgăia ca fântânile săritoare și umplea aerul de vibrația lui. Peste multimele mișcătoare nu se mai sfârșiau, mi-am aruncat ochii la bronzul înecrit al regelui ungurese : Ce cauți tu aici, sfinte Ladislau ?

*

La Bichis-Ciaba suntem în puterea largă și molesită a regelui Tisei. Orașul, în mare parte slovac, își ridică pe

linia dulce a orizontului ziggagul neregulat al acoperişurilor roşii ce se pierd, tugulate, în albastrui cerului. O impresie ascuţită, streină şi neprietenoasă ca şi siluetele clă-

Cămpeni: Regina Maria de vorbă cu fetele din popor

dirilor, îţi rămâne din priveliştea lui. Impresia însă se încălzeşte şi se înblânzeşte : astăzi uliţele sunt însufleţite de mulţimea norodului românesc sosit din împrejurimi.

În gară, un încântător pâlă de femei din Arad ; pe fondul de jobene lucii şi de fracuri negre, ele, rumene şi fragile

se d
răză
ingă
mo
mili
Doar
veşte
tâmp
de br
jurul
Şi se
mare
ritoa

Nu
parte
tum
sinii,
Mari
unei
este
de ta
firea
acest
lor ra
fastu
mate
Tisei.

Tre
de o
lori -
jeşte
tia ac
de ob
depăr
innec
rămiz
mulu
fipti
mari,
creme
le tri
noura
Apuse
Tisa,

perige-
O in-
ele clă-

se detașează ca un buchet de maci. Regina se apropie su-
râzătoare. Frumosele plâng ca niște copii și deabia pot
îngâna cu glas schimbat de fiorul clipei : „Trăiască fru-
moasa noastră stăpână !“ Suverana le întinde o mână fa-
miliară : „Și voi sunteți frumoase, fetelor, foarte frumoase!“
Doamna care îi întinde jerba e nemângălată : florile s'au
veștejit ușor și bieteii femeii i se pare că o catastrofă s'a în-
tâmplat. La defilare, în chioșcul improvizat din crengi
de brad ce se arcuiesc ca un baldachin, arădanele fac împre-
jurul împărătesei lor o fermecătoare ghirlandă de tinerețe.
Și se pare că scena asta ai văzut-o undeva, zugrăvită de un
mare pictor inspirat de poveștile cu zâne și crăese nemu-
ritoare.

Nu știu cum, dar omagiul pe care se grăbesc să-l aducă din
partea aristocrației maghiar contese și magnati în cos-
tumul cavaleresc mulat în fir și șefi bisericesti în mantii vi-
șinii, aici ca și la Oradea-Mare, la Dobrița și la Careii-
Mari, nu te măgulește. În reverența lor plină de politetă
unei bune creșteri și a unei ceremonii observate cu strictetă
este altceva decât o bucurie spontană, e o putere în afară
de taina sufletului lor care ascunde o mândrie de sânge,
firească, înăbușită și, fără îndoială, însângerată. Oamenii
aceștia zâmbesc amabil ca să nu plângă. Pentru orgoliul
lor rănit, ipocrizia e o virtute. Și îndărătul acestor delegații
fastuoase, vezi, fără să vrei, cordonul de foc și de fier al ar-
matei noastre care și-a înfipt piciorul puternic pe malul
Tisei. Sub presiunea forței acestora se înclină omagiile.

Trenul ia depărtările în piept. Peisagiul e de un neteziș și
de o simplitate marină : câteva linii nesfârșite și două co-
lori — verdele câmpiei și azurul cerului, între care se rotun-
jește nemăsurată emisfera văzduhului. Ce calmă e respira-
ția aceasta egală și monotonă a pustiului ! Nu se văd sate ca
de obicei. Lărgimea pământului împrăștie casele la mari
depărtări. Ici și colo se zăresc conacuri, șuri pentru herghelii,
inecate în nemărginirea zării. Cirezile pun pete albe și că-
rămizii pe verdele pășunilor. Din loc în loc, în lungul dru-
mului de fier, apar de strajă soldații cavaleriei noastre. În-
fipti pe caii ce-și înalță capul semet și încordat din ierburile
mari, ei par niște statui tăiate în piatră, cum stau așa, în-
cremenți în atitudine de salut. O sărutare caldă, de frate,
le trimiți pe vânt. Se lasă seara. În arborii rari din fund
nourăși suavi anină caiere luminoase. La dreapta, munții
Apuseni se fac din vineți tot mai negri. La stânga, de către
Tisa, asfințitul se prăbușește în gol ca o glorie muribundă.

să se in-
fletite de
ni.
pe fondul
fragile

Soarele care a răsărit astăzi în băhot de veselie pe culmile de piatră ale Moților, apune în gâlgăiri de sânge pe pusta Ungariei.

Chimpeni: Regina Maria în horă

Careii-Mari e mai mult un târg revărsat și prăfuit în mijlocul căruia întârzie din vremuri vechi castelul cu multe încăperi și cu un parc vast al contelui Caroly.

În ținut, el e ca un ostrov, al aristocrației medievale, stăpânit azi de comandamentul armatei noastre.

Caroli-Mari: Fete din Țara-Oașului la tribuna regală.

Aceiașă popor nenumărat curge ca valurile ritmice ale unui fluviu. Deodată mișcarea cortegiilor se întetie, straietele fetelor se colorază mai aprins, năframa de pe cap se schimbă într-o ciudată podoabă, care pune un roșu violent peste părul negru, înpletit minuțios în ochiuri de plasă. Apărură călăreți cu plete lucii, cu cojocile de care atârnă ciucuri lungi de lână multicoloră. Sunt românii din țara Oașului cea cu șaptesprezece sate. Fluviul mulțimii se opri o clipă, valurile se turburară, se vânzoliră ca o bulboană, se răsuciră ca un vârtej. Flăcăii în alb purtând cununi de flori pe frunte, încinseră o tropotită sălbatică în mijlocul cortegiului. Pământul dudua, lăutarii cântau, praful se involbura cu strigătele. Un moment de o energie pădureată. „Poporul român din țara Oașului” — cum și-au scris ei înșiși pe tăblițele și pe steagurile satelor, — ținu să-și cinstească „împăratul” cu un joc vrednic de dogoritoarea lui vigoare primitivă.

Când alaiul de trăsuri împodobite cu ghirlânzi intră în Bistrița, clopotele bisericilor sunau adânc și solemn cu ecouri tremurătoare până în văile munților. Amurgul pălpăia scânteietor pe turnurile înalte. Suntem aici, într-un centru de cultură și conștiință dărză. Orașul mai păstrează încă, într-o margine, căsuța ruinată unde a deschis ochii pe lume poetul marsilizeii noastre, Andrei Murășan. La gimnaziul de aici a învățat o vreme Gheorghe Șincai și Petru Maior. Bătrânul care îmi amintește aceste lucruri are între gene licăriri umede de mândrie. În vecinătate, după culmile împădurite, e Nasăudul cu celalt gimnaziu pe băncile căruia, acum treizeci și cinci de ani, un băiețuș subțiratic și hai-hui creia balada și idila românească. Nu mă miră deci că acest colț de pământ verde și pitoresc, respiră spre cer o conștiință clară ca izvoarele muntelui și un simț de latinătate care îi fac pe bistrițeni să scrie pe arcurile de triumf: Ave Caesar, populus daco-romanus te salutat!

Satele românești defilează alternativ cu cele săsești. Fetele sașilor poartă costumele colorate, panglici nenumărate flutură de-alungul trupurilor mlădioase; pe cap poțcapile de catifea neagră ca ale preoților noștri așează peste tinerețea lor cuminte un aier eclesiastic, nepotrivit și neestetic. Portul lor e alcătuit din aceleași colori ca al nostru, dar dispoziția și imbinarea acestor colori e de o particularitate ce te face să-l privești mai mult ca ceva curios decât plăcut. În schimb, gimnaziul lor de băieți în uniforme negre de catifea strânse pe talie, cu șepci sprintene, îți evocă tradițiile ma-

dievale
Rodnei
octogen
tăiat al
din pă
negii a
o atitu
Print
E Hore
rând și
cini” s
cătania
ceasă l

Găril
în treac
Pretu
în alt
slove d
vorbe,
din cas
lafiri s
pletesc
fetele.
Pieptul
deal ma
mări m
Este în
și bucu
în vren
abia -ca
Alexan

pecet
chip
duce s

Ascul
de acces
or, Ele
în țara
pede

divale ale studenției germane ce trăiesc și aici, la poalele Rodnei. Românii se mândresc cu datini de vitejie. Veteranii octogenari se opresc în fața Regelui și-i închină steagul sfârțiat al Mariei Tereza care îl dase regimentului grăniceresc din părțile acestea. Ce drăguți sunt în clipa închinării moșnegii aceștia aliniați, cari își silesc încovoierea spetelor la o atitudine semeată de militari ca'n vremea lor!

Printre tăblițele satelor ce vin mereu caut un nume. Iată-l! E Hordoul, satul lui George Coșbuc. Intre fetele ce trec răzând și aruncând flori vor fi și copilele „suptiricăi din vecini” și „feciorii surorilor” sale, ale poetului, întorși din cătănia ungurească. Unde ești, maestre, să-ți vezi nepoții, acasă la ei, cu un Rege și-o țară, cum le-a dorit inima ta!

Gările în care trenul regal, împodobit cu flori, poposește în treacă, lărmuiesc de năvala poporului.

Pretutindeni, aceleași arcuiri de verdeată, alcătuite totuși în alt chip, aceleași inscripții de închinare cari strâng în slove de crengi de brad, de țigla, de vâpsele, mereu cu alte vorbe, același entusiasm. Covoare grele și vechi s'au coborât din castelele magnatilor și s'au așternut pe jos. Crini, trandafiri și garoafe presară drumurile. Glasuri mlădioase împletesc laolaltă melodii cunoscute. Și cântă mai numai fetele. Pentru voinci cântecul e prea puțin în aceste zile. Pieptul lor vrea strigătul și uralele. Hora unirii are în Ardeal mai multe variante și de vers și de muzică. Te va urmări multă vreme una târăgănată în ritm de doină jalnică. Este în ea mai multă durere decât bucurie. Durerea e adâncă și bucuria depărtată. Cei cari o cântă astăzi, au învățat-o în vremi încătușate, când ziua aceasta licărea în inimă de-abia ca o nădejde ideală. Amestecat printre strofele lui Alexandri, refrenul ardelenesc.

*Eu sânt Roman, eu sânt Roman
De-a 'mpăratului Traian.*

Pe cetia unei conștiințe care s'a cerut confundată măcar în chip sufletește în unitatea reală dela 1859. Actualitatea își aduce și ea refrenul ei drastic, de biruință:

*Sus Române, jos Maghiare,
Casta-i România-Mare!*

Ascultă cu suflet tremurător și simți că pe buzele rumene ale acestor copile de țară robuste și vesele arde însăși inima lor. Ele înmlădie tot așa de mișcător și cântecele noastre din țara veche. Soldații au trecut pe aici și fetele au prins repede corurile cari însoțesc marșurile lor. Ca și în Basa-

rabla, armata a adus și aici nu numai ordinea și paza, dar și acele unde ale sufletului popular care înfrățesc și unifică.

*

Ardelenii, cu câteva excepții, nu sunt oratori, dar primul din Jibău rosti foarte frumoase vorbe de bunăvenire. El jură energie credință celui așteptat și când grăi „Jurăm!” mulțimea imensă ridică brațele spre cer și repetă sgarăduitor jurământul. Clipa venea parcă din mari adâncuri de vreme, când tracii ridicau scuturile lucrî în soare și eroii pecetluiau legământul cu picături de sânge.

Regele lăcrăma și toată suita cu dânsul.

*

Dimineata împrăstie norii de noapte și limpezește rotunjimea înaltă a bolții cerești. Către nord munții încremenesc vineți și ceremonioși. „Cheia Turzii” le spintecă masivul cu o tăietură adâncă. Mai departe, piscurile singuratice își întind găttelejurile ca pentru a sorbi spațiul strălucitor. Dincoace, deasupra crașului, scăzând la jumătatea culmilor, se netezește platoul verde, în marginea căruia e mormântul lui Mihaiu Vodă. În câmpia tragică dela 1601, astăzi se face sărbătoarea gloriei. Brazdele de iarbă, coroane și jerbe îmbracă movila simbolică deasupra căreia o cruce simplă de stejar ridică în slavă numele eroului. De jur împrejur, zeci de mii de oameni își mișcă talazurile cu spumă albă de cămăși, până departe, în fund.

N'a fost de față niciun pietor care să prindă acest moment unic în istoria noastră.

Slujba parastasului se face pe terasa de lângă mormânt și se poate vedea de pretutindeni. Soarele își joacă lumina pe firul odăjdilor preotești, pe mantia nărzătată a Reginei, pe casca de oțel a Regelui, pe pânzele fâlfâitoare ale steagurilor. Statura biruitorului de azi se proiectează, pe lângă crucea lui Mihaiu, mândră, pe fondul albastrii al munților. Alături, profilul cioplît ca în piatră al lui Iuliu Maniu se conturează pe acelaș fond. Nu mi-am închipuit niciodată atîta solemnă și înaltă emoție. Părea că un suflu divin transfigurează, iluminând, frunțile. Când slujba se sfârși, vorbi episcopul Miron Cristea. Cuvintele nu mai erau ale sale. Ele porniau din inima zecilor de mii și ridicau în soarele triumfului evocările spirituale ale istoriei. Din minele de aur ale muntelui, din legendele Moșilor, ele rechemau avînturile de libertate ce s'au ridicat odinioară, din vălele acestea, dela Mihaiu-Vodă, dela Iancu, frumosul erou înnebunit de durere, până la oștile regelui Ferdinand. Vulturi nevăzuți își muiau aripele în gloria acestei zile, — sufletele morților...

ce a
dint
în
Des

...Panegiricul se sfârși. Cu câtă părere de rău îți deslipești sufletul din înălțimi ca să-l readuci în tine însuți. Și când te-ai regăsit, când s'a deșteptat din nou în tine omul obișnuit

Cămpia Turdei : Regele și Regina îngenuche la mormântul lui Mihai Viteazul.

ce atipise o clipă, ți se pare că te cobori de undeva de sus, dintr-o regiune pură unde ai trăit în uitare de sine, înecat în valurile de lumină ale unei existențe colective ideale. Deșteptându-te, coborându-te ai impresia că sus în urma ta,

s'a fărâmițat unitatea acestei existențe imateriale și tu nu ești decât o fărâamă din ea, recăzută în tine însuși....

Pe brazdele de iarbă ale mormântului, Regele și Regina aruncară flori, înghenunchiară și murmurară cuvinte de rugă. În minte îți revine Godefroy de Bouillon, în lorică de cavalier, leberător și frânt de umilintă pe lespedeza Sfântului Mormânt, de unde a tăsnit lumina mântuirii.

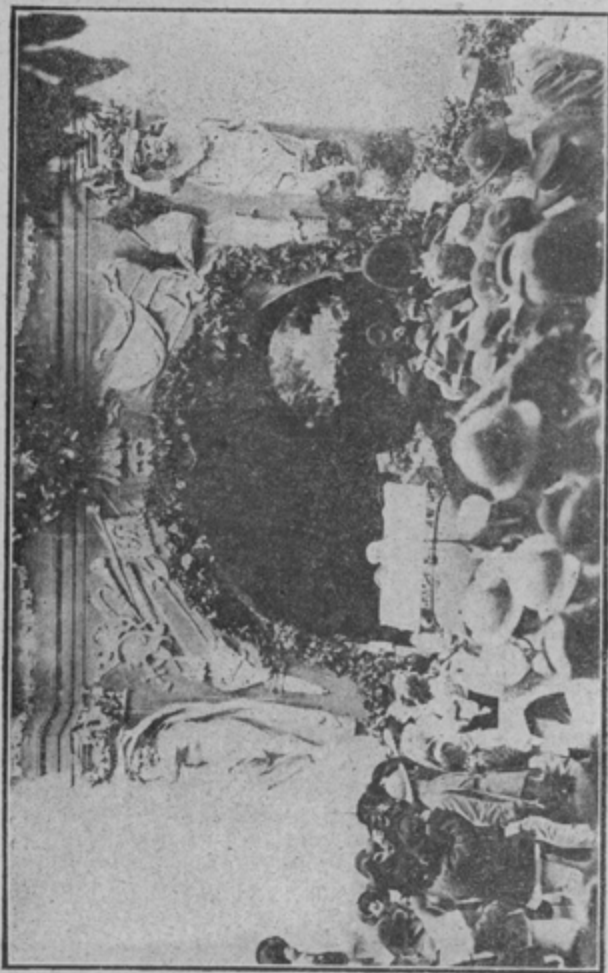
Pentru poporul ardelean, „drăguțul de împărat“ — expresia e împrumutată și neromânească; de-ar fi avut o corespondent suflătesc ar fi făcut din ea o expresie românească, — „drăguțul de împărat“ era un fel de Iehova inaccessibil, care tuna poruncile din norii lui de purpură dela Viena. Nimeni nu l-a văzut și n'avea să-l vadă. Muritorii de rând nu se puteau apropia de tronul lui.

De aceea, când *împăratul* românesc se cobori cu *împărăteasa*, familiar și cald, în mijlocul poporului de pe Câmpia Râzii, a fost întâiu o uimire: un lucru de necrezut, — și apoi o bucurie din acelea care trec peste suflăte ca o vijelie peste arbori. Ordinea se strică și sfiala dispăru. Mulțimea dădu asalturi aprinse: fiecare se întrecea să-și atingă buzele de-o mână sau măcar de o haină regală. Uralele și cântecele clocotiau în văzduh. Bătrânii, femeile strigau: *Trăiască mântuitorul nostru care a venit pe pământ să ne mântuiască!* Bucuria lor se descărea printr'o violentă vărsare de lacrimi. Cine avea norocul să prindă mâna Regelui ori a Reginei o săruta nu odată, ci de două, de trei, de patru, de cinci ori și cu greu o lăsa, constrâns și ghemuit între cei cari așteptau tremurând să le vină rândul. Copiilor în cămășute albe, Regele le împărțeau în deosebi mângăieri, și cuvinte de veselie spunea moșnegilor cu plete colilii. Un freamăt mare ca vuietul apelor în furtună creștea împrejurul lor și în ceasul acela Suveranii erau prizonierii dragostei populare. N'am crezut că admirația și recunoștința pot lua vreodată, înfățișarea aceasta de forțe mistice, furios de entusiaste, curgând în șiroaie de lacrimi și'n torente de suflet. N'am crezut, dar am văzut la Turda.

În carne și oase, poporul își adora simbolurile libertății. Simbolurile acestea le-au dorit, erau acum ale lor, le puteau culege în ochi, le puteau pipăi, le puteau săruta vestimentele. Atingerea lor era făcătoare de minuni ca atingerea puterilor religioase. Poporul acesta care știe să iubească elementar și vijelios, va creia mâine legenda Regelui liberator care este atât de mult om, atât de mult tată și frate în mijlocul su-

pușilor, și va îmbrăca pe regina Maria cu hlamida de aur a zânei celei bălăe, stăpâna plaiurilor.

În gară întreb pe o mătușică veselă nevoie mare :

Alba-Iulia : Poarta Cetății.

— Ei, măicuță, ai putut să vezi pe Măriile lor ?

— Apoi numai atâta ? Li-am sărutat și mâinile. Să ui-trăiască Dumnezeu !

A venit de-acum împăratul cel adevărat. S'a dus de parcă n'ar fi fost „drăguțul de împărat“.

E plin de-o adâncă semnificație conduetul etnografic dela Alba Iulia.

muntenească și câmpenească. Iată întâiu un splendid cor-
Rând pe rând trec satele simbolizând ocupația casnică,

Alba-Iulia; Intrarea în Cetate.

tegiu de nuntă. In mijlocul flăcăilor și fetelor, între chiuituri și ciocnete de pahare, mirele și mireasa își înclină tinerețea către tribuna regală. In alaiu un taur de jertfă împodobit cu panglici și scoarte; câțiva voinici îl joacă din

cos
E p
tân
de
spi
și
sm
Tre
lor
gos
des
cu
car
na
hra
I
plo
Min
sun
adu
nos
ma
boa
bor
un
fră
con
cop
sur
In
Vin
ara
U
pod
lui,
trep
dou
vren
Dan
poes
pe
C
cu
nate

coarna. Trec călăreți din Sebeș cu bogate eșarfe naționale. E plină de haz *țurca* sau *turca*, din al cărei bot grotesc păcăne tânărul ascuns innăuntru. E o datină populară cu origine depărtată. Purtând cununi de albăstrele și mănunchiuri de spice, cu secera lucie pe umăr, cântă pâlcurile secerătorilor și secerătoarelor. Iată o șezuitoare de furcărie. Mâini delicate smulg firul din caiere albe și din fuioare de borangie auriu. Trec plugari și cosăși. Aceștia din urmă sunt moți; coasa lor e uneltă la fâneată și sabie la vremuri năstrușnice. O gospodărie interioară: o fată țese la războiu, altele năvădesc, una face țevi. Carul lor se oprește, o țărancă coboară cu fetița ei și face Reginei daruri de pânzeturi înflorite. Alte care se opresc. Femeile îi aduc costume naționale, scoarțe, naframe, servete. Trec sași cu fanfare. Darurile lor sunt de hrană: prăjituri, cașcavaluri.

Din nou alaiuri de nuntă. Jucători și chiuitoarele agită ploștile cu vin, fac libații și beau în sănătatea „măriei sale”. Minerii dela Pietroșani și dela Uioara aclamă dinastia. Ei sunt socialiștii Ardealului. Cei dela minele de aur, aurarii, aduc Regelui o scânteietoare bucată de „aur din băile noastre, măiestate!”. Veseli călușari din Orăștie, cu ciucuri mari la genunchi. Alte secerătoare trec jucând. O fată coboară și dă Reginei o furcă simcelită măiestru, cu fuilor de borangie. Toată vremea, suverana o ține în mâna stângă, ca un simbolic sceptru gospodăresc. Buclele sale blonde se înfrățesc cu borangieul, în timp ce mâna dreaptă salută necontenit poporul care trece. Din distanță în distanță, care de copii, băiețași și fetițe ce flutură batiste și urează cu glasuuri subțirele.

În veselia generală ei aduc o notă nespus de dragălașă. Vin podgoreni. Din pământul așezat în care se ridică pe araci coarde verzi de viță.

Unii înfățișează culesul, alții călcatul strugurilor. Un gospodar oprește plăvanii, și împreună cu femeia și feciorii lui, vine cu o tavă încărcată de pahare cu vin negru. Pe treptele tribunii, familia lui ciocnește cu familia regală. Cele două familii beau ca niște rude ce nu s'au văzut de multă vreme. E un entusiasm care nu se poate cuprinde în vorbe. Dar acest ciocnet de pahare te va urmări multă vreme. În poezia lui bucolică treiește întreg răsunetul vremurilor noi pe care le respirăm.

Cu o libertate de mișcări, cu o spontaneitate fără pereche, cu o fantazie incomparabilă, poporul aducea la Alba Iulia, natura toată să se închine stăpânirii românești.

Între bogățiile Ardealului, un loc de seamă îl au comorile de artă istorică. Dominația maghiară și-a lăsat aici castelele vaste și somptuoase, sub arcadele cărora dorm amintirile feudale. Puterea catolică și-a ridicat bisericii care rămân monumente ale arhitecturii gotice. Patinate de veacuri, ele te întâmpină în fiecare oras, înălțându-și cele dintâi, peste acoperișuri, ogivul catolic al turnurilor. În Cluj e una din cele mai vechi și mai frumoase catedrale. Acolo, la fiecare pas apar, printre strălucirea clădirilor moderne, zidurile măhoroate ale cetății arhaice, mușcate de timpul ucigaș. La Alba Iulia, episcopia romană are o bibliotecă nepretuită de manuscrise rare și de tipărituri din întâia epocă. Unele manuscrise vin din vremea lui Carol cel Mare chiar. O mare parte din spiritul medieval se păstrează în filele acestea gălbene, cu mireasmă veche și migălite cu o desăvârșită artă de vestimentație călugări miniaturisti. Sunt aici ediții rare, pe care nici bibliotecile Apusului nu le au decât în număr de trei sau patru.

În țara de dincoace de Carpați, supusă vraștei barbare, arta a înflorit târziu și poartă cu totul altă marcă. Civilizația bizantină ortodoxă este evocată de bisericile noastre. Evul mediu de marcă occidentală îl are Ardealul. Istoria și arta noastră se îmbogățesc astfel cu monumente care ne-au lipsit până acum.

*

La Blaj, în satul modest, în cetatea seculară a spiritului românesc, ajunserăm târziu sub seară. Lângă catedrala greco-catolică, în fața școalelor celebre ieșite din gândul lui Inocențiu Klein, același fluviu de popor curse repede, tumultuos și mai vijelios ca oriunde. Orașul e luminat întreg cu lumânări. Torțele purtate de tineri liceeni își palpăiau vâlvătaiele în amurgul mistic și aruncau peste cortegii fășii de purpură tremurătoare. Era în efectele acelea de lumină un farmec fantastic. Și poporul care venea, venea, venea neconținut, părea învesmântat în odăjdii scumpe ale vechilor episcopi. Cu tropote, cu cântece și aclamații, însufletirea creștea covârșitoare. Sufletul istoric al Blajului părea că isvorăște de pretutindeni și se adaugă mereu. În umbrele serii pluteau fantomele marilor cărturari ai cetății sfinte. Clipa aceasta a fost visul lor mai mult decât al oricărui altor apostoli ai neamului nostru. Ei își trăiesc aievea visul în urmașii aceștia de un entuziasm înfloritor. Și'n seara care poposea pătrunsă de freamăt peste Blajul luminat de torțe și de lumânări de ceară, am înțeles din acea uriașă izbucnire de viață ce trebuie să fi fost adunarea memorabilă

dela
foc

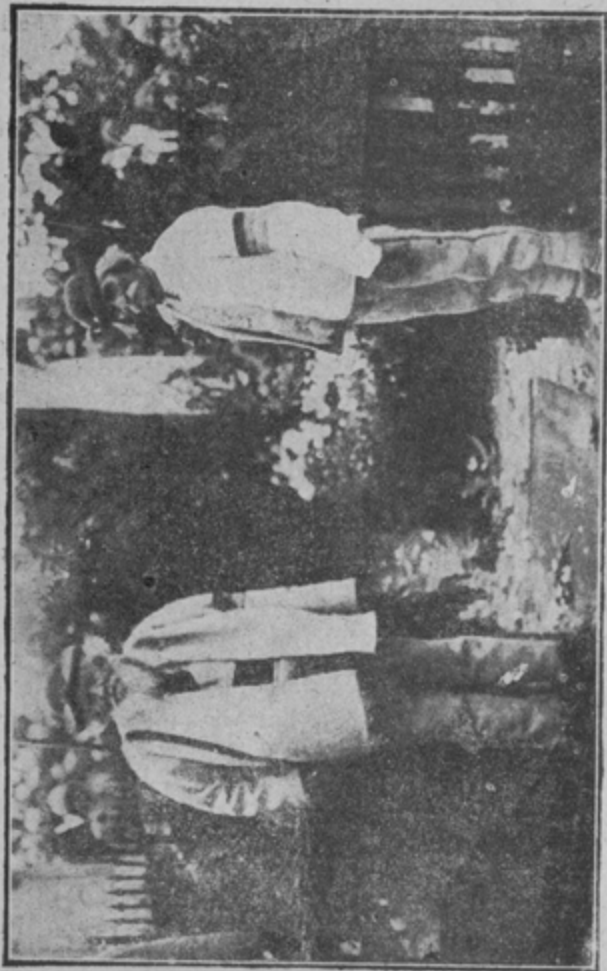
Si

varu
zice
și v
Sib

dela 1848, aici aproape, pe câmpia Târnavei, sub cuvântul de foc al lui Bărnăuțiu.

*

Sibiul păstra cea mai frumoasă manifestatie. Adăugați la

Tebea : Lăncieri ai lui Avram Iancu la mormântul eroiului.

variata defilare dela Alba Iulia nu știu ce distincție, aș putea zice stilizare, seădeți o mare parte din entusiasmul de acolo și veți avea o idele vagă despre conductul etnografie dela Sibiu. Era, înaintea de orice, o feerie. O fantazie de năz-

drăvan adunase curcubeele cerului fărâmițate, fața iunilor înflorite, zăpada creștelor de stâncă din apropiere, întunericul nopții, trandafirii aurorii și purpura amurgurilor, verziul cristalin al izvoarelor, le amestecase laolaltă, în fel și chipuri de colori, le orânduise în liniile cele mai meșteșugite și le așternuse cu un gust definitiv pe pânza ilor, pe fote, pe marame, pe scoarte, pe panglici, pe steaguri și pe tot ce s'a arătat și-a licărit sub raza soarelui în ziua aceea. Portul nostru național răsfărânge într'insul tot mediul cosmic, fie cel de pădureancă, cu năframă roșie ca focul, fie cel de sălișteancă — alb și negru, îngânarea de zi și noapte, — fie cel de Tulgheș și de Buciumeni cu cojoacă felurit împodobită, fie cel de bănățeancă ale cărui jurubițe neșesute cad ca o cascadă despletită în șuvițe irizate, fie cel de Argeș sau de Muscel, ale cărui fote licăresc în ape argintii și aurii ca lanurile de grâu și orz copt, bătute de vânt. Arta noastră populară al cărei simț l-a trezit, fără îndoială, natura însăși, a făcut din costumul țărănesc o capodoperă în care se rezumă întreagă această natură splendidă care a inspirat-o. Chipuri frumoase pretutindeni, dar nicăieri mai numeroase, zâmbete deschise pretutindeni, dar nicăieri mai distinse prin discreția lor, mișcări de salutare și de închinare pretutindeni, dar nicăieri mai mlădioase, urale pretutindeni, dar nicăieri mai potolite. Poate prea conștient de frumusețea lui, conductorul etnografie de la Sibiu, apăsarea mai reținut ca celelalte. Coardele sufletului vibrau în surdină. Lăsausă vorbească, să cânte, să aclame, să se închine linia, colorile, formele, tinerețea, frumusețea desăvârșită, în tăcuta ei maestrate. Trecea un popor de țărani! Inchideai ochii: te durea și te ametea atât belșug de artă, atâtă risipă de zâmbet, atâtă înălțime de nobletă naturală. În poenarii aceia cu robuste figuri de voievozi și în săliștenele acelea albe și delicate ca niște domnite, simțiai că s'a intrupat indiscutabil, aristocrația rasei noastre.

NICHIFOR CRAINIC

DIN RĂSBOIUL NOSTRU

Linia întâi.

Înaintam greoi, unul câte unul, tăcuți și înfiorați. Cărușă strâmtă, pe care pogoram, serpuia capricios printre copacii tineri, deși ea peria. O lună învăluită de slabe perdele de ceață, umplea cuprinsul cu fantasme. Spre a nu fi perfect deplină, liniștea era întreruptă doar de răslete împuscături depărtate și de zângănitul ritmat al baionetelor noastre. În față, de după culmea dealului, pe care aveam să-l urcăm în curând, răsăreau la intervale dese, rachete strălucitoare, ca niște bulgări de foc, pe cari mâini nevăzute le adunau spre noi. Uneori erau atât de multe, că păreau un roi de scântei uriașe, ce forfotesc deasupra nicovalei unor ciclopi în plin lucru. De bună seamă inamicul simțise că vom face schimb pe front. Lucrul acesta nu ne prea plăcea; mai ales mie, care intram pe linie pentru întâia oară. Știam că-i prăpăd, să te prindă artileria dușmană pe drum spre tranșee. Mai ales prin văi. Și noi tocmai coboram în vale.

O temere supărătoare ni se furișă în suflet; teama venică a infanteristului de tunul las și depărtat, în contra căruia baioneta e fără putere. Mergeam totuși înainte, mânați de acel resort nevăzut și puternic al supunerii oarbe. Smocuri de răchiti ne plesneau fețele, buturugi putrezite trosneau sub picioare, ne împiedecau drumul.

Deodată sovăirăm! O bubuitură depărtată, apoi, aproape imediat, o fluerătură prelungă, cobitoare. La urmă, un sgomot puternic, ceva asemuitor unui teanc mare de vase prăbușindu-se la pământ. Se spărsese departe. Totuși văile clocotiră și ecoul repetă.

Așteptaram câțva. Eram rău adăpostiți și aci nu-i vorbă — totuși eram mai ferți ca'n fundul văii.

Dar pornirăm din nou : nu era ceeace ne așteptam.

Tăiarăm un drum de care, ne infundarăm într'o infinitate de vălele și văgăuni, ne pierdurăm unul de alții, ne regăsirăm la urmă, făcurăm un mic popas într'un loc ferit, lângă adăpostul maiorului și începurăm însfârșit urcusul spre linie.

De astă dată mergeam cu o deosebită grijă. Dealul lin, nespus de lin, era sterp aproape ; câte un tufiș singuratec arunca în vale umbre ciudate. Copaci rupți dela mijloc sau chiar dela rădăcină, desemnau pe fondul palid al zării închipuiri caraghioase. În aer plutia duhoare nesuferită de cadavru. Pământul gălbejit era ciuruit de obuze. Gropi mari, gropi mijlocii, gropi mici, gropi fioroase ca niște guri larg căscate de monștrii puși la pândă, îți vorbeau cu muțismul lor lugrubu grozava poveste a războiului.

Aveam impresia chiar că străbătem un ținut necunoscut, bizar, dintr'o altă lume, dintr'o planetă moartă. O închipuire îndărătnică, se încăpățână să facă apropieri isbitoare cu diferitele aspecte lunare, pe care le contemplam altădată la telescop.

Și'n peisagiul acesta hibrid, în lumina rece, translucidă, neprietenoasă, noi mergeam spre necunoscut ușor, atât de ușor că păream fantome. Soldații țineau baionetele strâns ; totuș atingeri neprevăzute de arme și unelte produceau plângătoare accente metalice. O adiere potolită învenina și mai mult văzduhul ciumat ; un susur de frunze, vestejite înainte de vreme, ne sopția într'un graun neînțeles profetii de moarte....

Dealul deveni deodată mai repede : gropile începură să se rărească, pentru a dispărea cu totul la un moment dat ; eram pe contrapantă.

În curând intrarăm în tufișuri. Și după câtăva vreme ne odihneam la postul comandantului de companie.

Soldații se lăsau greoi la pământ. Stăteau aproape toți cu fața'n sus, trântiți pe ranite. Sușoteau. Unul oftă. Câtiva răseră. Un sergent aruncă o glumă în surdină ; un soldat îi ripostă numai decât. Erau din cei cari mai văzuseră frontul. Cei tineri trăgeau atenți cu urechia ; nedumeriți, păreau că adulmecă curaj din sporovăiala fărtaților vechi.

După o jumătate de ceas începu schimbul.

O luai cu plutonul în jumătate la dreapta. Alergam grupuri, grupuri, îndoiți din șale, dela un tufiș la altul. Deasupra bâzăiau gloanțe.

Intrarăm într'o frântură de șant în zig-zag. Ne înghemurăm acolo cu toții, în așteptare. De acolo îmi împărții oamenii, mască cu mască, căci de tranșee nici pomeneală.

Schimbul se petrecu în liniște. Pe urmă luai și eu loc în groapa comandantului de pluton.

— Bine, domnule, întrebai pe ofițerul, pe care-l înlocuiam, asta-i linia întâi? Nici tranșee, nici nimic, ce naiba?

— Las, că le faceți dumneavoastră!

Privii în dreapta și'n stânga. Din cinci în cinci pași, gropi lunguete: măștile. Soldații stăteau pe brânci, cu armele gata. Primiseră din vreme instrucții: măștile trebuiau împreunate spre a fi transformate în tranșee.

— Dar inamicul? întrebați din nou pe înlocuitul gata de plecare.

Drept răspuns, îmi arătă cu mâna în lumina nesigură, o dungă neagră și cotită, ce se desfășura în față, paralel cu a noastră. Nu părea departe; vre-o șaptezeci de metri.

Rămas singur privii multă vreme linia cea neagră. Din când în când, de-acolo dela dușman, veniau sgomote infundate. Lucrau și ei probabil!

Îmi ațintii urechia. Prinsei, sau mi se păru că prind sunete distincte: lovituri de mai, o scârțâială ciudată. Într'un rând crezui că surprind voci omenesti — dar încete, atât de încete, că păreau venite din mormânt.

Dădui câteva ordine și mă trântii în fundul gropii.

Un ceas să fi trecut, când deodată o ploaie de rachete mă făcu să sar în picioare; o grindină de împuscături se deslănțuise ca din senin. Apoi, în corul acela infernal, ce începuse, tunurile își făcură la timp intrarea lor de bași greoi. Mitralierele tăcneau grăbite, ca niște cumetre gureșe, puse pe sfadă. Grenadele armonizau tumultul cu sunetul lor de tobă mare. Doar trăsnetele minelor, însemnau disonanțe supărătoare în ansamblul de darabane pe diferite tonuri. În curând însă se amestecară cu totul; nu se mai distingeau unele de altele. Era un huet infernal fără de început și sfârșit.

Furtuna pornise dela Nemți; îi așteptam deci să înainteze.

Totuș nu se grăbeau.

Scrutam întunerecul cu priviri încordate. Orice tufă care se mișcă, părea un dușman ce se târăște. Și pe loc zeci de împuscături se abăteau la rădăcina ei.

Dar inamicul nu venia deloc. Și lucru ciudat, hărmălaia începuse a se potoli. Ce să fi fost atunci? Desigur, ceea ce bănuisem la început: vroise să ne surprindă asupra schimbului. Dar greșiseră socotelile.

Ultimele împuscături părură par'că un joc de copii. Un soldat, lângă mine, ținea morțiș să fie cel din urmă. Așteptă deci să conțină ocellați și trase așa, într'o

doară, spre inamic, fără să țintească. Pe urmă, satisfăcut, puse arma alături și apucă lopata. Dar tocmai atunci, de undeva, altul, mânat poate de aceeași ambiție, nu se lăsa mai pre jos și-i zise și el. Oșteanul injură înciudat printre dinți, aruncă o brazdă de pământ în față, lăasă unelta, puse din nou mâna pe armă și trase infuriat un foc în sus. Apoi rămase vre-o câteva minute cu arma în mână, hotărât să nu cedeze deloc. Abia într'un târziu, văzând că nu i se răspunde din nici o parte, puse pușca alături și se apucă harnic de lucru.

În tăcerea nopții, casmalele și târnăcoapele active își mângâiau urechile ținînd încă de huetul năprasnic care trecuse. Văzduhul se răcorise; mirosul de cadavre, cari nu se vedeau încă, dar cari trebuiau să fie în număr mare între cele două lîni, se amestecase cu mirosul de artificii ai explosibilelor sparte: luna era și mai nelămurită în înălțimi și lumina ei searbădă se făcuse atît de nesigură, ca și când ar fi fost produsă de reflexele bizare ale unui foc de vrăjitor.

În schimb sunetele deveniseră de o claritate uimitoare; se distingeau perfect ciocăniturile în tabăra vrăjmașe; arare se auzia câte o larmă ciudată, așa ca și când s'ar fi sfădit cineva.

Intr'un rînd mi se păru că e o ceartă în toată regula; sgomotul provenea cam din fața mea. Incordai ochii.

— *Domnu ilev, vedeti?* mă întrebă soldatul de-alături.

— Nu văd nimic, Voican!

— *Uiti, drept în fața noastră, da mai la dreapta!*

— Nu văd nimic.

— Uiti, domnu ilev, und' îndrept eu teava puștii, ceva alb.

— De unde să știu eu, unde îndrepti tu...

Nu sfârși fraza, căci văzu într'adevăr ceva alb.

— Văd ceva alb.

— Care mișcă...

— Par'că.

— He, pîi d'acolo vine huetul. Par'că s'ar certa...

Nu răspunsei. Tăcurăm cîtva amîndoi. Larma creștea în continuu. Apoi deodată pata albă se mări, repezindu-se spre noi. Ca la zece pași de locul unde pornise, se opri brusc și se înjumătăți din nou. Sgomotul contenise odată cu prima mișcare a petei. Toate acestea se petrecură cu o iuteală de fulger.

— Ai văzut, domn ilev?

— Văzut!

— Ai înțeles?

— Tu ce crezi?

— Eu cred, că au vrut să trimeată pe neamț înainte, să sape ceva, vre-un post de ascultare...

— Ei și ?

— Și neamțul n'a vrut... și s'au sfădit și i-au dat brânci.

— ... și ?

— N'ai văzut că au tăcut pe loc, cât a sbughit-o ăla ?

— Rationamentul părea just. Cu urechiă ascultam șoaptele lui Voican, cu ochiul fixam pata albă. Părea că se agită pe loc.

— Auzi domn ilev ?

— Aud !

Se auzea într'adevăr, lovituri de târnăcop ; se putea distinge ușor apropierea lor. Soldatul judecase drept.

— Domnu ilev, trak ?

— Trage !

Asta i-o spusese așa, într'o doară. Știam c-ăi cel mai bun ochitor din pluton, dar, în lumina aceea fantastică, era greu de vizat o țintă.

Soldatul se încheștă pe armă ; își schimbă de câteva ori poziția până să se hotărască. Îi observam doar cu coada ochiului, căci continuam să fixez pata. În sfârșit detunătura porni... Un moment de asteptare încordată...

Apoi un urlet jalnic, un urlet ca de animal isbit de moarte, sfâșie deodată acea liniște ciudată. Și câteva vorbe, câteva strigăte, pe cari nu le voiu uita niciodată :

— Ihi!... mă omorârăți, mă taică, mă...

La început mi s'a părut că visez. Și totuși vorbele tipate îmi răsunau clar în ureche. Fuseseră atât de distinct rostite, că nu mai începea nici o îndoială ; era de sigur vreun sărman moșneag de prin Muncel sau din împrejurimi, adus cu forța la lucru de tranșee.

Nu era nimic de mirat !

Un inamic ca al nostru recurgea adesea la astfel de procedee ; birourile de informații depe front, remarcaseră de mult acest lucru.

Nemernicii !

Un val de sânge îmi năvăli furios în obraji ; pumnii mi se strânseseră instictiv.

Apoi deodată, o jale amarnică îmi năpădi sufletul ; și ochii, auzul își concentrară din nou puterile asupra locului aceluia blestemat. Vroiam să surprind vre-o mișcare, vre-un vaet, un strigăt. Fusesse poate doar rănit !

Dar pata rămânea nemiscată și albul ei încrămenit în noapte îmi dădea impresia unei pietre funerare, un semn răsfet, pe-un mormânt părăsit.

Și, nu știu cum, dar îmi veni atunci așa, deodată, ca un necaz pe unchiș. De ce se îndărătnicise atâta, de ce se ru-

gase zadarnic de vrășmași? De bună seamă, de nu se opunea deloc, de se târa pe pământ cu grije, nu făcea sgomot, nu ne atrăgea atenția. Știa doar, că orice ar fi spus, oricât s'ar fi codit, era în van! Or poate, în momentele acelea, își adusese aminte de-o biată băbătăe mititică, încovoiată din șale și de vre-o fetișcană vioale, cu ochii încetoșați, șușotindu-și una alteia cu grije, cotrobăind amândouă prin camera lor strâmtă, slab luminată de candela dela icoane, făcându-și de lucru în așteptarea zorilor și-a reîntoarcerii lui.

Bietele femei! Cu ce nerăbdare l'or adăsta ele mâine și ce veste groaznică le va veni în loc!

Căutam să reproduc în minte scena aceasta sfâșietoare, când pe neașteptate, gândurile mi se opriră speriate asupra unei posibilități înfiorătoare, de necrezut. Dacă bătrânul, toemai căuta să explice călăilor, de vreun fecior chipeș, ce-l avea dincoace, printre ai noștri, gata să fulgere pe oricine ar îndrăzni să înainteze dinspre dușman.

Cruzimea ideii acesteia teribile începu să mă frământa cu o înverșunare de nedescris.

În curând însă, un scâncet dureros mă trezi din gânduri. Intorsei ochii alături spre Voican.

— Ei ce e? Nu lucrezi?

— Vai de capul meu, domle ilev. Făcui moarte de rumân, gemu el drept răspuns, fără să ridice capul din pământ.

Mă lăsai în fundul măștii pe-un sac de cartușe.

Si'n lumina aceea stranie, care începea să se spălăcească, multă vreme îmi pluti dinaintea ochilor, icoana îndurerată a unui bătrân isbit de moarte, în strae albe, pătate de sânge, cu barba înroșită, cu ochii măriți de groază, pe retina cărora se stingea cea din urmă imagine întipărită: gestul ucigaș al copilului său însuș.

G. MIHĂESCU

UN NOU CUCERITOR AL NATURII: INGINERUL C. CONSTANTINESCU

Știința contemporană ne-a rezervat nouă, Românilor cinstea de-a avea pe cel mai de seamă reprezentant al ei. Este inginerul G. Constantinescu

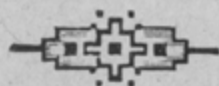

originar din Craiova și absolvent al Școalei naționale de poduri și șosele. După terminarea studiilor în țară, tânărul inginer muncit de problema vibrațiilor, pleacă în Anglia să-și continue cercetările în această direcție.

După ani de zile, rezultatul fu extraordinar. Experiențe lungi li făcură pe Inginerul Român stăpân pe un alt fel de energie, necunoscută până atunci: *energia sonică*, adică o energie care se transmite prin vibrațiuni ca sunetul. Știința care se ocupă cu această nouă putere descoperită în natură, se numește *sonicitatea* după cum cea care se ocupă cu energia electrică se numește electricitate.

Pentru a obține cantități mari de energie sonică, inginerul G. Constantinescu a descoperit împotriva credinței științei universale, că lichidele sunt compresibile adică își pot micșora volumul fără să-și piardă din cantitate. Cu ajutorul apei comprimate se pot obține vibrațiuni sonice în cantități mari, care apoi cu ajutorul unor aparate foarte simple se transformă în energie mecanică.

Descoperirea sa se poate aplica în domeniul mecanic practic sub forme multiple. Ea poate înlocui uneori electricitatea, iar alteori o completează. Motoarele sonice sunt de trei ori mai ieftine și mai ușoare ca cele electrice de o forță egală. Fiind simple, sunt mai trainice și în afară de orice pericol de incendiu. Ele se pot aplica în fabrici, înlocuind transmisiunea prin curele; la armele de războiu, înlocuind pulberea explosibilă, la aeroplane, la automobile, la sonde, la tăiat piatră, și la săpat tuneluri, etc. etc.. Invențiunile d-lui G. Constantinescu revoluționează știința industrială și dovedesc puterea genială a unui Român.

FRAGMENT POPULAR

*Aseară ți-am dat cercei,
Azi te văd fără de ei;
Să se spânzure ca ei
Cine ți-o mai da cercei.*

*Aseară ți-am dat mărgele,
Azi te văd fără de ele;
Să se deșire ca ele
Cine ți-o mai da mărgele.*

FANTEZIE

Alaltăeri seară cetind din nou într'un jurnal francez veste că neapărat Kaizerul va fi dat în judecată, am pus mâna pe condei și, în numele tuturilor celor îndoliați, schilodiți, ori ruinați de acest monstruos război, am scris un articol plin de ură, de venin și de blesteme. Recitindu-l înaintea de-a adormi am găsit că era prea violent, dar iar mi-am zis că așa se cuvenea să se scrie despre monstrul de voința căruia atârna putința evitării acelei urgii și care, cu toate stăruințele depuse de oameni înțelepți, în răstimpul dintre asasinatul dela Serajevo și declararea războiului, a rămas surd la glasul rațiunei.

Cu conștiința liniștită și împăcată, am pus articolul pe mescioara de noapte, am stins lumina și am adormit...

Și iată că se deschide ușa și intră un om, pe care-mi dau seama că-l cunosc, dar nu știu să precizez cine este. Am impresia că e cineva pe care-l știam altfel și care acum e grozav de îmbătrânit și de schimbat. Înaintează spre mine, făcându-mi semn cu mâna să nu mă deranjez. Ajuns, se așează pe marginea patului. Fulgerător îl recunosc: e el! Vreau să mă ridic, dar el mă oprește:

— „Rămâi așa, te rog, vreau să rămâi așa. N'am să stau decât câteva clipe. Am venit să-ți dovedesc că n'ai dreptul să scrii despre mine acest articol plin de venin și de blesteme și să te sfătuesc să nu l publici. Da, eu sunt deslănțitorul războiului, care timp de cinci ani a însângerat omenirea. Da, precum cu drept cuvânt ai scris-o altă dată, socotindu-mă mai mult șeful virtuților distrugătoare de cât șeful virtuților creatoare ale poporului german, înconjurând cariera armelor cu un prestigiu nemăsurat, pregătind în fiecare zi, în fiecare clipă războiul, am făcut izbucnirea lui inevitabilă, pentru că prin toate mijloacele am creat po-

perului meu un suflet trufaș și agresiv, pe care nici o considerație de morală și de umanitate nu-l mai putea stăpâni.

Încurajat de platitudinea sfetnicilor mei, atâtat de egoismul de neam al istoricilor germani și bieiuit de ambiția de a-mi făuri un renume de glorie neperitoare, mi-am înbrâncit poporul într'un război, de care nu avea nici o nevoie, pentrucă însușirile lui îi asigurau realizarea visurilor lui de egemonie, fără să fi fost nevoie de recurgere la nici o violență. Poporul meu are dreptul să mă blesteme, să mă judece și să mă osândească. Dar dumneata pentru ce mă blestemi? Eu am adus neamului dumitale cele mai mari servicii. Nu te mira, o repet, cele mai mari servicii. De n'ar fi fost formidabila putere a armatei germane, pe sprijinul căreia știau că se pot bizui la nevoie, Ungurii n'ar fi putut duce politica de maghiarizare, intensă și forțată din ultimul timp; — fără această politică de îngenunchiare a naționalităților nemaghiare nu s'ar fi produs trezirea conștiinței lor și revolta lor, înecunată prin asasinatul dela Serajevo; — iar dacă, după acest asasinat, aș fi ascultat îndemnurile celor ce se sileau să înlătore războiul, azi neamul dumitale nu rutea să-și sărbătorească desrobirea și întregirea. Toți bărbații politici ai țării dumitale, pe care când îi auzi cum vorbesc astăzi, ai crede că toată viața n'au lucrat decât pentru realizarea idealului ce azi v'ați împlinit, — de n'as fi deslănțuit eu războiul european, ar continua și azi ca în trecut să aplaude cu frenezie și să parafrazeze, în discursurile lor de răspuns la mesaj, asigurarea invariabilă că raporturile țării voastre cu statele vecine sunt cele mai cordiale.

N'ai dreptul să mă blestemi. Eu sunt făuritorul prilejului desrobirii și întregirii neamului vostru. Rupe articolul ce-ai scris...

Mă trezesc, mă free-la ochi, aprind lumina. Iau articolul de pe mescioara de noapte, îl recitesc, îl rup în firimițe și-l arunc la coș.

BRĂTESCU-VOINEȘTI

ȘI CAND. VIFOROȘI

*Copiii mei, copiii mei,
Când treceti seara la culcare,
Și candelile 'n tremurare
Vă ning pe creștete văpaea,
Rugați-vă și pentru cei
Cari-au căzut la Turtucaca :*

*Că numai viscolul în munți,
Și numai vulturii pe creste,
Și feți-frumozii din poveste,
Și smicii codrilor cărunți,
Și 'ntinsul mării spumegat,
Ca dânsii de-o fi mai luptat...*

*Să creșteți mari, și-aprinși de dor
Ca ei, de cerurile-albastre,
De raiul sfânt al țării noastre,
De taina mândr'a doinelor,
De culmi, de codri și de vii,
De lunci, de crânguri și câmpii.*

*Și când veți trece viforoși,
Cu braț de fer și ochi de pară,
În groaznic tunet de fanfară,
Să-i numărați între strămoși*

*Ce-au scris al Patriei hrison
La Racova și la Neajlov....*

*Și 'n largul anilor ce vin,
Cântând a victii serbătoare
Pe glas de plop și de isvoare,
Sub cerul pururea senin,
In suflet veșnic să-î purtați,
Cu flori de rază 'ncununati....*

*Copiii mei, copiii mei,
Când treceți seara la culcare,
Și candelile 'n tremurare
Vă ning pe creșlete văpaea,
Rugați-vă și pentru cei
Cari-au căzut la Turtucaia.*

G. TUTOVEANU

FRAGMENT POPULAR

*Mândro, noi ni-am fost iubiți
Ca doi zarzări înfloriți,
Zarzării s'au scuturat,
Mândro, noi ne-am depărtat.*

Bătrânețea începe de când începi să te temi de ea.

AL. VLAHUȚĂ

Omul cu cât e mai gol, cu atât e mai plin de sine.

CARAGIALE

ANIVERSAREA DELA PUTNA

2 Iulie, stil vechi. — Automobilele care aduc pe oficialii din Cernăuți, sosesc cele din urmă. Valea Putnei lărmuie de lume albă. Soarele e 'n amiază și își odihnește razele pe culmile de brazi din dreapta și din stânga, între care siluieta sfântului locaș se ridică armonioasă și strălucitoare ca un bloc de marmură ciselată. O recunoști de departe. Ilustrațiile cărților din copilărie ți-au adâncit în memorie liniile ei arhitectonice de o eleganță simplă, mlădioasă și austeră în același timp. Nici o zugrăveală pe dinafară și nici pe bolțile lăuntrice. Între bisericile bogat și minunat împodobite ale lui Ștefan Vodă, mănăstirea Putna este o excepție. Voevodul a voit să-și doarmă somnul cel fără capăt aici, în simplitatea albă și fără prihană a zidurilor, îmbalsămate doar de fumul smirnei și al tămâiei.

Aleea de arbori care duce în patratul chiliilor e înfrumusețată cu arcuri de brad, purtând în iscripții cuvântul dulce al ospitalității. Căci astăzi Putna primește pelerini de pretutindeni. Din Iași și din Moldova toată, ei au venit în număr mare să se închine. Au venit cu ei profesorii tineri ai Universității; cu acel român îndârjit, de-o neveștejită tinerețe de suflet, închinată totdeauna în formula unei gândiri inalterabile: A. C. Cuza. Trenurile au strâns în zori bucoveneni din toate colțurile. Armata cu fanfară e de față.

Biserica e neîncăpătoare. Slujba de pomenire se face afară în curtea pătrată prididită de mulțime.

Arhiereul Gurie, basarabeanul, oficiază; lângă dânsul, în odăjdii lucitoare, arhimandritul de scaun al venerabilului mitropolit Vladimir, care n'a putut veni de multă bătrânețe.

teologii de la Universitatea Cernăuților, părintele Saghin și Cotlareciuc.

Duioasă în mișcarea ei stihirarică, tainică în cuprinsul troparelor, emoționantă în mlădierea melodiilor funebre, slujba se desfășoară solemnă și maiestoasă, înfierbântată de lumina împărătească a soarelui. Un cor din Iași și unul din Cernăuți își răsfrâng rând pe rând ecourile de zidul chiliilor. Și clopotele sună rar și multiplu deodată, cu glasuri adânci, repetate de pădurile culmilor. Aerul văilor se mișcă în talazuri de armonie, te fură și-ți ridică gândirea în eter.

Clipa aceasta îți prefăce nervii în jurubite de lacrimi. Inchid ochii și trăiesc, în trecut, o clipă la fel. Ca și acum văd tineri studenți cari trag după ei poporul. Ei poartă plete romantice, inimi de flacără și glasuri de buciom. Pelerina-jul lor a pornit din Viena și e întâia îngenucheră la lespedea Voevodului. În mijlocul lor văd pe un tânăr oacheș, cu mustăcioară tunsă, cu doi luceferi sub sprâncenele negre, cu o pată de lumină pe fruntea imensă. Când era copil, a învățat la Cernăuți și a trăit în casa dascălului său Aron Pumnul. A umblat o vreme hoinar prin Ardeal, ispitit de vechiul demon al eroismului, care nu-i da pace. A ascultat suspinul robilor de peste Prut. În mintea lui neobișnuită, se contura ca o sferă de cristal ideea unității naționale.

E Mihail Eminescu. Lângă el, prietenul cu domoale mișcări gospodărești. Pe vremea aceea, prietenul acesta se chema Ioan Slavici. Și ei veneau, purtând în suflet balade cu ramățul războaielor de demult. La Putna era fântâna dragostei de neam. Și ei veneau să adape poporul cu apă sfântă care renaște...

Când slujba se sfârși, fete în straie pitorești și ofițeri ridicară coroane multe și le duseră înlăuntru la mormânt. Afară, sub arbori, d. I. Nistor vorbi multimii lămurindu-i ziua aceasta de 2 Iulie, întâia în noua și veșnica libertate. D. A. C. Cuza citi frumoasa telegramă trimisă „desrobitorului sfântului mormânt“ -- regelui Ferdinand.

Vorbi arhiepiscopul Gurie, care n'a cunoscut pe Ștefan din carte, ci din povestea poporului basarabean și spuse de creștinul și de cetățeanul care a împodobit Moldova cu crinii de piatră ai bisericilor. Vorbi d. Vasile Goldiș, ardeleanul, și slăvi perechea de geniu a istoriei noastre: Ștefan și Mihail. Vorbi profesorul C. Fedeles despre idealismul care se desprinde din viața voevodului. Despre omul războaielor vorbi mândru generalul Zadic. Cuvintele lui emoționante se îndreptau către Reg. 13 Ștefan-cel-Mare, 25 Rahova și 15 Războieni. Despre luptele noastre în duhul voevodului vorbi un student ieșean. Un veteran din Borzești, satul copilăriei

lui Ștefan-Vodă, aduse aierul popular al cuvântului. În urmă, generalii, ofițeri și armata defilă cu fanfară în fața mormântului.

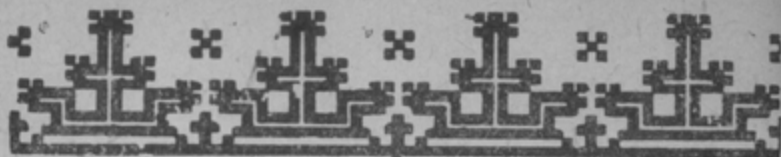
După prânz, hore vesele îi înfrățiră pe toți de la vladică până la opincă.

Iar tu, părinte al Moldovei, vei fi tresărit de chiotul norodului tău slobod, căci toate s'au făcut în duhul Măriei Tale. Pe viul Dumnezeu, voia ta e fapta poporului de-acuma! Fășii din sufletul tău flutură pe buzele tuturor, Isprăvi ca ale tale umplură pământul nostru. Plăsești au trecut dincolo de mănăstirea Vadului și străjuiesc la râul cel galben al pusteii maghiare. Leahul ne e prieten și hatmanii noștri își plimbă oștile voinice pe meleagurile Pocuției. De te-ai ridica o clipă să trimieți o vorbă dulce Răreșoaiei și o poruncă aspră părcălabului din Hotin să se ție bine cum se ține la apa Nistrului! Că Măria Ta era om în care trăiau deodată cinci-zeci de bărbați.

Meșter iscusit și vijelios în războaie, îți plăcea foarte să-ți razimi pleata castanie de umărul femeii și să cazi în genunchi la iconostas. Că păcatul e mai dulce între două rugăciuni și rugăciunea mai ferbinte între două păcate. Și Măria Ta ai fost bun la inimă. Îți făcea boieri din opincari și-ți treceai paloșul prin grumazul boierilor ticăloși. Zilele tale, Măria Ta, se cheamă în graiul de azi „democrație” și toată suflarea norodului va să se facă răzășească. Pământul nostru slobod freamătă de numele tău, căci tu ești viu în viața și 'n asezămintele noastre!

NICHIFOR CRAINIC.

LA PĂZITUL VIEI

— Din însemnările altor zile. —

Pot să fie mulți ani de atunci, așa de mulți, încât mi se pare tocmai la celalt capăt al vieții, unde povestirile se 'mbină cu basmul.

Pe atunci, nepurtat de greul vieții prin alte părți, știam că cel puțin vacanțele, după anii de școală, sunt ale mele, și în deosebi cea din lungul lui Cuptor și Gustar, pentru că le petreceam în pacea tihnită a satului: cu hora, scalda, vânătoarea, păzitul viei.

Oh! acesta mai ales, ce amintiri duioase răscolește în minte-mi! Este amestecat cu veghile de noapte, și pe mine noaptea la vie mă înebunește, nu alta, căci se leagă cu întâiele mijiri de iubire ce nu se pot uita vreodată.

Via noastră intra în copt spre Sântă Măria Mare, iar culsul se trăgăna până după Cârstov.

De cum venea chindia mică, treceam pârleazul de lângă casa noastră, țineam poteca celor câteva tufe de porumbiște până la butașii mărunți cu aguridă multă, iar de acolo mă strecuram pe de marginea vițelor tot mai arătoase până sus, la nukul bătrân, cu leagăn de curpen. De aici mi se desfășură în bună voie priveliștea din vale, cu casele pitite în șeliștea de pomi. Casa noastră își arăta doar ceardacul, atârnat în văzduh, gata să sboare parcă, pentru a purta în slăvi stâlpușorii îmbrățișați de rochița rândunelei. Mai încolo își străcura gârla cositorul topit printre zăvoiful mhorit; se perdea departe—departe printre livezi și moviliștele de fân cosit. Lunca părea, supt miriștele înflorite de nou, o sumedenie de covoare în colorii, care stau atârnat în zeci de fețe: adevărată șea de năzdrăvan, cu valtrap întocmit din pajiști.

Dincoace, norodul de viță, cu frunză de toate mărimile, cu

nesfârșită droaie de urechi, în care fâșiau adierile de vânt și gângăniile din iarbă cântau pe toate tónurile. Și-si mișca frunza latul în toate părțile, la cele mai ușoare svonuri pe care le suspina din piept pământul învestmântat de viața nouă.

Rătăciam printre acești oșteni ai grădinei, încărcati cu armătură grea, și-mi fluturau, într'o gădilară plăcută, peste față, frunzele ca pete de răcoare, și cărceii cărnoși, cu gust acrișor.

Foșnau prelung, spre poale, vițele, supt fuga pripită a găinilor speriate.

Și stam mândru, cu pușca la umăr, ca un general stăpân peste oaste numeroasă, care nu trebuie surprinsă de vrășmaș.

Imi cunoșteam pe de rost, după nemeni, cetele; cele cu rod mic și negricios, subțire la mușt, care prindeau pârga din vreme, tăța cu gust dulce și lipicios, tămâioasa cu aromă de candelă, coarba cu piețiță vârtoasă și târzie la copt. Și sugream ca un copil din acest binecuvântat uger al pământului care ne nutrește pe toți.

Stam apoi la răstimpuri, lungit pe spate, aiurit, între tul-pinițele cercelete și priviam, pe senin de zi, în tăria bolții ca într'o cupă uriașă de cleștar. Și-mi părea că nemărgenirea se strecoară până în cele mai dinlăuntru ale ființei mele, că lutul se topește pe 'nctul, și rămâne doar sufletul, sufletul întraripat, tăind înălțimile, în sborul agale de uliu ce se rotește peste curți și ograde.

Inchideam apoi ochii, și-mi părea că am cuprins supt pleoape cerul, cu discul de aur, care se fărâmiția în boabe aprinse, de toate colorile supt perdeaua vederii... Doamne!, cine poate tălcui simțimintele curate pe care le strecoară sufletului această fire cu feerie de senin, cu ghihrande de rod, cu verdeată și sănătate!

Oh, cum căutam la vârștea ceia să mă furișez singuratec în acest templu al firii și în acest norod de viță plin de poezie și neprihănire, în care toate sunt așa cum se văd și nu-și desmint forma, culoarea, mirosul, gustul!

Știam bine că de vale vița chireită aduce an de an aguridă, și atât; că pe muche, sus, boabele dolofane de tămâioasă, de tăță, de coarbă dau mustul nemintit acelaș. Pe când omul desprietenit de fire, își zăvorăște lăuntru și nu simți cât suflet strivit sau liniștit se ascunde sub ochii adesea mincinoși...

Și veneam aici, zi de zi, și simțiam tot mai mult fiorul de liniște, de pace sihastră, de dorită lămurire numai cu mine, cu simțurile mele, ce se amestecau și se amestecau așa de ciudat, odată cu aripile ce lăsa amurgul pe creste de deal, chemându-și oștile de tăcere și de mister.

Valuri de întunecare se ridiceau par'că pe încetul din văgăuni de văi, și se împânziau ca un giulgiu peste sufletul naturii ce va să ațapească.

Și, totuși, în tăcerea ce se așternea pe câmp și pe coline, în ecourile ce muriau la răstoci, simțiai respirațiile pământului mai puternice; toate se reînsuflețiau mai viu supt coviltirul în care unul câte unul începeau să sclipească, țințiți, luceferii nopții.

O punte de raze între sus și jos, pe care călătoreau borile târziului; un lanț tainic între cele două țării, într'o limbă șoptită, plină de magie. Se aprindea cerul în mii de candelă, o răvăsală de lumină se prăfuia peste drumul robilor, Colo carul mare și mic se pregăteau pare-șe de poarnă. Și trecea luna prin platoșele negre-cătrării, sau pe azur, ca o roată de triumf.

Atâtea nopți de-a rândul mi-am adâncit privirea în văpaita asta vie de pe cer, — deschisă privirii — și m'a apucat noaptea albă, fără să dau geană pe geană, în așteptarea luceafărului de dimineată.

Și de atâtea ori am avut simțimântul că singură noaptea ne distramă amăgirea, că suntem ceva osebit de sufletul pe care îl poartă firea sus în torțele aprinse, jos în genunile nesfârșite, pe care o mână nevăzută le nivelează, în depărtări fermecate, îngemănându-le, așa în cât numai e cer, nici pământ, ci o îmbinare de neguri și lumină.

Devii lunatec sub bătaia lunei și te simți colindând peste adâncuri, desgărdinat de tină, numai cu sufletul care se mprăstie, se topește.

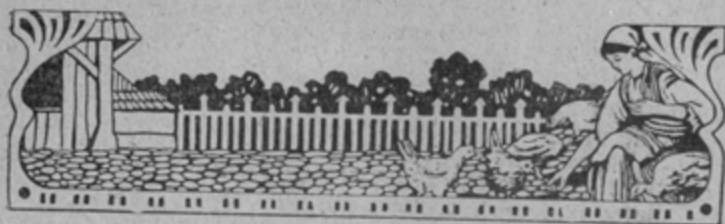
Iar, când besna neagră tălăzue cerul, simți norodul de viță cătrânindu-se ca o mare turbare, cu sgomotări de frică, și taină nelinistitoare.

O, de câte ori n'am strâns, atunci, la lumina focului de co-vercă, mai puternic mânerul armei, ca 'n țințirea unor fiinte pe care le lungeste și le profilează în văzduh vița prefăcută în monstru al nopții cu mii de capete.

Grădina și întunerecul acesta, ce undă nedeslușită de singurătate strecoară în inimă, ce trebuință ciudată de un prieten, de o legătură sfântă, de o destăinuire în vremile de soare și de senin.

Iar, când se arată solul zilei pe dungi de muncelc și pune promoroacă de aur printre frunze, sălbi de lumină peste verdeată înrougată, și trec mierle împerechiate prin sălcă-miș, pe supt tălânga de nuci, gureșe și iubitoare, o chemare se desprinde din suflet, și stai cu ochii deschiși, visând poezia tineretii plină de feți frumoși și cosânzene.

P. PARTENIE.

AȘTEPTÂND...

— Teme de articole —

Freemătul obișnuit, prea obișnuit, al vremii noastre sună într'un șir de negații. N'avem hrană, n'avem vite, n'avem haine, n'avem căi ferate, n'avem curaj, n'avem conducători, etc. etc. n'avem. Freemătul acesta totuși nu-i descurajator, fiindcă el e ecoul direct al suferinței trăite zi de zi. El este însăși atmosfera, în care se mișcă viața românească, acum descumpănită, deși aproape-aproape întregită. Dar nu e descurajator și prin faptul, că imboldul nădejdi de a spulbera pe n'avem" e și stăruitor și aproape fizic. O, sunt mulți analiști, cu sufletul uscat, cari își adulmecă toată munca constatând lipsurile, înfrigurând publicul cu realitatea lor hâdă și conchizând la înclinarea forțelor. "După cum sunt alții, cari fiindcă au găsit o împărechere de cuvinte, care dă un sunet de tărie înfundată: „rezistență națională“, cred, că pot să amăgiască ispitele fiecăruia prin „noi înșine“ și să așteptăm, înotând în troianul vânturat de tradiționalism și abuz.

N'avem, dar putem avea. Și putem avea repede. Repede. Viteza e de obicei rezultatul unei forțe organizate. Se poate aici pune o întrebare, dacă suntem capabili de înmănușiere organizată. Suntem? E sigur, că n'am fost. N'am fost, fiindcă noi, cei din vechiul regat, n'am fost propriu zis o țară. Am fost două țări, cu două suflete, cu două feluri de interese, — care s'au adâncit cu atât mai mult, cu cât s'a căutat ca unii, numai unii, dintr'o singură parte să le armonizeze, uneori, tot numai în interesul lor. Numai ai lor. Cei alții, cealaltă țară, cealalt suflet să se resemneze, să rabde și să muncească, să lupte și să cerșătoriaască. Așa a fost; așa am fost. Și pe când unii dăminau din olimpul puterilor fecundate de ceilalți, alții își stăpneau vlaga pentru tot ceia ce se poruncia. Au fost două țări: a conducătorilor și a necesar smeriților conduși.

Dar idolii se cutremură; valorile se scutură; aşteptările condensate plesnesc, conduşii se ridică, — o, așa de hotărît paşnic se ridică — şi trec alături de conducători.

Valorile s'au răsturnat. Conduşii nu-s pregătiţi pentru conducere; conducătorii sunt dibaci în itele, care încurcă prin pasiuni, prin fătărnicii, prin tot ce clandestinul urzeşte mai în vizuină, macabru şi morbid. Conduşii vor dintr'odată, vor prea mult; ei n'au astâmpăr, ca să se limpeziască situaţia liberării, care a înfrânt amarul robiei, abuzului, teroarei, speculării. Şi foştii conducători scot capetele, rânjesc, încurcă. Criză.

Care criză? E o criză sufletească într'adevăr. Intre sentimentul determinat de aşteptare, voinţa realizării şi înţelegerea mijloacelor de realizare imediată. E o cumpănă. O strângere de inimă, în închircire de voinţă, o crispăre de înţelegere. Este. Dar sufletul social al multimei liberate nu-i în criză, ştie să vrea. Şi vrea. Conducătorii cei noi, — foştii conduşi până azi — îi simt pulsaţiile, şi nu se opresc la pragul protocoalelor. Dincolo de formă, e fondul, care trebuie împăcat. Conducătorii cei vechi nu înţeleg sufletul multimei. Ei îi simt numai, — pentru egosmul lor şi aceasta — perversitatea contorsiunilor prin limbuţia, care înţeapă în fraze terminate brutal, cu ceiace sincer i-a compromis, — cuvântul „democraţie“.

Demagogia e un mijloc, isbuteste adesea, dar ricoşează îngrozitor, când meşteşugul e descoperit. Şi în înfrigurarea zilelor noastre, când numai fapta poate să stăpâniască, — fapta impropriietăţii, fapta refacerii producţiunii, — vorba neisprăviţilor plesneşte tocmai pe neisprăviţi.

Şi din momentul în care, hotărîrea se sbate, curajul abundă, criza s'a liniştit. Domniii trebuie să execute ceiace vrea mulţimea, ceiace ea aşteaptă, fiindcă-i trebuie.

Din acest punct de vedere nu numai că nu regretăm, dar aşteptăm retragerea cutărui. — supărat că nu mai e, — ca să-şi facă treburile în liniştea sihăstriei. Sau aşteptăm împlinindu-se ameninţarea altuia că vom fi siliţi să-i citim memoriile fiindcă i s'au împlinit nădejile.

Aşteptăm începutul.

Tăraniî dia vechiul regat nu mai pot fi cei dinaintea războiului. În şanturile tranşelor în neptile de panică şi de tumult, când moartea pândia fără alegere, ei aşteptau. Aşteptau să nu mai fie ce-au fost, dacă se vor strecura pe lângă moarte. Ei şi-au dat sama atunci, când li se cerea număr şi curaj, că tot numărul şi tot curajul hotărît sunt cele

de trebuință, ca satele lor să fie sate gospodărite, stăpânite deplin de ei. Ei au mâncat acolo pe front fără zămbre, mazăre gărgărită, fiindcă și acasă înghițeau porumbul încins de pelagră. Și pe front și acasă era tot din ordin. La front, — accia se dădea, acasă, — aceia li se lăsa. Cele două țări. Ei, dar numărul și-a valorificat dreptul și bărbăția a impus descătușarea. Și după războiu, țărani cu sumane și ȋtari, sau îmbrăcați în rămășițele de haine militare, — cumpărate, la demobilizare, au venit în parlament ca să-și măsoare tăcerea cumpănită cu limbuția încăreată de pecingi-ne fațărniciei domailor, cari au condus aprovizionarea, ne-refacerea, diplomația cu și fără Banat. În au venit, fiindcă au fost trimiși să ducă la ei lor pământ și dreptate. Că n'au formă, că n'au pregătirea să spună, cum se cuvine „parlamentar“? N'au. Dar au dreptul și au curajul. Fondul trebuie câștigat. Forma e a vechiturii. De la ei așteptăm fondul, — care fiindcă-i așa de necesar, pentru ei, trebuie să vină repede.

Așteptăm. Așteptăm de la Basarabeni. Aceștia sunt cei mai dârji. Ei pot să facă direct și imediat comparația. Ce-au putut să facă singuri, ce pot să facă laolaltă. Și grozav lucru e comparația. Amăgește și răstoarnă; tiranisește și scoboară. Basarabenii știu ce vor și din vrerea lor nu pot să iasă. Peste ei, a cernut vremea unor revoluții, de ei făcute, ca să se desteliniască. Și după ce ai gustat din largul unei libertăți degenerate, simți nevoia așezării în plin pe temeiul rânduelii celei mai puțin subrede. Ori, subrezenia o aduce, o provoacă suprapunerea parazitara. De aceia, Basarabenii vor înainte de toate, pământul lor pentru cei cari-l muncesc și apoi dreptatea prin alungarea jandarmului.

Așteptăm. Așteptăm de la Ardeleni chibzuială, poate greoaie, dar sigură. De la Bucovineni, entuziasmul de a nu fi încălcați în luptă. De la Bănățeni vârtoseina muncii, care mândrește, „că doar de aia-s bănățeni“.

Și toate aceste asunt. Sunt. Le ciocnesc, se îmbină. Nu sunt la București, unde e înverigare de calcule și interese. Dar sunt în tot cuprinsul țării. Insufletirea e la București tocită. Aici, domni se contagiază și sunt siliti să se supună programelor. Dar la țară și în fabrici, dorul e împărechiat cu dreptul și nu se poate să nu se iviaască străduința de a reface primenind nădușala ostenițiilor, cari au condus.

E freamătul că „n'avem“? Dar vâjâie puterea că avem bunăvoință, care face și reface totul.

B. CECROPIDE.

LA ÎNCHEIEREA PRIMULUI AN

La 22 Noembrie 1918 st. v., apărea primul număr al „Daciei”, după ce se sfruntase cele mai dificile piedici.

Concepușem un program de gazetă, gazetă nouă pentru o viață nouă, la care se raliase multe nume, multe personalități de a căror amintire nu mai vorbesc decât semnăturile.

Umblam și alergam în toate părțile, fără să mai cunosc odihna și masa.

Săriam dintr'un tren într'altul și cutreeram Moldova și Basarabia, cu afișele „marelui ziar popular „Dacia”, adunând meren la semnături de aderenți ai unui program, ai unei *idei*, pe care toți o împărtășiau, fiindcă toți o simțiau și mai ales o credeau.

Nu mulți cunosc peripețiile începutului acestei gazete: vor fi tălmăcite poate vreodată, când voi avea mai multă vreme să le adun din negura amintirilor.

Baraca de scânduri dela Iași, unde improvisasem o masă și scaune dela un fost teatru de vară, și unde aveam consfătuiri cu diferiți cunoscuți și prieteni, deseori prin întinerie, și mai totdeauna în frig, își va avea capitolul său special în reminiscențele începutului „Daciei”.

Mai dificilă însă a fost travestirea prin punea de trecere dela Mărășești, după încheierea armistițiului cu Nemții, înfruntând toate consecințele grave la care puteam fi expus și improvisându-mă ad-hoc în comandant al unui tren de material, ce urma să fie predat la București; iar altădată furisându-mă printre demobilizați, cu toată numărătoarea severă ce se făcuse, am făcut drumul pe jos până la cazăr-mile artileriei din Focsani, unde mi s'a furat valiza cu

toate documentele de făurire ale „Daciei“, cum și altele de o mare importanță.

În București eram urmărit și suspectat de comandatura germană, deși mă improvizasem și aici în curier militar.

Pentru înfăptuirea unui crez sfânt nu mai cunoșteam obstacole; trebuia să asigur tipografia și hârtia în primul rând, aici la București, unde avea să se concentreze din nou toată viața românească.

A trebuit să mai fac și un al treilea, și ultim drum Iași-București, cu prima mașină care deschidea drumul refugiaților după fuga Nemților, și după vre-o 3 zile de drum, cu toate greutateile întâmpinate, fire telegrafice tăiate, stâlpi deranjați, șefi de gară și personal lipsă, am ajuns la București unde desăvârșind angajamentele tipografice, am pus la cale apariția primului număr al „Daciei“, care coincidea cu proclamarea Unirii Ardealului dela Alba Iulia și mai trebuia să coincidă și cu intrarea familiei regale în București.

În trei zile s'au pus la cale toate: redacție, administrație, tipografie, hârtie; localul s'a angajat numai cu o zi înainte.

Capitolul hârtiei își are importanța lui prin lovitura ce ni se proiectase chiar în ajun, ridicându-se cu forța poliției, și în disprețul tuturor legilor și îndatoririlor profesionale, chiar din magazia noastră, hârtia cumpărată de noi, pentru a se da altor gazete și a ne pune în imposibilitate de apariție.

Doamna Vlahuță, care se improvizase paznicul hârtiei, cu toate protestările făcute, n'a putut opri *forța brutală* dela această nelegiuire, iar protestarea oficială a maestrului Vlahuță, pe lângă guvern, pentru a ni se face dreptate, a rămas fără rezultat.

Salvarea ne-a fost venită la miezul nopții dela un om de bine, care ne-a împrumutat hârtia necesară.

În sfârșit, ar trebui poate să se scrie zile întregi asupra acestor svârcoliri în lupta cu împrejurările, și mai ales cu oamenii. Cu cât însă mi se puneau mai multe piedici, cu atât căpătam mai multă forță, mai multă încredere în reușita unui ideal.

Nu mai puțin însemnate sunt și greutatele ivite în cursul acestui prim an de existență, an de luptă.

O grevă la tipografie, de două săptămâni, imediat după primele zile de apariție, cum și o altă grevă survenită mai târziu; dificultățile de transport cu dese întreruperi de comunicație din timpul iernii, cu înzăpezirea liniilor și lipsa de mașini de c. f. r., atât în țara veche, cât și în provinciile alipite unde gazeta făcea sacrificii însemnate pentru a pă-

trunde: lipsa de hârtie suficientă pentru un tiraj ce se cerea de marele număr al cititorilor doritori în vremuri noi de gazete cu credințe noi, și multe alte lipsuri și piedici de tot felul, au fost învinse prin *forța morală* — mai mult decât cea materială —, a unui suflet, și a unor suflete — puține la număr, — închegate într'un crez, și legate trainic de însuși fundamentul „Daciei“.

Pe deasupra tuturor însă, un suflet mare, sufletul maestrului Vlahuță, secondat de aproape și de idealismul domnului Brătescu-Voinești, a contribuit mult la cimentarea acestui legământ de suflete, prin superioritatea și bunătatea spiritului său, care va rămâne și de aci înainte chezaș al tuturor năzuințelor noastre.

Numele său va fi pentru totdeauna legat de al „Daciei“, iar amintirea sa veșnic proslăvită de noi toți, care l'am iubit și respectat.

Am de muncă intensă, an de muncă sfântă și neprihănită, a tuturor celor legați și închegați sufletește, cu sufletul „Daciei“, fii catapeteasma celui mai solid locaș, zidit prin credință și prin muncă.

L. COL. ȘT. ZĂVOIANU.

O GLORIE A ARTEI ROMÂNEȘTI: LUCHIAN.

În ajunul mărețelor zile în care se dospea viitorul neamului nostru, și-a dat ultima suflare un adevărat fiu ilustru al țării noastre — pictorul Ștefan Luchian.

Dar dacă tăcerea și pacea atât de mult dorită de un trup chinuit, dacă împărăția liniștei l'a cuprins în nemărgenitele-i hotare, cea-ce a fost el, sufletul lui Ștefan Luchian ne-a rămas de veci mărturie a darului dumnezeesc cu care fusese înzestrat.

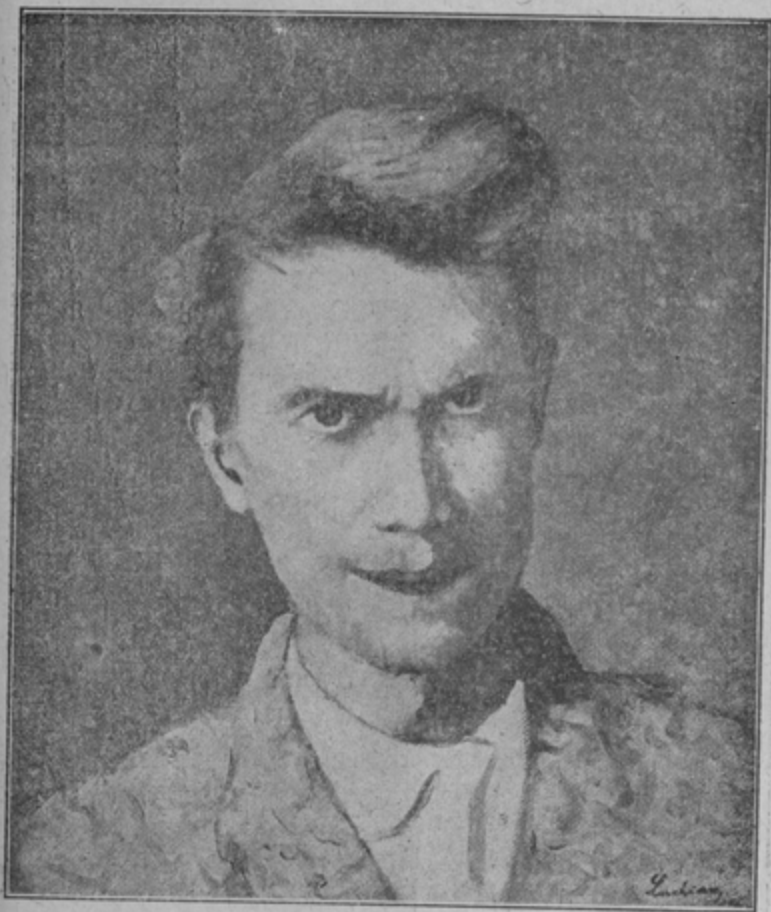
Artistul îndură chinuri titanice, de mulți ani, presimțind și văzând cum se trece, clipă cu clipă, ca un opaiț a cărui lumină își picură cele de pe urmă clipociri de viață în masivitatea de bronz a unui sfeșnic dăltuit și cizelat de o mână iscusită.

În cele din urmă artistului, creatorului, îi era lehamete de chinurile omului și dacă i-ar mai fi rămas un pic de putere în brațele-i, de mult înlemnite de boală, poate că și-ar fi făcut seamă.

LUCHIAN.

FLORI.

LUCHIAN.

AUTOPORTRET.

Însă, ținut pe patul chinurilor Luchian și-a încheiat martirajul aproape cu aceeași reculegere și în aceeași singurătate, în care și-a plămădit și așternut măreata operă de slăvitor al vieții — operă ce-i face cinste neamului nostru.

Prin această aplecare a marelui suflet spre o lume mai puțin reală, însă cu atât mai impresionantă prin fiorul de viață nouă ce o străbate, prin aceasta se și deosebesc opera lui Luchian de rodul strădaniei tuturor pictorilor contemporani.

Sub pepelul lui vrăjit culoarea scânteia de năzuința creerii ce-i

chinuia sufletul și-i îndurera traiul, căzând în picuri de lumină și umbră, asemeni fosforescenței ochilor aceia de jeu inflăcărat ce lămureau necurmat focul etern din care țășnea.

De aci și fascinarea imprăștiată de ori-ce bucată de pânză, sau de mucavă, ce a fost sfințită de penelul sau de creionul lui, — atât de puternic se răsfrânge în ori-ce operă a lui Luchian reverberarea focului aceluia lăuntric, pe care mulți inși nici nu-l pot înțelege, necum să plămădească freamătul de viață așternut de el.

Iar intuiția armoniei în colorit, discernământul instinctiv al îmbinării valorilor mersese atât de departe încât, în ultimul timp se transformase într'un adevărat sensitivism coloristic.

Nimic nu i se părea cu neputință de înfăptuit în asemeni clipe și orice ar fi prins să aștearnă, orice ar fi atacat acest suflet de creator, — aceiași minune se petrecea: totul căpăta viață, în mirajul de armonii ce isvorau în chip firesc, supt un văl de poezie fără seamăn,

Din frigurile acestea ale plămuirii eșea sfârșit, istovit aproape,

LUCHIAN.

FLORI.

simțind cum, odată cu văpaia din el, strecurată pe pânză sau pe hârtie, se trecea pe încetul și focul vieții lui de martir al artei.

*

Uitase de mult, bucuria și tristețea ticăitei vieți de toate zilele a tuturor...

De mult nu mai avea parte decât să jinduiască, printr'un ochiu și de fereastră, lumina soarelui, a cărei plasmă dătătoare de viață sbucnea, cu o mai înverșunată putere par'că, din sufletul lui.

LUCHIAN.

FLORI.

Atunci strălucirea privirei lui catifelate se inegura, iar tristețea întinsă pe chipul lui mistuit de atâtea doruri neînțelese de mulți, se prefăcea într'un zâmbet în care ironia se înfrătea cu îngăduirea.

Așa își împlinea Luchian sacra menire, așa era «Babacu», — cum îl mângâiau prietenii, — și așa l'am pomenit toți acei-ce am avut parte să călcăm pragul sihăstriei lui din urmă.

Iar tot ce poate fi durere omenească, pentru el ca și pentru cei-ce simțeam cum îl sfredește chinul, în

răspasul unor clipe de tăcere, când zâmbetul lui trist brăzda o cută de contenință și de orgolioasă stăpânire de sine, — suferința trupească era astupată, înlăturată la vedere, printr'un hohot blajin, atât de caracteristic lui, și în care trăia atunci «Babacu» zilelor de altă dată.

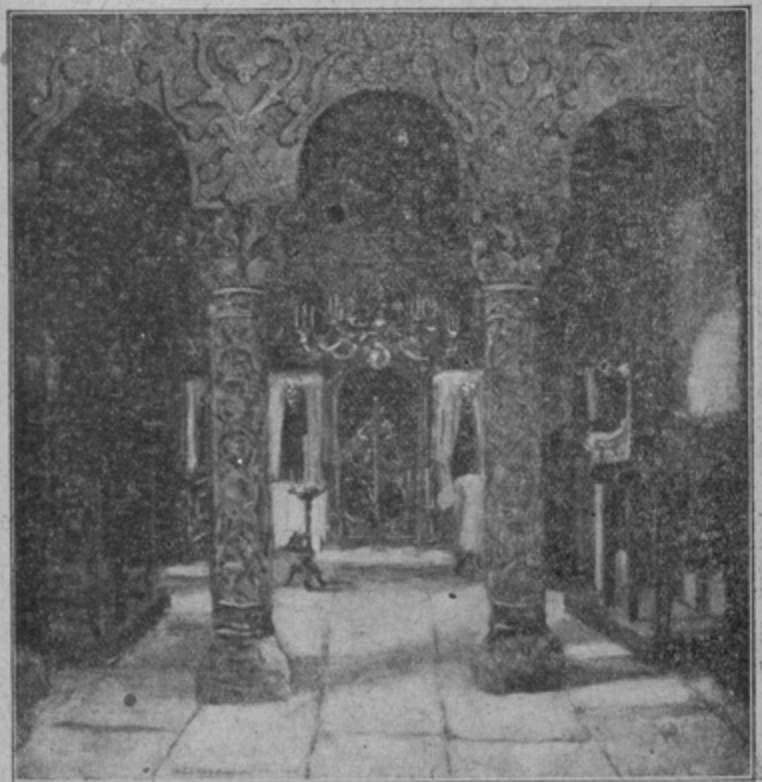
*

Și acum, când văpaia aceasta curată a purces să ne lumineze de dincolo de viața trecătoare, când isvoadele rămase — comorile

de artă nepieritoare ce întregesc treacătul prin lume al marelui suflet — încep să fie socotite cu pietate și pe alocurea prețuite cu aurul scump al unor aparențe de plutocratică înțelegere în ale artei, de bună seamă că mulți vor plânge pierderea artistului și prea puțini se vor duce cu gândul la văleatul suferințelor omului.

A îndurat omul atâta, cât nu mai putea să îngăduie în cele de pe urmă artistul, creatorul osândit să înțeleagă și să își dea seama de transformarea pe 'ncetul a materiei, pornite spre o deplină unificare cu neantul.

Opera lui, însă, măreța moștenire de artă cu care a fost dăruită țara noastră, rămâne, alături de pânzele lui Andreescu și de acele ale lui Grigorescu, un nou șirag de nestemate cu care ne fălim.

BASARAB.

INTERIOR DE BISERICĂ.

Spre cinstea țării opera măiastră a lui Luchian n'a fost înstrăinată, mulțămită câtorva suflete alese care, într'o epocă de domnie a deșertăciunilor și de completă nepricepere în ale artei, au știut să prețuiască după cuviință lucrările celui ce ar fi putut să fie o adevărată mare personalitate artistică, în ori și care centru artistic de aiurea.

Amintesc printre colecțiile cele mai bogate în capod'opere de Luchian, pe acele ale D-lor V. G. Mortzun, Dr. Anghelescu, A. Simu-V. Cioflec și A. Bogdan-Pitești.

Iar atunci când, în urma unei inițiative demne de o țară care începe să-și slăvească pe aleșii ei, atunci când opera lui Luchian va putea fi în întregime strânsă cu pietate și cu ori și ce jertfe, ca un adevărat tezaur al artei românești, — atunci când aceleași negre aripi împăciuitoare vor ocroti deopotrivă pe toți cei mistuiți n focul luptelor pătimase de acum, atunci numai se va putea ști cum și de cine a fost prețuită cum se cade măreața operă a lui Luchian.

Până atunci ne vom mulțumi cu rara fericire sufletească de a admira capod'operile lui Luchian, în amintitele colecții de artă, înucât acele ale statului de abia de numără câteva pânze datorite acestui nou zeu tutelar al artei românești.

N. PORA

REVISTA «LUCEAFĂRUL»

Vechia revistă de literatură și artă „Luceafărul” intră în al cincisprezecelea an de existență. Pentru o revistă românească, un trecut atât de lung e o raritate. Vitalitatea revistelor noastre literare e mult mai redusă de obicei. De aceea chiar, „Luceafărul” a isbutit să creeze un adevărat curent cultural pe care istoria literară va trebui s-âl înregistreze. În Ardeal, unde a apărut până la Unire, în jurul lui s’au grupat toți scriitorii și luptătorii intelectuali ai românismului.

Coșbuc, Goga, Agârbiceanu, Chendi, Tâslăoanu și încă multe altele, sunt nume care au îmbogățit literatura românească. „Luceafărul” însă a avut și altă însemnătate în afară de cea strict literară. E însemnătatea lui culturală. Căci în paginile sale s’a întreținut în acești treisprezece ani din urmă conștiința iredentei românești pe care o reprezentau în primul rând cărturarii.

Strămutându-se în București, „Luceafărul” a început o activitate nouă, lărgită mult și care devine din ce în ce mai rodnică. Nu e numai o trecătoare grupare de scriitori în jurul unei publicațiuni. E o mișcare bine caracterizată, pornită dintr’un crez literar limpede. E mișcarea tradiționalismului nostru literar care, păstrându-se în spiritul neoromânesc, năzuiește să îmbrățișeze în formula artei adevărate, sănatoase și echilibrate, pe lângă vechile izvoare de inspirație și pe acelea pe care le are în complexitatea lui

sufletul modern. Introducând acest element nou în paginile sale, „Luceafărul” a isbutit totuși, prin selecționare, să se mențină în marginile bunului simț artistic, evitând ciudățelele forțate ce vor să treacă drept literatură nouă.

Pe lângă vechi colaboratori ca d-nii Octavian Tăslăoanu, C. Sandu-Aldea, Ion Agârbiceanu, Vasile Pârvan, Al. Cazaban, D. Nannu, „Luceafărul” și-a adăugat anul acesta elemente tinere ca d-nii: Nichifor Crainic, Al. Al. Busuioceanu, Lucian Blaga, V. Voiculescu, Artur Enășescu, Em. Bucuța, M. I. Chirițescu, Em. Ciomac, etc.

În anul care începe, revista va avea în coloanele ei, alături de colaboratorii de până acum, prozatori ca d-nii: Ioan Al. Brătescu-Voinești, G. Galațion, Liviu Rebreanu, M. Beza, M. Sorbul și poeți ca d-nii: Ion Pillat, Horia Furtună, A. Toma, etc.

Sub asemenea auspicii, „Luceafărul” e menit ca și până acum să țină locul de frunte în mișcarea noastră literară.

CĂTRE CITITORI

Pentru anul viitor, dorind să aducem îmbunătățiri Calendarului nostru, rugăm pe cetitorii binevoitori să ne adreseze observațiunile pe cari le cred de cuviință.

«DACIA».

BANCA SINDICATULUI

INTREPRINZATORILOR DE LUCRARI PUBLICE ȘI PARTICULARE
SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL LEI 3.500.000. PRIMA EMISIE LEI 1.750.000. — SEDIUL Str. MARCONI No. 3. — BUCUREȘTI

Procură materiale de tot felul și înființează depozite. Finanțează și participă la instalații industriale și ateliere de construcție. Înlesnește credit întreprinzătorilor. Face orice operațiuni de Bancă.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE: Președinte Inginer Tiberiu Eremin, Vice-Președinte Mih. Popescu, Sub-Dir. Banca Agricolă, Ad-strațori-delegați; Inginer I. Popovici Mezin, Arch. Simion Vasilescu.

CONSILIERI: Cerchez C. Grig. Arch., Fierolu Gr. Ing., Grigoriu A. Ing., Grigorescu C-tin Ing., Maimarolu C. Antrep., Nculescu P. Morosanu, Arch., Romagosa M. Antrep., Stroescu M. Ing.

DIRECTOR: AUREL LUȘAN

OFICIUL ECONOMIC AL ROMÂNIEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL 1.000.000 LEI DEPLIN VÂRSAT

SEDIUL SOCIAL: BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 1

Informațiuni și consultațiuni
comerciale, industriale și financiare.

Studii și anchete economice.

Import și Export.

Expediții și vămuri.

Agentură, comision și reprezentanțe.

Reclamă publicitate și afișaj.

Recrutare și plasare de personal tehnic și agricol.

Studii tehnice.

Contencios economic și încasso.

Biuro special pentru brevete, mărci de fabrică, desene și modele industriale.

Muzeu economic.

In Țară:

Reprezentanțe

In Străinătate:

Sucursale la: **JASI, GALAȚI,
BRĂILA, SIBIU.**

Sucursală la **PARIS.**

Correspondenți în Anglia la: **LONDRA.**
• Italia • **ROMA • MILANO.**
• Statele Unite • **NEAPOLE • NEW-YORK.**

ADMINISTRATOR-DELEGAT:

I. PANAITESCU

Fost Director al Siguranței Generale a Statului
și Membru în Consiliu Superior Administrativ.

DIRECTOR GENERAL:

I. MANOLESCU-STRUNGA

Doctor în științele economice,
Fost Deputat.

„NAȚIONALĂ“

SOCIETATE GENERALĂ DE ASIGURARE. FONDATĂ LA ANUL 1882

CAPITAL DE ACȚIUNI LEI 10.000.000 :: FONDURI DE REZERVĂ LEI 39.549.824.17

Daune plătite dela fondarea Societății: Lei 147.000.000

„NAȚIONALĂ“ primește asigurări în ramurile
INCENDIU, GRINDINĂ, TRANSPORT
ȘI ASIGURĂRI ASUPRA VIEȚII
AGENȚII ÎN TOATĂ ȚARA

PIELĂRIA „UNIREA“

IOAN C. SÂNDOIU & IOAN GEALEP

BUCUREȘTI

Calea Moșilor, 29 bis (lângă Bărătle)

Magazin asortat în permanență cu tot felul de pielării: Boksuri negre și color, Șevrouri negre și color, Talpă, Blănculețe, Tovălașe, etc., și diferite articole necesare pentru cismărie. Blanc negru și natur pentru curelari.

Toate articolele se vând cu prețurile cele mai convenabile

MAGAZINELE GENERALE ȘI ANTREPOZITELE „OBOR“

CAPITAL SOCIAL LEI 2.000.000 DEPLIN VĂRSAT

Linii proprii de garaj; Biurou vamal; Înmagazinări de mărfuri vălmuite și nevălmuite; Compartimente speciale pentru mobile; Pivnițe pentru vinuri, spirtoase; Avans pe mărfuri înmagazinate; Vânzări de mărfuri în comision; Reexpedițiuni de mărfuri.

Transporturile sunt a se adresa: Magazinele Generale și Antrepozitele „OBOR“, Stația Obor

ELECTRICA

SOCIETATE ROMÂNĂ PE ACȚIUNI

FOST LAHMEYER

STRADA MATEI MILLO No. 2

TELEF. 2/17 BUCUREȘTI TELEF. 2/17

**PROECTAREA ȘI EXECU-
TAREA DE INSTALAȚIUNI
COMPLETE DE LUMINĂ
ELECTRICĂ ȘI TRANSMI-
TERE DE FORȚĂ DE ORICE
MĂRIME PRIN CURENȚI
CONTINUI ALTERNATIVI
:: ȘI TRIFAȘAȚI ::**

GRIGORE ALEXANDRESCU

TELEFON 8/83

MARE MAGAZIN

TELEFON 8/83

CU PIELĂRIE, ÎNCĂLȚĂMINTE GROASĂ ȘI DE LUX

Fabrice de talpă și diferite pielării, încălțăminte militară și civilă,
Curele de Transmisie lucrate sistem vechiu, în crupoane și confecționate

EN GROS ȘI EN DETAIL

CASĂ FONDATĂ ÎN ANUL 1877

Depozitul general: Str. OITUZ (Covași), 19 și Str. ȘEPCARI, 12. — București.

Banca Românească

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL 60.000.000 LEI, DEPLIN VARSAT

SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI

Sucursale: BRĂILA, GALAȚI, CONSTANȚA, BAZARGIC, SILISTRA, TULCEA, CHIȘINĂU, CERNĂUȚI.

ADRESA TELEGRAFICĂ: „ROMÂNEASCĂ”

**FACE TOATE OPERATIUNILE
DE BANCĂ**

E. WOLFF

București. — Strada SF. DUMITRU, 3. — București

**FABRICĂ DE CONSTRUCȚIUNI DE FER,
REZERVOARE, CAZANE, etc.**

**MARE DEPOZIT DE ARTICOLE TEHNICE
PENTRU STABILIMENTE INDUSTRIALE ȘI ÎNȚEPRINDERI
INSTALAȚIUNI DE ARS PĂCURA**

BONBONERIA DURIEU

STRADA SĂRINDAR No. 6 (vis-à-vis de Cercul Militar)

MARE ASORTIMENT

DE

BONBOANE DE CIOCOLATA

asortate, fours-secs și altele de această
brânză, cu prețurile cele mai reduse

SOCIETATEA ANONIMĂ

PENTRU

EXPLOATARE DE PĂDURI

ȘI FERĂSTRAE CU VAPORI

mai înainte P. & C. GOETZ & C^{-ie}

Capital pe acțiuni Lei 16.000.000 pe deplin vărsat.

SEDIUL SOCIETĂȚII ȘI DIRECȚIUNEA:

BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU No. 19

Telefon No. 11/21

Telefon No. 11/21

„SOCEC & Co“

SOCIETATE ANONIMĂ

PENTRU EXPLOATAREA COMERȚULUI DE LIBRĂRIE ȘI PAPETĂRIE,
A INDUSTRIEI ARTELOR GRAFICE ȘI CONFECTIUNI DE HÂRTIE

Centrala BUCUREȘTI. — Sucursale: CRAIOVA, IAȘI, PLOEȘTI

Telegrama: SOCEC BUCUREȘTI — TELEFON

LIBRARIE ȘI EDITURA. DEPOZIT de HÂRTIE

REGISTRÉ, COPIERE, etc., etc.
PAPETERIE, ARTICOLE DE BIROU
PICTURĂ, DESEMN, etc., etc.

EN BROS ȘI DETAIL

TIP-GRAFIE, LITOGRAFIE

FOTO-ZINCOGRAFIE, LEGĂTORIE

CONFECTIUNI DE PIELĂRIE
CARTONAGE, CASETE, PLICURI, etc.

FABRICAȚIUNE DE REGISTRE

FABRICAȚIUNE DE CĂRȚI DE JOC etc.

„GRAND PRIX“ Expoziția univ. Paris 1900
BENEMERENȚI CLASA I
Mare medalie de aur „FRANZ JOSEF“
PENTRU ARTĂ ȘI ȘTIINȚĂ
HORS CONCOURS Expos. Nat. România 1906

SECȚIUNE DE GALANTERIE

ART COLE DE VOIAJ

SECȚIUNE SPECIALĂ PENTRU APARATE
DE FOTOGRAFIE CU TOATE ACCE-ORIILE
JUCĂRII ȘI CADOURI

LABORATOIRES LUMIÈRE, M. Sestier, LYON

Rhéantine Lumière

BLENNORAGIE

acută și cronică,

Cistite, Metrite,

Salpingite,

Salpingo-ovarites

Orchite,

Rhumatisme

Conjunctivite ble-

noragice

VACCINO THÉRAPIE ANTIGONOCOCCICĂ

RHÉANTINE

LUMIÈRE

1 CUTIE are 32 Piloale

DOZA 4 PE ZI

În puține ca-
zuri vindeca-
rea întârzie,
atunci se ajută
făcând injec-
țiuni.

Reprezentant și depozitar pentru România

I. M. DILLAN, Str. Pitar-Moșu 4, București.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL ȘI REZERVE LEI 39.000.000

Sediul central: Bulevardul CAROL No. 11 (Piața Rosetti)

TELEFON 15/27

Face toate operațiunile de Credit și Scont. — Primește economii spre fructificare în condițiunile cele mai avantajoase.

SECȚIUNE SPECIALĂ PENTRU OPERAȚIUNI DE BURSĂ.

— FINANȚEAZĂ ÎNȚEPRINDERI COMERCIALE ȘI INDUSTRIALE. —

GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital social: 10.000.000 Lei

Sediul central: B-dul CAROL, 11 (Piața Rosetti), Etajul II

BUCUREȘTI

IMPORTĂ TOT FELUL DE PRODUSE NECESARE
SĂTENILOR ȘI EXPORTĂ PRODUSELE ȚĂRĂNEȘTI.

S. T. A. R.

Societatea de Tracțiune Automobilă din România

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL SOCIAL LEI 5.000.000

BUCUREȘTI

Furnizează trăsuri-automobile, auto-tractoare, motocultoare de tot felul, din cele mai repute fabrici. —
Repară mașini, repede, conștiincios și ieftin. —
Execută transporturi de persoane și mărfuri în toată țara, cu prețuri convenabile. — Cumpără și vinde ocazional mașini și piese de automobile.

***Fabrica de ciocolată
Cacao și Bomboane
Berindei***

***Strada Puțu cu apă rece No. 37
București***

***Cele mai fine produse
Expediție în provincie***

***Magazine de desfacere în București :
Calea Victoriei, 57 și Str. Lipscani, 77***

Paul Kamerling

MAGASIN ȘI ATELIER DE BLANARIE

BUCUREȘTI

STRADA SFINȚILOR No. 19

Giro Conto :

BANCA DE CREDIT ROMÂN

A. SCHULLER
BUCUREȘTI

IMPORT-
EXPORT

ADR. TELEGR.: SCHULLER BUCUREȘTI

BIROUL CENTRAL :

CALEA VICTORIEI, 66, ETAJUL I

MAGAZINELE DE VÂNZARE :

BULEVARDUL ELISABETA, 2

SUCURSALE :

**GALAȚI, BRĂILA, IASI, FOCȘANI, CRAIOVA,
BRAȘOV, ORADIA-MARE**

Banca Franco-Română

SOC. ANONIMA PE ACȚIUNI

CAPITAL SOCIAL 50.000.000 LEI

DIN CARE LEI 25.000.000 EMIS

SEDIUL CENTRALEI: BUCUREȘTI, STRADA BURSEI NO. 4

SUCURSALE:

Alexandria, Câmpina, Galați,
Giurgiu, T.-Măgurele.

AGENȚII:

Balaci, Găești, Pucioasa, Vida,
Zimnicea,

Face tot felul de operațiuni de bancă în Țară
și Străinătate

TELEFON 20/17

TELEFON 20/17

„COLUMB“

Soc. Anonimă de Import și Export

CAPITAL LEI 1.250.000

BUCUREȘTI

Str. BURSEI, 4 (Palatul Camerei de Comerț)

SUCURSALE:

NEW-YORK
150, Nassau Street

PARIS
40, Rue de Mathurins

CLEVELAND
5501, Detroit Av.

AGENȚII:

Londra, Milan, Constantinopol, Yokohama, Galați, Brăila, Constanța,
și în principalele orașe din întreaga Românie.

Aduce ori-ce fel de mărfuri pe Compt propriu și în
Comision. — Transporturi internaționale. — Vămuri,
Expedițiuni, Antrepositare.

Face ori-ce operațiuni de export, import și comerț în general
Reprezintă importante Case de comerț din străinătate

BANCA
SINDICATULUI AGRICOL
IALOMIȚA

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SOCIAL: 10.000.000 LEI DEPLIN VARSAT

Sediu: CALEA VICTORIEI No. 30

• BUCUREȘTI •

FACE AVANSURI PE EFECTE PUBLICE

Primește spre păstrare efecte și se
însărcinează cu administrarea lor

Primește subscripțiuni pentru
toate emisiunile fără comision

DESCHIDE CONTURI CURENTE

PRIMEȘTE BANI SPRE FRUCTIFICARE

CUMPĂRĂ ȘI VINDE EFECTE PUBLICE

MONEZI și BILETE de BANCA STRĂINE

Plătește și scontează cupoane și titluri eșite la sorți

Emite Cecuri și Scrisori de credit pentru străinătate

EMITE FONDURI IN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE

Primește spre încasare Efecte Comerciale

1707

12.8.8.

CITITI MARELE ZIAR POPULAR

"DACIA"

ORGANUL UNITĂȚII NAȚIONALE

SUB DIRECȚIUNEA:
AL. VLAHAȚĂ
și
I. AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

"DACIA" este organul de înfrățire al tuturor Româ-

nilor, asigurându-și colaborarea celor mai
de seamă reprezentanți ai scrisului româ-

nesc și ai vieții publice a românilor de pre-

"DACIA" este liberă de orice preocupare de partid,

fiind închinată numai democrației și politicii
naționale.

"DACIA" are corespondenți în toate centrele mari și

trimiși speciali la Paris, Budapesta, Viena,
Milano, Praga, Liège și Constantinopol.

Abonați-va, citiți și răspândiți ziarul "DACIA" care face

abonamente reduse pentru învățătorii, preoții, primarii
și notarii dela țară din tot cuprinsul României Mari.

ORICE CORRESPONDENȚĂ PENTRU ZIAR SE VA
ADRESA ÎN BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU NO. 4

Abonamente obligate:

Lei 60 pe 12 luni
" 30 " 6 "
" 15 " 3 "

Lei 40 pe 12 luni
" 20 " 6 "

Abonamente reduse:

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“

SOCIETATE ANONIMĂ CU CAPITAL DE 25.000.000 LEI
INSTITUT DE EDITURĂ, ARTE GRAFICE ȘI COMERȚ DE LIBRĂRIE

**STABILIMENTE CU INSTALAȚIUNI
MODERNE DE ARTE GRAFICE :
TIPOGRAFIE, LITOGRAFIE și ZINCOGRAFIE**

EXECUTĂ ARTISTIC BROȘURI
DE ORICE FEL, ILUSTRĂȚIUNI,
TABLOURI, CĂRȚI POȘTALE,
AFIȘE ILUSTRATE, ACȚIUNI de
BĂNCI ȘI LUCRARI MERCANTILE.

**LEGĂTORIE, CARTONAJE, și LI-
NIATURĂ MECANICĂ pentru orice
fel de registre de contabilitate.**

**FABRICAȚIUNE SPECIALĂ DE PLICURI,
CASETE ȘI CONFEȚIUNI DE HARTIE
ȘI CARTON.**

SEDIILE DE DESFACERE:

Sediul „SFETEA“, Calea Moșilor No. 62—64.

Sediul „JONNIȚIU“, Strada Șelari, 12.

Sediul „RASIDESCU“, Strada Paris, 16.

Sediul „CARTEA ROMANEASCA“, B-dul Academiei, 3.